

Vas - spåret.

15

Arbetsdossi

Gheorghe Vas

2. Bendell } alias Vas
Brandi }
Miller }

Szigyarto

Dr. Cuza

Professor Nandoro

Amerikanske piloter i Sibien-fængslet

* Popa, Traia

Visjiovski alias Wallentow

Leifland/W

**KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET**

Politiska avdelningen

Leifland/W 11/1 1961.

a f.k.t. Statspolisint. Thulin,
Krim.kommissarie Danielsson, Stats-
polisen. E.u. Leif Leifland/2:e Sekr/

1 ex.t. Braunerhielm

Exp. 11/1-61

Strängt förtroligt

P.M.

Beskickningen i Canberra har telegrafiskt inberättat att ungerske medborgaren Gyorgy Vass genom australiske, tidigare ungerske medborgaren Hnyida Hardy (f. 1933, tidigare anställd vid SKF i Göteborg) uppgivit följande.

Vass hade vistats i samma fångläger som R. Wallenberg i Rumänien 1945 - 1947. År 1951 hade han förhörts i Lübeck av svenska myndighetspersoner. På svensk begäran hade han därefter återvänt till Ungern och Rumänien och enligt instruktion kontaktat kanslisten Waldenström vid beskickningen i Budapest. Denne hade emellertid ställt sig "oförstående". Vass hade vidare fått instruktioner att korrespondera med Bergholm, adress Ringvägen 47, Lidingö. Brevet hade emellertid returnerats såsom obeställbara. Vass uppger vidare att han ånyo häktats och återförts till samma läger i Rumänien som han vistats i 1945 - 1947. Han säger sig ha träffat Wallenberg där, senast den 27 mars 1958, och förklarar sig kunna bevisa att Wallenberg levde för två månader sedan.

Utrikesdepartementet har telegrafiskt meddelat beskickningen att Vass finge betraktas som en internationell storskojare, möjligen en provokatör. Beskickningen borde därför ej söka kontakt med Vass. Därest denne själv komme

att uppsöka beskickningen, borde man låta honom förstå,
att de svenska myndigheterna icke är intresserade av
hans upplysningar.

Stockholm den 9 januari 1961.

/Leif Leifland/

Vas
P 2 Eu^I

Svenska C a n b e r r a .

Edert l.

Georg Vas vid flertal tillfällen lämnat likartade uppgifter vilka noga kontrollerats och visat sig falska. Då Vas får betraktas som internationell storskojare, möjligen provokatör, bör beskickningen ej söka kontakt med honom. Därrest han uppsöker beskickningen, bör svaras svenska myndigheter ej har intresse hans uppgifter.

Cabinet

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

ex. 2 till

Leifland

» 3 »

» 4 »

Från Svensk Canberra

Avsant den 6 /1 1961 kl. 1930

Inkom den 6 /1 1961 kl. 1330

Utskrivet i 4 ex. Detta är originalet.

Dnr <i>16-B</i>		<i>1</i>
Avd.	Gr.	M.H.
<i>P</i>	<i>L</i>	<i>En</i>

*Artman meddelade
Leifland*

*End. original
inlämnat i arkiv*

Pol

Ljus

1

För kabinettsssekreteraren.

Genom förre ungerske numera australiske medborgaren Josef Hayida Hardy, född 1933, arbetat bl.a. SKF Göteborg, har ungerske Gyorgy Vass meddelat att han i Lybeck 1951 förhört av svenska myndighetspersoner angående Wallenberg, vilken han suttit i läger i Rumänien 1945-1947. På svensk begäran återvände han till Ungern i Rumänien och kontaktade enligt instruktion kanslist Waldenström, Budapest, vilken ställde sig oförstående. Jämväl instruerad korrespondera adress Bergholm, Ringvägen 47, Lidingö, men brev returnerade obeställbara. Säger sig blivit häktad och återförd till samma läger, där han sist träffat Wallenberg 27 mars 1958. Säger sig ha bevis denne levde där för två månader sedan. Skall jag kontakta Vass i Sydney?

Ekblad

*En Canberra 9/1
Ljus*

Vas

Stockholm den 7 januari 1960.
Strängt förtroligt.

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 7 december 1959 i Wallenberg-affären ber jag få meddela, att de i utsagan lämnade uppgifterna i stort är identiska med vad den av källan omnämnde Georghe Vas(h) för närmare tio år sedan meddelade svenska vederbörande. Vas' uppgifter kontrollerades då med stor noggrannhet och visade sig vara felaktiga.

Eftersom Vas, vilken återigen dök upp år 1956, får betraktas som en internationell storskojare, möjligen en provokatör, kan beskickningen lämna ifrågavarande uppgifter utan beaktande.

(Per Lind)

Ambassadören von Post,
R o m .

KUNGL.
SVENSKA AMBASSADEN

Wallenbergsfrågan

Vas
Rom den 7 december 1959.

P 2

3 bil.

Förtroligt

Broder,

Vår konsul i Trieste, Gerolimich, har nyligen haft besök av en reporter i Radio Free Europe, herr Lemonidis, som lämnat en promemoria med upplysningar i Raul Wallenbergsaffären, vilka härröra från en flykting. Jag bifogar avskrift av konsuls den 3 december daterade brev, den därvid fogade fotostatkopian av promemorian samt avskrifter av denna ./.

Herr Lemonidis hade sagt konsuln, att hans källa icke förefallit särskilt pålitlig. Det nya spåret tycks peka åt helt annat håll än de informationer, som tidigare erhållits genom pressen. Jag vore tacksam för närmare instruktioner om hur vi böra förfara i saken.

(Eric von Post)

Utrikesrådet Å s t r ö m,
S t o c k h o l m.

Avskrift

R. CONSULATE OF SWEDEN
T R I E S T E

Trieste, 3rd December 1959
1, Piazza S. Antonio
CG/ams

CONFIDENTIAL

R. SWEDISH EMBASSY
R O M E
V.le Policlinico, 129/a

Dear Sirs,

Days ago I have been contacted by Mr. Lemonidis, Reporter of the Radio Free Europe, who brought to me a statement of facts asking me to forward copy of same to the R. Swedish Embassy in Rome, as the thing may result to be of some interest to the Swedish Government.

Mr. Lemonidis added that the Source appeared not to be very reliable, but anyhow as there may also be some truth in the whole story it was better to inform the Embassy about it.

Herewith attached is photostatic copy of said statement.

I remain, Dear Sirs,

Yours faithfully,
signed Callisto Gerolimich
Consul

Encl.

24th Nov. 1959.

SOURCE TRIEST: 31 year-old officer in the MAI Troops, escapee.
DATE OF OBSERVATION: until 26th Nov. 1958.

RUMANIAROUL WALLENBERG

In Autumn, 1953, while source was sent on duty at the Poarta Alba camp, along the Danube-Black Sea Canal, he met there, among the prisoners, an old friend of his, Ion Botez. They chatted a little and among other things, source remembers Botez to have told him that they have in the camp a foreign prisoner, an architect, who was kept in severe isolation and under constant supervision by security officers who had been sent there specially for him.

X X X

In May 1957, source was a prisoner in the Suceava Penitentiary. There he met again his friend Ion Botez (former Director General of Posts and Communications). Botez told source that if he ever got out of prison, he should take a message to the Swedish Diplomatic Mission in Bucharest, without giving Botez's name and whereabouts:

RAUL WALLENBERG, former secretary of the Budapest Swedish Consulate (1942-1945) had been arrested in the autumn of 1945 in Budapest and transported to Rumania in order to be deported from here to Russia. It seems that he was in a group with a Hungarian General and also a Hungarian Colonel.

In the spring of 1946 Wallenberg escaped from the Focsani deportation camp and was caught in the vicinity of the Hungarian boarder. He was taken to the Sibiu prison (April 1946). It is there that his name was changed into Vishinowski. He stayed in the Sibiu penitentiary until March 1947, when he was taken to the Tg. Ocna prison. Then, in 1949, he was transferred to Poarta Alba, where he stayed until 1957, at the closing down of the Canal Works. It is not known where he was taken from there.

Among other things Wallenberg has told Botez in prison was the fact that his father had been the Swedish representative in Greece and that he, Raul, had studied at the Michigan University, USA.

The number of his arrest file in the Sibiu prison was somewhere

between 11300 and 11400, and, at that time, the Sibiu prison had as director POPA, a former shoe-maker.

The message, said Vallenberg to Botez, had also been passed by him to a Hungarian-Rumanian Engineer.

X X X

Here, in Trieste Camp, source talked about this subject to Eng. Vash Gheorghe (now in the St. Antonio Camp), who also seemed to know something about it.

4.5.56

CHIFFER
BUD

sjöborgsutredningen

P

2

Eu^I

Svensk

Wien.

Handbrev Allard/Åström 27.4. återopas. Person vid namn Janos Hadobas som uppgivit sig träffat Wallenberg Porta Alba 1953 dök i februari i år upp i Belgrad tillsammans med den för oss kände skojaren eller möjligen provokatören George Vas alias Müller etc. Sannolikt den person som tillskrivit Edel identisk Janos Hadobas. Viss möjlighet föreligger Hadobas Ferenz identisk Josef Horvath handbrev Lorentzon/Jarring 19.2.54 och 25.2.54. Horvath som dykt upp på ett stort antal svenska beskickningar och konsulat i Europa är sinnesrubbad, skojare eller provokatör. Därest Hadobas Ferenz skulle uppsöka beskickningen och han är identisk Horvath kan Kalhorn som sett Horvath känna igen denne. Horvath känns lättast igen på det tefatsstora örret på hjässan.

Cabinet

Yes
Wien den 27 april 1956.

Strängt förtroligt.

4 bil.

Broder,

./.

För Din kännedom ber jag få överlämna avskrifter av en korrespondens vi haft med en i Trieste bosatt rumänsk flykting vid namn Hadobás Ferenz. I sitt första brev frågade denne något dunkelt efter den svenske konsul, som 1945 bortfördes från Budapest av ryssarna. Då vi bett honom om ett förtydligande, har han sänt oss ett nytt, på ungerska avfattat brev, vilket bifogas i original och tysk översättning. I detta meddelar han, att han i april 1952 i Paorta-Alba i Rumänien träffat en person, som 1945 var svensk minister i Budapest och togs av ryssarna. Vederbörandes namn skulle hava varit Valberg, Valaberg eller liknande.

Såvida det icke rör sig om en sinnesrubbad person, förefaller det mig, som om brevskrivaren vore i god tro i fråga om sitt sammanträffande med den svenske diplomaten. Möjligtvis kan han hava rört ihop fakta och träffat någon, som blott berättat om "Valberg".

Jag vore tacksam, om Du ville meddela, vilka åtgärder Du eventuellt önskar, att vi skola vidtaga i saken.

Vi hava tyvärr icke kunnat finna Paorta-Alba på här tillgängliga kartor.

Sven Allard

Utrikesrådet S. Åström,
Utrikesdepartementet.

Avskrift.

An das geehrte Consulat von Schweden in W i e n .

Meine Bitte ist, man möge dem gewesen Herrn Consul von Budapest aus dem Jahre 1945. Die Russen hatten ihn damals von Pest mitgenommen. Ich war in Rumänien ein Monat zusammen mit dem H. Consul. Heute würde ich gerne eine Audienz bei ihm mir erbitten.

Ich wiederhole diese meine Bitte und sende auf diesem Wege meinen Gruss.

Mit vorzüglichster hochachtung

Hadobás Ferenc

Trieste den
7. IV. 1956.

Hadobás Ferenc
Flüchtling aus Rumänien
in Sanatorium Prosecco,
T r i e s t e
Italien

Avskrift.

An das geehrte Consulat von Schweden in W i e n .

Meine Bitte ist, man möge dem gewesen Herrn Consul von Budapest aus dem Jahre 1945. Die Russen hatten ihn damals von Pest mitgenommen. Ich war in Rumänien ein Monat zusammen mit dem H. Consul. Heute würde ich gerne eine Audienz bei ihm mir erbitten.

Ich wiederhole diese meine Bitte und sende auf diesem Wege meinen Gruss.

Mit vorzüglichster hochachtung

Hadobás Ferenc

Trieste den
7. IV. 1956.

Hadobás Ferenc
Flüchtling aus Rumänien
in Sanatorium Prosecco,
T r i e s t e
Italien

Avskrift.

Königl.Schwedische Gesandtschaft

Wien, den 11. April 1956.

Herrn Ferenz Hadobás,
c/o Sanatorium Prosecco,
T r i e s t e .
Italia

Unter Bezugnahme auf Ihr Schreiben vom 7. dieses Monats beehre ich mich Ihnen mitzuteilen, dass hier nicht bekannt ist, mit welchem schwedischen Konsul aus Budapest Sie im Jahre 1945 in Rumänien zusammengetroffen sein könnten. Es darf daher um eine Mitteilung gebeten werden, in welchem Monat und an welchem Ort in Rumänien Sie den fraglichen Konsul getroffen haben und wie der Name des Betreffenden gewesen ist. Schliesslich wollen Sie auch der Gesandtschaft mitteilen, in welcher Angelegenheit Sie mit diesem Herrn zusammenzutreffen wünschen.

Im Auftrage:

(Kurt Kalhorn)
Vizekonsul.

Auf ungarisch geschrieben

Sehr verehrter Herr Konsul:

Ich teile Ihnen mit, d. ich Ihren Brief vom 11ten April erhalten habe, da ich aber nicht deutsch kann, antworte ich auf ungarisch.

Ihren Brief habe ich nur schwer verstanden. Derjenige, welcher meinen Brief v. 7.4. geschrieben hat, ist dieser Tage nach Amerika ausgewandert.

Ich war im April 1952 bei "Paorta-Alba" mit einem Herrn zusammen, welcher mir sagte, dass ihn die Russen von Ungarn in 1945 verschleppt haben. Er war in Budapest schwedischer Gesandter. Ich erinnere mich nicht genau an seinen Namen, Valberg, Valaberg, oder so ähnlich. Ich würde Sie bitten ihm zu sagen, dass ich hier bin. Der Herr wird sich bestimmt an mich erinnern. Ihre Antwort schreiben Sie mir bitte ungarisch oder italienisch, oder eventuell serbisch, denn ich verstehe nichts anderes. Aber Herr Valberg kann auch rumänisch, er kann auch so schreiben.

Ihre geschätzte Antwort erwartend, bleibe ich

hochachtungsvoll

Hadobás Ferencz

(unleserlich)

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUT)

Från Belgrad

Avsant den 28/2 1956 kl. 1730

Inkom den 28/2 1956 kl. 1830

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2

10.

Edert chiffer 9. För Kabinettsssekreteraren.
Vas identitet kunnat fastställas med ledning av
översänt foto.

Myrsten.

KOPIA KOPIA

170
Avskrift av handbrev från beskickningssekreterare
Myrsten, Belgrad, till kabinettsssekreteraren, dagtecknat
den 23 februari 1956.

./.

Närslutet får jag överlämna en promemoria rörande
György Vas' uppgifter i Raoul Wallenberg-affären jämte
däri omnämnda föremål.

Vas har av numera förklarlig anledning icke vidar
låtitt sig avhöra.

Avskrift.

Strängt förtroligt.

P.M.

På förmiddagen innevarande dag infann sig å beskickningen en kvinna, medförande närslutna meddelande. I anledning härav begav sig kanslisten Sven Jonsson tillsammans med kvinnan jämte ytterligare en tillstådeskommen kvinna till en plats vid gatan Marsala Tita, där en man väntade dem. Dessa fyra personer gingo på mannens förslag till hotell Moskväs bar. Mannen presenterade sig där som statslöse f.d. rumänske kaptenen György Vas, född den 13 november 1911; en av kvinnorna - Vas uppgivna fru - stannade kvar. Vas uppgav därefter i huvudsak följande: Han hade under 9½ månader åren 1945-46 bott i samma barack som Raoul Wallenberg i ett interneringsläger i Hermannstadt i Centralrumänien. Vas hade lyckats fly från lägret 1946 till Frankrike och hade därefter tagit sig över till Västtyskland. Wallenberg hade visserligen bett honom sätta sig i förbindelse med första bästa svenska beskickning eller konsulat, men Vas, som icke fäst närmare avseende härvid, hade erinrat sig saken först år 1951, då han i Baden-Baden hört Wallenbergs fall nämnas i tyska radion. Vas hade då satt sig i förbindelse med vicekonsuln Reinius vid generalkonsulatet i Hamburg och med en svensk sjömanspastor i Lübeck. Raoul Wallenbergs broder jämte en herr von Born hade sedermera sammanträffat med Vas i Hamburg. Dessa hade bett honom söka skaffa dokumentation rörande Wallenberg i Rumänien och hade lämnat honom ett belopp om 5.000 dollar. Vas hade därefter illegalt tagit sig tillbaka till Rumänien, där han sammanträffat med en av Wallenbergs fängvaktare, Janós Hadobas, vilken han hjälpt fly till Jugoslavien. Själv hade han 1954 illegalt tagit sig till Jugoslavien, där han gripits av myndigheterna internerats i närheten av Ljubljana samt nu fått tillstånd att vistas en dag i Belgrad. Han avsåg att på kvällen fly till Italien. - Redan i början av samtalet frågade Vas, om han kunde få några överrockar samt pekuniärt stöd. Han nämnde i detta sammanhang, att han i sin besittning ägde

en guldmedalj och en plånbok, vilka skulle ha tillhört Wallenberg och vilka han eventuellt vore villig överlämna till beskickningen.

Då Vas icke verkade tillförlitlig, då han sade sig icke ha medfört nyssnämnda föremål och mötesplatsen för övrigt icke syntes lämplig för samtal i ifrågavarande angelägenhet, föreslog Jonsson, att han under eftermiddagen skulle uppsöka beskickningen för att sammanträffa även med legationssekreterare Myrsten. Vas ansåg sig emellertid icke våga begiva sig till beskickningen, utan det bestämdes, att sammanträffandet skulle äga rum i Jonssons bostad kl. 15.

Vas infann sig punktligt å den avtalade mötesplatsen, där Myrsten och Jonsson voro tillstädes. Vid sammanträffandet lämnade Vas följande kompletterande upplysningar: Såsom han uppgivit för vicekonsuln Reinius i Hamburg hade Wallenberg enligt egna uppgifter till Vas i januari 1945 sänts från ett interneringsläger i Nagyvárad till ett läger i Fokschani. Därifrån hade Wallenberg lyckats fly men kort tid därefter gripits i Vinc och förts till lägret i Hermannstadt, där han varit från april 1945 - den 22 mars 1947, då Vas lyckats fly. När Vas återkommit till Rumänien 1952 - enligt vad han nu uppgav medförande 300 dollar + 10.000 DM - hade han kommit i kontakt med en av sina vänner från barndomstiden, underlöjtnanten Janós Hadobas, vilken varit fångvaktare vid tvångsarbetslägret i Porta Alba. De till flera tusen uppgående tvångsarbetarna vid detta läger hade sedan år 1951 varit sysselsatta med bygge av en kanal mellan Donau och Svarta Havskusten. Wallenberg hade i slutet av år 1950 förflyttats från interneringslägret i Fokschani (mellan Tirarapol och Kizinev), som då upplösts, till lägret i Porta Alba. Hadobas hade lärt känna Wallenberg i detta läger och då Hadobas för en mindre föreselse i september 1953 avsattes från sin tjänst, hade Wallenberg såsom identifieringsmateriel lämnat Hadobas ett guldmynt, en plånbok samt en egenhändigt skriven släkttavla. Hadobas hade därefter en tid suttit fängslad i Lugos. Vas och Hadobas hade år 1954 tillsammans flytt över Donau till Jugoslavien, där båda internerats. Sedermera hade de anvisats arbete på ett jordbrukskollektiv i nordöstra Jugoslavien. Hadobas hade för omkring tio dagar sedan lyckats fly till Trieste, där han torde komma att vara internerad åtskilliga månader framöver. Innan flykten hade Hadobas till Vas överlämnat det guldmynt och den plånbok,

som tillhört Wallenberg. Själv hade Hadobas tagit med sig släkttavlen och ett fotografi från lägret i Porta Alba. Vas avsåg nu att med hustru och dotter på kvällen avresa till Zagreb för att sedermera från Delnice taga sig över till Trieste.

Under samtalet företedde Vas ifrågavarande båda föremål, som han sade sig vara villig överlämna till beskickningen. Han förklarade emellertid samtidigt, "att han vore i stort behov av ekonomiskt bistånd".

Med hänsyn till möjligheten av att Vas kunde tänkas tala sanning och till den vikt som i så fall skulle fästas vid att beskickningen kom över föremålen, överlämnades av honom fordrade dinarer 10.000 till honom, dock först sedan han företett ett jugoslaviskt identitetskort, utfärdat den 27 september 1954 i Kragujevac av republiken Serbiens inrikesministerium och bärande nummer "D 078471 Per.br. 13".

Slutligen bör här antecknas, att Vas, som tämligen väl även behärskade tyska och franska språken, talade ungerska perfekt.

Belgrad den 21 februari 1956.

Undert. Lennart Myrsten

Sven E. Jonsson.

Avskrift.

Belgrad 1956/ 11/21-

Herr Minister,

Ich bin hier mit dokumentationen
"Wallenberg Raoul" -
Ist eine wichtige Sache'. Mus ich mit ihnen per-
sönlich schprechen.
Kommen sie bitte mit dise metchen (Main frau) sie
weis wo'. -

Alles gutes
Ing.(?) Vas Guy

Stockholm den 23 februari 1956.

Strängt förtroligt. 3 bil.

(fotografier)

Broder,

./.

I anslutning till meddelande i särskild ordning från kabinettsssekreteraren ber jag härmed få översända ett fotografi föreställande Georg Vas. Det är försett med en röd etta. Vi vore mycket tacksamma för ett chiffermeddelande om den person som uppsökt beskickningen är identisk med mannen på fotgrafiet.

./.

Vidare översändes tvenne fotografier försedda med en röd tvåa, respektive trea, vilka båda föreställa en person som vid upprepade tillfällen kontaktat vissa svenska beskickningar för att lämna upplysningar om Wallenberg. Han kallar sig ibland för Horvath men har också uppträtt under namnen Kovacs, Lepati, Belafalvi och Orozy. Sistnämnda person kännes lättast igen på ett decimeterlångt ärr på vänstra delen av huvudsvålen. Ärrret framgår tydligt av fotografiet i profil, nr 2.

Såsom Du redan känner till, äro dessa båda personer internationella storskojare och måhända även provokatörer, vilka utsänts i avsikt att taga reda på, hur mycket vi känna till om Wallenberg. Du bör därför icke ha någon ytterligare kontakt med Vas och icke heller med Hadobas, därest denne skulle dyka upp. Vi äro synnerligen intresserade av att få erfara alla detaljer om hur det gick till när Vas approcherade beskickningen, exempelvis hans allmänna uppträdande,

Beskickningssekreterare M y r s t e n ,
B e l g r a d .
- - - - -

vad han berättade om sina förbindelser med generalkonsulatet i Hamburg, om han begärt ekonomisk hjälp eller andra förmåner etc.

Skrivelser i detta ärende skola ställas till kabinetssekreteraren eller chefen för politiska avdelningen personligen.

(Gunnar Lorentzon)

22.2.56

CHIFFER
BUD

sjöborgsutredningen

Svensk

Belgrad

Edert 9 Brädslande från kabinettssekreteraren.

Vas för oss väl känd internationell storskojare, möjligen provokator. Avbryt alla förbindelser med Vas. Möjligen kan Hadobas om vilken vi haft tidigare icke preciserade uppgifter vara identisk med Vas eller med en annan för oss känd skojar. Fotografi av Vas och den person som kan vara identisk med Hadobas och vilken vanligen går under namnet Horvath flygkurirsändas den 23. Insänd de överlämnade föremålen.

Cabinet.

Från Belgrad

Avsant den 21 /2 1956 kl.1400

Inkom den 22 /2 1956 kl.0300

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 3

— 9. —

En rumänsk flykting Gyoergy Vas född 13 november 1911, som uppgivit sig år 1951 varit i förbindelse med GK Hamburg angående Raoul Wallenberg i dag kontaktat beskickningen och uppgivit följande.

En vän till Vas vid namn Janos Hadobas, som för en vecka sedan flytt till Trieste, där han nu är omhändertagen av flyktingläger, var till september 1953 vaktofficer i tvångsarbetsläger, kanalbygge, Porta Alba i Rumänien. Wallenberg ~~av~~ intern i lägret, som upplösts, sedan bygget sedermera avbrutits. Hadobas mottagit diverse identifieringsmaterial av Wallenberg bl a omärkt svart synladersplånbok samt guldmynt österrikisk-ungerska monarkin präglad 1905 med stansat hål för kedja, vilka båda föremål Hadobas, före flykten till Trieste, överlämnat Vas, och vilka nu är i beskickningens förvar. Hadobas skulle i sin besittning ha dels fotografi från lägret, dels av Wallenberg egenhändigt skriven släkttavla. Vas avser i dag söka fly till Trieste. Föremålen jämte PM tillställas Departementet med kurir från Wien 28 februari. Beskickningen tveksam om Vas' trovärdighet.

Myrsten.

Sjöborgsutredningen

Stockholm den 17 mars 1952.

Personligt och strängt förtroligt.

P 2

2 bil.

P

2

Eu^I

Broder,

Genom advokat Yngve Schartau, medlem i Raoul Wallenberg-aktionen, och via professor Gunnar Gunnarsson ha vi nu såsom framgår av närslutna avskrift av en protokoll av denna dag fått del av den historia som professor och fru Mandris i september förra året berättade på besökningen i London (skriv. 748 B 13.9.51).

Vi ha, såsom Du redan tidigare underhand erfarit, förra året varit i direkt kontakt med Brandi - som då visserligen uppträdde under annat namn - och ha efter ingående, tidsödande och kostnadskrävande undersökningar konstaterat, att hans berättelser om Wallenberg är upp-diktade.

Jag vore emellertid tacksam, om Du ville ge någon av Dina medarbetare i uppdrag att uppsöka herrskapet Mandris och framhålla, vad jag nyss nämnt samt be dem att icke berätta sin historia vidare för svenskar eller andra personer. Professor Gunnarsson synes visserligen ha behandlat saken med största diskretion, men i ett annat fall kan resultatet måhända bli sämre. Publicitet i saken kan endast leda till skada, vilket torde framhållas för professor och fru Mandris.

För att undanröja varje möjlighet till missförstånd meddelar jag ett fotografi av ^{den} "Brandi" vi haft kontakt med. Mandris' kunna säkert bekräfta, att han är identisk med deras Brandi. Jag vore tacksam få fotografiet tillbaka efter användandet.

ambassadören H ä g g l ö f ,

u/ Arne Lundberg

Avskrift.

P.M.

Den 17/3 1952 vid 11-tiden fick jag telefonmeddelande från professor Gunnar Gunnarsson, som upplyste, att han, som just återkommit från en vistelse i London, där av en professor vid Londonuniversitetet erfarit en del uppgifter rörande RW. I anledning därav sammanträffade jag med professor GG och hans hustru vid lunch å Rosenbad.

GG upplyste, att han, som under sitt besök hållit föreläsningar vid Londonuniversitetet, därvid haft att göra med en professor Nandris, som biträtt honom med erforderliga arrangemang i samband därmed. Makarna G hade under vistelsen umgåtts med Nandris och h.h. och varit inbjudna i deras hem. Därvid hade makarna Nandris upplyst, att en rumän vid namn Alexander Brandi, som flytt från Rumänien i mars 1951, upplyst att han under en tid varit insatt i samma cell som RW i fängelse nr. 7 i Targul-Tiu i Rumänien. Makarna Nandris hade också meddelat, att Brandis namn är antaget för att han icke skulle föranleda svårigheter för kvarvarande släkt i Rumänien men att hans riktiga namn kunde uppgivas av en person vid namn Traian Puiu, vars adress är 38 Elisabeth Strasse i Salzburg och som är verksam såsom chef för rumänska flyktingorganisationen. Enligt makarna Nandris uppgifter skulle Brandi ha gjort besök å svenska legationen i London och hänvisats till en legationssekreterare, för vilken han omnämmt förestående förhållanden. Även fru Nandris hade gjort besök på svenska legationen och lämnat samma uppgifter, samt meddelat, att man sedermera telefonerat från legationen till henne och upplyst, att man från legationen haft förbindelse med UD och fått den upplysningen, att Brandis upplysningar redan voro bekanta och därför icke kunde föranleda någon åtgärd.

Professor Nandris adress är 27 Whetherby Mansions, Earl Court Square, London S W 5, tel. Flaxman 6309.

YS/elb

17/3-52

Var

Enligt Danielssons rapport 3/1. 1952 angående
resa i Tyskland, Österrike och Schweiz under tiden 25/11-12/12 1951,
sid 10, sade säkerhetschefen i Linz, dr. Rossmann, att
det var såväl hans som chefens för statpolisen i Wien
åikt, att Var hade i kontakt med ryssarna och att
han var en internationell bedragare. Säkertligen lade
han på mycket tal om sig i något sammanhang.
(sid. 10)

S.E.

6.11.51.

ang. Sjöborgs-utred-
ningen.

Chiffer B U D.

*(Samt med Danielson
om Telegrafverket)
S.E.*

Svensk

Budapest

Handbrev Allard-Dahlman 27 oktober. D'accord
Edra betänkligheter eventuellt sammanträffa i staden
med Müller. Intressant vore dock obemärkt sända någon
till mötesplatsen utan kontaktagande syfte iakttaga
Müllers företrädanden, därest Ni anser detta rimligt
med hänsyn omständigheterna. Vi emotse såsom tidigare
omedelbar underrättelse om mannen dyker upp.

Cabinet

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET.

Stockholm den 2 november 1951.
Överlämnas för kännedom i två exemplar
till Kommissarie Danielsson, Stockholm.
Enligt uppdrag

HEMLIG

enligt 3 § sekretesslagen
den.....

Kungl. Utrikesdepartementet
Politiska avdelningen

Denna handling må inte utlämnas utan
särskilt tillstånd av Utrikesdepartemen-
tet jämli. kung. d. 16 dec. 1949 Nr 696

(Stig Engfeldt.)
Förste Sekreterare.

P.H.

Envoyén Allard har i ett meddelande, som ingått
till Utrikesdepartementet den 1 november 1951, uppgett
följande.

Israels chargé d'affaires i Budapest hade med-
delat Allard, att ingen möjlighet förelåg att erhålla
förbindelse med Inace och Szigysarto eller erfara om de
fortfarande vare i livet.

Stockholm den 2 november 1951.

Utk. 27/10 17 framhåller Allard sina huvudsakliga
mot att man skulle sammankomma med Müller på
någon mötesplats i Budapest.

Han säger mig också om att H. på böjan inte
vill, uphoger, "han håller maran för troligt, att han på
grund av samlingssvårigheter eller av andra skäl
på ett relativt stort stadium står kontakt med
nysarna."

Brevet finns på den Sandberg (Stefan Carl)

L. E.

Stockholm den 30 oktober 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

ang. Sjöborgs-utredningen

P 2.

Davidson haft del 30/10
Sh

P

2

Bu^I

Broder,

I mitt brev den 17 september nämnde jag, att ett par personer, som varit Allard behjälpliga i samband med "affären Müller", hade blivit häktade. Jag nämnde samtidigt, att det i och för sig icke fanns någon anledning antaga, att vederbörande på rumänskt håll kommit våra efterforskningar på spåren.

Jag kan nu meddela Dig, att vi erhållit bekräftelse på att en av de häktade personerna vid en process nyligen i Bukarest anklagats för att ha arrangerat möten i sin bostad mellan några andra i processen inblandade personer. Det är alltså uppenbart, att intet samband föreligger i detta fall mellan våra efterforskningar och vederbörandes arrestering.

u/ Sven Dahlman

Attachén Hammar skjöld,
Wien.

Bukarest den 25 september 1951.

HP 1. *Edv*
783

Strängt förtroligt.

*Yll. 20/10 Pakkawa
- Hämmaning för Wicar*

Herr Byråchef,

I anslutning till dagens officiella skrivelse nr. 129.B.25.9.51. angående den senaste spionprocessen i Rumänien ber jag få meddela, att även denna beskickning i korthet nämns vid ett tillfälle under förhören med den anklagade prästen Leber. Nuntien O'Hara skulle nämligen till biskopen Pacha ha sagt, att han upprätthöll förbindelser och samarbetade bl.a. med amerikanska och svenska beskickningarna. Även schweiziska beskickningen har vid ett par tillfällen omnämnts i samband med en deposition av penningmedel för nuntiaturens räkning, vilken emellertid kan ha sin förklaring i att schweizarna vid Monsignor O'Haras avresa från Rumänien övertogs skyddet av Vatikanen tillhöriga byggnader i Bukarest.

Även speditören Cerenzoy, make till denna beskicknings telefonist, vilka båda häktades för några månader sedan, har jämte sin tyske medarbetare uppträtt under rättegången. De skulle vid ett tillfälle i en möbelvagn till Italien ha smuglat en viss Giulio Penzo, vilken efter ankomsten dit per post skulle ha meddelat Cerenzoy att resan gått väl. Ett annat vittne, en sjuksköterska vid namn Ioana Niculița (nämnd i min promemoria av den 2 dennes), vilken under många år samarbetat med beskickningens rumänska skrivbiträde fröken Kroupansky, berättade att hon arrangerat möten i sin bostad mellan en av de anklagade prästerna och Mme Schmidt, make till den förutvarande österrikiske politiske representanten i

Till Byråchefen Å s t r ö m,
Kungl. Utrikesdepartementet,
S t o c k h o l m.

Rumänien. Hur därmed sig förhåller känner jag ej till, men det hela låter ganska konstruerat, då fru Schmidt och fröken Kroupensky äro kusiner.

En dömd italienske beskickningstjänstemannen Pintori, som erhöll det strängaste straffet av samtliga i processen inblandade, har vistats i Rumänien sedan 1937, då han anställdes vid Italienska kulturinstitutet. 1948, då detsamma i likhet med British Council och andra organisationer av samma slag på de rumänska myndigheternas order tvingades nedlägga sin verksamhet, överfördes han till italienska beskickningen och innehade såsom tjänsteman av italienska utrikesministeriet utfärdat tjänstepass. Hans häktning och stränga dom har bland den icke-diplomatiska personalen vid västatatbeskickningarna väckt stark förstämning. Man är här numera av den uppfattningen att ett tjänstepass icke innebär något som helst skydd, ifall de rumänska myndigheterna skulle finna för gott att arresteras en utländsk beskickningstjänsteman - även om han har fastare anknytning till tjänsten än Pintori haft.

Enligt vad jag i går erfor av en härvarande beskickningschef skulle Ana Pauker, då italienske ministern framförde sina protester gentemot Pintoris häktning och dom, hava föreslagit en slags "kohandel" så att Pintori i tysthet kunde lämna landet. Detta hade emellertid av prestigeskäl visat sig omöjligt på grund av den uppmärksamheten väckt i Italien och det klumpiga sätt varpå Rom handlagt ärendet.

(u.) Rönnehdh

Kabete ner 29/10

24/10 Tor Allard
Tamm
Danielsson

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från Attachén Hammarskjöld, Wien, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet, dag-
tecknat den 24 oktober 1951.

Vid samtal i dag med vår kontaktman inom säkerhetspo-
lisen framkom bland annat att Müller hunnit gå "under jorden"
innan polisen lyckades få tag i honom. Han har emellertid
under den sista tid man känner till hans förehavanden - lik-
som på sin tid i Tyskland - förskingrat ett avsevärt antal
radioapparater samt även smitit ifrån åtminstone en hotell-
räkning på omkring 80:- kronor. Med anledning av dessa brott
har Müller numera uppsatts på polisens "Fahndungsliste" och
torde i fall han åter blir synlig inom förbundsområdet icke
undgå sitt öde.

Då vederbörande uttryckte en misstanke att Müller skul-
le lämnat landet vill jag icke underlåta att underrätta Dig
här om, då han ju i så fall har möjlighet att dyka upp på någon
annan beskickning.

Engfeldt/MS.

6.10.51.

ang. Sjöborgsutredningen.

Chiffer BUD.

*Tal med Danielsson, som d' accord.
S.E. 6/10*

Beskickningen i Wien

För Belfrage från kabinettsssekreteraren.

Ingen erinran österrikiska vederbörande ingripa mot Müller. Vi vore dock tacksamma primo eventuellt f återkomma i fallet som möjligen ännu icke kan anses helt klarlagt secundo vid behov erhålla tillstånd senare nedsända Danielsson för ytterligare samtal med Müller.

Cabinet

Stockholm den 9 oktober 1951.
Överlämnas till Kommissarien Daniels-
son, Stockholm, för kännedom.
Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt)
Förste sekreterare

ca. 10.11.18

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
Envoyén Belfrage, Wien till Kabinettsskreteraren
Lundberg, Utrikesdepartementet, dagtecknat den
3 oktober 1951.

I det ögonblick kuriren skall tillslutas får jag från våra
vänner i inrikesministeriet mottaga härjämte närslutna promemoria
som om dessa uppgifter äro riktiga, dessvärre icke synas lämna
rum för några tvivel rörande vår vän Müllers karaktär och ante-
cedentia. Österrikiska vederbörande, som för egen del nu ur sä-
kerhetssynpunkt skulle önska sätta Müller inom lås och bom, ha
emellertid varit hänsynsfulla nog, att innan något åtgöres, fråga
oss, om vi ha någon erinran häremot. Jag vore därför tacksam, om
Du, så snart sig göra låter, telegrafiskt ville meddela, om ur
svensk synpunkt några hinder möta för att Müller tillsvidare här
oskadliggöras. Om vi fattat österrikarna rätt, tänker man icke
göra någon större process, utan helt enkelt, då Müller illegalt
befinner sig i landet, ge honom några månaders fängelse och där-
efter utvisa honom.

Avskrift.

2.10.1951.

Vertraulich wird mitgeteilt:

V a s Gheorge auch V a s i u Alexandru auch D e b e -
l e a n u kam 1947 aus Rumänien.

Vom 23.8.1951 bis 4.9.1951 wohnte er in Salzburg, fuhr so-
dann für einige Tage nach Deutschland, kam wieder nach Salzburg
zurück und wohnte in Salzburg, Kleinstrasse 23 mit einer Reichs-
deutschen, vermutlich Ostdeutschen. Am 8. und 9.9. war er in
Linz, wo er sich als berühmter rumänischer Fussballspieler
D e b e l e a n u vorstellte. Aller Wahrscheinlichkeit nach
wohnte er in Linz, Prunnerstrasse 10. In allen Lagern, wo Ru-
mänen oder Rumänendeutsche wohnen, interessierte er sich für
führende Exil-Rumänen und Volksdeutsche aus Rumänien. Am 10.9.51
fuhr er nach Innsbruck.

Zwischen 1947 und 1951 interessierte sich V a s für alle
Elektrizitätswerke in Österreich, besonders für solche, die Neu-
konstruktionen haben. Anscheinend war er mit irgendwelchen Voll-
machten ausgestattet. Er ist Spezialist auf dem Gebiete der
Elektrizität. V a s wurde nach der vertraulichen Mitteilung
einwandfrei als Agent des SSI (Rumänischer Volkssicherheits-
dienst) aus der Gruppe des Obersten vom Sicherheitsdienst, D u
g h e r u alias Z i m m e r m a n n , der in Berlin war und
jetzt in der Generaldirektion des Volkssicherheitsdienstes in
Bukarest ist, agnosziert.

W a s hat einen engen Mitarbeiter namens B r o d i
Alexandru, 23.3.1912 in Deva geb., der am 23.3.1951 aus Rumänien
kam. Dieser pflegt sich als ehemaliger französischer Fremden-
legionär auszugeben, was aber nicht stimmt. B r o d i führt
auch die Namen: B r a d i n , V i d r a , G r a d i n ,
G e l l e r usw. Er ist sehr oft in Linz und Steyr und befasst
sich hauptsächlich mit Volksdeutschen-Fragen.

Ny Frank rapport om Var, Tved,
av Danielson 2/10 1957.

Pukon 2 1/2 - 57 till sp

Avskrift.

Déclaration de VAS Georg sur les divers événements qui ont influencé son existence.

NOTA: Prière de se reporter à la ligne générale alphabétique des noms qui vous a déjà été fournie du présent dossier.

Nous avons interrogé VAS Georg qui s'est prêté de bonne grâce à cette opération. Il a déclaré vouloir dire l'entière vérité. Les récits précédents qu'il avait faits tant aux autorités suédoises qu'à nous-mêmes étaient exactes en ce qui concerne l'affaire WALLENBERG (détention de WALLENBERG à SIBIU en 1946, 1947). Par contre, il précise, qu'en ce qui concerne sa vie privée il avait en partie inventé, ainsi que fausse les dates pour cacher ses condamnations en FRANCE et en ALLEMAGNE. Il aurait dissimulé la vérité parce qu'il était gêné de devoir raconter cela devant des personnages officiels inconnus et qu'il craignait que ces aventures ne lui enlèvent tout crédit auprès des autorités Suédoises et de la famille WALLENBERG.

B I O G R A P H I E.

Je soussigne VAS Georg certifie exactes et véritables les déclarations suivantes:

Rats. sur ma famille:

Je suis né le 13 Novembre 1911 à SIMERIA (Dt. de HUNEDOARA), fils de VAS Georg chef de gare et de Margareta née PUY. Ma mère était française d'origine (famille du PUY/Velay - FRANCE).

J'ai une sœur prénommée Margareta née en 1910, mariée depuis 1929 avec le Dr. Universitaire SUEDY Ilie CUZA, dont elle a eu deux enfants ayant actuellement la fille 19 ans, le garçon 20 ans. Ils vivent aujourd'hui à DOBRA (Dt. de HUNEDOARA), Roumanie, avec mon père, ma mère et mon propre fils âgé maintenant de 9 ans, élevé par mes parents.

J'ai également un frère plus jeune que moi prénommé GEZA. Il est né le 19 Mars 1920 à NIERLAU (Bihor) ROUMANIE.

Mécanicien, il a dû quitter la ROUMANIE pour raisons politiques et s'est engagé à la Légion Etrangère à KEHL. Envoyé à SIDI-bel-ABBES il a été réformé pour insuffisance visuelle.

Après avoir travaillé un certain temps dans les mines du Nord de la FRANCE, il est actuellement employé à la S.M.K. à KNUTANGE en LORRAINE.

I. - ETUDES.

Ma jeunesse s'est passée a BEIUS (Bihor). A 7 ans en 1918 on m'a inscrit dans une pension catholique Romaine tenue par des soeurs a ORADIA. C'est la que j'ai fait mes 4 classes primaires terminees en 1922.

J'ai ensuite ete inscrit au lycee de BEIUS, "dit lycee "SAMUILL MICU"". Cet etablissement etait dirige par le Professeur bien connu HUBIC. Ce dernier etait un chef de choeurs Roumains tres repute.

Apres avoir fait trois classes au lycee, j'ai du quitter cet etablissement par suite de la mutation de mon pere dans une autre ville.

J'ai ete replace en qualite d'eleve externe au lycee "MIHAIL EMMESCU" de SATU-MARE. J'ai obtenu mon baccalaureat en 1931 (ou 1930?).

Depuis l'annee 1929 (annee de la mort de sa Majeste FERDINAND 1er, je frequentaient en qualite d'assistant etudiant le laboratoire de radiophonie dirige par l'ingenieur ADORIAN.

J'ai collabore etroitement avec cet ingenieur tres connu dans des recherches de radiotechnie alors encore a leurs debuts.

Je m'inscrivis en 1932 a l'Ecole Polytechnique de TIMISOARA dans le Banat. Apres cinq semestres d'etudes j'obtiens mon brevet d'ingenieur specialiste de l'electro technique en basse tension.

II. - SERVICE MILITAIRE!

Par suite de mes etudes j'avais ete sursitaire pour l'accomplissement de mes obligations militaires.

Je suis ensuite appele le 1er Novembre 1935 au 18e Regiment d'Infanterie TRG JIU-GORG (village de JIU dans le Dt. de GORG). Apres les classes a pied, je suis affecte a l'atelier de specialistes en qualite de T.R. (§ 71 de la loi sur le recrutement).

Le regiment etait commande par le Colonel ANZULESCU Dimitri. C'est durant mon service militaire que le Colonel me presente aux Majors VOICU et PREDA de la garnison de ARAD.

Ces deux officiers font partie du service de renseignement de l'Armee Roumaine. Je suis detache a leur disposition durant un certain temps et ils m'envoient en mission speciale en HONGRIE (voir le rapport special sur cette affaire).

Libere de mes obligations militaires actives en Oct. ou Nov. 1936.

3. - Emploie et travaux jusqu'a l'arrivee des Troupes allemandes (1941).

Je travaille en plusieurs villes de ROUMANIE: BUCAREST, JASI TIMISOARA, PLOESTI, etc.... en qualite de radio technicien. Par ailleurs je poursuis mes recherches et mes etudes sur cette science en cours de developpement.

Je suis l'inventeur d'un dispositif de securite pour les chemins de fer. Je suis commandite pour la prise du brevet par Max AUSSCHNITT, roi des mines de fer en ROUMANIE.

Je continue egalement mes recherches en matiere de Radiologie medicale et particulierement sur l'utilisation des rayons "X" (Gamma) sur quelques maladies infectieuses.

Je finis par obtenir un tres important resultat, qui fait l'objet de verifications par le Professeur CANTACUZINO, professeur de medecine a JASI. Mon procede est reconnu particulierement efficace par ce savant.

4. - Mariage et divorce.

Etudiant sans cesse, j'avais neglige de me creer une famille. En Juin 1941 lors de l'arrivee des Allemands en ROUMANIE et du debut de la guerre avec la RUSSIE, j'ai du abandonner mes travaux scientifiques.

C'est alors, qu'a l'occasion de la construction d'un cinema parlant moderne a DEVA, j'ai fait la connaissance de celle qui devint ma femme.

Elle se nommait SZABO Helene, elle fit sur moi une grosse impression et je me marie avec elle sans reflechir aucunement le 10 Aout 1941.

De ce mariage est ne un enfant prenomme Georg, le 6 Fevrier 1942. Mon fils est actuellement a la garde de mes parents.

5. - Activites durant la guerre 1939 - 1945 (sous l'occupation allemande - 1er sejour a la prison de SIBIU)

Le 2.1. 1942 je suis affecte aux Usines de fer de HUNEDOARA en qualite de specialiste de premiere classe. Je dirige la construction d'un cinema parlant moderne, et d'un important central automatique telephonique pour les usines.

En fait j'etais affecte special militaire. Apres 4 mois ces divers travaux etant terminee, je suis reste aux usines toujours comme affecte special.

C'est a la meme epoque que j'ai contribue pour une bonne part au reglage et accord des postes emetteurs de radio de

CHISINAU (en BESSARABIE) et de BOD BROSOV, (Pensylvanie).

En 1943 je fais la connaissance de l'ingenieur radio PRODAN et de sa femme, domicilies a CLUJE/TURDA, et d'un israelite nomme HIRSCH Siu domicilie a LUDUS (Dt. de MURES).

Ceux-ci faisaient partie d'un reseau clandestin travaillant pour les allies vraisemblablement pour les Americains, mais je ne sais rien de ce reseau.

Ils me promirent une tres forte somme pour la construction d'un poste emetteur transportable. J'ai construit le poste en 1943 au debut Octobre. Au cours des emissions malgres les precautions prises par les interesses qui le deplacaient continuellement le poste fut repere par la radiogoniometrie et nous avons ete tous arretes.

C'est au moment de cette arrestation que ma femme avec laquelle je ne pouvais m'entendre, abandonna le domicile conjugal et notre fils que mes parents ont recueilli.

Nous avons ete juges par le tribunal militaire du 7e Corps Armee Roumain siegeant a SIBIU le 16.1.1944, et condamne a:

- HIRSCH = travaux forces a perpetuite
- PRODAN et sa femme = 8 ans de travaux forces
- et moi a 15 ans de travaux forces.

(Mon frere est alle a SIBIU en 1945 pour obtenir une copie du jugement qui porte le No. 1 des sentences rendues en 1944 par le T.M. du 7e C.A.).

J'ai ete incarcere pour purger ma peine a la prison du 7e C.A. qui etait en meme temps la prison de SIBIU.

Le chef de la prison, le Capitaine IMBARUS Valeriu etait connu de moi bien avant la guerre (ainsi que de mon frere GEZA). L'aspirant NEAGSU etait egalement un ancien camarade, il exercait des fonctions dans l'administration de la prison. Quant a l'adjutant BALAN qui meme actuellement est reste cantinier de la prison, j'etais en tres bons termes avec lui.

Ces trois militaires ont d'ailleurs ete degages des cadres de l'armee par la suite, en raison de leurs anterieures convictions et activites royalistes.

BALAN afin de me donner l'occasion de sortir de la prison, me conseilla de signer un engagement pour partir sur le front russe comme volontaire. J'ai fait ce qui m'etait suggere, et sorti de prison, disposant de 8 jours de delai pour rejoindre j'en profitai pour organiser ma desertion et me cacher.

J'ai deserte ayant des cette date tres bien compris que l'Allemagne avait virtuellement perdu la guerre et ne voulant pas laisser ma vie dans cette aventure.

En Aout 1944 au cours du bombardement de la gare de TIMISOARA (TEMESBURG?) par les avions americains, je me trouve pris dans un controle de police militaire, reconnu et arrete.

Je suis transfere a SARATA (TIROL nom du village) au 999 B^{on} d'Infanterie. Ce bataillon est une formation qui reforme les regiments decimes et egalement designe sous le nom de Centre d'Instruction No. 5. Le jugement devait etre rendu le 25 Aout 1944 par la Cour Martiale de TIMISOARA. En raison du fait que j'etais deserteur en temps de guerre et sous le coup d'une condamnation anterieurs, je devais etre condamne a mort sans aucune chance d'obtenir l'indulgence du tribunal.

6. - Activites sous occupation Russe et regime democratique Roumain.

Le 23 Aout 1944 l'armee Roumaine capitale, il y a l'armistice, je suis sauve de la fusillade libere.... mais immediatement dirige avec le B^{on} 999 sur le front des "Portes de Fer" ou les Allemands se sont retranches et tiennent les deux rives et les hauteurs. Je suis embrigade avec le grade de "sergent T.R.". (intellectuel).

Il faut que je precise que des la reddition, les Russes ont elimine les officiers et repris les troupes Roumaines en main, leur faisant jouer le role de bouclier-nettoyeur devant leurs propres troupes.

Immediatement nous avons compris que c'etait le role qui nous etait assigne, nous rendant compte que tenter de forcer les passes dans ces conditions etait un vrai suicide collectif. Avec de nombreux camarades nous avons deserte. Pour ma part je me suis enfui avec le S/Lieutenant LAICA et nous avons traverse les montagnes en direction du Banat pour attendre la fin de la guerre. J'ai de faux papiers qui m'ont ete remis par un camarade officier. Je reste en uniforme ce qui est beaucoup plus facile pour circuler. Je suis cependant pris le 4 Mars 1945 par la police de la Republique Democratique Roumaine et conduit a la caserne du 90e Regiment a ORASTIE.

Dans la nuit du 5 au 6 Mars 1945 il y a la revolte du General Roumain RASCANU contre les Russes qui eclats; il y a des bagarres dans la caserne, et je profite du desordre pour m'enfuir.

Je me rends chez ma mere a DOBRA (Dt. de HUNEDOARA) ou se trouve mon frere GEZA qui est mecanicien et nous nous faisons des faux papiers. Je reste en uniforme. Je circule beaucoup avec mon frere et en Novembre ou Decembre 1945 avec mon frere et sa femme je vais meme a un Congress Eucharistique qui a lieu a BUDAPEST.

Je suis cependant toujours recherche comme deserteur, et le 3 Janvier 1946 (un mardi) un telegramme arrive au DOBRA donnant l'ordre de m'arreter ainsi que mon frere.

Je suis pris le premier, par la gendarmerie Roumaine. Mon frere reussit a s'enfuir par la fenetre au moment de l'arrivee des gendarmes.

Quelques heures plus tard, au moment de la traversée d'une riviere en bac en compagnie des gendarmes qui m'escortent, nous avons la surprise de voir un homme qui nous regarde traverser, bien tranquillement assis sur la berge, se lever comme un exalte, courir, se prendre les pieds dans le bout du cable ancre en terre, ... et tomber a l'eau dans le courant qui parait l'entraîner.

J'ai des le debut reconnu mon frere qui doue d'une mauvaise vue ne nous avait reconnus qu'au dernier moment. Les gendarmes intrigues par ce manège, paraissant s'interesser a la question, je dis qu'il s'agit d'un faible d'esprit de la region et ils passent outre.

C'est la dernière fois que j'ai vu mon frere GEZA jusqu'a ce que je le retrouve en FRANCE en 1949 a KNUTANGE.

7. - 2e incarceration a la Prison de SIBIU et rencontre avec WALLENBERG Raoul.

Je suis incarcere a la prison de SIBIU dont le Directeur a cette époque est un certain POPA Isaia, excordonnier, arrive a cette importante fonction a la suite des mesures prises par le nouveau regime de la ROUMANIE.

L'ex-adjutant BALAN degage des cadres de l'armee est toujours a titre civil chef de la conatine de la prison, cantine a laquelle les detenus peuvent acheter ce qu'ils veulent a condition qu'ils aient beaucoup d'argent.

NEAGSU est également encore a la prison ou il travaille en qualite d'employe de bureau.

Des mon arrivee, ma qualite de radio technicien (deja connus) me fait affecter a la reparation de l'appareillage radio medical

de l'hôpital de la ville occupé par les Soviétiques.

Un soldat russe vient me chercher le matin et me ramène le soir à la prison. À la prison je jouis de beaucoup plus de liberté qu'à l'hôpital et je suis moins dérangé c'est pour cela que j'apporte certains travaux délicats, entre autres des bobinages à faire à la prison. On m'a autorisé à utiliser un coin de l'infirmerie, située dans l'angle où se trouve l'armoire à instruments médicaux.

Les gardiens et le Directeur apportent du dehors des appareils de radio récepteurs à réparer, j'en ai toujours deux ou trois dans l'infirmerie. Je suis grassement rétribuée par ces gens un peu simples et j'arrive à détenir par devers moi plus de 3 Millions de Lei et Kg. d'or. Le chef de la prison POPA m'emprunte de l'argent à plusieurs reprises, lorsqu'il a des fins de mois difficiles, car tout est devenu très cher, une famine s'étant déclarée au printemps 1946.

Je suis de plus en plus libre à l'intérieur de la prison.

Il y a également des femmes dans l'établissement et je peux même circuler dans leur section. Mme PETRESCU la comptable de la prison devient ma maîtresse. / Le fait de me voir partir chaque jour avec le Russe pour l'hôpital et revenir le soir, ainsi que la liberté dont je jouis, fait même douter de moi certains détenus qui s'imaginent que je suis un indicateur des Russes.

La prison est divisée en trois sections distinctes:

1) - Politique : subdivisée elle-même en 2 groupes:

a) Le groupe des détenus amenés par les Russes du N.K.W.D. Ils sont hébergés et nourris par la prison mais ne semblent pas être inscrits NOMINATIVEMENT sur le registre d'écrou, bien qu'ils puissent figurer numériquement dans la comptabilité de l'établissement. Ce groupe est au 1er étage, cellules de 1 à 12 (?).

b) Le groupe des détenus politiques de la police Roumaine Populaire. Ceux-ci sont normalement inscrits sur le registre d'écrou. Groupe également au 1er étage.

2) - La Section MILITAIRE. Comprend seulement des Roumains à l'exclusion de tout militaire Soviétique. (deserteurs, saboteurs, etc...). Elle est située au rez-de-chaussée.

3) Les droits communs, logés au rez-de-chaussée.

L'infirmerie de la prison est dirigée par un détenu nommé KROMEK de la section politique roumaine. Il ne parle que le Roumain et le Hongais.

J'ai fini par acquérir une sorte d'autorité sur le personnel de la prison, fruste et primaire, qui respecte en moi l'intellectuel. (Il n'y a que deux classes en ROUMANIE: des gens pratiquement illettrés, la grande masse, et une petite minorité d'intellectuels qui furent écartés des places officielles après la prise du pouvoir de la République Démocratique Roumaine, étant suspects de par leurs "origines capitalistes".)

Le premier jour de Pâques 1946 (au plus fort de la famine) je me rends à l'infirmerie pour effectuer quelques travaux de bobinages.

Je constate de suite qu'il y a un "nouveau". Il est dans le coin derrière la porte à gauche en entrant. Il tourne le dos à la salle et se tient obstinément le nez vers le mur.

Je demande à KROMEK: "Alors tu as un nouveau client? Qu'est-ce qu'il a celui-là?"

Il me répond: "Il est de la "8" (section politique de la N.K.W.D.). Il a peut-être été battu, mais je ne peux pas le soigner, je ne sais pas ce qu'il a, il ne répond pas quand je lui parle, il ne doit pas parler roumain ou hongrois".

J'essaye de dire quelques mots à l'inconnu en hongrois, et n'obtiens qu'un ou deux mots inintelligibles pour toute réponse. Je tente alors de lui adresser la parole en français et lui demande s'il connaît cette langue? Il me répond: "Oui, un peu".

Heureux de ce résultat, je lui demande qui il est? Il ne répond plus et se retourne vers le mur, je vois qu'il pleure.

Tout à coup je dis à KROMEK: "Je vois ce qu'il a ton malade! Il est à moitié mort de faim!" Je vais à l'armoire et prends quelques restes de porc (je recevais 2 colis par semaine envoyés par ma famille qui venait régulièrement me voir. Les colis m'étaient remis le mercredi et le samedi).

Je veux offrir ce peu de victuailles à l'inconnu, qui ne prend pas ce que je lui tends.

KROMEK dit alors: "Ils l'ont condamné à dix ans de travaux forcés pour espionnage". Je parle et tente de consoler l'intéressé en lui faisant remarquer que 10 ans c'est ennuyeux mais qu'on s'en sort un jour, il y a les condamnés à mort ou à vie, qui eux n'ont aucun espoir! A cet instant précis, une bagarre éclate dans la cour de la prison. KROMEK sort de la pièce pour aller aux renseignements et je reste seul avec l'inconnu, qui me parle en français à partir de ce moment.

Il me dit etre Ukrainien, mais me demande de lui faire écouter STOCKHOLM a la radio Suedoise ce qui est surprenant.
N.B.: (voir renseignement special sur l'inconnu qui finit par dire qu'il se nomme WALLENBERG Raoul, Diplomate, etc..)

Dans la prison les autres detenus et les gardiens designaient WALLENBERG sous le vocable de JUDANUI (le Juif) tellement son aspect physique etait typiquement Israelite.

Mon pere qui venait me voir souvent, me disait toujours que je devrais tenter de m'evader, ayant contre moi cette accusation de desertion, avec faux papiers, etc.... D'autre part une centrale electrique ayant ete sabotee durant le temps ou je me cachais, on m'imputait (a tort d'ailleurs) une participation a ce sabotage. Tenter de recouvrer ma liberte valait mieux disait-il que d'attendre un jugement. Mon pere qui a du s'inscrire au parti communiste pour ne pas perdre ses avantages de fonctionnaire, est reste tres "agrarien".

Pris de boisson, un jour que les Russes m'avaient donne de la Vodka, je ne me controlais plus, et j'ai eprouve le besoin de confier a WALLENBERG mon projet d'evasion.

Des cet instant il sembla moins soucieux, comme si une lueur d'espoir lui etait apparue. Il me raconta ce que je relate par ailleurs sur sa vie privee anterieure et me demanda de prevenir sa famille ou un consulat Suedois lorsque je serais en pays libre.

J'avoue que sur le moment, tout en l'ecoutant sans faire d'objection je n'ajoutai pas foi a ces declarations. Il est un fait certain: c'est qu'un detenu parlant de sa vie d'homme libre a un autre detenu est toujours tente de l'idealiser volontairement ou non. Tres souvent il s'attribue des fonctions ou une situation qu'il est loin d'avoir reellement occupe.

Il ne risque pas d'etre confondu, puisque son interlocuteur est egalement separe du monde comme lui.

J'ai pense, que WALLENBERG tout en ayant joui peut-etre d'une bonne situation, n'avait eu ni la fortune, ni les fonctions qu'il s'attribuait. Il me semblait impossible, que dans ce cas, les autorites Suedoises, ou sa famille, ne l'aient laisse sans secours, sans colis, et surtout sans intervenir pour tenter de le faire liberer.

Ce sont ces motifs qui ont ete cause que je n'ai fait aucune demarche tout de suite apres mon evasion, comme j'aurais pu le faire si j'avais vraiment cru la recambolesque histoire qu'il m'avait racontee. Par la suite j'ai plus ou moins oublie tout

cela, les difficultes qui attendent tout emigrant D.P. et celles qui me furent personnelles, m'ayant detourne les idees de tout ce qui avait bien pu m'etre raconte a SIBIU par mes camarades de detention.

S'il n'y avait pas eu l'incident de la page du READERS DIGEST SELECTION, lue par hasard en Janvier 1951 a la prison de COBLENCIE cette histoire aurait fini par sombrer complètement pour moi dans l'oubli.

8. - Evasion de la prison de SIBIU et traversée de la ROUMANIE.

SZIJGJARTO Bela, l'ex-parachutiste hongrois qui avait ete le compagnon de cellule de WALLEMBERG en 1945, et entre temps interne a la prison de HIUD arrive a la prison de SIBIU d'ou il est transfere pour la revision de son proces.

Son affaire doit passer devant la Cour Martiale de SIBIU le 12/2/1947, en meme temps que celle de deux allemands.

L'un de ces derniers, etait un professeur de mathematiques de FRANKFURT ou de FREIBURG. Il mesurait environ 1m,70 de haut et etait blond.

Le tribunal acquitte les trois accuses mais prononce contre eux un arrete d'expulsion. Si l'ordre d'expulsion ne pouvait que faire plaisir aux deux allemands, il mettait par contre le parachutiste dans une position tres dangeureuse.

Un accord etait entre en vigueur entre la ROUMANIE et la HONGRIE par lequel ces deux pays devaient se remettre mutuellement leurs nationaux. Quoique ayant ete acquitte en ROUMANIE, SZIJGJARTO ancien membre des "CROIX FLECHES" savait que les tribunaux hongrois seraient beaucoup plus severes a son egard.

En attendant son extradition il resta a la prison de SIBIU.

C'est alors qu'il s'apercut que les Russes qui venaient voir de temps en temps WALLEMBERG, s'interessaient a lui.

D'un commun accord nous avons decide de nous evader.

C'est moi qui devait fournir le financement de notre tentative, j'avais a l'epoque amasse 3 millions de Leis et plus d'un kilogramme d'or.

L'occasion de nous evader devait nous etre fournie par l'utilisation des possibilites offertes par mes travaux effectues a l'exterieur de la prison.

J'avais dans les jours precedents fabrique un amplificateur pour le Lycee de SIBIU.

Le 22 Mars 1947 au matin, accompagne de SZIJGJARTO pour m'aider a la manutention et d'un gardien de la prison, je me rends au Lycee pour proceder au montage et reglage du haut-parleur.

Le gardien est un pauvre here, que ma qualite d'ingenieur et les libertes que j'ai dans la prison impressionnent. J'ai une certaine autorite sur lui, il me craint un peu.

Avec mon compagnon de fuite nous avons pris la precaution de nous habiller "en double", c'est-a-dire que nous avons revetu deux chemises, deux paires de chaussettes, deux culottes, etc.. l'un sur l'autre. Ceci avait pour but de faciliter la lutte contre le froid, et surtout de nous permettre de modifier notre signalement en cours de route.

Arrives au Lycee nous montons tout de suite au 3e etage et je fais monter le gardien sur un escabeau face au haut-parleur avec mission de compter indefiniment jusqu'a ce qu'il entende ma voix dans l'appareil, tandis qu'avec mon compagnon nous descendons au rez-de-chaussee ou se trouve la commande electrique de l'amplificateur et la porte de sortie non gardee par laquelle nous prenons la cle des champs le plus simplement du monde.

Lorsque nous sortons du Lycee il y a une tempete de neige qui fait rage. Nous devons prendre du champ tres vite et je m'apercois que mon camarade est dans l'impossibilite de courir par suite d'une defectuosite physique (blessure vraisemblablement, si j'avais su ce detail je serais parti tout seul).

Pour garder un maximum de chances nous nous separons. SZIJGJARTO a surement ete repris, tandis que j'arrive a sortir de la ville.

Par de petits chemins je vais a pied jusqu'a SCHELLINBERG, petit village situe a 5 km environ de SIBIU. Je fais le trajet en un peu plus d'une heure (de 10h.30 a 11h.35).

Dans cette localite passent deux lignes de chemin de fer; l'une est une ligne a grande circulation, la seconde est une petite ligne d'interet local (voir plan No.).

Je questionne un employe du poste d'aiguillage sur l'heure a laquelle arrive le train de grande ligne allant sur BRACHOW. Il me repond: "Dans une heure". En meme temps je surveille la petite ligne et vois arriver le petit train.

Il y a une grande affluence de voyageurs, certains sont meme sur les marchepieds. D'autre part je sais que le train est controle durant tout son parcours par des gendarmes.

Je pretexte le manque de places et demande a l'employe du wagon poste de me laisser monter dans son fourgon, contre remise de 50.000 Leis. Il accepte, je m'installe dans le fourgon, le train part a 12 h. environ et apres avoir roule lentement de gare en gare toute la soiree et la nuit nous arrivons le matin du 23 a 7 h. a SIGHISOARA (70 km plus loin, sur une ligne internationale).

Je me dissimule dans la montagne aux environs de la gare pour attendre le soir. Je sais qu'un train rapide doit passer en gare en direction de ORADEA et de la frontiere.

Lors de l'arret du train en gare, je monte deliberement sur la locomotive et declare au mecanicien que je suis un technicien du depot de locomotives, delegue pour effectuer diverses verifications sur les instruments de controle de la locomotive.

(Ayant vecu depuis ma prime jeunesse dans les gares par suite de la profession de mon pere, je suis capable de conduire une locomotive et connais tous les termes techniques employes par les equipages de machines).

En cours de route j'avoue ma supercherie au mecanicien, et j'achte son silence a l'arrivee par la remise de 100.000 Leis.

Je débarque a ORADEA le lendemain 24 Mars 1947 a 8 h. du matin.

9. Passage en HONGRIE et traversée de ce pays.

A ORADEA je me rends immediatement chez un camarade de mon frere GEZA, nomme KUNCSEK Alexandre. Il connaît tres bien la ligne frontiere entre la ROUMANIE et la HONGRIE. Je sais que je pourrai passer deux ou trois jours en securite chez lui si c'est necessaire.

Il vient de se marier avec une tres jeune femme de 17 ans, et nous convenons que pour eviter les soupcons c'est elle qui me guidera jusqu'a la ligne frontiere.

Le vendredi avant Paques 1947 nous partons a pied, elle marche devant moi a quelque distance, et vers 16 heures nous arrivons aux premieres maisons de KIS-MARJA sur la frontiere meme.

La jeune femme marque un temps d'arret pour demander un renseignement a une femme qui travaille dans un jardin; la femme ne comprend pas immediatement, la discussion se prolonge, je continue a avancer et suis force de depasser mon guide.

Arrivant le premier au carrefour de l'église, je constate que sur ma droite dans une rue à forte pente venant de la frontière arrivent dans ma direction deux gendarmes frontaliers, conduisant leur bicyclette à la main, la cote étant trop dure à monter pour eux. Je réalise immédiatement qu'ils m'ont vu et vont me questionner s'ils me rejoignent. Disposant des quelques minutes nécessaires avant qu'ils arrivent en haut de la cote et puissent monter ensuite à vélo, je me mets à courir droit devant moi en direction de la frontière, puis voyant une porte donnant sur une cour ouverte, je pénètre dans ce qui me semble être une ferme, refermant la porte derrière moi.

J'entends les bruits familiers faits par des femmes lavant du linge dans un bâtiment voisin de la maison d'habitation (voir plan No.)

et je pénètre dans cette dernière. Personne ne m'a vu, je traverse un couloir, ouvre une porte et suis dans une chambre où dort une jeune enfant.

C'est à ce moment que j'entends la porte de la cour s'ouvrir et une voix d'homme interpeller quelqu'un.

Je me cache vivement sous le lit occupé par l'enfant.

J'entends alors distinctement la voix d'un des gendarmes demander à une femme si elle n'a pas vu entrer un homme chez elle.

Elle répond que non, la porte de la maison s'ouvre et les deux interlocuteurs pénètrent dans le couloir de la maison.

Le gendarme reste dans le couloir durant que la femme ouvre doucement la porte de la chambre où je me trouve, pour ne pas réveiller l'enfant. Je suis terrorisé parce que un petit chien est également entré et grogne en se sentant sous le lit. La femme le fait taire et sort de la pièce en disant au gendarme: "Non, il n'y a personne; mais à la réflexion il me semble en effet que j'ai vu comme une ombre traverser la cour un peu avant que vous arriviez, dans ce cas la personne a pu partir par derrière sans qu'on la voie". Le gendarme remercie rapidement et j'entends le bruit qu'il fait en se précipitant dans la petite rue où je l'avais vu précédemment avec son compagnon.

L'enfant pleure, je sors de dessous le lit et l'amuse avec ma montre. La femme revient, entre dans la pièce et me dit en roumain: "Vous voulez passer la frontière sans doute? Bon, restez ici et n'ayez pas peur, je vous avais très bien vu

tout a l'heure. La police ne reviendra pas, mon mari vous fera passer ce soir". Elle sortit ensuite me laissant seul.

En examinant les lieux je vois que d'apres les tableaux, decorations, etc... qui sont aux murs, je suis chez un militaire ou un ancien militaire. Par la suite, j'apprends que je suis chez le brigadier-chef de la police de la localite!!!

Plus d'une heure apres ces evenements, je vois par la fenetre qui donne sur la rue, passer la jeune femme qui m'avait conduit ainsi que son mari, KUNCSEK encadres par deux gendarmes.

Je me rends alors compte que les policiers ont arrete mon guide et sont alles chercher son mari.

Le meme soir lorsqu'il fait nuit, le brigadier de police qui est rentre entra temps, me conduit jusqu'a la frontiere et me la fait franchir sans encombre.

Je fais du stop, et utilisant un camion j'arrive a DEBRECEN a 40 km de la frontiere. Je vends l'or que j'avais sur moi pour me procurer des devises hongroises. Je prends ensuite le train pour BUDAPEST.

Arrive dans cette derniere ville, je me rends chez les parents de mon compagnon d'evasion SZIJGJARO domicilies a KIS-PEST, Amos 39.

Il a du etre repris car il n'est pas arrive chez lui. Je suis tres bien reçu par son pere, sa mere et sa soeur. Je reste deux jours et une nuit chez eux.

Je me renseigne sur la meilleur facon de passer en AUTRICHE. La frontiere est severement gardes. J'en conclus qu'il n'y a qu'un moyen de la franchir c'est de me faire conduire par ceux-la meme qui la gardent.

10. Franchissement de la frontiere Austro-Hongroise

(et incarceration a BUDAPEST-Andrasi 60).

Je me presents a la Direction de la Gendarmerie Frontaliere situee Quai Francois-Joseph. J'explique que je suis "Volks-deutscher", que je viens d'AUTRICHE, de VIENNE, et que je desirerais obtenir une autorisation pour m'etablir en BUKOVINE.

Il m'est repondu que j'ai franchi la frontiere illegalement et que je ne puis rester en HONGRIE sans avoir ete au prealable autorise a entrer dans ce pays.

Je suis arrete, on m'envoie a la police secrete hongroise, situee Andrasi 60 a BUDAPEST.

Je suis interroge sur les raisons qui m'ont pousse a venir d'AUTRICHE en HONGRIE ? On veut savoir si je ne suis pas un ex-membre des CROIX FLECHES.

Il n'y a qu'une chose ennuyeuse c'est qu'on me saisit mon argent qu'on ne me rendra pas par la suite.

Dans la meme cellule (No.3) se trouve un detenu revetu d'un uniforme Francais. Il se nomme DANKA. D'apres ses declarations il aurait fait partie du Consulat Francais. Je puis constater qu'effectivement il recoit des cigarettes du Consulat.

Il me conseille lorsque je serai en AUTRICHE de m'engager a la Legion Etrangere, dont le centre de recrutement se trouve a VIENNE, Radeski Kaserne.

Je reste en prison 10 jours, puis il est prie une mesure de refoulement a mon agard (ce que je desirais!!). En compagnie de 21 autres personnes je suis conduit par voie ferree a HEGYES-HALOM (HONGRIE). Nous avons le droit d'aller en ville en attendant le soir, et le meme jour nous sommes conduite sur la ligne frontiere. Nous entrons en AUTRICHE par NIKELDORF. Je continue ma route a pied jusqu'a BRUCKLEITA, ou je reste une nuit chez un Roumain rencontre occasionnellement en faisant du stop-charrette.

Il est tres aimable, me couche et me paie mon billet de chemin de fer jusqu'a VIENNE-SIMERING Bahnhof.

11.-Engagement a la Legion Etrangere et refoulement sur l'ALLEMAGNE.

Des mon arrivee, je me rends au centre de recrutement de la LEGION. Je suis pris en compte provisoirement et par un transport dirige sur BREGENZ, puis sur KEHL.

Je ne suis pas accepte a la visite medicale, et le 6 Juin 1947 je suis dirige avec d'autres candidats malchanceux sur le centre P.D.R. de SIGMARINGEN-NONNENHOF.

12.- Premiere emigration en FRANCE au titre "travailleur agricole" et abandon d'emploi.

Le 12 Juin 1947 je me rends au centre d'emigration de PREIBURG-HASLACH. Je suis accepte et dirige sur SOISSONS ou on m'affecte en qualite d'ouvrier agricole chez Monsieur SAMIER Victor a SIBACOURT par St. POL/TERNOISE (Pas-de-Calais).

Je fais a mes moments perdus quelques reparations de postes de T.S.F. qui me sont payees par les interesses.

Au bout d'un mois, n'étant toujours pas payé et le travail ne me convenant pas, j'y pars, prenant mon billet de chemin de fer avec l'argent gagné en réparant les postes.

13.-Franchissement de la frontière France-Allemande et retour au contre P.D.R. de SIGMARINGEN.

En gare de STRASBOURG je me rends à la Gendarmerie près de la gare et déclare que faisant partie d'un convoi de Légiionnaires, j'ai manqué le train, m'étant attardé. Les gendarmes me font un papier qui me permet de passer le pont de KEHL, et je rentre en ALLEMAGNE.

Par le train je me rends à SIGMARINGEN au Centre P.D.R. Je suis reçu par la secrétaire Mlle ULIC Martha. Je lui explique que me contentant de mon emploi en FRANCE je suis revenu, que je désire cependant travailler en FRANCE, mais comme spécialiste.

14.-Deuxième émigration en FRANCE au titre "spécialiste".

a) Emploi chez Peugeot à SOCHAUX.

Le centre de FREIBURG étant seulement pour les paysans et mineurs, je suis envoyé sur le centre de KARLSRUHE Forstner Kaserne (rattaché à LANDAU). Je fais toutes parts sur la même feuille de route.

Je me rends alors compte qu'on m'a inscrit par erreur sous le nom de VASIU au lieu de VAS. Lorsque je me présente devant l'employé du centre qui s'occupe de nous, je lui fais remarquer l'erreur commise. Il ne veut rien entendre et me répond que: "pour lui il n'y a que le paie qui compte, que s'il voulait nous écouter tous il n'en finirait plus et que c'est à prendre ou à laisser. Je partirai sous le nom de VASIU ou pas tout". Je n'insiste pas et suis accepté.

Je signe un contrat pour les automobiles PEUGEOT à SOCHAUX en tant qu'électro-mécanicien.

Je suis dirigé sur LYON-VILLEURBANNE, 105 avenue Laccassagne (Centre Émigration LUMIÈRE). Nous arrivons à LYON le 17 Octobre 1947, puis on m'envoie à SOCHAUX.

Dès mon arrivée, les conditions ne correspondant pas à ce qu'on nous a promis par contrat. Je suis logé dans un dortoir avec 25 marocains. Quant à mon travail cela ne va pas non plus, on m'a affecté à une équipe de manoeuvres, et je fais le nettoyage des tours à longueur de journée.

De plus je me rends compte que les ouvriers travaillent seulement 4 jours par semaine a raison de 8 heures par jour et 49 frs. de l'heure. Ce salaire ne permet pas de vivre decemment.

Je vais au bureau du travail de MONTBELIARD apres avoir regulierement signale mon depart a la police francaise.

b) Emploi chez M.A.R.E.R. a LYON-VILLEURBANNE.

J'annule mon contrat et retourne a LYON au centre LUMIERE ou je signe un nouvel engagement pour les usines M.A.R.E.R. (Manufactures d'Appareils Radio Electriques du Rhone). avLYON route de Vaulx 37/39, Faubourg de VILLEURBANNE.

Le Directeur de l'usine est un Suisse Monsieur QUIRE (o.P.) qui se montre extremement aimable avec moi et me confie une certaine partie de la direction du personnel feminin travaillant a la fabrication des postes de T.S.F.

Il ne me paie pas regulierement en fin de mois, mais me donne de l'argent quand j'en ai besoin, au moment ou je le lui demande.

15.-Contact avec LORANT chef du centre emigration LUMIERE et eseroquerie a la "naturalisation" commise par celui-ci.

Des mon arrivee au centre LUMIERE j'etais entre en relations avec le Chef de centre un Monsieur LORANG (route de Vaulx 84). Je lui demande quelles sont les demarches a faire pour obtenir ma carte d'identite d'etranger?

Il me dit qu'avec cette carte j'aurais toujours des complications, parce qu'il faudra la faire renouveler. Il me propose alors de me faire naturaliser Francais. Il precise que ce n'est pas difficile, il a un copain qui est inspecteur de police, ce dernier se chargera de tout, contre remise d'une somme de 50.000 frs.

En attendant d'etre en regle LORANG me louera une chambre dans son propre appartement, et je prendrai mes repas au restaurant.

Desirant me fixer definitivement en FRANCE, j'accepte. Je remets immediatement a LORANG une somme de 20.000 Frs. que je demande avmon patron M. WUIRE; puis une deuxieme somme de 10.000 quelques temps plus tard.

En Decembre 1937 une fonctionnaire du Centre LUMIERE a laquelle j'ai l'occasion de parler et de raconter mon histoire

de NATURALISATION, me met en garde contre LORANG. Elle me dit que celui-ci est un ancien militaire de l'armée française renvoyé pour diverses histoires et en particulier pour ses habitudes d'alcoolique. Elle me dit que je ferais mieux de me faire faire tout de suite des photos d'identité et de demander moi-même ma carte d'étranger.

Je fais une dernière tentative auprès de mon logeur LORANG et lui demande "ou en est mon affaire"? Il me répond que cela va être réglé incessamment, mais me dit que les fêtes de Noël approchent, et que l'inspecteur de police, serait très heureux si je pouvais encore lui faire un petit versement et lui procurer un appareil de Radio".

Je demande une fois de plus de l'argent à M. QUIRE ainsi qu'un appareil de Radio dont il me fait cadeau, et je remets 6.000 Frs et l'appareil à LORANG "pour M. l'inspecteur". Le jour de St. Sylvestre je me trouve au restaurant où je prends mes repas. Je suis assez intime avec la patronne et desirant aller dans un quartier éloigné de Lyon, je lui dis en plaisantant à haute voix : "Chérie! appelle-moi donc un taxi!" Ce qu'elle fait de suite. Un homme qui se trouvait dans la salle en état d'ivresse, élève alors la voix et fait remarquer que ces étrangers se permettent tout! ce n'est pas malheureux de voir ça! nous sommes en grève depuis x jours et il y en qui peuvent encore se payer des taxis!!! qu'on les f... à la porte. Une controverse s'engage au moment où le taxi arrive et où je quitte l'établissement.

J'ai eu par la suite que la discussion avait dégénéré en bagarre après mon départ et que celui qui avait réclamé avait blessé la patronne d'un coup de bouteille. La police avait été appelée, il y avait eu une enquête d'ouverture pour établir les responsabilités, et de cette façon la police avait été amenée à me rechercher pour m'interroger.

Lorsque je revins le lendemain 1er Janvier 48 chez LORANG, je trouvais celui-ci blême, extrêmement nerveux, affolé, qui m'attendait avec impatience.

Il me dit: " Il y a une enquête de faite sur vous. La police veut vous interroger à cause d'une bagarre qui a éclaté à la pension à votre sujet. Je sais que vous n'y êtes pour rien, mais il veut mieux que vous disparaissiez quelques temps, cela va se tasser. Il vaut mieux que personne ne s'aperçoive

que vous n'avez pas de carte d'étranger et que vous habitez depuis plus de 2 mois chez moi sans être déclaré. D'ici quelques jours votre naturalisation sera terminée et vous pourrez revenir".

Il insiste tellement que j'ai fini par l'écouter.

1945
16.- Voyage à MARSEILLE - sequestration par un représentant du Consulat Roumain - Démocrate.

Je savais que les médicaments sont très rares en ROUMANIE, et que mon beau-frère SURDU le Dr. médecin en manquait. Je décide de profiter de mes "vacances forcées" pour tenter de lui faire parvenir de la pénicilline.

Pour cela je me rends à MARSEILLE, et je me renseigne pour trouver une famille Roumaine qui puisse me donner des indications sur les possibilités d'expéditions.

Place de la Joliette au "Bar des DOCKS", je fis la connaissance d'un homme qui se prétend ancien militaire de la Légion Etrangère. Il me donne les précisions suivantes: Un vapeur, le "TRANSULVANIA" fait la navette entre MARSEILLE et la ROUMANIE tous les 28 jours. On peut faire parvenir des paquets en s'adressant à "Monsieur GEORGE", MARSEILLE, Place de la Prefecture No. 2, 11e étage.

Je me rends à cette adresse, je suis reçu par M. GEORGES qui m'interroge, déclare qu'il est un représentant du Gouvernement Roumain Démocratique..... et que je suis arrêté.

Il me sequestre en compagnie de 3 autres Roumains qui dans la même situation que moi me disent qu'il n'y a plus rien à faire pour nous sauver et que M. GEORGES allait nous repatrier.

Le 27 ou 28 Janvier 1948, GEORGES, accompagné d'un chauffeur, me fait monter dans une voiture "de maître" (chauffeur séparé des passagers par une glace coulissante), nous prenons aussitôt la direction du port. Il est 19 h. 30 environ; arrivés devant la grille d'entrée aux quais il y a un encombrement. J'en profite pour ouvrir brusquement la porte de la voiture en faisant du scandale et me perds dans la foule tandis que GEORGES repart rapidement.

17.- Premier séjour à PARIS, contact avec le Comité Roumain en émigration.

Je me dirige ensuite sur PARIS, au COMITÉ ROUMAIN EMIGRE, rue de l'Université No. 127, où je fais part de mon aventure. On me dit que la chose était connue, et on me signale qu'à PARIS

meme, Boulevard Jeoffroy No. 60, a cote du Consulat de ROUMANIE, les representants officiels de notre malheureux pays entretiennent a leurs frais une maison ayant la meme destination.

18. Retour a LYON. Denonciation calomnieuse faite par LORANG.

Je reviens ensuite a LYON le 12 Fevrier 1948. Je rendis visite a M. QUIRE, mon patron qui me donna une lettre arrivee entre temps- Cette missive m'etait adressee par mon pere qui me signalait le depart de mon frere, son engagement a la Legion, sa reforme et son emploi actuel dans une mine du Nord de la FRANCE dont til me donnait l'adresse.

Je me suis rendu au domicile de LORANG ou se trouvait ma chambre. Je demande a celui-ci s'il a mes papiers de naturalisation. Il me repond avec beaucoup de demonstrations amicales que cela ne saurait tarder, qu'il me faut prendre patience encore quelques jours, etc.... Je montre cependant un certain mecontentement de ce nouveau retard.

Je decide alors de rendre visite a mon frere dont je venais d'avoir l'adresse par la lettre de mon pere: ROCHES par ANCHERS (Nord). Je tiens a preciser le point suivant:

Si LORANG avait eu la conscience tranquille, il pouvait tres bien faire appeler la police et me faire arreter a ce moment puisqu'ainsi que je l'ai appris plus tard il avait deja porte plainte contre moi "pour vol d'un appareil photo et de differents objets" pendant que j'etais en voyage a MARSEILLE.

Il a cherche a empecher que l'on ajoute foi a mes declaration lorsque je serais interroge par la police, que je serais amene a expliquer l'histoire de la pretendue naturalisation, et des 36.000 Frs qu'il avait deja percus pour cela. En me faisant partir, ce qui ressembler a une fuite, en portant plainte contre moi pendant mon absence pour un vol que je n'avais pas commis, il etait ainsi certain que la police ne prendrait pas en consideration les declarations d'un homme sans papiers d'identite, accuse de vol, alors que lui-meme LORANG, fonctionnaire francais, ayant une position officielle m'aurait accuse le premier.

19 - Voyage dans le Nord pour voir son frere Geza -

2e contact avec le Comite Roumain emigre a PARIS.

Arrestation en gare de LILLE. Transfert sur LYON.

Je suis tombe dans la piege et suis parti pour ANCHERS. En cours de route je me suis arrete a PARIS et ai rendu visite au Comite Roumain, rue de l'Universite No. 127. En gare de LILLE (certainement signale par LORANG) je suis interpelle par la gendarmerie, arrete et transfere a LYON.

C'est alors que j'apprends que LORANG apres m'avoir incite a partir a porte plainte contre moi pour detournement d'un appareil photo et diverses autres choses. Je comprends un peu tard que craignant que je ne revele a la police l'escroquerie dont il s'etait rendu coupable avec son histoire de naturalisation, (je ne sais pas si vraiment il etait en rapports avec un inspecteur de police comme il le pretendait). Il m'avait fait partir, ce depart ressemblant ainsi a une fuite et lui laissant les mains libres pour me faire arreter, et me neutraliser.

20. - Condamnation a LYON en Mai 1948. (Incident MOLE).

Sans que j'ai pu me defendre mon affaire est appelee le 16 Mai 1948 devant la 5e Chambre Correctionnelle de LYON. Le President MOLE ou MOLIN dirigeant la session.

On me fait entrer avec 30 autres inculpes dans une grande salle. Le president a une liste en mains, il appelle les prevenus et distribue les peines. Lorsque mon tour arrive il dit: "VAS? ah! oui! encore un etranger!" Je veux parler, mais il me coupe la parole et dit aussitot: "Allez, un an de prison! Emmenez!"

La scene a dure tout au plus 40 secondes. Pour les autres inculpes il en a ete de meme d'ailleurs.

Je suis incarcere au fort de la DOUCHERE a LYON Vaysse. Quelques jours plus tard j'ai l'occasion de lire sur un journal que le "President MOLE compromis dans une affaire de trafic de stupefiants s'est suicide". Il s'agit de celui qui m'a condamne sans m'entendre!

21. Sejour au Fort prison de LYON - La DOUCHERE.

a) Travaux effectues.

Des mon arrivee au Fort de la DOUCHERE le surveillant chef M. MURDEPAIM m'affecte a la fabrication de postes de T.S.F. pour l'administration penitentiaire (?). J'en ai fait plus de 300 durant mon sejour au Fort. J'ai egalement realise des appareils de radio speciaux pour differentes personnes (postes montes dans des maquettes de bateaux, d'avions, etc. etc....)

b) Condamnation supplementaire a 3 mois pour abandon d'emploi agricole.

Sur ces entrefaites je suis gratifie de 3 mois de prison supplementaires pour la raison suivante: Lors de mon arrestation j'avais declare que je ne m'appelais pas VASIU mais VAS et que j'avais travaille a SERICOURT dans l'agriculture. Apres recouplements la police avait declare que j'avais quitte mon emploi agricole sans autorisation et m'avait fait ajouter 3 mois pour ce motif!

c) Demande d'extradition formulee par la ROUMANIE Democrat.

Le 8 Juillet 1948, on me conduit a la Cour d'Appel de LYON. Le Procureur me signifie que je suis l'objet d'une demande d'extradition de la part du Gouvernement Communiste Roumain.

Je proteste immediatement devant le Procureur en faisant valoir qu'un D.P. ne peut etre remis a son pays d'origine.

L'avocat qui m'est donne d'office, Maitre Jean BERNARD, domicilié 51 rue de l'Hotel de Ville a LYON, soutient mon point de vue et la demande est classée.

Par la suite mes relations parmi le personnel penitentiaire subalterne de la prison me permettent de prendre connaissance d'une circulaire arrivee a la prison fin Juillet 1949, disant que les autorites Roumaines detenant un certain nombre de Francais, et interdisant tout contact avec les representants francais en Roumanie, il serait egalement a titre de represailles interdit tout contact avec les ressortissants Roumains detenus en FRANCE, et que toute demande d'extradition serait refusee.

22. Detention arbitraire de 5 mois au Fort de la DOUCHERE dont la responsabilite incomberait au gardien chef avec un pseudo Colonel BERNARD.

Le 14 Juillet 1949, intervient une amnistie dont je suis beneficiaire. Voyant qu'on ne me libera pas je demande a M. MURDEFAIM les raisons de cette mesure a mon egard. Il me fait alors voir une feuille classée dans mon dossier et me dit: "Je ne peux pas vous mettre en liberte, il y a encore contre vous un mandat d'arret signe Anna PAUKER". Connaissant les opinions pre-communistes de MURDEFAIM l'attitude de celui-ci ne me surprend pas, bien que la vraie raison de ses agissements soit l'interet pecuniaire que representait pour lui mon maintien en prison, les postes que je fabriquais lui rapportant de l'argent.

Je fais part de ma situation a Mlle FIOL (e.p.) assistante sociale de la prison, qui juge elle aussi que je suis detenu illegalement. Mon avocat M. BERNARD tente une intervention aupres de je ne sais qui. Sans resultat (il faut dire qu'a cette epoque la situation politique dans la region de LYON etait tres instable et rendait beaucoup de gens prudents dans leurs demarches ou leurs decisions).

Monsieur JOT brigadier a la prison, avec lequel je suis en bons termes, a pitie de moi, il me conduit au bureau et confidentiellement me fait voir que je suis detenu illegalement par le bon plaisir de MURDEFAIM puisqu'il n'y a aucun mandat d'arret contre moi, rien d'officiel!

Bien mieux! le 3 Aout 1949 (M. JOT pourrait temoigner)
MURDEFAIM me presente a deux Messieurs en civil, qui pretendent
etre de la Surete Nationale, et dont l'un dit se nommer Colonel
BERNHARD.

Le "Colonel BERNHARD" me dit: "Si vous donnez le plan de votre
invention sur la radiologie, en recompense je vous fais liberer
immEDIATEMENT". Je donne alors un petit plan sur le principe
de l'appareil sans en donner les details qui seuls en rendent
possible l'application.

Le lendemain ayant reflechi et sentant bien qu'il s'agit
d'une tromperie a mon egard, j'ecris une lettre dans laquelle
je fais remarquer que je ne puis comprendre pourquoi le fait de
donner un plan ayant une valeur marchande peut me faire gracier
d'une sanction penale. Un des "Inspecteurs" me fait alors parve-
nir 3 jours plus tard par MURDEFAIM une lettre dans laquelle il
me dit: "Vous devez comprendre que dans votre interet il veut
mieux donner ce plan si vous ne voulez pas etre extradé. Cette
eventualite serait un grand malheur pour vous ... etc... etc...

(Cette lettre a ete gardee par la SURETE DE TREVES, Bureau
No. 6 en Mars 1950).

J'ecris successivement au Ministere de la Justice, au Tribu-
nal, etc.... Je demande meme accuse de reception ... que je recois
en retour. Ce que je ne sais que par la suite c'est que MURDEFAIM
ouvre les lettres avant de les poster, retire les miennes et met
autre chose a la place ou ajoute des annotations qui en deforment
le sens. C'est pourquoi je n'obtiens aucun resultat.

23. Liberation du Fort prison de LADOUCHERE sur intervention
de la Ligue des Droits de l'Homme. Ordre d'expulsion de
FRANCE.

Le 6 Decembre 1949 arrive au Fort, un condamne egalement
ingenieur radio du nom de DEPER. Je me lie d'amitie avec lui par
affinite de metier. Je lui raconte mon histoire. Il me fait
alors une lettre pour la Ligue des Droits de l'Homme et la fait
partir clandestinement de la prison.

Le 16.12.1949 a peine 10 jours plus tard, JOT le brigadier
surveillant me fait venir au bureau, et me fait secrettement voir
un telegramme arrive le matin meme, ordonnant ma liberation.
En voici le texte approximatif:

"Le 16.12.1949 - 11 heures.

Ministere Interieur a Surveillant Chef de la prison de la
DOUCHERE.

Ordonnons mise en liberte immediate de VAS Georg. Reste la decision de refoulement prise par la Prefecture."

A midi je demande a MURDEFAIM s'il y a du nouveau pour moi. Il me repond: "Helas! non!".

Je comprends ensuite pourquoi il persiste a me garder, malgre ce telegramme imperatif dont je ne peux parler sans attirer des ennuis a JOT. Le 18/12, une exposition devait etre inauguree au fort de La DOUCHERE. Parmi les objets exposes devait figurer un avion formant poste de T.S.F. que je n'avais pas encore termine. J'ai travaille a cet objet jusqu'au dimanche 18.12.

1949
Le 19.12, un lundi, la prison est prevenue qu'il y aurait une inspection vers 9 h. du matin.

MURDEFAIM me fait appeler et tres nerveux me dit: "Vite, vite ramasse tes affaires, tu pars!"

En 10 minutes toutes les formalites sont remplies et je me retrouve dans la rue avec 2.100 Frs. en poche et un ordre de refoulement pour le 1er Janvier 1950.

24. Sejour a KNUTANGE sous l'alias de LAZARE et contact avec VAS Geza son frere.

Je decide de me rendre chez mon frere a KNUTANGE pour me remettre un peu et le voir avant de quitter la FRANCE le 1.1. 1950.

Je suis reçu par mon frere. Passant en ville je vois qu'une usine demande des pontonniers. Je vois la l'occasion de gagner quelque argent avant de quitter la FRANCE.

Le meme jour le 27.12.1949, un mardi, je me rends a la police de METZ et declare que je me nomme LAZARE, que je viens clandestinement de HONGRIE etc....

Je suis immediatement arrete pour passage illegal de frontiere et condamne a 8 ou 10 jours de prison pour ce motif mais ensuite relache avec une autorisation de sejour provisoire au nom de LAZARE, valable pour 1 mois.

Je peux ainsi me presenter a la S.M.K. (Societe Metallurgique de KNUTANGE) ou je suis en raison de mes connaissances en electricite embauche comme conducteur pontonnier au gros laminoir.

J'exerce ces fonctions jusqu'aux premiers jours de Mars 1950. J'ai commande un complet chez un tailleur hongrois de THIONVILLE. Je suis prevenu par les gendarmes que je dois apporter des photos d'identite, pour completer les papiers necessaires a la signature d'un contrat de travail definitif avec l'usine qui m'emploie, sinon je n'aurai pas le renouvellement de mon autorisation de sejour. Je suis oblige de partir a l'improviste, ne voulant pas signer ce contrat au nom de LAZARE ce qui me mettrait legalement dans un mauvais cas. D'autre part je ne veux pas non plus continuer

et m'engager a travailler en qualite de pontonnier.

25. Sortie de FRANCE en execution de l'Arrete d'expulsion.

Traversee du LUXEMBOURG. - Arrestation par gendarmerie de WASSERBILLIG. - Transfert a TREVES. - Liberation en Z.F.O.

Je quitte la FRANCE par le LUXEMBOURG sans avoir pu payer le tailleur qui m'a fait le complet.

A LUXEMBOURG je detruis les papiers d'emploi au nom de LAZARE. Je vais ensuite a WASSERBILLIG sur la frontiere, je suis arrete pour passage illegal de la frontiere et remis aux gendarmes francais qui me transferent a TREVES.

Presente au Procureur, je montre a celui-ci mon billet de refoulement "de FRANCE et de Z.F.O." ce qui m'evite d'etre ramene en FRANCE et fait tomber l'inculpation de passage illegal a zero.

Il ne me reste plus qu'a faire valoir, ce qu'admet facilement la SURETE qu'on ne peut prendre a mon encontre en tant que D.P. une mesure d'expulsion de Z.F.O. et je suis enfin libre sur le sol allemand.

26. Sejour a BAD-KREUTZNACH et emploi au 46e Bon de Transmissions.

Durant mon sejour a TREVES j'ai ete presente a un Lieutenant du 46e Bataillon de Transmissions stationne a BAD KREUTZNACH. Il me fait des offres pour venir travailler au service de son unite, me promettant 3.000 D.M. par mois et loge.

Je dois travailler dans ma specialite de radiotechnicien a la reparation des postes militaires.

J'arrive a BAD KREUTZNACH un lundi de fin Mars ou debut Avril et prends immediatement mon service.

Je travaille en compagnie de jeunes soldats sous la direction d'un sergent-chef.

Celui-ci des le debut me donne surtout des postes civils allemands a reparer. Il apporte ces postes de la ville et prend le materiel necessaire dans les postes militaires en reparation.

Le prix des reparations est evidemment encaisse par lui-meme.

Un jeune soldat me previent alors confidentiellement que mon predecesseur avait ete licencie parce qu'il avait ete surpris par un officier a reparer des postes civils... le sergent-chef ayant alors laisse accuser le pauvre diable pour degager sa propre responsabilite.

Le samedi avant Piques 1950 ayant deja travaille 6 jours, n'ayant pas d'argent, je demande un acompte sur ma solde.

Le Lieutenant DOUDELE refuse en premier lieu, puis sur mon insistance finit par me remettre 20 D.M. D'autre part les conditions ne sont pas celles qui m'avaient ete faites a TREVES, je

doispayer mon logement, et il ne s'agit plus du tout de gagner 3000 D.M. par mois, mais la moitié à peine!!!

Jugeant que les promesses ne sont pas tenues à mon égard, je décide de quitter cet emploi. Ne pouvant payer mon billet de chemin de fer, je m'adresse au Gouvernement Militaire faisant part de mon intention et demandant un bon de transport, qui m'est refusé.

27. - Depart de BAD KREUTZNACH et sejour a GUNZBURG (Z.US)

Affaire DEMETTER).

J'ai alors l'occasion de depanner le poste de T.S.F. d'une voiture qui prend de l'essence et le conducteur me prend à bord. Je me dirige sur MUNICH. Je veux aller présenter mes offres de service à l'armée Americaine.

Cette premiere voiture me conduit jusqu'à STUTTGART. Je fais ensuite du stop et trouve un second vehicule qui se dirige sur MUNICH.

A LEIPHEIM sur l'autostade le differenciel de la voiture se brise, et dans l'impossibilite d'aller plus loin, je me dirige sur le village de GUNZBURG distant de l'autostade d'un km. environ.

J'ai l'intention de prendre un repas dans un restaurant puis de prendre le train sur MUNICH avec l'argent qui me reste. La distance étant maintenant reduite à tres peu de chose je pouvais adopter cette solution.

Dans le restaurant je lie connaissance avec un pasteur Hongrois (maintenant emigre en AMERIQUE). Lui ayant expose ma situation, il me dit qu'il serait dommage de faire profiter un pays aussi riche que l'AMERIQUE de mon invention sur les rayons X. Il me propose de me présenter à un Roumain établi dans la region. D'après ses dires ce compatriote dispose d'un atelier de mecanique et peut realiser mon invention. J'accepte, et le pasteur me presente.... DEMETTER. Celui-ci est connu de moi depuis 1927. Il habitait à l'époque à SARMAŞ (ROUMANIE) region du gaz methane. Lors de l'occupation de la ROUMANIE par les troupes Allemandes, il devint un redoutable agent de la GESTAPO. C'est à ce titre qu'il fut evacué sur l'ALLEMAGNE sur la fin de la guerre (voir fiche speciale sur DEMETTER Julius).

DEMETTER installe à GUNZBURG après avoir achete des papiers à l'ÉRO de AUGSBURG possède un atelier de mecanique, est marié et père de 4 enfants. Il est domicilié 11 Marktplatz à GUNZBURG.

Vain 1950

Il me dit que s'il possede l'atelier permettant d'effectuer les travaux, il n'a par contre aucun capital. Il trouve un commanditaire en la personne d'un Allemand Monsieur HILDEMANN.

Ce dernier signe un contrat avec DEMETTER et remet a celui-ci une avance de 1.000 D.M. sur lesquels il me confie 150 D.M. pour acheter le premier materiel. Je commence a travailler et assemble les premiers elements de l'appareil (voir photo).

Lorsque je demande de l'argent a DEMETTER pour acheter le materiel suivant, il me repond qu'il ne reste plus rien.

Comprenant que DEMETTER m'a utiliser pour realiser une escroquerie, je previens M. HILDEMANN de ce qui se passe et demonte la partie de l'appareil deja construite.

28. Sejour a HASLACH sous l'alias de BRADI - Arrestation par SURETE OFFENBURG.

Je pars ensuite pour HASLACH/1/Kinzig au centre IRO. Ne pouvant etre pris en compte si l'IRO apprend que je suis deja alle en FRANCE, je declare que je me nomme BRADI et que je viens de franchir le rideau de fer. Je trouve en meme temps quelque argent a gagner chez un reparateur de radios du nom de KOHNS a HASLACH. Il me donne 4.- D.M. par jour de travail! Au bout de 10 jours, je suis reconnu par un homme ayant travaille avec moi en FRANCE a KNUTANGE et denonce a la police qui m'arrete.

29. Transfert et condamnation a THIONVILLE.

Incarceration 2 mois a METZ.

Transfert a KOBLENZ - Condamnation a 5 mois.

Arrete le 23 Juin sous le nom de BRADI (voir rapport SURETE OFFENBURG en date du 24 Juin 1950) je declare la verite sur mon identite et suis transfere a THIONVILLE. Je suis condamne a 2 mois de prison pour l'affaire du complet que je n'ai pas paye lors de mon depart precipite de KNUTANGE.

Je purge 1 mois a la prison departementale de METZ. (Aout 1950.) Je suis tres bien note et remet en etat le Central telephonique de la prison (voir certificat).

Je suis ensuite transfere a COBLENCE, reclame par la Justice, le Lieutenant DOUDELE ayant indument porte plainte pour les 20.- D.M. d'acompte qu'il m'avait remis lors de mon depart. J'estime qu'ils s'agit d'une injustice ayant gagne plus de 20.- D.M. en 6 jours de travail!!!

C'est la these que je soutiens devant le magistrat instructeur, J'ai le tort de vouloir m'enteter a vouloir etre confronte avec le Lieutenant DOUDELE. On me transfere avec le wagon penitenciaire.

Celui-ci met presque 3 mois pour aller de COBLENCÉ a BAD KREUTZNACH (par exemple il reste 50 jours a MAYENCE, etc...). Lorsque j'arrive enfin a BAD KREUTZNACH c'est pour apprendre que le Lieutenant DOUBELE est mute en FRANCE depuis longtemps déjà!

1952 Je reprends le voyage en sens inverse et me retrouve a COBLENCÉ en Decembre! Mon affaire passe le 19.12.1950 devant le Tribunal. Comme j'ai déjà 4 mois et demi de detention preventive (par ma faute il est vrai) on n'examine pas mon cas et le juge se borne a prononcer une peine de 5 mois de prison qui me permet de sortir presque tout de suite tout en justifiant aux yeux de la loi le temps passe en detention!

30. - Incident du "READER'S DIGEST SELECTION" a la prison de COBLENCÉ et rappel de l'affaire WALLENBERG.

C'est durant mon sejour a la prison de COBLENCÉ que sur une page de "SELECTION du READER'S DIGEST" du mois d'Avril 1948, arrachée a un livre de la bibliotheque par un detenu (pour faire du papier a cigarettes) j'ai l'occasion de lire un morceau d'article intitule "Heros de BUDAPEST": "WALLENBERG Raoul"! Je constate qu'il s'agit du meme WALLENBERG que j'ai connu en prison a SIBIU en 1946. Les elements developpes dans cet article sont en grande partie faux. Il est materiellement impossible que WALLENBERG ait ete fusille en 1945 puisque je l'ai vu bien vivant en 1946. De plus lorsque j'etais a LYON au Fort de La DOUCHÈRE en Septembre 1949, j'avais reçu une lettre de mon pere sur laquelle un ancien compagnon de detention, Cornel LAZAR, m'avait ajoute un mot ou se trouvait cette phrase: "Ton protege est tou-jours ici". WALLENBERG etait souvent appele "Mon PROTEGE" parce que je lui faisais profiter de mon ravitaillement lorsqu'il etait a l'infirmerie.

Cet article de revue me prouvant que les affirmations de WALLENBERG que j'avais pris a la legere etaient exactes, des ce moment je decidaí de tout tenter pour obtenir le contact avec une autorite Suedoise et la famille de l'interesse.

J'esperais d'une part rendre service et favoriser la liberation du detenu, et d'autre part je comptais que sa famille en récompense me ferait obtenir l'autorisation de residence en SUEDE. J'esperais pouvoir interesser quelqu'un a mon invention sur l'appareil ROENTGEN et sortir definitivement de la misere et des tribulations ou j'etais de plus en plus entraine.

Deux codetenus de COBLENCÉ, les nommes BUZATI et KONOVALOW peuvent temoigner de ce qui s'est passe a la prison. Je leur ai

fait part de mes reflexions sur cette affaire lorsque j'ai eu lu l'article en question. Ils devaient etre envoyes sur RASTATT et GERMERSHEIM pour revision de leur proces.

BUZATI m'a d'ailleurs prie d'ecrire a sa soeur SZUCS Miholyne a BUDAPEST, Vaci uka 70 II 5, lorsque je serai libere.

31. - Passage au camp I.R.O. de EBINGEN (WURTEMBERG).

Deuxieme sejour a HASLACH/1/K.

27/51
Sorti de la prison de COBLENCE le 27.1.1951, un samedi je suis dirige par le centre IRO de NIEDERLAHNSTEIN sur EBINGEN (WURTEMBERG). Je fus enfin enregistre par l'IRO, je me rends ensuite a HASLACH/1/K, ou je reprends mon travail chez KOHNS celui chez lequel je travaillais lors de mon arrestation en Juin 1950.

32. Premiere tentative epistolaire de contact avec la famille de WALLENBERG.

Je suis retourne chez cet employeur qui m'exploitait parce que je desire gagner un peu d'argent pour attendre la reponse a la lettre que j'ai adressee au Ministere de l'Interieur de SUEDE le 2.2.1951, a l'attention de la famille WALLENBERG.

La lettre a ste ecrire en Hongrois.

Le 27 Fevrier je n'ai toujours pas de reponse. (J'ai su par la suite que l'interprete ayant traduit la lettre avait mal compris et dit: "Que WALLENBERG s'etait evade", alors que j'avais ecrit que "Je m'etais evade". Cette erreur de traduction enlevait des le premier abord tout credit a ma missive.

33. - Voyage a LUBECK avec l'argent d'un poste vendu indument.

Premier contact avec Pasteur HANSON et Consulat Suedois de Hambourg.

Le 27.2.1951 croyant que je n'aurais jamais de reponse, je decide de me rendre moi-meme aupres d'une representation suedoise en ALLEMAGNE.

Je n'ai toujours pas d'argent. Un jeune allemand membre des F.D.J. m'a confie un poste de T.S.F. a reparer (on m'a dit qu'il veut ecoutier radio MOSCOU). Je pars emportant la poste que je vends a STUTTGART pour 100.- D.M. afin de payer mon billet de chemin de fer. (M. ZENTAY Joseph, tailleur, est temoin de mon intention). (Domicilie Metzgerstrasse No. 4 a OFFENBURG.)

Je me rends a LUBECK et prends contact avec le Pasteur de l'eglise Suedoise de cette ville, Pasteur HANSON, Hafenstrasse 24 a LUBECK. Apres avoir entendu mes explications, il m'envoie

a HAMBOURG au Consulat de SUEDE.
Le Consul me dit qu'un membre de la famille WALLENBERG viendra me voir par la voie aerienne.

On me loge dans la pension "ROSE" a cote du Consulat. Je m'inscris sous mon nom de VAS.

Quelques jours plus tard je recois la visite du Consul, d'un Roumain qui sert d'interprete, d'un Suedois de la KRIPO et d'un autre Monsieur dont on ne me dit pas le nom mais auquel je trouve une grande ressemblance physique avec WALLENBERG.

Oh!
Je leur raconte l'histoire WALLENBERG. Je dois reconnaitre que si le recit que je fais est exact quant au fond (c'est-a-dire sejour de WALLENBERG a la prison de SIBIU), il est faux en ce qui concerne les dates, et surtout pour toute la partie relative a ma vie privee. J'ai ete amene a "deguiser" la verite pour la raison suivante: Condamne a tort ou a raison a plusieurs reprises, j'ai craint que cela fasse une facheuse impression sur mes visiteurs, sur le plan amour propre cela me genait egalement beaucoup, j'ai cru m'en tirer en dissimulant mon identite et maquillant les dates. Je propose d'aller chercher la preuve de l'existence de WALLENBERG en utilisant ma famille et des camarades.

J'ai eu l'impression que mes visiteurs croyaient que j'avais invente une histoire en parlant d'un article ou d'un livre lu quelque part en ALLEMAGNE sur le cas de WALLENBERG.

Rentrant un soir a la pension "ROSE" la logeuse me prevint que des messieurs apparemment de la police Allemands, etaient venus se renseigner sur mon compte. Je compris que j'etais recherche pour l'affaire du poste de T.S.F. vendu et j'ai prevenu le Consul.

Pour eviter mon arrestation celui-ci me renvoie a LUBECK chez le Pasteur HANSON. Je reste 3 - 4 jours chez ce dernier.
34. Retour en E.U.S. et arrestation a AUGSBURG.

Transfert a WOLFACH. - Condamnation a trois mois de prison.

Le Pasteur avec lequel je dois rester en correspondance et signaler mes déplacements par l'intermediaire de Mlle BERGHOLM Annie, me remet 250.- D.M. et je repars sur la zone americaine. Je vais directement a MUNICH. De cette derniere ville je me rends a AUGSBURG. J'ai l'intention de passer a l'IRO qui a un centre dans cette ville, et egalement prendre certains bagages que l'ai laisses chez DEMETTER en Mai-Juin 1950 a GUNZBURG.

Je m'inscris sous mon nom, et suis arrete le meme jour 14 Mars 1951. Je suis transfere a WOLFACH (BADE) en attendant que le jugement soit prononce sur l'affaire du poste vendu frauduleusement.

C'est a WOLFACH que je recois la visite d'un Colonel et d'un civil Suedois deja vu a LUBECK.

Je suis questionne sur l'affaire WALLENBERG. Condamne a 3 mois de prison pour l'affaire du poste, ma peine expire le 14 Juin 1951.

14/51
35. - Transfert a NEU-ULM et instruction de l'affaire DEMETTER.

Jugement sans condamnation. - Liberation.

Je suis transfere ensuite a NEU-ULM le 22/23 Juin 1951 afin d'etre interroge sur l'escroquerie commise par DEMETTER au detriment de HILDEMANN. Le civil de la KRIPO Suedoise et un interprete Hongrois me rendent visite et m'interrogent encore sur WALLENBERG durant mon sejour a NEU-ULM.

Je n'ai pas de peine a demontrer, et M. HILDEMANN confirme mes dires que c'est DEMETTER qui a percu l'argent, signe le contrat et commis l'escroquerie. Je suis alors confronte avec un soi-disant expert en RADIOLOGIE presente par la partie representant DEMETTER. Je fais un croquis au juge de diverse lampes de radio, je joins une legende pour accompagner. Le juge presente les croquis a l'"expert" qui se montre incapable de dire ce que represente le schema que j'ai trace. Le temoin est evince.

Je sais pertinemment que DEMETTER a un parent a la KRIPO de GUNZBURG et que tout sera mis en oeuvre pour degager sa responsabilite.

Je raconte ce que je sais sur les antecedents de DEMETTER ainsi que sur ce qu'il m'a confie de ses activites, a la fin de la guerre de 1945, ou agent de renseignement travaillant pour les troupes allemandes dans la region de LEIPHEIM-GUNZBURG, il detroussait les cadavres de soldats americains (voir renseignement special a ce sujet).

Le proces a lieu. DEMETTER fait default. On dit au Tribunal "qu'il vient justement d'emigrer en AMERIQUE". On lit en allemand un jugement auquel je ne comprends rien (je ne parle que quelques mots d'allemand) et on me relache le meme jour).

Je recois une feuille de papier par laquelle on me convoque devant un juge d'instruction pour donner des precisions sur les activites de DEMETTER (je devais me presenter le lundi suivant) (voir photo).

36. Retour en Z.F.O. - Arrivee a Sigmaringen - Arrestation par Gendarmerie - Prise en charge par le Poste.

Je prends le train jusqu'a SIGMARINGEN. (J'ai juste l'argent necessaire au voyage). Je compte me rendre a EBINGEN au centre P.D.R. a SIGMARINGEN, j'apprends que le centre n'existe plus.

Je me présente alors à la SURETE Française pour demander un bon de transport jusqu'à OFFENBURG. Le Commissariat de Sûreté me dit qu'il ne dispose pas de semblables bons, et me conseille de tenter ma chance auprès de la Gendarmerie.

Les Gendarmes ne peuvent eux non plus me fournir de bon, mais en vérifiant à leur fichier mon identité, ils trouvent une fiche de recherches à mon sujet.

Cette fiche est caduque, n'ayant pas été annulée lors de mon arrestation par la SURETE d'OFFENBURG.

37. Requête suggestions tant personnelles qu'au sujet de WALLENBERG

Je déclare avoir dit cette fois-ci toute la vérité, tant sur mon passé, mes condamnations successives, mes séjours dans les divers endroits que je cite, que sur l'affaire de WALLENBERG en elle-même.

Si l'on peut me faire conduire jusqu'à VIENNE, je peux ensuite passé en Hongrie, pays dans lequel je ne suis pas recherché, et de là actionner certains membres de ma famille ou d'anciens camarades pour vérifier si WALLENBERG est encore détenu à SIBIU ou dans le cas contraire apporter les preuves qu'il y a été détenu à l'époque que j'ai indiquée par ailleurs.

Cette opération ne va pas sans risquer pour celui ou ceux qui actuellement résident encore en ROUMANIE et qui m'aideront.

Ils seront vraisemblablement obligés de prendre la fuite après l'opération. Dans ce cas j'espère qu'ils seraient accueillis dans un pays de l'Ouest autrement qu'en simple D.P. et qu'on leur éviterait toutes les vicissitudes qui furent mon lot.

Je ne demande rien pour moi, seulement qu'on me procure un emploi dans ma spécialité pour que je puisse gagner dignement ma vie en utilisant mes capacités professionnelles.

Je précise que toute démarche faite sur le plan diplomatique par les autorités suédoises avant que les PREUVES de la présence de WALLENBERG à SIBIU aient été obtenues ne pourraient que compromettre les résultats. Les Russes voyant que cette affaire est découverte pourraient peut-être faire disparaître définitivement l'intéressé.

Je suis prêt à être confronté avec tout témoin cité dans ce récit et demande instamment que l'on fasse les recoupements nécessaires sur mes déclarations.

Je désire d'autre part être présenté à un VERITABLE SPECIALISTE

des questions de radiologie pour lui exposer le principe de mon invention en cette matière. Le pays qui profitera de cette amélioration disposera d'un instrument qui ouvrira une ère nouvelle dans le domaine des examens radiologiques tant en Scopi qu'en Radiographie proprement dits.

Alla inläsda 2/10

Bild hos Mandlner 18/9

Befrager - dr.

P.M.

Följande ytterligare fakta om Müllers förhållanden ha kunnat inhämtas.

Müller hade hyrt in sig i den våning Plainstrasse 23, Salzburg, där vi sammanträffade med honom endast för 4 dagar. Den kvinna han vid det tillfället sammanbodde med och som för oss utgav sig för ungersk flykting, egentligen boende i Reichenhall (omedelbart på den tyska sidan av gränsen), vore enligt polisen i verkligheten flykting från Tjeckoslovakien. Müller brukade, trots att han ej vore i besittning av något gränspasseringsdokument, ofta illegalt passera gränsen till Tyskland; tidigare bl.a. tydligen för att besöka ovanstående kvinna. Polismyndigheten i Salzburg hade för Müller utfärdat en legitimationshandling, under namn av ingenjör Alexandro Bradi född 1912 i Deva, Rumänien, vilken berättigade honom att uppehålla sig i Österrike tills i februari månad 1952.

Såsom tidigare meddelats lämnade Müller Salzburg någon dag efter vårt besök den 2 september. Enligt uppgift till sitt värdfolk skulle han begiva sig till Zell am See "för att träffa den svenske konsulin".

Enligt uppgift brukade Müller under sin vistelse i Salzburg ofta fara ut till flyktinglägret Parsch, där han sammanträffade med en annan flykting vid namn Istrata.

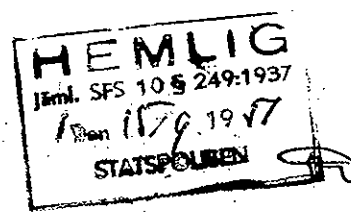
Övervakningen fortsätter.

Wien den 18 september 1951.

B

Vas har lämnat sig, över
ha inga möjligheter vidare
den hant. källan som är i
plac göra något av detta
s. 15/9

Ch. F. W. 15/9

KOMMENTAR

till det av Gheoghe Vas skrivna meddelandet till fadern i Dobru.

Hur skall brevet tolkas?

För det första måste man utgå ifrån, att både Gheoghe Vas och fadern känna till ämnet, varom Vas talar i sin skrivelse. Därför måste man dela upp brevet i dess olika avdelningar och diskutera dessa för sig.

1) Bekräftelse om att Vas fått förståndelsen behöver väl icke närmare kommenteras. Förutom att det är en bekräftelse till fadern, att förståndelsen kommit fram, garanterar ju Vas sig själv för sin uppgift till de franska militära myndigheterna, om att han fått uppgift om Wallenberg.

Satserna "Sått Dorin omedelbart i förbindelse med Cornel och Gusa. De äro fortfarande i dilemma" tarvar en analys. Här rör det sig om två personer, som Vas diskuterat med fadern. Det mest antagliga är väl, att de alltjämt befinna sig i fängsligt förvar och då troligen i Sibirien. Följaktligen har Vas, då han talat om Gusa, "slagit blå dunster" i ögonen på oss. I detta sammanhang bör inflickas, vad Vas sade till undertecknad i Neu-Ulm i juli, då han förebråddes för sina lögnor. "För det första var jag misstänksam vid första sammanträffandet, då jag icke direkt kunde veta, med vilka jag hade att göra, och det var först vid andra sammanträffandet i Wolfach, då den franske översten kom med i spelet, som jag insåg, att de svenska myndigheterna voro verkligt intresserade. Trots att jag nu försöker tala rent ut finnes det vissa saker, som jag av vissa skäl håller inne ned." Jag skall återkomma till detta längre ned.

- - - - -

Neningen "Överlämna brevet och fotografierna på mitt personliga ansvär".

Här måste det röra sig om ett brev och fotografier, som troligen befinna sig i Vas faders händer. Möjligen skulle man kunna tänka sig att föremålen befinna sig i Cornels och Gusas händer,

men detta är mindre troligt.

Vad är det då för brev och fotografier, som fadern har?

Vas har ständigt återkommit till arten av bevismedel, som han skulle kunna skaffa, och han har nämnt stilprov från Wallenbergs hand och även fotografier. Det torde inte vara omöjligt, att Wallenberg verkligen befunnit sig i Sibirien och att han anförtrött sig åt sina medfångar Cornel och Cuza, vilka på något sätt fått några rader från hans hand samt en kopia av det fängelsefoto, som troligen finnes. Jag är dock - med hänsyn till andra vittnesmål - mycket obenägen tro, att Wallenberg befann sig i Sibirien, då Vas var fängslad där, och om han verkligen befunnit eller befinner sig där, så har det nog varit först efter den tid, då Vas rymde. Troligast är väl, att herrarna Cornel och Cuza fått iväg något meddelande till Vas' fader och som vidare sänts av denne till Vas. Det är att märka, att Vas varit så bergsäker på att Wallenberg alltjämt är kvar i Sibirien, trots att jag - särskilt i Neu-Ulm - påpekat, att Vas som ju rymde från Sibirien 1947, icke kunde vara säker på, att Wallenberg alltjämt befann sig i Sibirien. Han hade då förklarat, att Sibirien var en så undan-gömd plats, att den särskilt väl lämpade sig för förvaring av en sådan person, som ryssarna ville hålla borta från världens insyn.

Meningen "Men (blott) mot ett judiskt dokument av den delegat, som framvisar detta brev," torde vara svårare att dechiffrera. Möjligen menar Vas (om nu översättningen är riktig), att ett kvitto, som är avfattat på hebreiska eller jiddisch, skall under-tecknas av delegaten. Varför det skall vara avfattat på hebreiska (jiddisch) är ju något svårt att inse. Troligt är väl, att Vas' fader kan hebreiska eller jiddischska alfabetet och att han av säkerhetsskäl vill ha det skrivet så, att inte just en och var kan läsa det. Att Vas vill ha ett kvitto är ju helt naturligt, så att han kan göra anspråk på att få någon ersättning för sina tjänster.

Meningen "Var inte det minsta rädd, ty de äro direkt intresserade av Herr Rauls sak (fråga) jag har talat med dem och känner dem," syftar givetvis på de svenska representanter, som Vas kommit i kontakt med.

Uttrycket "Nușas och Hericies pojke lämnar även några detaljer" måste nog tolkas som så, att även dessa båda personer varit i förbindelse med Wallenberg.

Om denna min tolkning av brevet vore något så när med verkligheten överensstämmande, så kommer ju Vas i en helt annan dager, och man måste göra allt för att följa spåret vidare. Är förhållandet verkligen så, som man här tror sig kunna utläsa, kan man förstå Vas' lögner. Han har givetvis alltid bedömt svenska myndigheten efter samma mått som han bedöm-er sina egna myndigheter och landsmän. "Lita inte på någon då det gäller materiella fördelar. Giv dem ingen chans att agera själva". har troligen varit Vas' ledstjärna. Jag återkommer här till Vas' yttrande i Neu-Ulm, då han framhöll, att han alltså hade vissa saker, som han inte ville ut med. Man måste ju förstå hans fruktan för att lämna sådana uppgifter, som kunde sätta hans far och familj i fara. Givetvis räknar han med, att folk, som själv levat i fred och ro under hundratala år, icke förstå konspirationens irrgångar, och att representanter för ett sådant folk lätt "trampar i klaveret", då det gäller konspiration, särskilt i ett land bakom järnridån.

Enligt min uppfattning borde Vas snarast kontaktas och tillfrågas, om ovanstående tolkning är riktig och om han på något sätt kunde ge anvisning på hur meddelandet till fadern skall kunna överbringas. Skulle Vas gå med på, att tolkningen är riktig eller tillnärmelsevis riktig, borde han på nytt få en försäkran om, att han kan räkna på svenskarnas tacksamhet, om spåret verkligen giver resultat. En dylik försäkran har jag tidigare givit honom i Neu-Ulm. Vidare skulle Vas - när han nu visat oss det förtroendet att vi skulle få närma oss fadern - ombedjas att taga bort alla slöjer från berättelsen och ge oss nakna fakta.

Stockholm den 14 september 1951

Otto Danielsson
(Otto Danielsson)

Sedan denna dokumenter skrivits har ny omständighet uppkommit. Någon ändring med undantag för funderingar om om det yppersta dokumentet i bevisen för icke ska flyttas om det yppersta dokumentet utgår.

Avskrift.

D - L

Vas, Gheorg - Șef de Gara Pens - Dobra - Jud Hunedoara

- Dragă Tată -

Am primit cel ce mi ai trimis

Pune imediat Dorrin in contact cu Cornel și cu Guză.

(Ei sunt in dilemă încă) Predați scrisoarea și fotografiile
pă responsabilitatea mea personală - Insa contra unei dovadă
isrălită de delegatul care prezintă prezenta scrisoare -

Să nu aveți nici o frică căci sunt direct interesați in
chestiunea D - lui Raul. (Am vorbit cu ei și îi cunosc) Anexeso
fotografie de amea și vă sărut cu mult dor.

Gyuring ?

Băiatul lui Nuța și Horicie sa dea la fel câteva amănunte ...

Geza e bine - .Vrea să
plece in Kanada.

=====

Översättning:

Herr Vas, Georg - stationsinspektor Pens (pensionerad?) Dobra-
Departement Hunedoara.

-Kära Pappa -

Jag har fått det Du har sänt mig. - Sätt Dorrin omedel-
bart i förbindelse med Cornel och Guza . (De äro fortfarande
i dilemma). Överlämna brevet och fotografierna på mitt personli-
ga ansvar. Men (blott) mot ett judiskt dokument av den delegat,
som framvisar detta brev. Var inte det minsta rädd, (Fruktaintet)
ty de äro direkt intresserade av herr Rauls sak (fråga). (Jag
har talat med dem och känner dem). Bifogar ett foto av mig själv
och kysser Dig ömt.

Juli 18/9

(Anmärk)

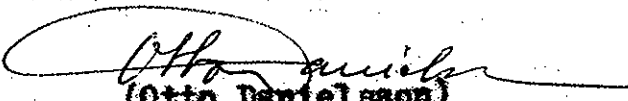
P.M.

20
11

I den till franska myndigheter av Gheorghe Vas lämnade redogörelsen har Vas talat om en person vid namn Danka, som skulle ha varit anställd vid franska konsulatet i Budapest men som skulle ha blivit arresterad av den ungerska polisen i maj 1947.

Denna uppgift har kontrollerats av de franska myndigheterna, varvid framkommit, att ingen medlem av franska konsulatet i Budapest varit arresterad vid den angivna tidpunkten, och att en person vid namn Danka är fullkomligt okänd för de franska myndigheterna.

Stockholm den 21 september 1951.

(Otto Danielsson)

Stockholm den 17 september 1951.

Personligt och strängt förtroligt

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Eu^I

Broder,

Som Du ju redan underrättats om har Sohlman för några dagar sedan framkastat, att Du skulle resa till Bukarest och Sofia för att vara till hands, när han kommer dit för att överlämna sina kreditivbrev i respektive huvudstäder.

Emellertid ha ett par episoder, som inträffat i Bukarest i augusti och varom vi i dagarna ha underrättats av kanslisten Rönnhedh, som är hemma på semester, kommit oss att ändra åsikt om det lämpliga i Din föreslagna resa. Ett par personer, som ha varit Allard behjälpliga i samband med affären "Müller", ha blivit häktade. Det finns i och för sig ingen anledning att antaga, att vederbörande på rumänsk håll ha kommit våra efterforskningar på spåren, och det kan vara oss helt ovidkommande skäl, som ligga bakom häktningsarna, men enbart möjligheten att de snusat reda på någonting är allvarlig nog.

Nu har ju Du sedan flera månader varit engagerad i diverse spår i R.W.-affären, och Du har ju på sistone haft två sammanträffanden med "Müller". Vi ha i grund och botten ingen aning om vem "Müller" egentligen är, och man kan inte utesluta hypotesen att han arbetar för den andra parten. Även om så inte alls skulle vara fallet och han är i god tro, vilket vi ju hittills antagit, kan han ha varit oförsiktig vid samtal med skilda personer och dragit uppmärksamheten på sina - och våra - förhållanden. Det är skälet till att, efter grundliga överväganden här hemma, varvid saken föredragits för Excellensen och Dag Hammarskjöld, vi ha kommit till den slutsatsen, att Du inte nu bör företaga den planerade resan.

Jag har orienterat Sehman härom i ett brev, som av-
går någon av de närmaste dagarna, och han har också varskotts
telegrafiskt. Får jag be Dig orientera Belfrage.

Din tillgivne

u/ Sven Dahlman

Stockholm den 15 september 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

P 2

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 15.9.51.

Överl. t. Kommissarien Danielsson,
Sthlm., f.k.

P

2

Bu^I

u/ Stig Engfeldt
tjfb. byråchef

Broder,

Enligt uppgifter, som en person lämnade i våras i fallet Raoul Wallenberg, skulle denne i varje fall under tiden 1946 - mars 1947 ha suttit i ett fängelse i staden Sibiu (Hermannstadt) i Rumänien. Vår undersökning i detta fall har pågått intensivt sedan dess och trots att åtskilliga negativa faktorer kommit in i bilden, kan en kärna av sanning finnas i den berättelse vi fått. Onödigt att säga att saken behandlas med allra största diskretion, och jag tillåter mig att särskilt understryka, att dessa mina rader uteslutande äro avsedda för Dig personligen. Du bör emellertid också delgiva Boheman brevet.

Anledningen till att jag besvärar Dig är, att den franska hemliga polisen, som, indirekt och av delvis eget initiativ, på grund av omständigheterna kopplats in på fallet, har förhört en av vår sagesman, i fortsättningen i detta brev kallad M., helt oavhängig person, i fortsättningen kallad "källan", som 1946-47 suttit i samma fängelse, där Wallenberg uppgivits vara internerad. Enligt den franska polisens källa, voro tre piloter tillhörande amerikanska flygvapnet internerade i fängelset samtidigt med källan. De höllos förvarade i en avdelning, som reserverats för Sovjetunionens fångar. De hade blivit nedskjutna i samband med bombardemang av Ploestis oljefält, gömt sig i bergen, påträffats av ryska trupper efter vapenstilleståndet i augusti 1944 mellan Sovjetunionen och Rumänien, internerats i ett läger i Predeal (Sinaia) - vari schweiziska röda korset (Internationella Röda Kors-kommittén?) bedrev hjälpverksam-

t.f. Chargé d'Affaires B a g g e ,
W a s h i n g t o n .

het - flytt därifrån, infångats och slutligen satts i fängelse i Sibirien.

Källan uppger vidare, att, då en allierad kommission på hösten 1946 skulle inspektera fängelset för att undersöka, om bland fångarna funnes "några av deras medborgare", de tre amerikanerna ävensom flera andra fångar från fängelsets sovjetiska avdelning skickades till skogs hela dagen för att hugga ved. Alla andra fångar ställdes upp på fängelsegården inför kommissionen. De amerikanska fångarnas existens kunde icke konstateras, ty ingen av fångarna i den sovjetiska avdelningen förekom i fängelsets fångregister.

Då den angivna källan flydde från fängelset i mars 1947, befunno sig de tre amerikanerna fortfarande där.

Fängelsets adress torde möjligen vara Strada Söril nr. 16.

Till Din orientering vill jag här tillägga, att vår sagesman M. bl.a. uppgivit, att en allierad kommission hösten 1946 besökte fängelset i Sibirien för att fastställa, om utländska fångar funnos där, men att Wallenberg och övriga fångar, som befunno sig på den sovjetiska avdelningen, kommenderades till skogsarbete den dag, då kommissionens inspektion ägde rum.

Med anledning av de franska uppgifterna får jag be Dig taga kontakt med State Department och hemställa om upplysningar, huruvida en allierad kommission verkligen besökt fängelset i Sibirien för uppgivet ändamål på den angivna tidpunkten och överhuvudtaget söka erhålla en redogörelse för alla omständigheter, som kunna vara av betydelse för belysande av den franska källans uppgifter. Särskilt koncentrerar sig intresset kring eventuella efterforskningar av de tre amerikanska piloterna, som påstås ha suttit i fängelset i Sibirien. Om de kommit ut och kontakt kunde upprättas med dem, borde klarhet kunna vinnas i frågan om Wallenberg någonsin befunnit sig i Sibirien eller ej.

Det är givet, att Du vid Mitt samtal i State Department måste antyda anledningen till vårt intresse, men det är självklart, att Du med yttersta skärpa framhåller vikten av hundra procentig diskretion.

u/ Sven Dahlman

Stockholm den 15 september 1951.
Överlämnas till Kommissarien Daniels
son, Stockholm, för kännedom.

(Stig Engfeldt)
tjfr. Byråchef

Avskrift av strängt förtroligt och personligt
handbrev från t.f. Chargé d'affaires Hammar-
skjöld, Wien, till Utrikesrådet Dahlman, Ut-
rikesdepartementet, dagtecknat den 12 sept. 1951.

Jag vill härigenom endast meddela, att enligt från
Salzburg ingånget meddelande Müller den 4 dennes lämnade
denna stad.

Efter Ditt särskilda meddelande i lördags har Puia
av mig erhållit en påminnelse i enlighet med Din önskan.

(Blyertsanteckning)

Om M. håller sin utfästelse att komma hit den
18-19 kommer kabinettssekreteraren att person-
ligen kunna närvara vid det sannolikt avgörande
sammanträffandet.

K

London den 13 september 1951.

med vissa uppgifter
rörande herr Raoul
Wallenberg.

Er 748.

1 bil. i 3 ex.

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

./.

Med bifogad nedteckning får jag vördnadt insända vissa uppgifter rörande herr Raoul Wallenberg, vilka denna dag framförts till beskickningen av professorn vid Londons universitet, förre rumänske medborgaren herr Grigore Mandrie, och dennes hustru. Uppgifterna ha direkt underställts kabinettsekreteraren.

u/ Gunnar Hägglöf

P.M.

Professor och Fru Nandris besökte idag beskickningen för att meddela vissa upplysningar rörande herr Raoul Wallenberg. Professorn, vilken uppgav sig väl känna professor Gunnar Gunnarsson, Uppsala, är professor i jämförande slavisk språkforskning vid universitetet i London. Hans hustru är journalist, född irländska. Båda gjorde ett mycket förtroendeingivande intryck.

Mrs. Nandris upplyste, att hon i slutet av augusti företog en resa till Österrike för att bl.a. där besöka läger och ungdomshärbärgen för rumänska flyktingar. Vid besök i ett dylikt hem, kallat Kamin Romnaso, vid Elisabethstrasse 38, Salzburg, träffade hon en person vid namn Alexandru Brandi, som uppgav sig komma från Deva i Transsylvanien. Denne, vilken genom sitt personliga uppträdande och vissa uttalanden icke ingav Mrs. Nandris något mer vederhäftigt intryck, utbad sig ett samtal med henne mellan fyra ögon. Han upplyste därvid, att han den 22 mars 1951 flytt från ett fängelse i Târgu-Jiu i södra Rumänien (provinsen Gorj) var han sade sig ha delat cell med "förra svenske konsuln i Budapest", herr R. Wallenberg. På Mrs. Nandris fråga om närmare detaljer rörande Wallenberg, hade Brandi blott upplyst, att han vore en ung man i 35-årsåldern. På grund av sitt arbete som radioingenjör hade Brandi haft tillfälle komma utanför lägret och i samband därmed organisera sin flykt. Wallenberg hade icke kunnat medfölja, men han hade ombett Brandi att ta kontakt med svenska myndigheter i saken.

Brandi hemställde därför, att Mrs. Nandris nu måtte resa till Wien för att lämna dessa upplysningar till svenske konsuln därstädes. På hennes fråga, varför han icke tidigare sökt kontakt med denne, svarade han undvikande under hänvisning till allmänna omständigheter och svårigheter. Då Mrs. Nandris

såsom gift med en rumänier icke önskade resa genom ryskt territorium, efterföljde hon icke denna begäran utan vände sig istället direkt till de amerikanska myndigheterna i Salzburg, närmast en viss Mr. English, head of the American Intelligence. Ehuru vederbörande amerikanare icke kände till Brandi, kunde de upplysa, att vissa av honom namngivna förbindelser vore direkt misstänkta för samröre med ryska agenter.

Vid ett senare besök i lägret hade Mrs. Nandris av ett par rumäner underrättats om att Brandi under tiden erhållit besök av en person, vilken uppgivit sig vara svensk konsul.

Mrs. Nandris underströk avslutningsvis, att hon icke kunde bedöma sanningshalten i Brandis uppgifter, men att hon närmast ställde sig mycket skeptisk till dem. Såväl i anledning härav som på grund av sin mans ställning sade hon sig heller icke ha minsta intresse i att journalistiskt utnyttja dem.

London den 13 september 1951.

LC

Utdrag ur P.M. angående samtal med fru Larsen-
Ferenczy, bil. t. hbr. Rönnehedh, p.t. Växjö -
Åström, KUD, dagtecknat den 2 september 1951.

I sammanhang med vad som ovan inberättats förtjänar det att nämnas, att de två sista personer, som av beskickningen anlåtats för kontakt med konsuln i Sibiu i samband med R.W.-affären numera häktats. Den senaste, en äldre dam, som sammanbodde med fröken Kroupensky, häktades för c:a tre veckor sedan, synbarligen utan rimlig anledning, då hon alltid fört ett stilla och tillbakadraget liv. Huruvida hon skuggats från Bukarest till Sibiu och huruvida konsuln därstädes står under uppsikt undandraget sig mitt vetande. Den sistnämnde skulle emellertid enligt avtal besökt mig i Bukarest före min avresa till Sverige, om vilken han underrättats. Han infann sig dock ej såsom uppgjort var.

ang. Sjöborgs-utredningen

Stockholm den 11 september 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

P 2

bil.

P

2

Bu^I

Broder,

./.

Äberopande Belfrages handbrev den 29 augusti och 3 september får jag för Din och Belfrages personliga kännedom översända å närslutna förteckning uppräknade handlingar i ärendet Müller.

Vår uppfattning om Müller har väl klart framgått av vårt senaste meddelande i särskild ordning. Ehuru således å ena sidan åtskillig anledning finnes att tvivla på mannens vederhäftighet, kvarstår det faktum, att han lämnat en mängd uppgifter, som på ett märkligt sätt överensstämmer eller synes överensstämmer med av oss kända omständigheter. Det är tänkbart, att vårt fortsatta utredningsarbete kan avslöja Müller som en bedragare eller äventyrare. Men än så länge kunna vi icke lägga hans ärende åt sidan.

u/ Sven Dahlman

t.f. Chargé d'Affaires Hammar skjöld,
W i e n .

P.M. över samtal med rumänske medborgaren, kaptenen och radioteknikern Gheorghe Vas, född den 13/11 1911 i Simeria, Siebenbürgen.

(Stockholm den 12 mars 1951. u/ Danielsson)

De Pandys översättning från ungerska av Vas egenhändiga skrivna berättelse i Hamburg.

(Stockholm den 12 mars 1951.)

Utdrag ur redogörelse för resa till Österrike och Tyskland under tiden 2/4 - 12/4 1951.

(Stockholm den 13 april 1951. u/ Danielsson)

Redogörelse för resa till Tyskland under tiden 19/4 - 25/4 1951.

(Stockholm den 26 april 1951. u/ Danielsson)

Redogörelse för resa till Tyskland den 2/7 - 4/7 1951.

(Stockholm den 6 juli 1951. u/ Danielsson)

~~P.M. xxx Stockholm den 10 augusti 1951. u/ Ben Anger~~

Skriv. jmt. bil. till Kommissarie Danielsson, Stockholm den 23/8 1951. Fransk polisrapport.

P.M. Kommentarer till den franska polisrapporten ang. Vas. (jmt. bil.) Stockholm den 3 september 1951. u/ Stig Engfeldt

Kommentar. Stockholm den 7 september 1951. u/ Danielsson

Jämförelse mellan av G. Vas lämnade uppgifter om Raoul Wallenberg och en i "Sélection du Reader's Digest" för april 1948 publicerad artikel kallad "Raoul Wallenberg, héros de Budapest".
(Stockholm den 7 september 1951. u/ Karin Sjöman)

den 7. sept. 51

CHIFFER

BUD

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Bu^I

Svensk

W i e n

Handbrev Belfrage Dahlman 3 september. Anmoda Puiu icke inviga någon i affären då yttersta diskretion är nödvändig. Intet hinder Puiu söker kontrollera Müllers uppgifter om sig själv däremot bör Puiu icke vidtaga några som helst åtgärder eller ställa frågor åt något håll berörande Wallenberg annat än efter härifrån meddelade anvisningar.

Cabinet

Jämförelse mellan av Gheorge VAS lämnade uppgifter om Raoul Wallenberg och en i "Sélection du Reader' s Digest" för april 1948 publicerad artikel kallad "Raoul Wallenberg, héros de Budapest.

(Karin Sjöman, 7.9.51 (VIII))

Se dossier VIII

Wien den 3 september 1951

Mak 7/9 (röd lapp)

Engfeldt/Rtz
Sthlm. 4.10..51.
Överl. t. t.f. Charge
d'aff. Tamm, Budapest, f.kt.f.k.
E.u.
S. Engfeldt

Personligt och strängt förtroligt.

Tel. 1. Ralfsge 7/9

Broder:

Mina rader av den 29 augusti återopas. Tidigare in. v. haft anledning förmoda lät lördag förmiddag Müller ånyo avhöra sig, denna gång genom ett telefonmeddelande från Salzburg i vilket han anhöll att någon omedelbart måtte besöka honom. Som skäl angavs att han skulle ha erhållit goda nyheter rörande W. vilka fordrade omedelbart ingripande från vår sida. Telefonsamtalet fördes med Hammarskjöld som han inom parentes sagt icke känner annat än till utseendet och om vilken han knappast torde veta annat än att H. tillhör utrikestjänsten. H. lovade på stående fot Müller ett besök på följande dag och man enades om ett möte kl. 15. i en våning i Salzburg där Müller nu uppgav sig be.

Med hänsyn till de misstankar, som redan det förra sammanträffandet med Müller uppväckt rörande dennes trovärdighet och eventuella motiv ansåg jag att man här fått ett utmärkt tillfälle att orientera förbindelserna med Müller så att de antingen måste föra till ett definitivt avbrytande eller till ett konstaterande av att hans uppgifter dock vore baserade på en kärna av sanning. Jag beslöt mig därför för att på ännu ett par dagar uppskjuta min redan avbrutna semester och att tillsammans med Hammarskjöld omedelbart avresa till Salzburg.

På avfärden togo vi här kontakt med Inrikesministeriet för att ha en av kontaktpersonen där som känner brödet Müller - Wallenberg orientera oss om vilka möjligheter som stod till buds att stoppa Müllers fortsatta aktivitet i Österrike.

Herr Utrikesrådet S. D a h l m a n
S t o c k h o l m.

för den händelse det skulle visa sig att M. avsåge utsätta oss för regelrätt utpressning. På denna punkt fingo vi mot- taga mycket lugnande förklaringar. Härutöver fann jag det önskvärt att i stället för att sammanträffa med M. på avta- lad tidpunkt överraska honom redan på söndagsmorgonen.

När vi i enlighet härmed söndag morgon infunno oss vid den av Müller uppgivna nya bostadsadressen var denne icke hemma. I stället träffade vi en person som uppgav sig vara M:s "fästman" och som efter ganska långt letande lyckades fin- na rätt på M. ute i staden. Under tiden hade av fästmän- ordföranden i rumänska flyktingkommitten, advokaten Trajan Puiu, alarmerats om vår ankomst och infunnit sig i M:s bo- stad, där vi under väntetiden hurno växla några allmänna fra- ger. Puiu gjorde på oss båda ett sansat och pålitligt in- tryck. När Müller så äntligen kom och vi kunde börja vårt samtal, blev även Puiu kvar i hans våning, förmodligen på M:s begäran ehuru han utvare påtagligt generade M. Med hänsyn till de uppgifter om Puius ställning och tillförlitlighet vi ti- digare erhållit av polisen ansågo vi oss ej böra motsätta oss detta. Sedan M. upprepat vad han i telefon framfört och för- tydligat detta med en uppgift om att han just fått ett medde- lande rörande Wallenberg, som uppgavs lida av lungtuberkulos i framskridet stadium, gestaltade sig samtalet till ett regel- rätt korsförhör med Hammar skjöld och mig som inkvisitorer. Det första vi frågade Müller var varför hans utlovade resa till Rumänien ej blivit av. Till detta svarade han att det f.n. vore nästan omöjligt att resa österut och att han helt enkelt inte vågat. De fakta, som vidare framkommo, framgå av bifogade P.M.

Vi klargjorde för Müller, med mot slutet mycket stor skärpa att han måste förstå att hans uppgifter för de svenska myndigheterna, vilka icke saknade möjligheter att kontrollera dessa, numera framstodo som ytterst tvivelaktiga. När vi i detta sammanhang framhålla att en kontroll av hans uppgift om svågern såsom läkare i Sibiu visat sig vara direkt oriktig föreföll han ytterst generad. Han invände dock icke att man i stället borde letat i Dobroa. Över huvud taget föreföll mig mannen i hög grad känneteknas av bristande sinnesnärvaro och en påfallande oredighet i sina uttalanden. Måhända hade vår

övertalningsteknik. Någon mån bidragit till detta. Till slut togo vi fasta på ett hans erbjudande att skriva ett brev till sin släkting i Dobro, som från svensk sida skulle sändas denne och tjäna som bevis att en eventuell budbärare kommer från Müller. Vårt samtal, som varade i 1½ timme, avbröts här efter och medan vi åt lunch åtog sig Müller förbereda skrivelsen till sina släktingar, vilken av oss skulle afhämtas kl. 13.30.

Ensamma med Puia hade vi tillfälle att i korthet diskutera Müller. Puia, som inte tidigare kände Müller, betraktade dennes uppgifter i stort som ganska fantastiska, men visade av honom själv kontrollerbara sakuppgifter, vilka framkommit under samtals gång hade dock varit korrekta. Då det för den flyktingorganisation för vilken Puia vore ordförande vore angeläget veta med vem de hade att göra vore man redan här sysselsatt med att söka kontrollera alla uppgifter Müller till den mån det rörande sin person och sina tidigare förhållanden och Puia erbjöd sig som självant att i mån av möjlighet även låta undersöka de uppgifter M. lämnat i samband med ärendet Wallenberg, ett erbjudande som jag ansåg mig böra acceptera.

På vår särskilda fråga om han kände till något om de Müller vid föregående samtal nämnda möjligheterna att per kortväg komma i kontakt med en partisangrupp i Rumänien berättade Puia att Müller visserligen inköpt en antenn för ändamålet men att av Müller uppgjorda ritningar till en kortvägsändare hade visat sig vara behäftade med så stora brister att den ännu ej kommit till utförande. Tvärtemot vad M. tidigare uppgivit funnes alltså ännu ej någon kortvägsändare här.

Vi överenskommo här efter om ett andra sammanträffande med Puia kl. 14.00 efter det ^{det} andra sammanträffandet med Müller ägt rum.

Detta andra samtal med Müller blev mycket kort. Jag hade ansett det bäst låta Hammar skjöld gå dit ensam, då det av vissa uttalanden från M:s sida var tydligt att han först då utan Puia närvaro - skulle komma fram med eventuella penningkrav. Ensam kunde H. blankt vägra under hänvisning till mig om vars identitet M. för övrigt hölls i fullständig ovisshet. Han torde sannolikt ha trott att jag var någon från Stockholm.

särskilt utsänd person. Det korta samtalet ledde också som vi väntat till ett försök från M:s sida att erhålla mera pengar, vilket kort och bestämt avvisades. Vidare underströks än en gång för honom att han ingen ytterligare hjälp hade att vänta förrän vi fått något slags kontroll på de uppgifter han hittills lämnat. Det framhölls även att vi icke vore beroende enbart av honom och att man på svensk sida satt inne med helt andra uppgifter om W:s öde efter sammanbrottet i Ungern.

Slutligen meddelade Müller något överraskande att han deckt upp att den 4 lämna Salzburg för att verkligen ge sig iväg till Rumänien, något som han icke tidigare i Puiu närvaro skulle ha velat säga. Han hoppades att om allt ginge väl han skulle kunna anmäla sig på beskickningen i Wien redan den 18 eller 19 september. Jag vill tillägga att vi nu skaffat oss möjlighet kontrollera huruvida M. verkligen lämnar Salzburg och vart han i så fall tar vägen.

Följande torde även förtjäna noteras. I samma ögonblick Hammarskjöld skiljdes från M. utanför dennes port tillstötte en cyklande mansperson, som på rumänska sade något till M. om Puiu. När Hammarskjöld och jag något senare träffades på ett kafé för att invänta Puiu uppenbarade sig samma person (vår bil stod utanför) och satte sig att från en bänk i närheten bevaka kafépubliken. Genom att vi i tid upptäckte manövern och lyckades skaka förföljaren av oss tror jag emellertid att ändamålet med skuggningen förfelades. Vederbörande hade tydligen för M. anmält att Puiu lämnat flyktingbaracken där han uppehöll sig och avsett att fortsättningsvis följa Puius rörelser. Om M. använder sig av sådana metoder frågar man sig emellertid vilka förbindelser han har och över vilka medel han till äventyrs förfogar.

För vårt vidkommande är vi mot bakgrunden av det nu inträffade av den bestämda uppfattningen att frågan om fortsatta förbindelser med Müller helt måste bli beroende av om man i Rumänien verkligen kan helt eller delvis verifiera de nu lämnade uppgifterna. Att märka är att dessa nu synes vara betydligt mera detaljerade än vid tidigare kontakter. Om svågern i själva verket är ankare i Dobrua cirka 100 km från Sibiria är det kanske inte så märkvärdigt om man i sistnämnda stad icke funnit någ-

Oa!

Oa!

Oa!

M

ra spår av honom. Likaledes har ju nu tillkommit ett nytt moment i det att Müller för första gången uppgiver att Wallenberg för närvarande skulle sitta i ett koncentrationsläger i Targul Jiu (Targul eventuellt utan l.). Härifrån förefaller det som möjlighet skulle förefinnas för vår konsul i Sibiu att under någon förevändning besöka den lilla byn Dobra medförande det skriftstycke Müller nu överlämnat till oss. Skulle därvid mot förmodan, svågern verkligen visa sig vara i besittning av några rader av Raoul Wallenbergs hand skulle Müller ju trots allt ha fyllt sin uppgift. Vad i ett dylikt fall sedermera bör göras får väl bli morgondagens sorg. Finnes det utlovade dokumentet däremot icke och Müllers uppgifter även i övrigt visa sig oriktiga synes alla förbindelser med honom böra avbrytas. Skrivelsen från Müller bifogas.

./.

Din älskling

K. A. Belfrage

En j. under blev migst för länge
tänker en ganska länge
någon av mig med jag
göra en kortare och mindre
sammanfattning av min
St. hjälps uppläsning

As

P.M.

Sammanfattning av under samtal med Müller erhållna uppgifter rörande Wallenberg och honom själv.

Wallenberg

Ny 5
fördes under mitten av 1945 till uppsamlingslägret Focșani varifrån han samman med fyra tyskar och två ungar skulle ha rymt. Tillfångatogs av milistrupper och insattes i statsfängelset i Sibiu. Han satt här i den ryska säkerhetspolisens avdelning, cell 8 första våningen. Han gällde för att vara flyktig ukrainsk jude lydande till namnet Wishinski. Av samtal på rumänska mellan Müller och Puiu framgick att Wallenberg av sina medfångar ansetts vara "en judisk skojare som man inte kunde lita på" samt att han därför av medfångarna behandlades ganska illa. Fängelsechefen hette enligt uppgift Popa Isaia och var f.d. skomakare. Någon gång under 1950 hade Wallenberg förts till koncentrationslägret Targu Jiu där han blivit insatt i 18 infanteriregimentets förbandsvisning. Kommendant här vore en Popasiamu.

Müller.

Denne hade den 22 mars 1947 flytt från Sibiu där han på grund av sin egenskap av radiotekniker åtnjöt en relativt stor rörelsefrihet. Han hade bl.a. hållit på med att installera en av ryssarna från Tykland tagen röntgenanläggning i ett sjukhus i Sibiu. Han hade på grund av sin rörelsefrihet haft tillfälle komma i kontakt med sina medfångare. Müller hade efter flykten avsett att ansluta sig till fr

lingslegionen men av hälsoskäl avvisats i Marseille 1948. Av de vid denna tidpunkt i Frankrike ganska vänsterinriktade myndigheterna hade han därefter häktats och satts i fängsligt förvar i Fort de la Douère i Lyon där han kvarstannade i 27 månader. Under tiden hade myndigheterna haft för avsikt att soka utväxla honom mot trenne i Rumänien fasttagna fransmän. Han överklagade detta beslut och hade härvid hjälp av en advokat vid namn Jean Bender, Rue de Chatoudeville 51 (?). I fängelset hade han haft kontakt med en radioingenjör vid namn Depère. Före årsskiftet 1949-50 hade han tillskrivit La Ligue du Droit de l'Homme och med dess hjälp frigivits kort därefter. (Müller torde här ha avsett årsskiftet 1950-51.) Sedan hade han under någon tid vistats hos sin broder vilken arbetade i ett valsverk beläget i Kmutoinge (?) /Moselle/. Broderns namn vore Geza Vaš (Vaziu) och han skall kunna anträffas i la Cantine Principale därstädes.

Efter att någon tid ha varit hos brodern synes han ha hamnat i Tyskland, där han enligt egen uppgift i januari 1951 genom en tillfällighet i ett nummer av Readers Digest från våren 1948 läst historien om Wallenberg och därefter tagit kontakt med de svenska myndigheterna, först pastor Hansson i Lübeck. På en fråga varför han icke tidigare låtit höra av sig svarade Müller att i lägret ju alla enligt egen uppgift vore antingen miljonärer eller stora personligheter. Varför skulle man då kunnat tro att det var något särskilt just med W?

Müllers sväger (Dr. Surdy Ilia Cuza) vore distriktsläkare i Dobra. Hans distrikt omfattade 28 byar och samhällen.

Müllers nuvarande adress är: Plainstrasse 23, Salzburg.

Puiu bor Schubertstrasse 8, Salzburg.

Dien den 3 september 1951.

KUNGL.
SVENSKA BESICKNINGEN

Wien den 4 september 1911.
Strängt förtroligt. 1 till.
Personligt.

*Karben försäkrad
mig: Kungl. Utr.
S. S.*

Ärade Broder,

Av en slump fick jag i en bokhandel tag i en för-
krigskarta över en del av Rumänien på vilken karta även
samhällena Dobra och Targu Jiu äro upptagna. Kartan översä-
des härmed i anslutning till Belfrages handbrev av igår.

Utrikesrådet S. Dahlman,
Kungl. Utrikesdepartementet,
Stockholm.

Stockholm den 8 oktober 1951.
Överlämnas jämte bilaga till t.f.
Chargé d'Affaires T a m m , Buda-
pest, för strängt förtrolig kännedom.
Enligt uppdrag:

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från Envoyén Belfrage, Wien, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet,
dagtecknat den 29 augusti 1951.

I anslutning till vårt meddelande i särskild ordning av den 27
dennes samt Ditt svar därpå får jag härmed tillställa Dig Hammar-
skjöllds redogörelse för sin resa till Salzburg, vars innehåll ju
talar för sig själv.

I samband härmed har för oss aktualiserats en tidigare här
uppkommen tanke rörande de svårigheter vi konfronteras med när vi
såsom i detta fall måste förhandla med i denna affär inblandade per-
soner utan att från Stockholm vara informerade om tidigare faser
i ärendets utveckling samt om nödvändiga och väsentliga karakteris-
tika hos de personer vi ha att göra med. Genom att omständigheterna
denna gång fogade det så att jag ansåg det lämpligast, att Hammar-
skjöld reste samt denne, på sätt Du själv förstår, kunnat informera
sig om läget i stort samt även om vissa väsentliga detaljer, kunde
gårdagens konfrontation dock trots allt äga rum utan några missöden.
För framtiden vore det emellertid kanske bra om vi genom delgivning
av relevanta dokument i ärendet kunde sättas i tillfälle att komp-
lettera vårt vetande. Efter tagen del kunna vi ju bränna dessa papper

Såsom även framgår av Hammarskjöllds redogörelse är det väl
icke helt osannolikt att nästa fas blir att Müller, denna gång kan-
ske i en tredje skepnad, om någon tid uppenbarar sig hos oss eller
på någon annan av våra beskickningar samt meddela, att den nu pla-
nerade aktionen av någon anledning icke kunnat genomföras och begär
pengar för fortsatt aktivitet. Hur skola i ett sådant fall vi eller
den andra beskickning han eventuellt kontakter agera? Man får i det-
ta sammanhang nog inte bortse ifrån Müllers möjlighet, att såsom re-
aktion på ett eventuellt avståndstagande från vår sida, komma med
direkt utpressningshot d.v.s. hot om att informera motsidan om våra
ansträngningar. Detta skulle ju inte skada oss här i Wien så mycket,

men skulle förmodligen av vederbörande myndigheter exempelvis i Prag, Budapest eller Bukarest kunna användas som uppvisningsnummer utanför programmet vid någon eventuell kommande skådeprocess mot utländska beskickningar överhuvudtaget.

Av Hammarskjölds redogörelse framgår även, att han, tagande fasta på tidigare bemyndigande i särskild ordning, till Müller utbetalat ett belopp på 1,200 schilling (av naturliga skäl utan kvitto). Ditt återtagande av ifrågavarande tidigare bemyndigande kom tyvärr för sent för att jag skulle kunna på något säkert sätt hinna informera Hammarskjöld. Jag får därför anhålla om besked i vilken form vi kunna avräkna och redovisa denna utgift vis-à-vis departementet.

Avskrift.

P.M.

- 1) Till beskickningen inkom måndagen den 27/8 med bud från Salzburg i original bifogade tvenne skrivelser. Då av skrivelsernas innehåll framgick, att saken brådskade, fick jag redan några timmar senare resa till Salzburg.
- 2) Vid ankomsten till Salzburg påföljande dags morgon ansåg jag det dels med hänsyn till min egen säkerhet, dels på grund av de upplysningar jag kunnat erhålla om ärendets utveckling under senare tid, lämpligt att kontrollera de bägge brevskrivarnas identitet. För detta ändamål vände jag mig till säkerhetschefen för landet Salzburg till vilken jag redan tidigare erhållit rekommendation från hans överordnade i inrikesministeriet. Vederbörande, som inte kunde identifiera de bägge avsändarna, hänvisade så småningom till en kollega hos lokalpolisen. Denne kunde först på eftermiddagen identifiera Traian Puiu som en sedan flera år i Salzburg bosatt rumänsk advokat, vilken vore ordförande i den icke - konfessionella rumänska flyktingskommittén (det finns ytterligare både en protestantisk och en katolsk). Beträffande Bradi kunde han endast säga, att denne sannolikt den 24/8 - alltså dagen innan breventill oss äro daterade - inkommit till Salzburg med en transport nyinkomna displaced persons från Linz. Efter dessa upplysningar ansåg jag mig utan någon större risk kunna uppsöka den angivna adressen, som visade sig vara en flyktingsbarack i stadens utkanter. I baracken fick jag så småningom tag i en lång, ganska förfallett utseende man med tunt, mörkt hår, mustasch och djupt liggande blåa "knapp"-ögon. Han var iförd kläder, vilka troligen härstammar från någon svensk konfektionsfabrik (blå-grå rutig sommarkostym etc.). På de beskrivningar jag själv kunnat skaffa mig framstod det genast klart, att jag här hade att göra med Müller, vilken nu funnit för gott att officiellt kalla sig Bradi och i vilket namn han även av de österrikiska myndigheterna enligt vad han själv visade mig - erhållit identitetspapper och uppehållstillstånd på två månader. Själva uppklarandet om vem som var vem blev rätt komplicerat, då jag ju måste utgå ifrån att Müller inte vet att han är Müller och jag endast under hand kunnat taga reda på de bägge variationerna av hans verkliga namn. Så småningom kommo vi emellertid på det klara med varandra - d.v.s. han vet inte vem jag är - och kunde börja tala allvar.

Det ämne som tydligen låg Müller närmast om hjärtat var hans

häktande i Tyskland och fängelsevistelsen därstädes. Dessa fakta skyllde han helt på Bonn-beskickningens handhavande av hans ärende, vilket uttalande ju får stå helt för hans egen räkning.

Efter detta gick det att få in honom på hans senaste upplevelser. Till Salzburg hade han kommit från Linz sedan han förgäves där försökt att komma över demarkationslinjen eller komma ombord på någon Donaupräm eastbound. Beträffande M:s planer är det möjligt att ur hans ganska förvirrade redogörelsekristallisera ut följande huvudlinjer, vilka bägge äro baserade på det påstådda faktum att Wallenbergs fängelsetid utgår den 15 september och det gäller att hindra att han efter detta datum deporteras vidare österut.

a) M. hade enligt vad han själv påstod möjlighet att per kortväg (8 m klockan 4 - 5 på morgnarna) nå en partisangrupp som hölle till i bergen i trakten av Sibiu. Dessa partisaner, vilka egentligen ägnade sig åt järnvägssabotage, avsåg han instruera att om möjligt hindra W:s bortförande efter den 15/9 samt om tillfälle yppade sig föra honom i säkerhet.

b) M. själv avsåg att en av de närmaste dagarna (enligt vad jag kunde förstå troligen ombord på en Donaupräm - hans kollegor i baracken voro f.ö. "avhoppade" sjömän i Donautrafik) taga sig ned till Rumänien för att A) skaffa bevis på att Wallenberg verkligen hölles fängslad av rumänerna. Fotostatkopia av ifrågavarande sida i fängelseregistret eller fotografi av Wallenberg under promenad på fängelsegården.

B) om partisanerna tagit hand om W. avsåg M. att söka föra honom utanför järnridån. Enligt vad jag kunde förstå ansåg M. det lämpligast att föra W. till Prag. Till detta sade jag som min egen reflektion att vi här i Wien nog hade större möjligheter att ordna med en eventuell vidareresa. Detta sade jag bland annat med tanke på att om vi senare skulle få svårigheter med M. i form av utpressningshot eller dylikt vi här torde ha vissa möjligheter att låta polisen taga hand om honom. Formella skäl härför kunna ju österrikarna lätt skaffa sig genom att M. reser under falskt namn.

För sin vidareresa vore M. givetvis i behov av vissa penningmedel. Han avsåg att inköpa tvenne klockor, vilka tydligen utgöra ett bättre mutmedel än kontanter. Så småningom kommo vi fram till att han behövde 1.200 ö.Sch. Med stöd av tidigare i särskild ordning erhållet bemyndigande att till M. utbetala medel för hans vidareresa, samt med kännedom om att han tidigare erhållit lika stora belopp i andra valutor, ansåg jag mig kunna taga ansvaret för en utbetalning av denna storleksordning.

levde den unge Horthy tillsammans med den övriga familjen i Portugal. Det är ju inte alldeles uteslutet att Litke med kännedom härom även sökt sig dit.

Med anledning av de stora åtgärder som tydligen satts igång fann jag mig föranlåten att liksom vid tidigare samtal understryka vikten att detta ärende handhades med största diskretion. Jag har emellertid intrycket av att vederbörande sköter denna sak nästan helt på egen hand, varför någon fara för indiskretioner knappast torde föreligga.

Wien den 30 augusti 1951.

Hälsningar till du/ Krut Hammarskjöld

Helt utanför ovanstående samtalslinje började M. även tala om sin svåger Doktor Surdu I. Cuza, vilken bodde i den lilla staden Dobroea 150 km väster om Sibiu. I samma stad vore M:s fader även stationsinspektör. Under M:s uppehåll i Rumänien skulle han hålla dessa bägge personer underrättade om sina göranden och låtanden och, som han uttryckligen sade, om vi voro intresserade av var han fanns eller behövde få tag i honom "kunde någon kontakta dessa herrar". Enligt vad jag kan förstå skilja sig lokaluppgifterna något från vad M. tidigare uppgivit. Han ritade för mig upp Dobroas läge och jag bifogar en skiss häröver.

4) Med kännedom om den ovederhäftighet M. tidigare utvecklat ansåg jag det lämpligt att efter samtalet med honom åter taga kontakt med säkerhetschefen för landet Salzburg. Jag meddelade honom att jag fått tag i "Bradi" och att denne visat sig vara en man vi tidigare kända till men vilken vi icke helt litade på. Jag frågade honom om han hade möjlighet att övervaka vederbörande utan att han märkte något samt framförallt att försöka hålla reda på vart han tog vägen när han lämnade Salzburg. Säkerhetschefen lovade göra sitt bästa samt hålla oss underrättade om utvecklingen.

5) På återresan tog jag den 29/8 i Linz även kontakt med säkerhetschefen för landet Oberösterreich med vilken jag tidigare haft att göra i ärendet Litke (mera härom nedan). Säkerhetschefen, som ju tidigare haft direkt kontakt med Danielsson och därigenom i stort känner till vår affär, frågade efter en stunds samtal, om den person jag talade om ej vore identisk med M. (han nämnde honom vid hans riktiga namn) vilken han på Danielssons uppdrag sökt efter inom hela sitt område. Jag kunde ju icke förneka detta och bad häfter om samma tjänst som tidigare i Salzburg. Då sannolikheten är större för att M. går övedemarkationslinjen i trakten av Linz överlämnade jag till vederbörande ett fotografi jag lyckats erhålla av M. under vårt samtal dagen förut. Säkerhetschefen, som verkar mycket effektiv och samarbetsvillig, förstod våra synpunkter och lovade göra sitt bästa.

I ärendet Litke meddelade säkerhetschefen att han för närvarande kammade hela landet efter anställda i finansministeriet och ämnade översända det material han hittills kunnat erhålla inom den närmaste tiden. Bland annat ämnade han ytterligare söka kontakt med en officersgrupp (Zaku-gruppen) i Innsbruck som han eventuellt förmodade kunna sitta inne med några upplysningar. Igår kunde han meddela, att, enligt vad som kunnat konstateras, Litke under sin tjänstgöring vid de ungerska statsjärnvägarna varit kollega med Horthys ännu levande son och sålunda icke med den som störtade under kriget. Enligt vad som här vore känt

Kommentar.

Undertecknad har läst Jeno Lévais bok "Raoul Wallenberg - hjälten i Budapest", och om man jämför denna bok med de av Vas lämnade uppgifterna, som enligt vår sammanställning icke återfinnas i "Readers Digest", finner man, att vissa uppgifter kunna ha hämtats ur Lévais bok, men några direkt påtagliga bevis för att Vas hämtat sina uppgifter härur föreligga icke. Hade Vas läst Lévais bok skulle han förmodligen ha dragit fram namnet på Wallenbergs chaufför, av vilken ett bra foto finnes intaget (sid. 163) och om vilken goda uppgifter finnas. Man skulle vidare förmoda, att Vas med förtjusning skulle ha anammat vissa uppgifter om de ryska militärpersonerna, som eskorterade Wallenberg, namnet Demtjinkov nämns bl.a. I övrigt är Lévais bok icke särskilt innehållsrik ifråga om detaljer, som lämpa sig för en person, som vill ge intryck av att ha sammanträffat med Wallenberg, och den är ej på långt när så lämplig som Readers Digest.

+ + + + +

Min ursprungliga tanke hade varit att göra en sammanställning över de olika versioner, som Vas kommit fram med men det är mycket omfattande arbete och då Vas alltid med lätthet finner förklaringar, bl.a. genom påstående om att han misstolkats eller missmint sig ifråga om detaljer, har en sådan jämförelse ringa värde enligt min uppfattning.

Det mest anmärkningsvärda torde vara, att Vas vid minst tre tillfällen bestämt förnekat, att han någonsin läst någon bok, tidning eller tidskrift om Wallenberg. Att han inför fransmännen icke kunde åberopa, att intresset väckts genom avlyssnandet av den ungerska radioutsändningen beror därpå, att han var illegalt på besök hos brodern i Knutange vid tiden för avlyssningen, och detta vågade han givetvis ej avslöja för fransmännen varför han tog fram uppgiften om Readers Digest - kanske i den förhoppningen att det icke skulle gå att skaffa fram exemplaret ifråga.

Anmärkningsvärt är ju även i hög grad påståendena om Bela Szigyzarto. Det är egendomligt, att han kan lämna så exakta

uppgifter om familjen, men att han samtidigt är så felunderrättad om Szigyzartos verkliga öde.

Tydligt är i varje fall, att Vas handskas synnerligen vårdslöst med sanningen ifråga om detaljer, och min skepsis mot honom ökas för varje nytt dokument, som kommer in. Mot Vas talar dock ett flertal vittnen såsom Stefan Carl och A.K. Coen, och då man nu måste taga för visst, att Vas rymde från Sibir i mars 1947 finnes det icke stora möjligheter för att Wallenberg kan ha befunnit sig både i Krasnogorsk, Moskva och Lwow resp. i Sibir, och det mest troliga är, att det är Vas, som kommer med fria fantasier. Nära nog den enda möjligheten för att Wallenberg befunnit sig i Sibir skulle vara den, att han varit där senare än våren 1947 och att Vas genom någon fånge, som kommit ut senare än Vas erfarit något om Wallenberg.

Stockholm den 7 september 1951.

Ulla Carlberg

11/9 Översänd till W. M.

Jämförelse mellan av Gheorghe VAS lämnade uppgifter om Raoul Wallenberg och en i "Sélection du Reader's Digest" för april 1948 publicerad artikel kallad "Raoul Wallenberg, héros de Budapest."

VAS uppgifter finnas intagna i följande handlingar, för vilka i nedanstående framställning använts de inom parentes angivna bokstavsbezeichnungarna:

Protokoll fört vid samtal mellan Pastor Albin Hansson, Lübeck, och herr Gheorghe Wass, i Svenska Kyrkan i Lübeck den 1 mars 1951. (A)

Personalbeskrivning på R. Wallenberg, lämnad av Wass, daterad Hamburg den 2/3 1951. (B)

Förtrolig uppteckning vid fortsatt samtal med Herr Wass den 3 mars 1951. Uppteckningen gjord av konsul T. Bergendahl i Hamburg. (C)

Vas i Tyskland egenhändigt nedtecknade berättelse från mars 1951. (D)

Promemoria över samtal med rumänske medborgaren, kaptenen och radioteknikern Gheorghe Vas, född den 13/11 1911 i Simeria, Siebenbürgen. Promemorian undertecknad den 12 mars 1951 av O. Danielsson. (E)

Promemoria av den 27 april 1951, översänd av franska myndigheter. (F)

Handlingar innehållande förhör med Vas översända av franska myndigheter i augusti 1951. (G)

Personbeskrivning.

VAS uppger Wallenbergs ålder till 30 - 33 år vid det första sammanträffandet våren 1945 (B sid. 1). /omkring 33 år (E sid.3)/ Han beskriver Wallenberg ha haft tämligen stor näsa (E, sid.3), ganska fylliga läppar (E sid. 3) /stora fylliga läppar (A sid. 1)- stora tjocka läppar utan mustasch (B sid. 1)/ och tämligen små och åtliggande öron (E sid. 3) samt en vertikal svag fördjupning i hakan (E sid. 3). Vidare uppger Vas, att Wallenberg för honom berättat, att fadern vore död (B sid. 1) /att han var mycket liten då han förlorade sin far (D sid. 6) - att han aldrig sett sin fader (E sid. 9)/ och att han hade en farbror, "som är i en bank" (B sid. 1) /som har någon Eskida - Esida Bank i Stockholm (D sid. 11) - att hans farbröder har flera kreditbanker i Sverige

(D sid. 6) - att hans mor efter faderns död, gift om sig med en bankdirektör i Eskilda Banken (F sid. 1) - att familjen hade stora intressen i en "kreditbank" (G sid. 6)/ och att största delen av hans studier bekostades av farfadern, som var generalkonsul i Tokio och Aten (D sid. 6). Wallenberg hade med lätthet lärt sig språken i dessa länder och sedan tillbragt största delen av sin ungdom borta från sitt älskade vackra fosterland (D sid. 6). Han talade vidare franska och ryska (A sid. 1) /talade bra ryska och andra språk (B sid. 1) - kunde tyska, ryska, franska och engelska (E sid. 8)/. Wallenberg hade sagt sig vara utbildad arkitekt (B sid. 1), ha studerat vid ett universitet i Amerika och där erhållit diplom som arkitekt 1935 (D sid. 6 och E sid. 9). Vidare hade han studerat i Sorbonne (B sid. 1) /före Amerikavistelsen hade han studerat två år i Frankrike (E sid. 9)/ och senare vistats i Haifa i Palestina, där han var kassör i en stor bank (D sid. 6) /arbetat i en bank i Haifa (C sid. 1) - varit i Haifa (E sid. 9)/. 1940 hade han återvänt till Stockholm, där han lett en stor exportfirma med många ungerska intressen och ofta rest till Budapest i affärer (D sid. 6).

I artikeln (sid. 83) återfinnes en teckning av Wallenberg, som visar denne i profil. De av Vas lämnade uppgifterna om Wallenbergs utseende torde denne ha kunnat erhålla genom att noggrant studera ifrågavarande teckning. Beträffande Wallenbergs personalia uppger artikeln (sid. 83), att Wallenberg var 32 år, då han reste ut på sitt uppdrag i Ungern. Vidare berättar artikeln (sid. 84) att familjen Wallenberg äger Enskilda Banken i Sverige och att Raoul Wallenbergs fader dog kort före sonens födelse, varför en del av hans uppfostran kom att omhänderhas av farfadern, som var svensk minister i Turkiet och Japan. Raoul Wallenberg hade med lätthet lärt sig språken i dessa två länder och lärde sig senare ryska, spanska, tyska, franska och engelska. Efter att i tre månaders tid ha studerat vid ett franskt universitet, reste han till universitetet i Michigan, där han erhöll sitt arkitektdiplom 1935. Han fortsatte att resa och lämnade Förenta Staterna för att bege sig till Kapstaden och sedan till Haifa, där han erhöll anställning i en bank och där han för första gången kom till insikt om judarnas svåra belägenhet i världen. Efter återkomsten till Stockholm 1941 ledde han ett stort import- och exportföretag. Då kunderna till största delen var Balkanstaterna, gjorde han talrika resor till Budapest och lärde väl känna den ungerska huvudstaden och landsbygden.

Uppdraget.

Härom uppger VAS, att Wallenberg för honom berättat, att han 1944 i Stockholm personligen uppsöktes av amerikanske ministern i Stockholm, Herschel Johnson, vilken frågade honom, om han vore hågad, att med 80.000 dollars hjälpa olyckliga judar i Ungern (D sid. 7) /då han (Wallenberg) anlände till Budapest i juli 1944, medförde han 80.000 dollars, vilka pengar skulle användas för att hjälpa judarna. Dessa pengar skulle Wallenberg ha fått av en amerikan vid namn Herschel Johnson, vilken skulle vistas i Stockholm (E sid. 9). - Enligt B sid. 3 uppgav Vas, att Wallenberg för honom berättat, att han vistats i USA "där en konsul Johnson fanns, vilken varit den, som förmedlat Wallenbergs anställning i Budapest". - Enligt C sid. 1 uppgav Vas, att den i B sid. 3 omnämnde konsulen hade förnamnet Herschel)/. Eftersom Wallenberg från Palestina redan kände till judarnas sorgliga öde, hade han utan betänkande antagit anbudet (D sid. 7). Hans uppdrag hade godkänts av "H.M. Gustav, kungen av Sverige" (D sid. 7) /Hans Majestät Konungen hade utställt papper, så att Wallenberg skulle kunna resa som konsul till Budapest (E sid. 10)/.

I artikeln (sid. 84) omtalas, att utrikesdepartementet i Washington begärt, att amerikanske ministern i Stockholm, Herschel Johnson skulle försöka förmå Sverige att intervensera till förmån för de ungerska judarna och att Johnson då tog kontakt med Wallenberg och frågade honom, om han vore villig att med stöd av amerikanskt kapital bege sig till Budapest för att försöka rädda de ungerska judarna, vilket förslag Wallenberg accepterat med orden: "Om jag kan vara till någon som helst hjälp, om jag också bara skulle kunna rädda en enda människa, så reser jag". 65.000 dollars hade i detta samband ställts till Wallenbergs förfogande. Missionen hade i hemlighet ratificerats av kung Gustaf och den svenska regeringen. - På annan plats i artikeln förekommer, som ovan nämnts, anmärkningen, att Wallenberg i Haifa för första gången kom till insikt om judarnas svåra belägenhet.

Uppdragets genomförande.

Härom uppger VAS, att Wallenberg för honom berättat: "I slutet på juni 1944 var alla officiella åtgärder avslutade, samtidigt som 80.000 dollar anvisats mig för ändamålet i en bank i Stockholm Officiella kretsar försåg mig med ett stort antal adresser i Ungern, från vilka jag kunde påräkna hjälp. I

början på juli 1944 /till Budapest hade han (Wallenberg) kommit i juli 1944 (E sid. 9) - till Budapest, dit han anlände den 14 juli 1944 (C sid. 1)/ anlände jag med diplomatväskan /då jag lämnade mitt hem var jag klädd som turist med ryggsäck" (G sid. 7)/ fylla med främmande valutor och adresser på antinazistiska socialister i Ungern ... till Budapest. Jag intog min sekreterarplats på konsulatet och började några dagar senare min räddningsaktion, vilket på grund av Gestapos och senare pilkorsarspioners ständiga övervakning var förknippat med stora svårigheter... Jag utställde officiella pass åt de judar, som dåvarande regeringen ville deportera till avrättningsplatser i Polen, i koncentrationsläger Det hände gång på gång, att jag plockade ned judar, som redan var på väg mot döden, från tåget..." (D sid. 7). Vidare uppger Vas, att Wallenberg berättat, att hans bil försvunnit under den tyska ockupationen (A sid. 2)/ en gång hade tyskarna stulit Wallenbergs bil (E sid. 9)/. Med en schweizares hjälp hade han upprättat någon skyddsplats för ungerska judar i avsikt att förhindra att dessa deporterades (E sid. 9). En framstående ungersk prästman, katolik, sedermera av Vas kallad biskop, hade hjälpt Wallenberg i arbetet för judarnas räddning (E sid. 10). Vidare hade Wallenberg berättat: "Jag hade mycket att göra, då jag på den tiden uppehöll ett stort ghetto.... Senare på hösten när Szálasi övertagit makten från Horthy, började man verkligen obarmhärtigt utrota judarna" (D sid. 8).

I artikeln (sid. 84 och 85) omtalas, att Wallenberg, då han lämnade Stockholm var utrustad med två ryggsäckar, som innehöll förteckningar med namn på hemliga ungerska agenter, officiella preallierade personer och antinazistiskt inställda personer bosatta i Budapest, samt en stor mängd valuta. 65.000 dollars hade deponerats för hans räkning i en bank i Stockholm. Av artikeln framgår vidare, att Wallenberg anlände till Budapest i början av juli med titel av legationssekreterare samt att Wallenberg utställde skyddspass för att rädda ungerska judar från deportering, men att han i arbetet hindrades av Gestapo och pilkorsarna. Bl.a. hade tyska agenter vid ett tillfälle stulit hans bil (sid. 86). Å sid. 85 relateras en episod, då Wallenberg genom ett ingripande på bangården räddade en del judar, som redan förts ombord på ett tåg för deportation till Polen. Å sid. 86 i artikeln nämnes, att Wallenberg med hjälp av de lokala schweiziska myndigheterna och apostoliske nuntien upprättade ett internationellt ghetto. På samma sida i artikeln omtalas slutligen, att Szálasi sedan amiral Horthys

regering överlämnat sig åt ryssarna, skärpte judeförföljelserna, och gav order om att judarna till fots skulle bege sig "mot Österrike och döden".

Försvinnandet.

Härom uppger VAS, att Wallenberg för honom berättat: "Jag var i en väl skyddad källarlokal" (D sid. 8) /efter en sista kontakt med de två konsulatstjänstemännen på hans kontor i ghattot flydde Wallenberg till en källare i närheten (G sid. 8)/. "Efter några dagar i källaren beslöt jag att eftersom ryssarna plundrade allt, det kanske var fara värt, att guldsakerna och smyckena ... rövades. Jag beslöt att vända mig till ryska överkommandot för att säkra skyddet av de svenska värdesakerna. /När Wallenberg sett, att den stadsdel, där han befann sig, var erövrad av ryssarna, satte sig Wallenberg i förbindelse med det ryska kommandot. Detta gjorde han för att rädda de värdeföremål, som deponerats hos Wallenberg (E sid. 10)/. Jag begärde av en rysk officer (på ryska) att bli förd inför kommandanten, vilket också skedde med detsamma. Jag berättade för kommandanten det skedda och han gav mig genast tre officerare tillsammans med vilka sakerna skulle sättas i säkerhet provisoriskt, detta berodde nämligen på generalen, som var i Debrecen just då" (D sid. 9). /Tyskarna hade hotat med att spränga det hus, där judarna haft sin tillflykt, i luften. Den ryske kommandanten, med vilken Wallenberg samtalat, hade förklarat, att detta d.v.s. räddandet av de deponerade värdeföremålen inte låg inom hans kompetensområde, utan kommandanten hänvisade Wallenberg till en general, som befann sig med sin stab 300 km österut. En bil med en chaufför och tre ryssar hade av kommandanten ställts till Wallenbergs förfogande. Chauffören på bilen var ryss (E sid. 10). - Wallenberg hade berättat, att han lämnade källaren för att uppsöka ryska officerare för att begära deras skydd och inställa sig hos kommandanten för de ryska trupperna i området (G sid. 8). - Wallenberg hade berättat, att han önskade diskutera svenska angelägenheter med general Malimowitsch och därför i en bil tillsammans med tre GPU-officerare begivit sig till Debreczen (A sid. 3)/ "Jag skyndade till mitt kontor och talade om för mina kollegor, att jag skulle fara till Debrecen på några dagar" (D sid. 9). /Innan Wallenberg begav sig i väg, hade han kört till sitt kontor, följt av ryssarna. På kontoret hade han sagt adjö till sina medarbetare (E sid. 10)./ "Samma efter-

middag åkte vi mot Debrecen i en militärbil med en chaufför och de tre officerarna för att få företräde hos generalen" (D sid. 9). /Wallenberg skulle bege sig till general Malinowskis högkvarter i Oradea (G sid.8)./ Vidare uppger Vas, att Wallenberg berättat, att han från Debrecen i sällskap med ryssarna begivit sig till Nagyvárad, emedan generalen enligt uppgift skulle befinna sig där. Från Nagyvárad skulle Wallenberg senare ha förts till Focsan (D sid. 9 och 10). /Wallenberg skulle först ha hållits inspärrad under ung. en månad i Oradia, varefter han överförts till Focsani i Rumänien (A sid. 3) - Wallenberg skulle först ha hållits inspärrad i en kasern i Oradia i tio dagar och därefter förts till Focsani (E sid. 11)./

I artikeln (sid. 87 och 88) omtalas: Omkring den 15 januari 1945 tvingades Wallenberg att gå under jorden och gömde sig då i en källare. Den 16 januari förklarade han emellertid, att han skulle bege sig till Debreczin för att träffa den ryske generalen Malinovsky och be denne återställa den judiska egendom, som konfiskerats av den ungerska regeringen. Följande dag begav han sig i sällskap med tre tjänstemän från den hemliga ryska polisen till sitt centrala kontor i Budapest, där han sade adjö till sina medarbetare. Han är sedan dess försvunnen. Enligt uppgift av ungerska vittnen hölls Wallenberg först inspärrad av NKVD i Raab i Ungern och överfördes sedan till ett fångläger i Focsani i Moldau. Av artikeln framgår indirekt, att ungerska judar hos Wallenberg deponerat en mängd värdeföremål, däribland smycken (sid. 88). Å sid. 87 i artikeln omtalas, att den tyske generalen Schmidhuber givit order, att ghettot skulle sprängas i luften.

Anklagelserna.

Härom uppger VAS, att Wallenberg för honom berättat, att ryssarna misstänkte honom för att ha konspirerat med Gestapo (A sid. 2) och vara spion (D sid. 10) och att han genom de förhör, som ryssarna höll med honom, förstått, att ryssarna misstänkte, att han av spionageskäl velat stjäla "den ryske officerens" väska, vilken skulle ha innehållit militära dokument (G sid. 9). Wallenberg hade likaledes uppgivit, att han misstänkte en bror till en viss doktor X för att som hämndeaktion ha angivit Wallenberg hos ryssarna som tyskkollaboratör (G sid. 10). Wallenberg skulle emellertid även ha fällt yttrandet: "Jag vet bestämt, att jag är ett offer för juvelerna" (D sid. 10).

I artikeln (sid. 88) omtalas, att NKVD-personal vid förhör med Wallenbergs medarbetare ständigt hävdade, att Wallenberg vore tysk spion. Enligt uppgift av ungerska journalister skulle Wallenberg emellertid i själva verket ha arresterats för att ha försökt undanhålla ryssarna dyrbara stenar, sedlar och annan judisk egendom

Uppgifter, som VAS icke torde ha kunnat hämta ur tidskriftsartikeln
Personbeskrivning.

Beträffande Wallenbergs utseende uppger VAS, att Wallenberg var 1,75 m lång (A sid. 1 - B sid. 1 - E sid. 3 - G sid. 5), smal (B sid. 1 - E sid. 3 - G sid. 5), hade mörk hy (A sid. 1) och brunsvart hår (A sid. 1)/mörkbrunt hår (E sid. 3)/, med ganska utpräglad skullighet på främre delen av hjässan men ännu mycket mörkt hår på bakre delen av huvudet (G sid. 5)/Wallenberg hade brunt hår. Han var bar vid tinningarna men hade mera hår baktill (E sid. 12) - Wallenberg hade mindre hårväxt uppe i huvudet än baktill (E sid. 23)/. Pannan var väl markerad, något välvd (E sid. 22). Han hade felfria tänder utan synbara lagningar med guld eller annat material (E sid. 3)/ tänderna goda utan guld (B sid. 1)/, och inga särskilda kännemärken i ansiktet (B sid. 1) /inga särskilda kännetecken och inga märken efter skador (E sid. 3)/. Händerna voro normala (B sid. 1) /fingrarna voro fina (E sid. 22)/. Han hade ett intelligent och kultiverat utseende och syntes ha de snabba och avmätta rörelserna hos en människa med nervöst temperament (G sid. 5). Blicken var tankfull och riktad ut i luften, då han förklarade något (G sid. 5). Han hade ett mycket judiskt utseende (G sid. 5) och använde ibland glasögon för att skriva men icke alltid. Dessa glasögon voro av plastiskt material eller sköldpadd (G sid. 5). Wallenberg bar en guldring (B sid. 1) /hade en klackring med fyrkantig del, som var graverad (G sid. 6) - Ringen var gul och försedd med tre taggar. Den var möjligen försedd med någon sten med något mörkt i (E sid. 22)/. Han bar en grå överrock och grova skor eller pjäxor (E sid. 6) /han bar ibland en fiskbensmönstrad (?) grå rock (G sid. 6) - under vistelsen i fängelset bar Wallenberg militärkläder. Rocken var av svart tyg och tämligen kort "såsom fransmännen brukar ha" (E sid. 22)/. Wallenberg spelade schack (A sid. 1 - E sid. 7 - G sid. 6). Wallenbergs mor hade efter Wallenbergs fars död gift om sig (F sid. 1) och Wallenberg hade en yngre bror (F sid. 1), som dock endast var hans halvbror (G sid. 6). Wallenberg hade sagt sig vara mycket

rik och att familjen ägde en mycket stor fabrik (eller ett företag) (G sid. 6). Han hade en farbror i Sverige, som var i en bank och besatt vid en gata med Svea eller Suède uti (B sid. 1)/han bodde vid någon gata i vilken stavelen - sved- eller liknande ingått (E sid. 12)/. Wallenberg hade berättat, att han älskade en ung flicka, som inte var svenska (D sid. 11)/han hade en bekant flicka i Amerika (E sid. 12)/. Han hade vistats i München och Grekland (B sid. 1) och i affärer ofta besökt Szeged, Debrecen, Bala-tontrakten, Bulgarien och Serbien (D sid. 6 och 7).

Uppdragets genomförande.

VAS uppger, att Wallenberg för honom berättat: "Det hände uppre-
pade gånger att jag fann mitt konsulatskontor genomstökat. Jag
slog därför upp mitt kvarter i Népszínházutca, nära Teleki-
platsen, men levde överallt under sträng kontroll" (D sid. 7).
/En gång hade Wallenberg funnit sitt tjänsterum i ordning. Vi-
dare hade han sagt, att han måst byta tjänstelokal och flytta från
svenska konsulatet till en plats i närheten av Teleketä (?) i när-
heten av en stor station, där det fanns en institution, som när-
mast torde betyda socialförsäkringsanstalt (E sid. 10)./ Under
de sista dagarna, striden pågick om Budapest, installerade Wallen-
berg sig i ett hus vid en liten gata i ghetton mellan Nepszínha-
zutea och Teleki Ter... Han hade måst lämna det officiella konsu-
latet på grund av de förföljelser, han utsattes för inom denna
byggnad, stenar som kastades mot fönstren, skrik etc. (G sid. 7).
Vidare hade Wallenberg berättat: "Anonyma brev förberedde mig på
att jag skulle skjutas till säll. En kväll bombarderades jag av
mycket unga individer med träbitar och konserverburkar" (D sid. 7).
/Flera gånger skulle Wallenberg ha utsatts för överfall från unger-
ska pojkaras sida, vilka kastat flaskor och sten m.m. på honom
(E sid. 10)/ "Julen 1944 frågade två Gestapoofficierare mig, varför
jag inte hellre ägnade mig åt de svenska medborgarna. Jag skulle
lämna judarna åt sitt öde. En svensk konsul är ju inte utskickad
av Moses som Messias. Vi har starka misstankar, att ni är jude
själv. Det kom t.o.m. till anatomiska bevis" (D sid. 8). Vidare
berättar Vas: Vid något tillfälle hade Wallenberg uppgivit, att
han hjälpt maken till en ungersk minister. Att ministerns maka be-
hövt hjälp berodde därpå, att hon var judinna (E sid. 10). - I
Budapest kände Wallenberg väl en jude vid namn Weisslovitch, som
hade en begravningsfirma (F sid. 1). - Wallenberg lyckades skaffa

pass åt ett visst antal förmögna judar och med dessas hjälp kunde han även hjälpa ett visst antal utblottade judar (G sid. 8). - Wallenberg hade gömt 160 - 180 kg guld i Pest (G sid. 8)/ på svenska konsulatet i Budapest fanns i slutet av januari 1945 en stor mängd värdeföremål - omkring 80 kg - smycken, guld och ädelstenar (A sid. 2)/. Julen 1944 skrev Wallenberg sitt sista långa brev hem (D sid. 11).

Försvinnandet.

VAS uppger, att Wallenberg berättat: "Jag var i en väl skyddad källarlokal tillsammans med en radiosångare vid namn László Rádai, med hans hustru och treåriga son och portvakten med sin fru och sin femtonåriga dotter Zsófi, som ryssarna släpade därifrån samma dag. Klockan 7 på morgonen, när gatan var alldeles stilla, tänkte jag titta ut ett tag och såg då att ryska tankar stod utanför huset och här och var ryska soldater. 4 soldater kom genast ned i källaren, letade igenom oss från topp till botten och tog den lilla flickan Zsófi genast med sig" (D sid. 8). /Samma dag kapitulerade Teleki-Ter-kvarteret och föll i händerna på ryssarna. I samma källare som Wallenberg befann sig portvakten i ett hus och dennes dotter. Trots faderns böner bemäktigade sig de ryska soldaterna flickan, som de förde med sig (G sid. 8)./ - Vidare uppger Vas, att Wallenberg skulle ha befunnit sig i Pest, då han blev tagen av ryssarna (E sid. 10). - Då han på kontoret sagt adjö till sina medarbetare hade klockan varit något mellan 11 och 11.30 på förmiddagen (E sid. 10). /I det hus i ghattot, där Wallenberg installerat sitt kontor, var han den 17 januari 1945 mellan klockan 9.30 och 10 sista gången i kontakt med de två andra anställda på konsulatet (G sid. 7)./ - På vägen (till general Malinowskis högkvarter) angreps bilen i närheten av stationen Szujoli av det tyska jaktflyget och besköts. En av de ryska officerarna sårades men icke dödligt och färden kunde fortsättas (G sid. 9).

Stockholm den 7 september 1951.

Karin Sjöman
(Karin Sjöman)

fil.kand.

Strängt förtroligt.

*Valbeholdningen 3/9
Danic Caron 3/9
Hålland fast all vid bevis här i
sep. 51.*

P.M.

Kommentarer till den franska polisrapporten angående Vas (inkom den 29 och 30 augusti 1951).

Sedan Vas avtjänat fängelsestraff i Sydtyskland, har franska polisen haft samtal med honom under en månads tid i Baden, vilket skett på fransmännens eget initiativ. Vas befann sig under denna tid i full frihet. Den 9 augusti 1951 lämnade han Baden och avreste till Bayern.

Franska polisen har nedlagt ett stort arbete på fallet. Rapporten omfattar 35 sidor och innehåller Vas' berättelse för fransmännen om Wallenberg, en utförlig redogörelse för och katalogisering av Vas' levnadsöden före, under och efter den påstådda samvaron med Wallenberg, en omfattande lista över namn och adresser, som Vas haft antecknade, uppgifter rörande franska polisens undersökningar i syfte att söka kontrollera av Vas lämnade uppgifter, på några punkter franska polisens kommentarer och slutligen uppgifter från helt andra källor, som belysa förhållanden, vari Vas varit invecklad.

Om man jämför den franska rapporten med det hittills tillgängliga materialet finner man, att Vas i stort sett vidhåller sina tidigare uppgifter men därutöver har en hel del nytt att komma med.

En för Vas graverande omständighet är erkännandet, att han i december 1950 i ett fängelse i Koblenz läst publikationen "Sélection du Readers Digest" av april 1948, var förekommer en artikel "Raoul Wallenberg, Héros de Budapest". Detta nummer av "Readers Digest" bifogas härjämte. Vid genomläsning av artikeln finner man, att Vas berättelse om Wallenberg utgör en trogen kopia, här och var kryddad med fantasiens hjälp. När man läser artikeln, tycker man sig höra Vas' tala: "Den 32-årige svenske diplomaten"..... "den unge svensken befinner sig i dag som fånge hos Sovjets

hemliga polis"....."fadern dog innan Raoul föddes och farfadern, som var sitt lands minister först i Japan och sedan i Turkiet, planerade och ledde hans utbildning"....
"studier i Frankrike"....."Michigan-universitetet, där han 1935 förvärvade ett diplom i arkitektur"....."vistades Raoul först i Kapstaden, sedan i Haifa"....."Raoul företog många affärsresor till Budapest"....."hemmastadd både i huvudstaden och på den kringliggande landsbygden"....."Herschel Johnson"....."Wallenberg i en svensk diplomats skepnad men utrustad med amerikanska penningmedel"....."en mycket stor penningssumma i sedlar"....."inrättades skyddshus"....."Raoul i själva verket blivit tagen i fängsligt förvar, därför att han försökt dölja stora mängder sedlar, smycken och annan judisk egendom för ryssarna"....."skulle Raoul först ha hållits fängslad av NKVD i Ungern och sedan överflyttats till ett fängslager i Pocsani i Bessarabien."

Graverande är vidare att på det profiltryck av Wallenberg i sergeantmössa, som finns i tidskriftsnumret, syns tydligt den "fördjupning" i hakan, som Vas omnämnde vid samtalen i Hamburg i mars i år. Vid samma tillfälle tog Vas bland det 15-tal fotografier av Wallenberg och andra personer, som visades för honom, först fram fotografiet med sergeantmössan, såsom liknande Wallenberg.

Det har redan länge stått klart, att Vas handskas vårdslöst med sanningen och den franska polisens rapport bestyrker ytterligare denna uppfattning. Kvar står emellertid det faktum, att han lämnat en rad riktiga eller sannolika uppgifter om Wallenberg, vilka icke återfinnas i artikeln i "Readers Digest" och att Vas - trots att han låter fantasien spela - på väsentliga punkter även lämnat riktiga uppgifter om sig själv och brodern Geza Vas (t.ex. bådas värvning i och avsked från franska främlingslegionen).

Genom kommissarie Danielssons försorg utarbetas för närvarande en sammanställning över samtliga av Vas lämnade uppgifter om Wallenberg, varav kommer att framgå, vilka upplysningar Vas icke kan ha hämtat ur "Readers Digest" (eller Levajs ungerska bok om Wallenberg). Då denna sammanställning är färdig, kommer man måhända kunna se klarare på situationen. Följande må emellertid redan nu framhållas.

I första hand hänvisas till bifogade promemoria, upprättad

./.

av sekreterare Anger, som tjänstgjorde tillsammans med Wallenberg på beskickningen i Budapest. Av promemorian framgår, att Vas lämnat en mängd uppgifter om Wallenberg, som överens stämmer med vad sekreterare Anger känner till i saken; som exempel anföres Vas' träffande karakteristik av Wallenbergs temperament.

Såsom högst anmärkningsvärt förefaller det, att Vas' beskrivning av Wallenbergs och övriga fångars kommandering till skogsarbete under den dag, då en allierad kommission hösten 1946 besökte fängelset i Sibiu för att fastställa, om utländska fångar funnos där, tillfullo bekräftas av en annan källa, som franska polisen helt nyligen anlitat, betecknad som "Source occasionnelle - a été incarcéré dans la même prison".

Denna källa har uppgivit, att tre piloter tillhörande amerikanska flygvapnet voro internerade i fängelset samtidigt med källan. De hade blivit nedskjutna i samband med bombardemang av Floestis oljefält, gömt sig i bergen, anhållits av ryska trupper, internerats i ett läger i Predeal (Sinaia) - vari schweiziska röda korset (Internationella Röda Kors-kommittén?) bedrev hjälpverksamhet - flytt därifrån, infångats och slutligen satts i fängelse i Sibiu.

Källan uppger vidare, att, då en allierad kommission på hösten 1946 skulle inspektera fängelset för att undersöka, om bland fångarna funnes "några av deras medborgare", de tre amerikanerna ävensom flera andra fångar från fängelsets sovjetiska avdelning skickades till skogs hela dagen för att hugga ved. Alla andra fångar ställdes upp på fängelsegården inför kommissionen. De amerikanska fångarnas existens kunde icke konstateras, ty ingen av fångarna i den sovjetiska avdelningen förekom i fängelsets fångregister.

Då den angivna källan flydde från fängelset i mars 1947, befunno sig de tre amerikanerna fortfarande där.

Med anledning av denna märklige bekräftelse av Vas' berättelse på denna punkt synes en undersökning böra igångsättas genom vederbörande allierade organ angående omständigheterna i samband med den allierade kommissionens inspektion i fängelset i Sibiu hösten 1946 och resultatet av eventuella efterforskningar av de tre amerikanska piloterna.

Slutligen må följande anföras.

- 1) Vas uppger nu, att svågern Surdu i Guza endast vikarie-
rat vid ett tillfälle i fängelset, medan den ordinarie fängel-
släkaren åren 1946-47 skulle varit en Dr. Stenyla. Denne före-
kommer icke i 1950 års telefonförteckning över Sibiu. Måhända
kunde man ändå ytterligare kontrollera Vas på denna punkt.
- 2) Bland de namn, som Vas noterat och som återgivas i den
franska rapporten, förekommer kanslisten vid svenska beskick-
ningen i Budapest, Arne Waldenström. Vas har antecknat namnet,
eftersom Waldenström var den person, som han uppmanats taga kon-
takt med vid Budapest-beskickningen, i händelse han hade något att
framföra om Wallenberg. För fransmännen har han uppgivit, att Wal-
denström skulle vara amerikansk konsul, citerad i "Readers Digest"
såsom den som skönt Wallenberg till Budapest. Det är uppenbart, att
Vas på denna punkt velat vara lojal mot sina svenska kontaktmän -
onekligen ett positivt drag.
- 3) I namnförteckningen förekommer en okänd person, benämnd X,
av tysk nationalitet, "professeur de mathématique", som skulle
ha frigivits av militärdomstolen i Sibiu den 12 februari 1947
och skönt Wallenberg i fängelset. Mannen uppgives ha blivit ut-
visad från Rumänien och härstamma från Frankfurt eller Freiburg.
Det vore måhända icke omöjligt att uppspåra denne hr X. Att Vas,
som i övrigt tycks ha ett väl utvecklat minne, missminner sig just
beträffande denna persons namn - en person, som det ligger inom
möjligheternas gräns för oss att utan risker få tag på - gör åter-
igen ett dåligt intryck.

Stockholm den 3 september 1951.

(Stig Engfeldt)

ang. Sjöborgs-utredningen

P.M.

Undertecknad har tagit del av franska polisens rapport över samtal med Vas i Baden juli - 9 augusti 1951. Vas har under dessa samtal lämnat en hel del uppgifter om Wallenberg, som överensstämmer med vad jag känner till i saken.

Sid. 4 A) Particularités physiques.

De under denna rubrik lämnade upplysningarna rörande Wallenbergs ålder, utseende m.m. överensstämmer helt med den bild jag har av honom. Särskilt synes mig träffande yttrandet om Wallenbergs "mouvements rapides et secs d'un homme à temperament nerveux. Regard pensif, en l'air quand il explique quelque chose".

C) Langues parlées par Wallenberg.

Uppgifterna om Wallenbergs språkkunskaper stämmer. Han talade bra franska och engelska fullständigt flytande.

Sid. 5, överst.

Uppgiften att Vas vid flera tillfällen funnit Wallenberg gråtande vid radion är mycket intressant. I själva verket var ju Wallenberg innerst inne ganska vek. Jag kan därför mycket väl tänka mig, att Vas' berättelse på denna punkt är med sanningen överensstämmande. Yttrandet, som återges mitt på samma sida, "Moi aussi j'ai un frère plus jeune que moi, mais il est de mon second père, je n'ai pas connu mon vrai père", kan ju också mycket väl ha fällt av Wallenberg.

F) Caractères familiaux de Wallenberg chez un des visiteurs de Vas à Hambourg.

Vas har här funnit vissa drag hos Engfeldt, som påminna om Wallenberg. Även om någon yttre likhet knappast kan

sågas föreligga mellan Engfeldt och Wallenberg, så förstår jag, att Vas kan ha funnit en viss likhet ifråga om tal, gester, sätt att föra sig m.m.

Stockholm den 31 augusti 1951.

(Per Anger)

Avskrift.

~~Stockholm 27/8 1951~~ Feb.

Herr Kriminal Kommissar O. DANIELSSON

Sir,

Please find enclose 8 reports concerning the Wallenberg case:

1,2,3

source: VAS

4

source: cheking in KEHL

5

source: Vas brother (Nej. Georg Vas.
Anm. av D.)

6,7,8

sources: who had been interrogated.
(Nej. Georg Vas. Anm. av D.)

The number 6 tells exactly the same that VAS was telling about
the American pilots in SIBIU.

The numbers 7 and 8 give you names who can be interesting.

Our friends in Germany were expecting your visit on way to inter-
rogate VAS as you told me. As you did not come on the 9th of
August VAS was sende back to BAVARIA after remaining one month
in B.

I don't know VAS but it seems that he is perhaps more reliable
that I expected: the money checking we did show that he is more
honest that we could believe according to his lies.

Anyway, we are looking forward about the case. If something
interesting for your inquire will appear, it will be sende.
If you need something (inquire or interrogation) we will try
to help.

Am waiting, at present time, for news that we are trying to find
in our files and may be can help.

With my kindest regards,

-oläslig namnteckning-

(1)

Extrait du curriculum vitae de VAS Georg concernant l'affaire WALLENBERG proprement dite.
Prière de se rapporter à la liste alphabétique des noms cités au présent dossier.

Source: VAS Georg

Valeur: C/2

Date: Juillet 1951.

A) RESUME:

Emprisonné à SIBIU (Roumanie) de Janvier 1946 jusqu'à son évasion en Mars 1947, VAS Georg fait la connaissance aux environs de la fête de Pâques 1946 d'un détenu qui prétend se nommer WALLENBERG Raoul.

Il a été transporté à l'infirmerie de la prison où il reste hospitalisé 3 ou 4 semaines environ.

Il est secouru par VAS qui s'est lié d'amitié avec lui et le fait profiter des colis qu'il reçoit de sa famille deux fois par semaine.

Il ne semble pas qu'à cette époque WALLENBERG ait été atteint d'autre chose que d'une grande faiblesse causée par le ravitaillement insuffisant que touchent les détenus et les suites de ses interrogatoires par les Russes. D'autre part une grande famine règne en ROUMANIE à cette époque.

Après sa sortie de l'infirmerie, WALLENBERG reste en contact avec VAS qui peut même lui rendre visite dans sa cellule.

Lors de l'évasion de VAS en Mars 1947, WALLENBERG est toujours à la prison de SIBIU et demande à VAS que les autorités Suédoises soient prévenues de sa situation par ses soins.

En Septembre 1949, VAS détenu au Fort de la DOUCHERE à LYON reçoit une lettre de son père à laquelle est joint un petit mot de CORNEL Lazar ex-codétenu à SIBIU.

Celui-ci entre autres choses lui dit que "son favori" est toujours à SIBIU. Il s'agit de WALLENBERG, ainsi désigné par d'autres détenus plus ou moins jaloux de l'aide qui avait été apportée à WALLENBERG par VAS.

Après sa fuite en ALLEMAGNE puis en FRANCE, VAS n'avait plus pense aux confidences de WALLENBERG, auxquelles a vrai dire il n'avait pas ajoute foi (chaque detenu, certain de ne pas etre contredit embellit et romance sa vie lorsqu'il la raconte aux autres compagnons de captivité).

En Decembre 1950 etant detenu a COBLENCE, VAS a l'occasion de lire dans une page de la publication "SELECTION du READER's DIGEST" du mois d'Avril 1948 une partie d'un article intitule "WALLENBERG Raoul, Heros de BUDAPEST".

Cet article lui remet en memoire les confidences recues a la prison de SIBIU en 1946/1947 et lui prouve que son ex-codetenu etait vraiment WALLENBERG Raoul que le READER's DIGEST pretend fusille par les "CROIX FLECHES" en 1945.

Il se rend compte alors de l'interet que ce qu'il a ainsi occasionnellement appris peut représenter pour WALLENBERG, la famille de ce dernier, et pour lui-même qui se trouve dans une situation tres difficile et peut esperer qu'a la suite du service rendu il sera autorise a emigrer en SUEDE.

Il commence des lors, soit par lettre soit par contact personnel une serie de demarches pour attirer l'attention des autorites suédoises et de la famille WALLENBERG.

Malheureusement, craignant que ses deux ou trois sejours en prison ne creent une suspiscion defavorable a son egard, VAS se laisse aller a "Maquiller" sa propre personnalite. Ceci l'amene a modifier certaines dates et contrairement a ce qu'il excomptait fait mettre ses affirmations en doute.

Sorti de prison, puis repris en main en Juillet 1951 dans les pays et mis en confiance, VAS decide de se confesser entiere-ment de facon que ses dires puissent etre recoupes, et sa bonne foi etablie.

Les details consignes ci-dessous sous No. , sont extraits de l'interrogatoire auquel il a repondu en Juillet 1951 a BADEN.

Examinees avec soin par la famille WALLENBERG, ils devraient apporter a cette derniere la preuve que VAS a oui ou non connu le veritable WALLENBERG Raoul a SIBIU en 1946/1947.

Cette bonne foi duement etablie, la methode a adopter pour obtenir les preuves de la presence de WALLENBERG a SIBIU (et eventuellement tenter de le faire evader s'il s'y trouve encore) pourrait etre etudiee en detail avec la collaboration de VAS. Il

ne semble pas qu'une intervention diplomatique puisse être entreprise avec quelque chance de succès.

Les Russes ont sûrement un intérêt assez grand à conserver WALLENBERG par devers eux, sa libération par voie officielle les obligerait à reconnaître la détention arbitraire tant de WALLENBERG que d'autres détenus que celui-ci a pu connaître au cours de sa détention.

Si la voie diplomatique a été déjà employée après les premières révélations de VAS, il est à craindre que WALLENBERG n'ait été déplacé et mis en sûreté, sinon supprimé.

Quoi qu'il en soit, si la véracité du récit de VAS est admise, on peut espérer obtenir des preuves irrefutables de la présence de WALLENBERG Raoul à SIBIU de 1946 à Septembre 1949.

OPINION.

A) Sur VAS Georg.

Tres intelligent, type d'intellectuel scientifique, planant un peu dans les nuages lorsqu'il s'agit des contingences sociales. Son récit a un accent de vérité, il a vraisemblablement été victime de la malchance et de la fatalité qui poursuivent souvent les émigrants "déclassés" dans les pays qui les accueillent sans cependant les intégrer.

Il reconnaît avoir commis 2 "bêtises". Le complet non payé à THIONVILLE et la vente du poste de T.S.F. pour se procurer l'argent nécessaire au voyage à LUBECK.

Ses connaissances en technique radio ont été mises à l'épreuve de façon concluante. Il paraît être vraiment le technicien de recherche, tel qu'il s'est présenté dans son curriculum vitae.

B) Sur la véracité du récit de l'affaire WALLENBERG.

L'accumulation des détails, des possibilités de recoupement, la précision des dates, etc..., ne paraissent pas donner à VAS la possibilité d'accréditer une FICTION.

Il a été interrogé alors qu'il était libre de répondre ou non, jouissant d'une entière liberté d'aller et venir sans contrôle. Il a renouvelé ses propositions d'aller en HONGRIE pour tenter d'obtenir à partir de ce pays des précisions sur la situation actuelle de WALLENBERG et éventuellement de le faire évader. On ne peut en ce moment le suspecter de chercher à sortir de prison par ce moyen, puisqu'il n'a plus aucune charge ou condamnation à son encontre. De plus il lui a été confié une somme représen-

tant l'avance de fonds approximative que necessiterait le voyage en AUTRICHE et en HONGRIE. Il n'a pas pris la fuite et a scrupuleusement fait ce qui lui avait ete demande.

La proposition qu'il fait ne peut donc etre envisagee comme un moyen de se faire remettre une somme pour disparaitre.

CONCLUSION.

Il semble que le jugement sur VAS doive etre revise, ses declarations minutieusement recoupees, apres quoi son emploi pour l'operation qu'il propose pourrait etre examine objectivement.

III. Details devant permettre a la famille WALLENBERG d'etablir si vraiment VAS Georg a connu WALLENBERG Raoul a la prison de SIBIU en 1946/1947.

A) Particularites physiques.

age de 32 a 35 ans environ, lm,75 a peu pres, corpulence mince, expression intelligente et fine, paraissant avoir les mouvements rapides et secs d'un homme a temperament nerveux. Regard pensif, en l'air quand il explique quelque chose,

presentait une calvitie frontale assez prononcee, mais avait encore beaucoup de cheveux noirs sur la partie posterieure de la tete,

avait un physique a type tellement israelite, qu'il etait designe dans la prison sous le vocable de "Jidanul" (le Juif).

Quelquefois portait des lunettes pour ecrire, mais pas toujours; ces lunettes etaient en matiere plastique ou ecaille.

B) Particularites vestimentaires.

Portait quelquefois un manteau en tissu dit "a chevrons" de couleur grise (si le manteau a ete achete a BUDAPEST il est peut-etre connu de la famille).

Avait continuellement au doigt une bague chevaliere aux pans carres (moderne), la bague etait gravee, mais V. ne se souvient plus si elle etait en or ni quelle inscription y etait gravee.

C) Langues parlees par WALLENBERG.

Parlait assez bien le francais et donna des lecons a V.

Donnait regulierement des lecons d'anglais a un enfant du directeur de la prison de SIBIU.

Meme avant d'avoir revele son identite a V. il demandait a celui-ci de regler un des postes de T.S.F. en reparation sur STOCKHOLM chaque fois qu'un des postes etait en etat de marche. V. avait remarque cette particularite, parce que la SUEDE etait tres difficile a "prendre" de SIBIU situe pres des Carpathes. Il

ecoutait les informations, et V. l'a vu pleurer silencieusement a plusieurs reprises.

D) Jeux.

Apres la fin de son sejour a l'infirmierie, WALLENBERG replace a la "8", recevait la visite de V. environ tous les 2 jours. Ils jouaient en general aux echecs. WALLENBERG jouait tres bien aux echecs.

E) Confidences sur ses antecedents.

Pretendit se nommer WALLENBERG Raoul et etre de nationalite suedoise.

Dit un jour qu'il etait tres riche, que la famille possedait une tres grosse fabrique, (ou entreprise) et que la famille avait de gros interets dans une "banque de credit".

A dit un jour: "Moi aussi j'ai un frere plus jeune que moi, mais il est de mon second pere", je n'ai pas connu mon vrai pere". Sa mere aurait donc ete mariee 2 fois.

A dit qu'il avait ete en PALESTINE.

La fenetre de la prison donnant sur les Carpathes et V. ayant fait une reflexion sur ses promenades dans les montagnes "bien equipe", WALLENBERG repondit: "Lorsque j'ai quitte la maison (en SUEDE) j'etais habille en touriste avec un Rucksack".

A dit a un certain moment: "je suis venu a BUDAPEST pour etre Consul de SUEDE".

Lorsque V. rendu "gai" par une assez forte absorption de Vodka confia a WALLENBERG son intention de s'evader, celui-ci qui, jusqu'alors, etait resta assez reserve dans l'ensemble lui fit une partie des confidences ci-dessus et lui demanda que s'il reussait son evasion 2d'avertir les autorites suedoises ou sa famille de la situation dans laquelle il se trouvait".

F) Caracteres familiaux de WALLENBERG chez un des visiteurs de VAS a HAMBOURG.

Lors d'une visite faite par le representant Suedois a HAMBOURG, celui-ci etait accompagne d'un homme qui parut a l'interesse presenter certains caracteres familiaux avec WALLENBERG: traits du visage, facon de se tenir et surtout cadence et tonalite toute speciale de la parole qui avait frappe VAS chez WALLENBERG et qu'il lui sembla retrouver chez son interlocuteur. Il pensa sans l'oser l'affirmer qu'il s'agissait d'un membre de la famille WALLENBERG venu incognito.

G) Precisions sur le dernier contact de WALLENBERG avec les employes du Consulat.

Dans les derniers jours de la bataille de BUDAPEST, WALLENBERG etait installe dans une maison situee dans une petite rue du Ghetto entre NEPSZINHAZ-UTCA et TELEKI TER.

Il avait du abandonner le Consulat Officiel a la suite des persecutions dont il avait ete l'objet dans ce batiment: jets de pierres dans les fenetres, cris, etc... etc...).

D'autre part il etait ainsi sur place pour proteger les Israelites.

C'est dans cette maison ou il avait installe son bureau que le matin du 17 Janvier 1945 entre 9h.30 et 10h. il eut son dernier contact avec d'autres employes du Consulat. (2 employes). Voir plan du quartier en question.

IV. Confidences de WALLENBERG Raoul, concernant ses dernieres activites a BUDAPEST, son arrestation par les Russes, son transfert a FOCSANI, puis a SIBIU, le 17/1 1945.

Apres avoir eu un dernier contact avec les 2 employes du Consulat dans le bureau qu'il s'etait installe dans une petite rue du Ghetto; WALLENBERG se refugia dans une cave du quartier en compagnie d'autres personnes.

Le meme jour le quartier de TELEKI-TER a capitule et est tombe aux mains des Sovietiques.

La soldatesque s'est immediatement repandue dans les caves et immeubles.

Dans la meme cave ou se trouvait WALLENBERG il y avait le concierge d'une maison et sa fille. Les soldats russes malgre les prieres du pere se sont emparees de la jeune fille qu'ils ont amenee avec eux, a des fins faciles a deviner.

WALLENBERG avait protege les Israelites contre les autorites allemandes. Il avait reussi a procurer des passeports a un certain nombre d'Israelites fortunes, et grace aux apports de ceux-ci pu egalement aider une certaine quantite de juifs desherites.

Beaucoup d'Israelites craignant les pillages de la STAPO lui avaient confie des bijoux et des metaux precieux (Or il en avait ainsi couvert de son immunité diplomatique dans les 160/180 kgs qu'il avait cache lors de la bataille de BUDAPEST. Ce depot etait dissimule a PEST et non a BUDA.)

Voyant la façon d'opérer des soldats russes, il sortit de la cave, et se mit à la recherche d'officiers soviétiques pour demander leur protection et se présenter au général Commandant les troupes de la région.

Il rencontra 3 officiers Soviétiques à qui il demanda de la conduire chez le Général. Ils déclarent que les troupes de la région sont commandées par le Général MALINOWSKI et que le P.C. de celui-ci est à ORADEA. WALLENBERG est alors embarqué dans la voiture militaire en compagnie des 3 officiers et d'un chauffeur.

Au cours de voyage, près de la gare de SZUJOLI, le véhicule est attaqué par l'aviation de chasse allemande et mitraillé.

Un des officiers Soviétiques est quelque peu blessé mais pas mortellement et la voyage continue.

Le P.C. du Général MALINOWSKI à ORADEA est installé dans la caserne dite "Caserne FERDINAND" ancienne école de gendarmerie roumaine.

Arrivés dans la cour, les 3 officiers laissent WALLENBERG dans la voiture avec le chauffeur et la valise. Ils disent qu'ils vont revenir. Un peu plus tard, personne n'étant revenu, une sentinelle Soviétique s'approche de la voiture et demande au chauffeur: "Qui est ce civil?" "Sais pas" répond l'interpellé. Le militaire repart et revient quelques instants après accompagné d'un soldat du poste de garde; ce dernier interpelle WALLENBERG et lui demande ce qu'il cherche dans la caserne, puis il lui ordonne de "prendre la valise, et de le suivre au corps de garde". W. proteste et fait remarquer que la valise n'est pas à lui, mais à un officier Soviétique. Le soldat ne veut rien entendre et W. doit porter la valise au corps de garde. Le coffre est mis dans un coin sans être couvert devant lui, il est fouillé à corps par les militaires soviétiques qui vérifient s'il ne possède pas de revolver, puis il est enfermé à la prison de la caserne dans la même cellule qu'un certain SZIJGYARTO Bela.

Ex-parachutiste Hongrois, arrêté par les Russes, qu'il retrouvera plus tard à la prison de SIBIU en 1946.

Au cours de l'instruction de son proces, W. se rendra compte par la suite, qu'on l'accuse d'avoir tente de "voler la valise de l'officier Sovietique". Celle-ci aurait contenu des documents militaires, qu'il etait soupconne d'avoir voulu enlever dans un but d'espionnage.

A son avis ce n'etait qu'un moyen de l'inculper pour que les officiers Sovietiques puissent s'approprier les 180 kgs d'or et bijoux qu'il voulait mettre sous leur protection.

Il est conduit a plusieurs reprises a l'interrogatoire, qui conduit par un Major Sovietique. Il est frappe, maltraite, accuse egalement d'avoir pille et vole l'or et les bijoux qu'il detient. Le Major se tient a un bout de la chambre qui est assez longue et pour terroriser W. tire au pistolet a quelques centimetres au-dessus de la tete de celui-ci place le dos au mur. VAS se souvient parfaitement que WALLENBERG a precise que "le platre du mur lui tombait sur la tete et dans le cou".

WALLENBERG confia egalement a VAS que sa detention pouvait avoir un rapport avec le fait suivant:

Un certain Docteur X... avait ete fusille par les Allemands. Il avait un frere et deux soeurs. WALLENBERG avait eu un grave different avec le frere qui l'accusait d'etre cause de l'execution de Dr. X....

Lorsqu'il vit qu'on l'internait la pensee lui vint qu'il avait pu etre accuse de collaboration avec les Allemands par le frere ou les soeurs de Dr. X.....

WALLENBERG est ensuite compris dans un transport de VOLKSDEUTSCHE et dirige sur le K.Z. de FOSCANI (MOLDAVIE du Sud). Ce camp etait considere comme la derniere etape pour ceux qu'on y envoyait, avant leur deportation sur la Russie.

Contrairement a l'habitude, WALLENBERG est mis a part et envoye a SIBIU.

V. - Caractere clandestin de la detention de WALLENBERG et des autres detenus de la "Section politique Russe" a la prison de SIBIU.

La prison etait divisee en 3 Abteilungen:

I. - POLITIQUE, situe au premier etage, se divisait en deux sections.

a) les detenus amenes par le N.K.W.D. en majeure partie des etrangers.

b) Ceux arretes par la police populaire Roumaine.

II. - MILITAIRE. les detenus etaient composes de deserteurs et militaires Roumains detenus pour des motifs divers a l'exclusion de militaires sovietiques.

Cette section etait situee au rez-dechaussee.

III.- Droit Commun: situe egalement au rez-dechaussee, cette section etait exclusivement composee de voleurs, assassins, etc... roumains ou etrangers.

Wallenberg etait incarcere dans la cellule "8" du premier etage, section politique des detenus du N.K.W.D. VAS etait a la cellule 10, puis 3.

Dans cette meme section, a la cellule 11 ou 12, etaient enfermes 3 aviateurs Americains evades d'un camp de concentration et repris par les Sovietiques. (Voir fiche speciale a ce sujet).

Il semble que ni les aviateurs, ni WALLENBERG, pas plus que quelques autres etrangers enfermes dans la meme section, n'etaient portes sur le registre de la prison, si l'on s'en rapporte au fait suivant:

"En Automne 1946, le bruit courut dans la prison qu'une commission de controle allies allait venir pour constater s'il n'y avait pas de leurs nationaux detenus".

Le jour ou la commission passa, les detenus en revue, ils furent tous rassembles dans la cour de la prison.... a l'exception de WALLENBERG, des 3 americains et de plusieurs autres etrangers tous detenus de la section politique Russe, qui furent envoyes dans la foret de DAMBRAVA pour couper de bois toute la journee et et ne revinrent qu'apres le depart des controleurs allies.

De ce detail, VAS presume que SIBIU etait et est peut-etre encore une "oubliette" pour des detenus gardes en conserve par les Russes pour des raisons speciales.

VI.- SITUATION de WALLENBERG a SIBIU.

Il est incarcere sans etre inscrit sur le registre de la prison comme la plupart des prisonniers amenes par le N.K.W.D.

Ces prisonniers sont loges au premier étage dans le quartier dit "des politiques".

Cellule no:8.

Il semble que la maladie dont souffrait WALLENBERG a cette époque et qui motiva son hospitalisation a l'infirmerie, ait été une grande faiblesse générale causée par la sous alimentation. Une famine terrible regna en 1946 en ROUMANIE, VAS aurait vu dans la cour de l'établissement pénitentiaire des détenus morts de faim et tombés au cours d'une corvée.

Grace aux colis qu'il recevait de sa famille deux fois par semaine, mercredi et samedi, VAS put aider WALLENBERG a reprendre des forces. Il s'était intéressé a lui parce que c'était un des seuls prisonniers "intellectuels" avec qui il puisse sympathiser et parler sur des sujets généraux totalement ignorés des autres détenus.

Après 3 ou 4 semaines a l'infirmerie, WALLENBERG fut renvoyé a la "8" VAS lui rendant très souvent visite dans la cellule.

VII.- Rapports de WALLENBERG et des Russes, a la prison de SIBIU.

De temps en temps des officiers Soviétiques venaient voir WALLENBERG dans sa cellule.

Au cours d'une visite que VAS lui fit après le départ des Russes, il put constater que W. avait des papiers devant lui et écrivait ce qui lui parut être des traductions de documents apportés par les officiers Soviétiques.

Il semblait faire ce travail de mauvaise grace, comme forcé, mais ne souffla mot a VAS sur la nature de ce travail.

VII.- Impossibilités de retrouver des traces de la présence de WALLENBERG a la prison de SIBIU en 1946, 1947 et 1949.

- 1) WALLENBERG comme les autres détenus de la section Soviétique n'était pas porté sur les registres d'écrou de la prison. Ils comptaient seulement en tant que quantité pour l'appel et les rations de nourriture.

Il est cependant possible qu'on retrouve une trace sur le cahier de visite de la prison. Les Docteurs n'étaient pas sous l'influence des Russes et ont peut-être marqué les malades sous le nom que ceux-ci ont donné.

Le Docteur Medecin Legiste SURDU i CUZA, beau-frère de VAS fit un remplacement durant un certain temps a SIBIU. Il est possible qu'il ait soigné WALLENBERG. Le Medecin habituel de la prison était le Dr. STENYLA, qui peut lui aussi éventuellement se souvenir de l'intéressé.

2) Temoins pouvant certifier la presence de WALLENBERG a SIBIU en 1946.

- N E A G S U

- Aspirant, degage des cadres par la suite serait encore employe a la prison a titre civil.

B A L A N.

- Sergent-Major/Adjutant, degage des cadres apres une affaire ou il insulta les officiers d'une voiture sovietique qui avaient ecrase son fils de 5 ans. Condamne pour ce motif a 6 mois de prison.
Avait ete en tant que militaire a la prison, puis y est reste a titre civil, serait encore en fonction en tant que cantinier de l'etablissement.
Aurait fait evader plus de 15 Maniunistes detenus.

N U T A

- Boucher a la prison ou il etait detenu. Il est le fils d'un boucher de DOBRA

H O R I C A Nistor

- Ex-detenu a la prison, fils d'un marchand possedant un magasin d'articles varies (Bazar ? a DOBRA)
- Condamne a 10 ans.
- Sa famille est en tres bons termes avec la famille de VAS Georg.

- P E T R E S C U Eva (Madame)

- Femme comptable de la prison. Etait devenue la maitresse de VAS Georg. Il est reste en excellents termes avec elle lors son evasion.

- S Z I J G J A R T O Bela

- Ex-parachutiste hongrois, fut detenu en 1945 dans la meme cellule que WALLENBERG a ORADEA. Transfere a HIUD. Puis a SIBIU pour revision de son proces. Acquitte devait etre livre aux Hongrois. Evade avec VAS a du etre repris. Domicille a BUDAPEST Kis-Pest II Almos - U - 39
- Ex-legionnaire de la Garde de Fer.

- D U M I T R E S C U

- Condamne a 5 ans de prison, faisait fonctions d'aide-comptable durant sa detention. Originaire de CONSTANZA.

- D I N G A

- Condamne a 10 ans de prison, servait en qualite de cuisinier. Originaire de BALS.

- P U R E C E

- Condamne a 25 ans. Originaire de DETTA.
- Etait coiffeur a la prison.

- P A R T I U

- Condamne a? - ex-fonctionnaire des chemins de fer de BUCAREST.

- X....

- Pasteur orthodoxe, originaire du village de GEOAGIU

- X...:

- Pasteur orthodoxe, originaire du village de RASINARI.

- W E G H

- Journaliste caricaturiste, nationalite inconnue, parle francais, anglais, allemand, hongrois.

3.- TEMOIN POUVANT CERTIFIER LA PRESENCE DE WALLENBERG A SIBIU en 1949.

- C O R N E L Lazar

- Condamne a 4 mois de prison en 1946.
- A ecrit en 1949 dans une lettre adressee par le pers de VAS a ce dernier que WALLENBERG etait encore a SIBIU.
(Ton protege))(ou favori) est encore ici).

VIII. - PROPOSITIONS FAITES PAR VAS Georg.

Il propose qu'on le fasse conduite jusqu'a VIENNE. De la il passerait en HONGRIE par ses propres moyens. Restant en territoire hongrois dans le quel il n'est pas recherche, il convoquerait son beau-frere et avec l'aide de celui-ci monterait une operation ayant pour buts: 1) rechercher les preuves de la presence de WALLENBERG a SIBIU entre 1946 et 1949.

2) Faire evader WALLENBERG dans le cas ou il se trouverait encore a SIBIU.

Condition: qu'il soit assure a ceux qui agiraient dans cette affaire, et devraient ensuite fuir et tout abandonner, de s'etablir honorablement dans un pays et non d'etre joints a la masse des D.P. de l'IRO.

o
o o

(2)

Liste alphabétique des noms cités au dossier et des adresses trouvées sur VAS Georg.

-ADORIAN

- Roumain
- Ingénieur radio-électricien
- Ex-professeur et collaborateur de VAS Georg.

-ANZULESCU Dimitri

- Colonel
- Roumain
- Commandait en 1935 le 18ème rgt Inf. à TRG JIU-GORG.
- A présenté VAS Georg au SR roumain.

-AUSCHNITT Max

- Roumain
- Ex-roi des mines de fer en Roumanie
- A commandité une invention de VAS sur la sécurité des chemins de fer.

...../.....

- B A L A N

- Roumain
- Domicilie a LIBIN (ROUMANIE), rue Sarri 22 a
- Ex-adjutant de l'administration de la prison de LIBIN (ROUMANIE) en 1944
- Serait actuellement cantinier a la prison
- A ete condamne a six mois de prison pour avoir insulte les occupants d'une voiture sovietique qui avaient ecrase son enfant de 5 ans.

- B E R G H O L M Annie

- Suedoise
- Domiciliee a LIDINGO (SUEDE) - Ringvoge 46
- Adresse boite-aux lettres donnee a VAS Georg par le Pasteur HANSSON pour signaler sa position.

- B E R N A R D

- Colonel
- Alias vraisemblable d'un individu presente a VAS Georg le 3 Aout 1949 par MURDEFAIM surveillant chef de la prison du fort de la DOUCHERE a LYON. Une lettre de BERNHARD a VAS aurait ete gardee par le Cat de SURETE de TREVES

- B E R N A R D Jean

- Francais
- Prof-ession: avocat
- Domicile: LYON, 51 rue de l'Hotel de Ville
- Avocat de VAS a LYON en 1948/1949

- B R A D I Georg alias de VAS Georg

- B U Z A T I

- Roumain
- Detenu en 1951 a la prison de KOBLENZ avec VAS Georg.

- CANTACUZINO

- Roumain
- Professeur de medecine en ROUMANIE a JASI.
- A verifie une invention de VAS sur
l'utilisation des "gamma" contre les maladies
infectieuses

- CORNEL Lazar

- Roumain
- 39 ans environ
- Ex-codetenu avec VAS Georg a la prison de
LIBIN en 1946 (4 mois de prison environ)
- Aurait ajoute un mot sur une lettre envoyee
par le pere de VAS a son fils en 1949.
Il disait que WALLENBERG etait toujours a
LIBIN.

- DANKA

- Nationalite, ?
- Portait un uniforme francais et etait
secouru par le Consulat de FRANCE a BUDAPEST.
- Etait en prison a BUDAPEST.
- Police Secrete Andras 60 (Avril/Mai 1947)
- Se pretendait membre du Consulat

- DENETTER Julius

- Roumain
- 38 ans environ
- Domicilie a GUNZBURG (Z.US) - 11 Marktplatz
- Ex-agent de la GESTAPO en ROUMANIE et en
ALLEMAGNE
- Originaire de la region de SARMA (ROUMANIE)

- DEPER

- Ingenieur-radio
- co-detenu de VAS en 1949 a LYON au fort
de la DOUCHERE
- A redige la lettre a la L.d.H. qui a fait
liberer VAS

- D O U D E L E

- Francais
- Lieutenant
- En Avril 1950 au 46 e Bon de Transmissions
a DAD-KREUTZNACH
- A porte plainte contre VAS Georg pour
escroquerie (Erreur ?)
- Mute en FRANCE

- F I O L (Mlle) (o.p.)

- Francaise
- Assistante Sociale de la prison de LYON
au fort de la DOUCHERE - (1948-1949)
- A connu VAS

- H A N S O N

- Suedois
- Pasteur
- Domicilie a IMBECK, Hohenstrasse 24
- A presente VAS au Consul de SUEDE
a HAMBOURG

- H I L D E M A N N

- Domicilie a GUNZBURG (Z. US)
- Commanditaire de VAS et DELETTET pour
la construction d'appareils de
radiologie

- H I R S C H Siu

- Roumain
- Domicilie en 1943 a LUDUS (ROUMANIE)
- Faisait partie d'un resseau allie
- Arrete et condamne aux T.F. a perpetuite
par le 7e C.A. roumain le 16.1.1944
- Faisait equipe avec VAS et PRODAN.

- H O R I G A Nistor

- Roumain
- Ex-codetenu a LIBIN avec VAS Georg
- En 1946 condamne a 10 ans
- Originaire de BRODA

- HUBIG

- Roumain
- Ex-professeur de VAS Georg et chef réputé de chocurs roumains

- IMBARUS Valeriu

- Roumain
- Ex-capitaine ayant commandé la prison de LIBIN (ROUMANIE) en 1943-1944.

- JOT (c.p.)

- Français
- Surveillant à la prison du fort de LYON à la DOUCHÈRE en 1948/1949.
- A très bien connu VAS Georg.

- KOHNS

- Allemand
- Réparateur radio
- Domicile à HASBACH
- A employé VAS à deux reprises comme ouvrier. A porté plainte pour détournement d'un poste de T.S.F.

- KONOVALOW Michael

- Russe
- Né le 10 Octobre 1920 à WILNA
- Domicile à WORMS, Judengasse 26
- Detenu en Janvier 1951 à la prison de COBLENCE avec VAS et BUZATI.
- Condamné à RASTATT le 16.1. 1951 à 3 ans pour vol
- Evade le 1 juin 1951
- Aurait été abattu par la police allemande

- KROMEK

- Tchèque-roumain
- Était détenu.
- Infirmier à la prison de SIBIU en 1946.

- K U N C S E K Alexandre

- Roumain
- Camarade du frere de VAS Georg, Geza.
- A reçu VAS Georg le 24 Mars 1947.
- Arrête en faisant passer la frontiers a celui-ci en meme temps que sa femme.
- Domicilie a ORADEA

- L A I C A

- Roumain
- S/Lieutenant
- A deserter avec VAS Georg de l'armee Roumaine commandee par les Russes.

- L A Z A R E Georg alias de V A S Georg.

- L O R A N G

- Francais
- Directeur en Octobre 1947 du Centre d'emigration LUMIERE de LYON-VILLEURBANNE 105, avenue Lacassagne
- Domicile: Route de Vaulx 84, VILLEURBANNE
- Aurait commis une escroquerie de 36,000 frs. a la "naturalisation" au prejudice de VAS Georg et denonce de dernier pour un vol suppose.
- Ex-militaire degage des cadres pour mesures disciplinaires (?)

- M. A. R. E. R.

- Manufacture Appareils Radio Electriques du Rhone
- LYON-VILLEURBANNE, route de Vaulx 37/39

- M O L E ou M O L I N

- Francais
- Magistrat
- President de la 5e Chambre Correctionnelle de LYON en Mai 1948.
- Se serait suicide en 1948 a la suite de sa compromission d'une affaire de stupefiants.

- MURDEFAIM (o.p.)

- Français
- Etait surveillant chef a la prison du fort de LYON-Douchere en 1948/1949.
- Aurait garde VAS illegalement durant 5 mois

- MEAGESU

- Roumain
- En 1943 etait employe en tant que militaire a la prison de SIBIU (ROUMANIE)
- Serait encore en 1947 employe dans cet etablissement a titre civil.

- MUTA

- Roumain
- Fils d'un boucher de DOIRA
- Profession: boucher
- Etait detenu a SIBIU en 1946/1947

- OLZMANN (o.p.) Hans

- Allemand
- Avocat de VAS Georg a l'Antagericht UIM

- PETRESCH (Mme) Eva

- Roumaine
- Comptable a la prison de SIBIU en 1946/1947.
- Etait la maitresse du detenu VAS George

- PRED A

- Roumain
- Etait officier du SR, roumain en 1935 a ARAD
- Travaillait sur la HONGRIE.

- POPA Isia

- Roumain
- Ex-cordonnier
- Devenu directeur de la prison de SIBIU en 1945/1946 (ROUMANIE)

- PROBAN

- Roumain
- Ingenieur radio
- Domicilie en 1943 a CIUSE-TURDA.
- Faisait partie d'un reseau allie.
- Aurait ete condamne a 8 ans de T.F. par le tribunal du 7e C.A.R. a SIBIU la 16.1.1944.

- QUIRE (o.p.)

- Suisse
- Directeur usines E.A.R.E.R. a LYON-VILLEURBANNE, route de Vaulx 1937/1939

- RASCANU

- Ex-general roumain
- Se serait revolte contre les Russes les 5/6 Mars 1945.

- SAMIER Victor

- Francais
- Cultivateur
- Domicile: SIRACOURT par St. POL/TERMOISE (Pas- de Calais)
- A employe VAS Georg un mois en 1947.

- STENYLA

- Docteur-medecin
- Etait medecin-chef a SIBIU en 1946/1947

- SURDU I GUSA

- Roumain
- Docteur universitaire medecine
- Beau-frere de VAS Georg, marie a sa soeur Margarethe
- Domicilie a DOBRA (ROUMANIE)

- SZABO Helene (ex-femme de VAS Georg)

- Roumaine
- Divorcee (-de-)

- SZIJGJARTO Bela

- Hongrois
- Ex-parachutiste - ex-Croix Flechee

- Etait detenu a SIBIU en 1946, fut compagnon de cellule de WALLENBERG a ORADEA
- Adresse: BUDAPEST (Kis-Pest) Almos 39.
- S Z U C S Mihalyne
 - Roumaine
 - Adresse: BUDAPEST, Vaci Uca 70 II (5)
 - Adresse de sa soeur dennee par BUZATI a VAS pour prevenir celle-ci de sa situation.
- U L I O Martha
 - Ex-secretaire du centre P.D.R. de SIGMARINGEN en 1947.
- V A S Georg, alias VASIU, Georg, LAZARE Georg, BRADI Georg.
 - Roumain
 - Ne le 13 Novembre 1911 a SIMERIA
 - Ingenieur radio-technique
 - SIGNALLEMENT; 1m,80- mince - visage ride-yeux clairs
- V A S Geza.
 - Roumain
 - Ne le 19 Mars 1920 a NIERLAU (Bihor)
 - Mecanicien
 - Frere de VAS Georg
 - Ex-engage Legion - reforme
 - Domicilie a KNUTANGE (Moselle)
- V A S Margaretha
 - Roumaine
 - Nee en 1910
 - Epouse du Dr. SURDU I GUZA
 - Soeur de VAS Georg.
- V A S I U Georg alias de VAS Georg
 - Ne le 13 Novembre 1911
- V O I C U
 - Roumain
 - Officier du SR. Roumain en 1935 - Garnison de ARAD.
 - Travaillant sur la HONGRIE

- W A L D E N S T R Ö M, Arne
 - Consul U.S.A.
 - Cite par le R.-Digest comme ayant envoyé WALLENBERG, a BUDAPEST en 1945.
- W A L L E N B E R G Raoul
 - Suedois
 - Secrétaire de Consul
- V Y S N I A U S K O S Jonas
 - Lithuanien
 - Domicile MUNICH, Dientzhoferstr. 14
 - IRO Enregt. 229697
 - Marie a RUBIN Annie, 39 ans
 - 3 enfants.
- X
 - Allemand
 - Professeur de mathématique
 - Aurait été acquitté le 12.2.1947 par le
 - Tribunal Militaire de SIBIU
 - Expulsé de ROUMANIE
 - Était originaire de FRANKFURT ou FREIBURG
 - A connu WALLENBERG en prison
- Z E N T A Y Joseph
 - Hongrois
 - Tailleur
 - Domicile a OPPENBURG, Matzgerstrasse No.4
 - Était au courant de l'intention de VAS Georg de se rendre a LUBECK.

Table des matieres contenues dans le curriculum vitas
de V A S George.

- 1/- Renseignements sur identité et famille
- Renseignements études et recherches scientifiques
- 2/- Service militaire (1935/1936)

- 3/- Emplois occupez et travaux jusqu'a l'arrivee des troupes allemandes en 1941.
- 4/- Mariage et divorce.
- 5/- Activites durant la guerre 1939/1945 sous l'occupation allemande et premier sejour a la prison de SIBIU.
- 6/- Activites sous l'occupation sovietique et sous le regime democratique roumain (1944/1946)
- 7/- Deuxieme incarceration a la prison de SIBIU et rencontre avec WALLENBERG, Raoul (1946/1947).
- 8/- Evasion de la prison de SIBIU et traversée de la ROUMANIE (1947- 22 Mars au 24 Mars)
- 9/- Passage en HONGRIE et traversée de ce pays (Mars/Avril 1947)
- 10/- Franchissement de la frontiere Austro-Hongroise et incarceration a BUDAPEST (Avril 1947).
- 11/- Engagement a la Legion Etrangere. Traversée de l'AUTRICHE et de l'ALLEMAGNE.
- 12/- Premiere emigration en FRANCE au titre de travailleur agricole et abandon d'emploi.
- 13/- Franchissement de la frontiere Franco-Allemande et retour au centre P.D.R. de SIGMARINGEN.
- 14/- Deuxieme emigration en FRANCE au titre "specialiste" sous le nom de VASIU. a) emploi a SOCHAUX chez PEUGEOT
b) emploi chez M.A.R.S.R. a LYON.
- 15/- Contact avec LORANG chef du centre d'emigration LUMIERE et escroquerie a la "naturalisation" commise par celui-ci.
- 16/- Voyage a MARSEILLE. Sequestration par un representant du Consulat Roumain.
- 17/- Premier sejour a PARIS, contact avec le comite roumain emigre.
- 18/- Retour a LYON et denonciation calomnieuse faite par LORANG.
- 19/- Voyage dans le Nord. Deuxieme contact avec le comite Roumain emigre. Arrestation en gare de LILLE. Transfert sur LYON.

20/- Condamnation a LYON en Mai 1948 a un an de prison.

Incident NOIS.

21/- Incarcération au Fort-prison de LYON LADOUCHERE

a) travaux effectués

b) condamnation supplémentaire a 3 mois pour abandon d'emploi agricole

c) demande d'extradition formulée par le Gouvernement Roumain.

22/- Detention arbitraire de 5 mois dont la responsabilité incombe au gardien-chef du Fort.

23/- Libération du Fort de LADOUCHERE sur intervention de la Ligue des Droits de l'Homme. Ordre d'expulsion de FRANCE.

24/- Séjour a KNUTANGE sous l'alias de LAZARE et contact avec son frère GEZA (17/12/1949.)

25/- Sortie de FRANCE. Traversée du LUXEMBOURG. Arrestation par Gendarmerie de WASSERBILLY. Transfert a TREVES

26/- Séjour et emploi a BAD-KREUTENACH au 46 e Bon de TRANSMISSION.

27/- Départ de Bad-KREUTENACH et séjour a GUNZBURG (affaire DEMETTER).

28/- Séjour a HASLACH sous l'alias de BRADI. Arrestation par la SURETE d'OFFENBOURG.

29/- Transfert et condamnation a 2 mois de prison a THIONVILLE. Incarcération a METZ. Transfert a COBLENCE. Condamnation a 5 mois pour affaire de BAD-KREUTENACH.

30/- Incident du READER DIGEST SELECTION a la prison de COBLENCE et rappel de l'affaire WALLENBERG.

31/- Passage au camp IRO de EBINGEN (Wurttemberg). Deuxieme séjour a HASLACH.

32/- Première tentative épistolaire de contact avec la famille WALLENBERG (2/2-1951).

33/- Voyage a LIMBECK. Esquadrerie d'un poste T.S.F. pour payer le billet de chemin de fer. Premier contact avec le Pasteur HANSSON et le Consulat Suedois de HAMBOURG.

34/- Retour en zone U.S. Arrestation a AUGSBURG. Transfert a WOLFACH. Condamnation a trois mois de prison pour affaire du poste de T.S.F.

- 35/- Transfert a NEU ULM. Instruction pour affaire DEMETER.
Jugement sans condamnation. Liberation immediate.
- 36/- Retour en Z.P.O. Arrivee a SIGMARINGEN et arrestation
Liberation - prise en charge par le poste (Juillet 51)
- 37/- Requete et suggestions tant personnelles qu'en sujet
de l'affaire WALDENBERG.

000

- DANKA

- Nationalité indéterminée.
Peut-être Français
- Habillé en uniforme français (culotte de golf modèle 1939)
- Parlait plusieurs langues
- Secouru par le Consulat français de BUDAPEST
- Recevait des cigarettes
- Prisonnier de la police Hongroise secrète
Andrasi ut 60 à BUDAPEST en Mars 1947
source: VAS Georg
Valeur: C/2
juillet 1951

Etant en cellule en Mai 1947 à la prison de la police secrète Hongroise située ANDRASI ut 60 à BUDAPEST. VAS Georg partageait sa cellule avec deux autres détenus:

Un ancien capitaine de gendarmerie hongrois et un homme en civil qui paraissait être français étant habillé avec un uniforme de ce pays.

Ce dernier compagnon de cellule confia à VAS qu'il dépendait du Consulat de France à BUDAPEST et se nommait DANKA.

Il avait été arrêté pour un motif qu'il ne révéla pas à VAS. Il était matériellement soutenu par le Consulat et recevait entre autre des cigarettes.

Il parlait plusieurs langues étrangères.

Il fournit à VAS l'adresse de Centre de recrutement de la Légion Etrangère à VIENNE et lui conseilla de s'engager dans cette formation s'il réussissait à passer en Autriche.

OPINION - Recherches en cours.

(4)

8 August 1951

Recoupements effectués sur les déclarations de VAS.

A la suite de recoupements effectués auprès du centre de recrutement de la Légion de KEHL, il ressort que:

V A S. Georg engagé volontaire venant de BREGENZ le 18-5-1947 a été déclaré inapte et refoulé sur l'Allemagne le 23.5.1947.

V A S. Geza engagé volontaire le 5.12.1947 a été reformé définitif No 2 à Sidi Bel Abbès et dirigé sur BROMBACH le 28.2.1948.

A GERMERSHEIM il a été confirmé la présence de KONOWALOW Michael, condamné à RASTATT le 16.1.1951 à 3 ans de prison.

Il n'a pas été possible d'interroger l'intéressé qui s'est évadé le 1.6.1951 et aurait été abattu par la police allemande dans la région de WIESBADEN.

Par contre BUZZATTI n'est pas passé par la prison de GERMERSHEIM.

Le chef de la prison a déclaré qu'il était possible que condamné à une peine bien moindre il l'ait entièrement purgée à COBLENCE ou à RASTATT.

(5)

A) VAS Gesa - Roumain

- né le 15 Mars 1920 à NIERLAU (Bihor ROUMANIE)
- Domicile actuel connu de VAS Georg son frère: KNUTANGE, employé à la Société Métallurgique de KNUTANGE (S.M.K.)

B) S L O P Julius - Officier de l'armée hongroise

- Capitaine en 1946
- Domicilié à BUDAPEST

Sources: Frère de l'intéressé

Valeur: a/2

Date : Juillet 1951

Le 3 Janvier 1946 (un mardi) la source était arrêtée par les autorités roumaines. Le mandat d'arrêt concernait également son frère Geza (A) qui lui donnait asile.

VAS Geza ayant aperçu la source encadrée par 2 gendarmes se dirigeant vers la maison, sauta par une fenêtre et arriva à prendre la fuite.

QUELQUES HEURES plus tard au cours du transfert de la source, lors de la traversée d'une rivière en bac, les deux gendarmes et leur prisonnier aperçurent un homme assis devant la cabane du passeur, la source reconnut immédiatement son frère et les gendarmes que lorsqu'ils furent au milieu du cours d'eau. Il se leva précipitamment pour prendre la fuite, se prit les pieds dans les câbles d'amarrage du bac et roula dans la rivière.

Sur une question des gendarmes qui demandaient qui pouvait bien être cet exalté, la source répondit qu'il s'agissait d'un fou inoffensif.

La source n'eut de nouvelles de son frère qu'en Février 19/ par une lettre de son père qui lui annonçait que Geza

ses propres antécédents que sur ceux de son frère Georg.

Pousser particulièrement dans le détail toute question pouvant se rapporter à la présence de WALLENBERG à SIBIU, ainsi que sur les possibilités actuelles dont peut disposer VAS Georg en ROUMANIE.

(6)

Source: Occasionnelle - a été
incarcéré dans la même
prison.

Valeur: c/2

Date: Juillet 1951.

La source se trouvant incarcéré à la prison de SIBIU (ROUMANIE en 1946 a constaté, a présence de 3 prisonniers détenus dans la section réservée à la police soviétique.

D'après ce qui se rapportait dans la prison où la source était libre de circuler à sague, les 3 prisonniers en question auraient été des pilotes de l'armée de l'Air américaine.

Abattus au cours des bombardements de la région petrolifère de PLOESTI, ils s'étaient cachés dans les montagnes.

Arrêtés par les Soviétiques après l'armistice entre les Russes et les Roumains, ils furent internés au camp de PREDEAL (Sinaia) ROUMANIE. Ce camp était secouru par la Croix Rouge Suisse.

Evadés de camp, ils furent repris par la suite, et mis en prison à SIBIU (ROUMANIE).

En Automne 1946, une commission alliée devait passer pour vérifier si parmi les détenus, il n'y avait pas de ses nationaux, les 3 Américains ainsi que plusieurs autres détenus de la Section soviétique de la prison furent envoyés toute la journée à une corvée d'abattage de bois dans la forêt de DAMBRAVA.

La Commission, à qui TOUS les autres détenus furent présentés dans la Cour, ne put s'apercevoir de la présence des prisonniers Américains puisqu'aucun détenu de la Section Soviétique ne figurait sur le registre d'ecrou de la prison.

La source s'est évadée de la prison de SIBIU en Mars 1947, les 3 prisonniers américains étaient encore présents lors de son départ.

SOURCE OCCASIONNELLE

VAL c/2

Date Juillet 1951

AMZULESCU - Colonel Roumain
 - Commandait en 1936 le 18e Infanterie

VOICU - Commandant Major Roumain
 - Aurait été officier S.R. Militaire
 à ARAD en 1936
 - travaillait sur la Hongrie

PREDA - Commandant Major Roumain
 - Aurait été Officier S.R. Militaire à
 ARAD en 1936 travaillait sur la HONGRIE

Faisant son service militaire à TRG-JIC- GORG au 18 R.I!
 Roumain, la source fut présentée par son Colonel AMZULESCU
 à deux officiers de S.R. militaire de la garnison de ARAD:
 VOICU et PREDA.

Ceux-ci l'utilisèrent pour remplir une mission de renseignements
 en territoire hongrois.

Revetu de son uniforme et porteur de ses armes, la source
 devait jouer le rôle d'un déserteur Roumain et passer en HONGRIE!

Elle devait se présenter aux autorités hongroises, de façon à
 se faire interroger selon le procédé habituel des Hongrois, dans
 une salle où se trouvaient rassemblés un modèle de chaque unifor-
 me, insigne, et armements des différentes unités Roumaines.

BUT DE LA MISSION

- 1) Vérifier si les Hongrois possédaient dans leur collec-
 tion des uniformes d'Officiers Roumains.
- 2) et principale mission: vérifier si la collection compre-
 nait des fusils mitrailleurs de fabrication SKODA. L'ar-
 mée Roumaine venant de passer un marché avec la firme tchè-
 que SKODA et craignant que, malgré les engagements, les

Tchêgues n'aient livré le meme type d'armes à la HONGRIE.

Après interrogatoire, dans lequel les déserteurs devaient préciser leur régiment, unité, etc., etc., ils étaient conduits dans une salle où se trouvaient tous les uniformes, insignes, décorations, etc., de l'armée roumaine ainsi que des exemplaires d'armes dont était dotée chaque unité. Le déserteur devait reconnaître parmi ces collections les insignes, armes et uniformes de l'unité à laquelle il prétendait avoir appartenu.

RESULTAT DE LA MISSION

Positif pour l'uniforme et les fusils mitrailleurs.

DEMETTER Julius

- Roumain, âge de 38 ans environ
- Domicilié en ROUMANIE: SARMA
- " en Allemagne: GUNZBURG (Z. US)
11, Marktplatz
- marié - 2 enfants
- mécanicien, possède un petit atelier.

X.....

- Parent de DEMETTER
- Employé de la Police de GUNZBURG.

HILDEMAN

- Allemand
- Commanditaire de DEMETTER pour la réalisation d'un appareil scientifique
- Domicilié à GUNZBURG.

Source: occasionnelle bien placée

Valeur: C/2

Date: Juillet 1951

La source ayant fait une invention importante concernant un appareil de radiographie était en contact avec un pasteur. Celui-ci lui proposa de le mettre en rapport avec un mécanicien de sa connaissance possédant un petit atelier lui permettant d'effectuer les travaux de construction.

A Pâques 1951, lors du premier contact, la source eut la stupefaction de reconnaître dans la personne du mécanicien annoncé un certain DEMETTER connu en Roumanie de 1942 à 1943 comme un redoutable agent de la Gestapo allemande.

DEMETTER opérait dans la région de SARMA (où se trouvent les gisements de gaz méthane).

DEMETTER AURAIT été ensuite implanté à BUCAREST en 1943 par les Services de la STAPO.

Par la suite il aurait été envoyé en Allemagne en mission spéciale sur les milieux de travailleurs étrangers.

Ayant besoin de réaliser son invention, la source ne fit aucune réflexion sur les antécédents de DEMETER et accepta sa collaboration. Le manque de fonds se faisant sentir, DEMETTER trouva un commanditaire en la personne de M. Hildemann qui avance 1.000 DM.

Durant le temps que durent les premiers travaux de construction, DEMETTER sans aucune gêne fit les confidences suivantes à la source:

Agent de la STAPO dans la région de Gunzburg, il logeait dans la villa même de ce service.

Lors de l'avance des américains en 1945, il fut chargé de plusieurs missions de renseignement et franchit les lignes.

Les troupes combattantes germano-américaines se situaient à l'époque de part en d'autre de l'autobahn "Ulm-Munich".

Il profeta de ces déplacements pour détrousser les cadavres de soldats Américains, entre autres 2 soldats tués dans leur trou individuel près de l'intersection de la route venant de GUNZBURG et de l'autobahn.

Arrêté par les Américains après la fin des hostilités il fut relâché. Il aurait acheté des papiers de légitimation de l'IRO à AUGSBURG pour une somme de 600 DM.

DEMETTER AURAIT un parent qui servirait dans la police allemande de GUNZBURG! Ayant commis une escroquerie au détriment de son commanditaire, il accusa la source qui dut faire 15 jours de prévention avant de prouver son innocence.

L'enquête aurait été faussée dès le départ par les agissements du apprent de DEMETTER servant dans la Police. A l'audience DEMETTER fit défaut. Il fut déclaré qu'il était parti à Breme pour émigrer en Amérique, mais ceci paraît être une fausse indication.

den 28 aug. 51

CHIPPER

BUD

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Bu^I

Svensk

P r a g

För Allard Följande telegram har idag avsänts till Tamm
cit Sedan franska polisen under mer än en månad haft sam-
tal med Müller har han för cirka en vecka sedan arresterat
till Bayern antagligen i avsikt att bege sig till Ungern
såsom tidigare planerat. Då han bevisligen lämnat en rad
felaktiga och motstridande upplysningar är största försik-
tighet av nöden. Å andra sidan bör kontakt icke undvikas
emuru vare sig risker med personal få tagas eller penning-
medel ställas till Müllers förfogande utan bemyndigande
härifrån.

Cabinet

den 28 aug. 51

CHIFFER
BUD

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Eu^I

Svensk

B u d a p e s t

Vårt 67 För Tamm Sedan franska polisen under mer än en månad haft samtal med Müller har han för cirka en vecka sedan avrest till Bayern antagligen i avsikt att bege sig till Ungern såsom tidigare planerat. Då han bevisligen lämnat en rad felaktiga och motstridande upplysningar är största försiktighet av nöden. Å andra sidan bör kontakt icke undvikas ehuru vare sig risker med personal få tagas eller penningmedel ställas till Müllers förfogande utan be-
myndigande härifrån.

Cabinet

den 28 aug. 51

CHIEFFER
EUD

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Eu^I

Svensk

W i e n

Primo Edert 12 Icke osannolikt flyktingen identisk med ovederhöftige Müller eller framskickad av honom varför stor försiktighet av nöden. Å andra sidan bör kontakt icke undvikas ehuru vare sig risker med personal få tagas eller penningmedel ställas till vederbörandens förfogande utan bemyndigande härifrån. Mot denna bakgrund ytterst viktigt om möjligt få klarhet flyktingens vederhöftighet.

Secundo Vårt 12 Om Müller söker kontakt med Eder oberoende av spåret Edert 12 bör kontakt tagas med honom under villkor enligt primo och rapport omedelbart insändas.

Cabinet

P 28u^I

Telegram i blankettchiffer från
Wien

Avsant den 27 / 8 19 51 kl. 1400

Ankom den 27 / 8 19 51 kl. 1550

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 2

12.

För Dahlman.

Ur källa, som ännu icke kunnat kontrolleras,
har ingått uppgift, att nyss hit anländ flykting
under åren 1949-1951 haft kontakt med Bendel, som
alltjämt skulle vistas i Rumänien. Hammarskjöld
avreser omedelbart till Salzburg för undersökning
Vi återkomma.

Allan Belfrage.

K O P I A

Stockholm den 23 augusti 1951.
Överlämnas till Kommissarien Daniels-
son, Stockholm, för kännedom.
Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt)
tjff. Byråchef

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från Envoyén Allard, Budapest, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet,
dagtecknat den 14 augusti 1951.

I syfte att erhålla vissa kompletterande uppgifter, som
synts mig erforderliga rörande Müllers mellanhavande med
Szigyzarto, har jag bett beskickningens advokat ånyo uppsöka
den sistnämndes föräldrar i Kispest. Advokaten träffade denna
gång båda föräldrarna, under det att han tidigare blott råkat
modern.

Av samtalet med föräldrarna har följande framkommit.

Varken fadern eller modern, för vilka båda Müllers foto
nu företeddes, förklarade sig hava träffat denne. De sporde
till och med advokaten, vem fotot föreställde, en fråga, som
denne givetvis icke kunde besvara, då jag icke lämnat honom
någon upplysning härom. Rörande Béla Szigyzartos fångenskap
och senare öden hade föräldrarna följande att berätta.

Sonen hade tillfångatagits hösten 1944 under strider
i Ungern icke långt från Budapest. Han hade förts till Sovjet-
unionensannolikt via Rumänien och möjligen tillbringat några
veckor i ett eller flera genomgångsläger i sistnämnda land.
Var detta eller dessa lågo, saknade föräldrarna kännedom om.
Därest Béla över huvudtaget vistats som fånge i Rumänien mäs-
te detta sålunda hava varit vintern 1944-45.

Den huvudsakliga delen av sin fångenskap hade Béla
Szigyzarto i varje fall tillbringat i Sovjetunionen och där-
under vistats i ett eller flera läger i grannskapet av Kiev.
Han hade vanligen sysselsatts med skogsarbete. I samma läger
funnos krigsfångar av olika nationaliteter, bl.a. tyskar och
japaner, vilka dock höllos åtskilda från varandra. En ungersk

7

krigsfånge hade sålunda icke möjlighet att komma i beröring med fångar av annan nationalitet. Sonen hade icke nämnt, att han under sin fångenskap sammanträffat med någon svensk eller rumän, vilket, enligt vad modern uppgav, han säkerligen skulle hava gjort, därest han sammanträffat med fångar av någon av dessa båda nationaliteter.

Béla Szigyzarto hade frigivits ur sovjettrysk fångenskap i juni 1949, då han via Karpato-Ukraina anlände till den ryska gränstationen Csop och därifrån fortsatte till den ungerska gränstationen Zahony. Omedelbart efter ankomsten dit arresterades han ånyo, men denna gång av de ungerska gränsmyndigheterna, enär hans namn synbarligen uppförts å en lista över politiskt misstänkta. Han hade från gränsen direkt förts till det koncentrationsläger, där han därefter befunnit sig, och sålunda efter sin återkomst till Ungern aldrig besökt sina föräldrar i Kispest. Modern hade blott en enda gång, nämligen i oktober 1949, erhållit tillstånd att besöka sonen i koncentrationslägret och därvid haft ett samtal med honom under cirka 10-15 minuter. Donen hade därvid lämnat de uppgifter rörande sin fångenskap, för vilka jag i det föregående redogjort.

Sedan några månader tillbaka hade föräldrarna icke erhållit några underrättelser från Béla Szigyzarto. Till honom ställda brev hade återsänts. Ryktesvis hade föräldrarna emellertid hört uppgivas, att anledningen härtill skulle vara, att sonen ånyo transporterats till Sovjetunionen.

Såsom av det föregående framgår, äro Müllers uppgifter om sitt sammanträffande med Szigyzarto i ur vår synpunkt väsentliga hänseenden felaktiga. Szigyzarto har sålunda sedan 1944 icke besökt Kispest och under fångenskapen, som han huvudsakligen tillbringat i Sovjetunionen, med all sannolikhet icke träffat någon svensk eller rumän. Då vidare ingen av föräldrarna igenkände Müller på det foto, som visades för dem, har denne, av allt att döma, icke heller, såsom han själv uppgivit, tillbringat några dagar i deras hem.

I ett flertal oväsentliga punkter äro däremot Müllers uppgifter riktiga. Szigyzartos fader är sålunda förutvarande järnvägstjänsteman och tillsammans med sin hustru och en dotter bosatt på den av Müller uppgivna adressen. Dottern studerar för närvarande vid en teknisk skola. Sonen Béla är för närvarande tjugosex år gammal, vilket likaledes rätt väl stämmer med Müllers uppgifter. Familjen Szigyzarto kommer - i förbigående sagt - från Transylvanien och har enligt advokaten ursprungligen varit bosatt i en by vid namn Székelykeresztúr, som lär ligga ej långt från Brasov. Att sonen skulle ha tillfångatagits

i området kring sistnämnda stad dementerade emellertid föräldrarna uttryckligen.

Till sist vill jag nämna, att judarna ännu icke lyckats komma i förbindelse med Szigyzarto, vilket möjligen kan tyda på, att denne förts tillbaka till Sovjetunionen.

P 2 En I

Telegram blankett chiffer från
Budapest

Avsant den 7 / 8 19 51 kl. 2038

Ankom den 8 / 8 19 51 kl. 0800

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 2.

Välbeh. o. H-Q ned
S.E.

P.M. 8/8 Danichson

107. Vårt 78. Personligt för Dahlman. Sammanträffade härondagen på Israels legation med Bentsurs, förtroendeman, socialdemokrat, en av motståndsledarna mot pilkorsarna och domare i Szalasyprocessen, som meddelade följande:

Primo. Vissa utsikter föreläge att kontakta Bela Lukas sannolikt i Vacs. Dennes hustru har lämnat Ungern 1946 och är omgift med ungraren Pory Lehel bosatt i Vissabon.

Secundo. Ännu ingen kontakt med Bela Szigzarto.

Tertio. Min sagesman har i samförstånd med Israels legation även påträffat 2 andra spår av personer som eventuellt kunde tänkas resultera i upplysningar om Wallenbergs öde. Undersökningarna ännu helt på preliminärt stadium. Bentsurs bad mig framhålla att samtliga efterforskningar komme sannolikt att taga avsevärd tid i anspråk.

Tamm.

Sthlm. den 4 aug. 1951.
Överl. t. Komm. Danielsson, Sthlm., f.k.
E.u. /hemligstpl./
Engfeldt

ang. Sjöborgs-utredningen

P.M.

Från envoyén Allard, Prag, har den 24 juli 1951
ingått ett meddelande av följande innehåll.

Undersökningarna i ärendet Vas hade fortsatts i
Sibiu och givit följande resultat.

1) Enligt en sedan 40 år i Sibiu bosatt läkare hade
ingen person vid namn Surdu Cuza där utövat läkarpraktik
vare sig nu eller tidigare.

2) Nuvarande fängelsechefen i Sibiu hade genom en
mellanhand uppgivit, att sedan 1945 ingen fånge vid namn
Vischinovsky hade intagits där.

3) Det vore riktigt, att Isai Popa varit fängelse-
direktör i Sibiu, vilken befattning han innehaft intill
1949. Han vistades nu på annan ort.

4) Byggnaden Strada Sarii vore omändrad till fängel-
se, men användes enbart som militärt dito, varför inga
civila fångar där intoges.

Stockholm den 4 augusti 1951.

P 2 En I

P. H. Dahlman 4/8 f. h.

Kob. 1946-1947

Telegram iblankett chiffer från
Prag

Avsant den 23/ 7 1951 kl. 2055

Ankom den 24/ 7 1951 kl. 0800

Utskrivet i 4 exemplar.

Detta är ex.no. 4

27. Personligt för Dahlman. Fortsatta
undersökningar i Sibiu har givit detta resultat.

Primo. Enligt en sedan 40 år i Sibiu bosatt
läkare har ingen person vid namn Surdu Cuza där ut-
övat läkarpraktik vare sig nu eller tidigare.

Secundo. Nuvarande fängelsechefen i Sibiu har
genom mellanhand uppgivit, sedan 1945 ingen fånge
vid namn Vischinovsky där intagits.

Tertio. Riktigt att Isai Popa varit fängelse-
direktör i Sibiu, vilken befattning han innehaft
intill 1949. Han vistas nu på annan ort.

Quarto. Byggnaden Strada Sarii är omändrad till
fängelse, men används enbart som militärt dito, var-
för inga civila fångar där intagas.

Allard.

Coll: 1

Avskrift av chifffertelegram från utrikesdepartementet till beskickningen i Budapest, expedierat den 7 juli 1951.

För Waldenström. Müller frigavs 5 juli från fängelse i Sydtyskland. Har för avsikt att via Wien bege sig till Ungern för att skaffa bevis. Om detta lyckas sätter han sig i förbindelse Eder enligt tidigare avtal. Han skickar vykort i så god tid att det med säkerhet hinner nå Eder. Angives exempelvis onsdagen som tid för sammanträffandet avses följande dag klockan mellan 13-15. Mötesplats blir som senast uppgavs gången mellan bron från Milleniumplatsen bort till kopian av Siebenburgen. På den bänk, som befinner sig närmast borgen kommer han att med krita skriva VAV, om han lyckats få bevis. Om han icke lyckats få bevis men likväl vill komma till tals med Eder skriver han AVA på bänken. Müller är på det klara med att mötet även om båda parterna komma till platsen, måhända icke kan komma till stånd, och för den skull upprepas försöken var 3:e dag upp till 4 gånger. I händelse Müller låter höra av sig bör Ni sammanträffa med honom under iakttagande all tänkbar försiktighet samt omedelbart inrapportera för Dahlman personligen vad som hänt.

Engfeldt/Rtz

ang. Sjöborgs-utredningen

Stockholm den 6 juli 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

1 bil.

Stockholm den 6 juli 1951.

Överlämnas till Kommissarien Daniels-
son, Stockholm, för kännedom. Eu
(hemligstpl.) Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt)
tjf. Byråchef

Broder,

./.

Närslutet får jag översända avskrift av en av Da-
nielsson upprättad rapport över ytterligare ett samtal
den 3 dennes med Müller, som i går den 5 juli frigavs
från ett fängelse i Neu-Ulm. Han hämnar nu, såsom framgår
av rapporten, bege sig via Wien till Ungern, där han even-
tuellet kommer att sätta sig i förbindelse med beskick-
ningen i Budapest. Vi komma att telegramledes underrätta
Waldenström om de överenskomna detaljerna i samband med
Vas' kontakttagande med Budapest-beskickningen. (sid. 10
i rapporten)

u/ Sven Dahlman

Envoyén Allard,
P r a g .

P 2 In I
Telegram i blankettchiffer från
Budapest

Avsant den 6 / 7 19 51 kl. 1951

Ankom den 7 / 7 19 51 kl. 0800

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 2

81.

Edert chiffer 63.

"Denne tillfångatogs i striderna i Ungern i november 1944 och har därefter ej avhörts förrän han återbördades till hemlandet sommaren 1949 och internerades därefter omedelbart."

Tamm.

K O P I A

P 2 105

Telegram i blankett chiffer från
Budapest

Avsant den 5/7 1951 kl. 2107

Ankom den 6/7 1951 kl. 0300

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 6

78. Personligt för Dahlman. Vårt chiffer 68 och handbrev från Allard den 29 juni. Följande kompletterande upplysningar ha inhämtats från vår advokat angående Bela Szigarto. Denne tillfångatogs under striderna i Ungern november 1944, därefter ej avhörts förrän han återbördades till hemlandet sommaren 1947 och internerades därefter omedelbart. Föräldrarna ha träffat honom endast en gång, varvid han ej nämnt något angående sammanträffandet med en svensk. Foto av Vas har förevisats för föräldrarna vilka sakna kännedom om honom. Vi avvakta vidare besked från judarna Bela Lukacs i fängelse i Vacs eller möjligen Szeged men ej i Budapest som förmodats.

Tamm

Stockholm den 6 juli 1951.
Överlämnas till Kommissarien Daniels-
son, Stockholm, för kännedom.
Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt)
tjfr. Byråchef

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från Envoyén Allard, Budapest, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet,
dagtecknat den 29 juni 1951.

Jag skall i det följande på några punkter komplettera
den redogörelse jag i annan ordning tidigare lämnat för våra
efterforskningar i Rumänien av dr Surdu-Cuza.

Kort före min ankomst till Bukarest hade jag från Sofia
anmodat Rönnehed att med förut överenskommet codebrev uppmana
konsuln i Sibiu att om möjligt infinna sig i Bukarest måndagen
den 18 juni. Då emellertid åtskilliga dagar förflöto, utan att
konsuln lät sig avhöra, vilket - enligt vad jag sedermera er-
for - berodde på att brevet aldrig kommit honom tillhanda, såg
jag mig nödsakad att engagera en annan pålitlig person för att
upptaga kontakt med konsuln i Sibiu. När denna person - en äldre
dam - sedan gammalt hade en vidsträckt bekantskapskrets därstädes
bad jag henne samtidigt undersöka, om någon läkare eller annan
person med namnet Surdu-Cuza var bosatt i staden. Det säger sig
självt, att vare sig konsuln eller någon av de övriga mellan-
händer jag i detta sammanhang använt erhöillo kännedom om eller
ens misstänkte det verkliga syftet med efterforskningarna.

Damen ifråga meddelade vid sin återkomst, att hon varit
i förbindelse med tvenne apotekare, en läkare och en förutvaran-
de gendarmeriofficer, vilka hon personligen synnerligen väl kän-
de, och som alla varit bosatta i Sibiu sedan 1920-talet. Dessa
försäkrade, att de aldrig träffat eller hört talas om någon lä-
kare, apotekare eller annan i sistnämnda stad bosatt person med
namnet Surdu-Cuza. Föfrågningar hos ett par för oss välkända lä-
kare i Bukarest gävo likaledes negativt resultat.

Då så småningom konsuln i Sibiu, som kontaktats av i det

föregående omnämnda dam, i slutet av veckan anlände till Bukarest, meddelade han, att han huvudsakligen koncentrerat sig på att utfinna, huruvida en läkare Surdu-Cuza var anställd vid fängelset i hans hemstad. Herr Comşa hade genom en av sina närmaste vänner lyckats komma i förbindelse med huvudkassören vid fängelset (Buchhalter), som meddelat, att under de senaste tolv åren ingen läkare med detta namn hade varit anställd vid fängelset. Då jag under samtalet med konsuln erfor, att härmed åsyftades centralfängelset, bad jag honom att vid sin återkomst till Sibiu undersöka, huruvida jämväl andra fängelser funnos, samt i så fall om läkaren ifråga kunde tänkas tjänstgöra där. Herr Comşa lovade utföra detta uppdrag men framhöll, att, även om andra fängelser existerade, lönerna till samtliga anställda, såvitt han hade sig bekant, utbetalades av den centrala fängelseadministrationen i staden, där nyssnämnde kassör arbetade. Jag uppmanade vidare konsuln att genom samma källa söka utröna, huruvida en fängelsedirektör med namnet Isai Popa tjänstgjort i Sibiu under något av åren 1945-1946. Jag erinrade mig nämligen, att Müller uppgivit att en fängelsedirektör med detta namn skulle hava funnits, då han överfördes till fängelset i sistnämnda stad. Konsuln trodde sig utan större svårighet kunna fastställa, om denna uppgift var riktig, och tillfogade att han personligen för flera år sedan känt en ortodox präst med detta namn, som varit bosatt på landsbygden utanför Sibiu. Denne hade haft tre söner och det kunde tänkas, att någon av dessa erhållit samma förnamn som fadern och sedermera under kommunistregimen anställts som fängelsedirektör i Sibiu. Min sagesman framhöll vidare, att Popa är ett i Rumänien vanligt efternamn, under det att Isai är ett mera sällan förekommande förnamn.

För egen del vill jag inskjuta, att det ingalunda är omöjligt, att Müller likaledes känt till namnet på ifrågavarande präst och överfört detta på en av honom uppdiiktad fängelsedirektör.

Slutligen spörde jag konsuln, huruvida han trodde sig genom

kassören kunna inhämta, om en fånge vid namn Vischinovski finnes eller funnits i något fängelse i Sibiu. Min sagesman befarade, att detta skulle bli förenat med stora svårigheter, då han knappast trodde att hans vän skulle våga vidarebefordra en dylik fråga till kassören. Den sistnämnde däremot skulle måhända vara villig att mot en penningbelöning anställa efterforskningar.

Jag underströk särskilt för konsuln nödvändigheten av absolut diskretion och framhöll, att han under inga förhållanden fick för någon antyda beskickningens intresse i saken.

Till slut vill jag omnämna, att jag dagen före min avresa från Bukarest erfor, att en läkare från Braşov, som tillfälligt besökte staden, sagt till en av våra mellanhänder, att han vagt erinrade sig för många år sedan hava korresponderat med en dr Surdu-Cuza. Han var emellertid ej fullt säker på sin sak och kunde icke lämna några närmare upplysningar. Om en läkare med detta namn trots allt existerat, måste han emellertid före 1938 på grund av någon förseelse hava förbjudits att utöva praktik. Vi hava nämligen haft tillgång till läkareförteckningar för icke blott 1942 utan även för 1938. Då i ingen av dessa en dr Surdu-Cuza upptagits har han under sagda år icke haft tillstånd att utöva läkaryrket. På rumänskt håll anser man emellertid för övervägande sannolikt, att läkaren från Braşov förväxlat Surdu-Cuza med Sturdza. Under mitt eget samtal med konsuln hände det för övrigt upprepade gånger att denne nämnde dr Cuza, då han i själva verket avsåg dr Sturdza.

Stockholm den 6 juli 1951.
Överlämnas till Kommissarien Daniels-
son, Stockholm, för kännedom.
Enligt uppdrag:

(Stig Engfeldt)
tjf. Byråchef

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från Envoyén Allard, Budapest, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet,
dagtecknat den 29 juni 1951.

Såsom jag i annat sammanhang meddelat, lovade mig Halevy i
Bukarest att sätta sig i förbindelse med Israels härvarande
chargé d'affaires, Bentsur, och bedja denne att bistå mig vid
efterforskningarna efter Wallenberg, därest vi hade behov härav.

För att etablera kontakt bjöd jag igår herr Bentsur på
lunch utan direkt avsikt att för närvarande anlita honom i nå-
got särskilt fall. Då emellertid samtalet gav vid handen, att
min interlokutör redan för andra ändamål stod i hemlig förbindel-
se med häktade socialdemokrater, förde jag fallen Béla Lucács
och Béla Szigysórtó på tal och erfor till min överraskning, att
herr Bentsur ej ansåg det uteslutet att åvägabringa kontakt med
dessa personer. I varje fall trodde han sig kunna inhämta, huru-
vida de fortfarande befunno sig i livet.

Vad Béla Lucács beträffar avrådde herr Bentsur bestämt från
att vi skulle söka komma i förbindelse med dennes fru, då hon
säkerligen icke har någon möjlighet att träffa sin make, utan
att minst en av fångvaktarna är närvarande vid samtalet. Därest
mannen Lucács sitter i något fängelse i Budapest, skulle kontakt
utan större svårigheter kunna åvägabringas genom förmedling av
socialdemokraterna, som vid lämpligt tillfälle skulle fråga
honom, om, när och var i Sovjetunionen han sammanträffat med
Wallenberg. Om däremot Lucács skulle befinna sig i fängelset i
Vac, är det enligt min interlokutörs uppfattning uteslutet att
komma i förbindelse med honom. I första hand skulle därför herr
Bentsur söka inhämta uppgift om var mannen Lucács inspärrats.

Vad härefter Béla Szigysórtó angår, förklarade min inter-

lokutör, att den omständigheten att föräldrarna icke erhållit tillstånd att besöka honom betydde, antingen att mannen ifråga redan är död, eller ock att han står under särskilt sträng bevakning. Det skulle däremot enligt herr Bentsurs uppfattning vara relativt lätt att anskaffa "inside information" från det koncentrationsläger, dit Szigysórtó uppgives hava förts. Han skulle därför i första hand söka utröna, om denne fortfarande lever samt, om så är fallet, genom en socialdemokratisk fånge söka erfara, om Szigysórtó träffat Wallenberg och har någon upplysning att lämna om denne.

Min interlokutör underströk till slut mycket kraftigt, att, då det gäller inhämtandet av upplysningar från politiska fångar, det framförallt är nödvändigt att undvika många och alltför precisa frågor. Det lämpligaste tillvägagångssättet vore att till en början uppmana vederbörande att berätta allt vad de eventuellt visste om Wallenberg och därefter återkomma till någon fråga, som föranletts av redogörelsen som lämnats.

I detta sammanhang vill jag ej underlåta att framhålla, att jag ånyo anmodat beskickningens advokat att besöka Szigysórtós föräldrar för att av dessa söka erhålla svar på frågorna 1-4, 10-11 i det hit översända formuläret.

Jag behöver väl knappast påpeka, att de upplysningar, som i det föregående relaterats, äro synnerligen konfidentiella. De hade säkerligen aldrig lämnats, därest icke herr Halevy uppmanat sin kollega i Budapest att på allt sätt vara oss behjälplig.

Då det givetvis kommer att dröja någon tid, innan närmare underrättelser från herr Bentsur kunna komma oss till handa, bad jag denne överbringa dessa till Tamm, som även var närvarande vid lunchen. Min interlokutör skulle under den närmaste tiden begiva sig till Prag och lovade att då omedelbart besöka mig.

den 5 juli 51

CHIFFER
BUD

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Bu^I

Svensk

W i e n .

Hammarskjöld från Dahlman. Müller frigavs idag från fängelse i Sydtyskland. Han avser via Wien bege sig österut i Bendel-affären och har anmodats kontakta Belfrage eller Dig för att vi skall kunna följa hans väg. Du är bemyndigad på begäran utbetala mindre belopp till Müller för att täcka några dagars uppehåll i landet och resa till gränsen. Alla meddelanden i denna sak böra gå till mig personligen. Chiffertext bör börja på samma sätt.

Cabinet

Redogörelse för resa till Tyskland den 2/7 - 4/7 1951.

Sedan meddelande ingått från svenska beskickningen i Bonn om att Gheorghe Vas överförts till ett fängelse i Neu-Ulm i Württemberg den 26 juni 1951 och att rättegång eventuellt skulle anhängiggöras mot honom där för något enklare bedrägeribrott men att det var ovisst, om han komme att bli dömd, beslutades, att undertecknad tillsammans med en ungerskspråkig tolk, doktor Galman de Pandy, skulle fara ned till Neu-Ulm och höra Vas på nytt. Avresan skedde måndagen den 2 juli 1951 med flyg till München och därifrån med tåg till Ulm.

Tisdagen den 3 juli 1951 togs kontakt med Neu-Ulms amtsgericht och efter samtal med Staatsanwalt Schmidt, vilken handlade målet mot Vas erhöles tillstånd att förhöra Vas. Staatsanwalt Schmidt uppgav, att rättegången mot Vas komme att äga rum torsdagen den 5 juli 1951 men någon fällande dom kunde icke förväntas, enär det vittne, som eventuellt skulle ha kunnat vittna mot Vas, emigrerat till Australien, varför åklagaren var nästan helt på det klara med att Vas komme att bli frigiven, och de tyska myndigheterna hade inga möjligheter att efter frigivningen inskränka på Vas frihet. Det brott för vilket han hölls i rannsakningshäktet, var ett mindre bedrägeribrott. Vas hade tillsammans med en annan person försökt sig på någon uppfinning, och målsägaren hade ställt vissa verktyg till förfogande, men innan uppfinningen blev färdig, hade Vas försvunnit och verktygen hade icke blivit ersatta.

Samtalet med Vas ägde rum i rannsakningsfängelset i Neu-Ulm tisdagen den 3 juli 1951 på ungerska språket med förenämnde doktor de Pandy som tolk. Sammanfattningsvis kan sägas, att förhöret med Vas icke gav något nämnvärt av värde. Liksom vid det föregående förhörstillfället kom Vas även nu med undanflykter då han på något sätt blir pressad. Beträffande svågern Surdu I. Cuza vidhöll han med bestämdhet, att svågern är läkare och att han studerat vid medicinska fakulteten vid universitetet i

Cluj, där han erhållit medicine doktors grad antingen 1927, eller 1928. Jag förklarade för Vas, att den rumänska läkarförteckningen icke upptager någon läkare med namnet Cuza, och att Surdu knappast kunde vara ett förnamn. Vas replikerade då omedelbart, att Cuza blott var släktens eller ättens namn, och det borgerliga namnet är egentligen Ilie Surdu, men stundom begagnas även släktnamnet Cuza. Jag insköt här, att det icke fanns någon läkare med detta namn boende i Sibir, vartill Vas replikerade, utan att tveka det ringaste, att detta så till vida vore riktigt, enär svågern någon tid efter Vas flykt flyttat till Dobra väster om Deva och bosatt sig hos svärföräldrarna. På fråga efter närmare adress och telefonnummer uppgav Vas, att någon gatuadress icke kunde preciseras, enär Dobra blott är en liten ort, och någon telefon finnes icke till Vas föräldrars bostad. Doktor Surdu reser mycket ofta in till Sibir där han utför expertuppdrag för medicinska fakulteten och han förrättar obduktioner i Sibir.

Vas tillfrågades, varför han icke vid förhöret i Hamburg (Lübeck) varit noggrannare med sina uppgifter, och han svarade att han då för det första icke riktigt förstod att de svenska myndigheterna lade så stor vikt vid saken och för det andra att han icke var riktigt övertygad om, hur mycket han skulle våga säga. Först sedan han genom mitt besök i Wolfach genom att en fransk överste i säkerhetstjänsten var inkopplad fått klart för sig vilken vikt de svenska myndigheterna fäste vid uppgifterna om Wallenberg beslöt han sig för att lämna så fullständiga och noggranna uppgifter som möjligt. Att en del detaljer blivit något missvisande vid förhöret i Hamburg (Lübeck) beredde icke enbart på att Vas lämnat felaktiga uppgifter, utan även på att den rumänsktalande tolken icke behärskade språket.

Förhöret fördes nu över till förhållandena beträffande Bela Szigyzarto, och Vas förklarade, att denne man i egenskap av fallskärmshoppare hoppat ned över Brasov-området men blivit tillfångatagen av ryssarna och förd till general Malinovskis högkvarter i Oradea (Nagyvarad). Därifrån hade han via Focsani förts till Sibir och dömts till 15 års straffarbete. Vid något tillfälle under föråret 1947 hade han frigivits med anledning av en överenskommelse mellan rumäner och ungrare. Då Vas någon tid efter Szigyzartos frigivning rymt från Rumänien och kommit till Ungern, hade han sökt sig till Szigyzartos hem i Kispest, enär Szigyzarto under vistelsen i fängelset i Sibir sagt åt Vas,

att om denne lyckades taga sig ut från Rumänien vore han välkommen till Szigyzartos hem. Det är riktigt, som Vas berättade vid förhöret i Lübeck, att Vas arresterades i Debrecen, men det är ej riktigt att han av polisen där skickades till politiska polisens högkvarter i Budapest, ty sedan han för polisen i Debrecen förklarar, att han som Volksdeutsch^u kommit från Österrike och ämnade sig åter till Transylvanien hade han släppts av lokalpolisen i Debrecen och uppmanats att på egen hand begiwa sig till gränspolisens Centralorganisation i Budapest och anmäla sig där. Han hade därför efter frigivningen begivit sig till Szigyzartos uppgivna adress i Kispest och där sammanträffat med Szigyzarto samt bott i dennes hem under troligtvis två nätter. I Szigyzartos hem sammanträffade han med Szigyzartos fader - en pensionerad järnvägstjänsteman, modern och systern, vilken sistnämnda försörjde sig genom att giva pianolektioner. Szigyzarto beskrives av Vas vara cirka 175 cm. lång, var omkring 21 - 22 år gammal (nu alltså c:a 25 år), har kolsvart hår, svarta ögon. Beträffande uppgiften att Szigyzarto skulle vara kapten i nuvarande ungerska armén ändrar Vas sin uppgift från förhöret i Wolfach. Det var ej Szigyzarto som skulle vara kapten i ungerska armén utan en vän till denne vid namn Gyula Szlopp. Anledningen till uppgiften om officersanställningen var egentligen en fråga från överste Moinet, om Vas verkligen ansåg sig kunna lita på en sådan man som Szigyzarto. Vas säger, att han icke avsett att göra troligt, att Szigyzarto blivit kapten i ungerska armén utan han hade velat förklara, att icke alla, som officiellt gällde för att vara kommunister verkligen vore det. Sålunda hade just Szigyzartos mycket goda vän Szlopp som tidigare varit ivrig pilkors man, blivit kapten i den ungerska folkarmén, och Vas ville därmed bevisa, att det icke fanns så många verkligt pålitliga kommunister. (Jag för min del fick dock den bestämda uppfattningen, att Vas sade att just Szigyzarto blivit kapten i ungerska folkarmén, och samma uppfattning även överste Moinet till, vilket framgick, då vi båda senare diskuterade förhöret med Vas. Huruvida Vas verkligen haft för avsikt att framställa saken så att det var Szlopp, som blivit kapten vet jag icke, men det är riktigt, att Vas i samband med omnämnandet om att Szigyzarto skulle ha blivit kapten nämnde något om en vän till Szigyzarto och detta namn var troligen Szlopp). Gyula Szlopp bor Hölgy utca 22 Kőbányd, nära

27/9 Sam-
-skilja
S. g. koras
P. g. g.
skilja

Philippsfabriken.

Szigyzarto hade i fängelset i Sibiu berättat att han efter sitt tillfångatagande tillsammans med många andra fångar förts till Ferdinandkasernen-i vilken en gendarmeriskola skulle ha varit förlagd - och i denna kasern hade Szigyzarto sett den man, som i fängelset i Sibiu kallats Visjiovski. På särskild fråga, om Szigyzarto ~~verkligt~~ kände till Visjiovskis verkliga namn, förklarade, Vas, att så icke var fallet. Så vitt Vas kände till var det endast han som kände till namnet Wallenberg.

Sedan Vas bott troligen två nätter i Szigyzartos hem hade han gått till den ungerska gränspolisens kvarter i Budapest - vid denna tid våren 1947 torde gränspolisens varit den enda statliga ordningsmakten, ^{ty} A.V.H. och K.P.O., som sedermera övergick i A.V.O., hade då knappast fått någon större makt. Först efter valet på hösten 1947 fingo de båda avdelningarna A.V.H. och K.P.O. vind i seglen (undert.anmärkning), - och anmält sig, och av gränspolisens hade han sänts till den politiska polisens högkvarter på Andrassy ut. 60. Efter några dagars förhör hade han sänts till ett hus, som tjänat som uppsamlingsläger, och där hade han fått stanna kvar, tills en sändning flyktingar sänts ut över gränsen mot Österrike - se berättelse som avgavs i Lübeck. Gränsövergången torde ha ägt rum i början av maj 1947. Han hade omedelbart begivit sig till Wien där han hos representanter för den franska främlingslegionen anmält sig till främlingslegionen. Troligen i början av juni 1947 hade en transport avgått från Wien till Bregenz där Vas tillsammans med övriga aspiranter till främlingslegionen inkvarterades i en kasern. Från Bregenz hade han förts till ett läger i Kehl, båda orterna i franska zonen i Österrike. Under uppehållet i Kehl hade Vas sänts till Marseille för att bliva läkarundersökt och inskrivas i främlingslegionen. Emellertid hade han såsom uppgivits vid tidigare förhör icke godkänts, varför han efter tre dagars uppehåll i Marseille återsändes till Kehl. Den 12/6 1947 sändes han från Kehl till ett läger i Sigmaringen, där han i likhet med andra flyktingar uppmanades söka arbetsanställning i Frankrike. Han sökte och erhöll sådant arbete och efter att ha vistats någon tid i ett läger i Freiburg avreste han till Surause nära Pas de Calais, där han började arbeta hos en bonde. Emellertid trivdes han ej med detta arbete utan slutade och reste tillbaka till Freiburg. Här inlade han en ansökan om att få bliva förflyttad till den amerikanska zonen, vilken an-

sökan avslogs. Från Freiburg skickades han till ett läger i Karlsruhe, och därifrån sökte han på nytt arbete i Frankrike och fick nu löfte om anställning i Lyon. Han inträffade i Lyon den 17 oktober 1947 och arbetade ett par dagar vid bilfabriken Peugeot, varefter han erhöll arbete inom sitt fack vid en fabrik M.A.R.E.R. = en radioelektrisk affär. Här arbetade han med vederbörligt franskt tillstånd till den 6/4 1948, då han arresterades av franska polisen, enär de rumänska myndigheterna begärt hans utlämning. Han inspärrades på fortet Duchère och kvarhölls där till den 19/12 1949. Han förnekar, att en fransk uppgift om att han arresterats i augusti 1948 på grund av avsaknad av legitimationshandlingar är riktig. För det första saknade han icke vederbörlig legitimationshandling och för det andra var det ej i augusti 1948 som han anhölls utan som ovan sagts den 6/4 1948. Likaledes förnekar han, att han blivit dömd för något bedrägeribrott och någon rannsaking hade aldrig hållits med honom. Då han arresterades i april 1948 ^{hade en} "procureur general" hört honom och sedan hade han hörts av en undersökningskommission, men dessa förhör hade gått ut på att klarlägga hans politiska flyktingskap med anledning av rumänska regeringens begäran om hans utlämning. Vid ytterligare frågor, om han verkligen icke hörts om något bedrägeribrott uppgav han, att han visserligen fick redogöra för innehavet av några radiosapparater, men dessa voro apparater, som Vas hade tagit emot för reparation.

Att han lyckades komma ut från fortet Duchère berodde därpå, att han under medverkan av en fransk radioingenjör vid namn De père vilken avtjänade i månads fängelse för skattefusk, lyckades få ut ett brev till "Ligan för mänskliga rättigheter", som lade sig ut för honom. Hans egen uppfattning är den att fransmännen ville draga nytta så mycket som möjligt av hans kunskaper inom radiotekniken. Han tillverkade inte mindre än 290 radiosändare under tiden som han satt fängslad på fortet Duchère. Vid frigivningen från fortet Duchère den 19/12 1949 fick han föreläggande att lämna Frankrike senast den 1/1 1950. Han lämnade omedelbart Lyon och reste till Knutange nära Metz, där han fick bo hos brodern. Då han förstod, att fransmännen skulle komma att förpassa honom, om han tog arbete under sitt rätta namn, lämnade han sin identitetshandling till brodern och lyckades skaffa sig en falsk identitetshandling på namnet Lazar (dopnamn och födelse-tid rätt angivna), och med denna identitetshandling sökte och

erhöll han arbete vid en metallurgisk fabrik i Knutange, där även brodern arbetade. Desseförinnan hade han anmält sig på polisprefekturen i Metz och med uppvisande av sin falska identitetshandling förklarat sig hava kommit som flykting från Tyskland. Den 27/12 1949 hade han arresterats, anklagad för att illegalt hava tagit sig in i Frankrike. Han hade inspärrats på fängelset i Metz där han blivit sysselsatt med att reparera telefoncentralen, som varit utbränd på grund av krigsskador. Han hade reparerat cirka en femtedel av linjerna, då han frigavs den 6/1. Under vistelsen i fängelset i Metz hade hans verkliga identitet icke avslöjats trots att hans fingeravtryck tagits både då han 1947 kom till Frankrike och då han arresterades i december 1949. Tydligtvis hade inte handlingarna sänts in till centralen i Paris.

Efter frigivningen den 6/1 1950 fick han med vederbörligt tillstånd ånyo arbete vid metallurgiska fabriken S.M.K. i Knutange och han gick fortfarande under namnet Lazar. Här arbetade han till den 1/3 1950.

Med anledning av en uppgift från franska myndigheter om att Vas skulle ha arresterats den 28/1 1950 tillfrågades Vas härom. Han förnekade bestämt, att denna uppgift var riktig, ty vid den tiden arbetade han i Knutange.

Såsom ovan sagts arbetade Vas i Knutange till den 1/3 1950. Han slutade där, enär han icke önskade ha dylikt arbete, och han hade tagit det blott för att få ihop litet penningar. Hans tanke var nämligen den, att han skulle försöka komma över till Tyskland och om möjligt emigrera därifrån till något land, där han kunde skapa sig en framtid.

Från Knutange hade han begivit sig till Luxembourg varvid han vid gränsöverskridandet begagnat sig av den gamla legitimationshandlingen i sitt rätta namn. Personer, som bo i Frankrike få enligt Vas resa in och vistas 24 timmar i Luxembourg utan visering. Från Luxembourg hade han gått över till Tyskland och den tyska gränspolisen skulle icke ha gjort några invändningar, påstår han. Han hade anmält sig för säkerhetspolisen i Trier - i franska Tysklandszonen - och ej heller där hade man gjort någon invändning mot hans identitetshandling. Den 1/4 1950 hade han fått arbete som radiotekniker hos Bataillon de Transmission i Bad Kreuznach. Då han tog anställningen, lovades han 300 mark i månaden, men då han arbetat 6 dagar fick han veta, att hans lön skulle bli blott 190 mark i månaden. Vid denna underrättelse

Lämnade han arbetet och begav sig till Haslach. Här ämnade han lämna in en ansökan till en IRO-organisation om emigration.

Med hänsyn till sina besvärligheter i Frankrike ansåg han sig icke kunna göra denna ansökan i sitt rätta namn, varför han i stället begagnade sig av efternamnet Bradi men med angivande av rätt dopnamn och rätt födelsetid. Emellertid fick en arbetare, som tidigare samarbetat med Vas i Knutange, ~~sitt~~ reda på detta och anmälde honom till franska polisen i juni 1950. Han hade återförts till fängelset i Metz på begäran av fängelsedirektören, och nu hade han satts att reparera de återstående linjerna i telefonväxeln. Då växeln var färdig den 28/8 1950 hade han sänts från Metz via Thionville till Koblenz. Han förnekar, att han i enlighet med en fransk uppgift skulle ha arresterats i Thionville den 8/7 1950, men han hade under vistelsen i Metz anklagats för att ha köpt en kostym utan att göra rätt för sig. Likaledes förnekar han, att han den 16/8 1950 dömts till 2 månaders fängelse, men däremot hade han den 16/8 1950 hörts i fängelset i Metz ang. bruket av falsk identitetshandling i namnet Lazar och Bradi, och den 28/8 hade han förts från fängelset i Metz till Thionville, dit han anlönt samma dag, och följande dag hade han förts till Koblenz, dit han ankom den 29/8 1950. Här hade han dömts för manipulerandet med de omnämnda identitetshandlingarna till 5 månaders fängelse och ~~avtjänade~~ avtjänade straffet i Koblenz. Han frigavs den 16/12 1950 och begav sig illegalt till Frankrike där han bosatte sig hos brodern, hos vilken han stannade ^{till} omkring mitten på januari 1951.

Omkring den 16-17 januari 1951 begav han sig till Haslach via Neunburg och Eblingen och fick den 2/2 1951 arbete som radiotekniker hos en radiohandlare vid namn Peter Kunz.

Det var under uppehållet i Haslach, som han kom på tanken att skriva till svenska inrikesministeriet, men då han icke fick något svar beslöt han sig för att på något sätt skaffa penningar, så att han om möjligt kunde resa till Sverige och berätta om sitt sammanträffande med Wallenberg. Han sålde två stycken radioapparater, som han hade tillgängliga för reparation och för de penningar, han erhöll, reste han till Hamburg.

Sedan han hörts i Hamburg (Lübeck) reste han söndagen den 11 mars 1951 med tåg till Augsburg med avsikt att snarast möjligt fortsätta vidare söderut, sedan han gjort ett uppehåll i Augsburg. I denna stad begav han sig till ett I.R.O.-läger, där

han anmälde sig under sitt rätta namn. Han hade icke räknat med att polisen skulle ha lämnat in efterlysning till I.R.O.-lägren, men så hade skett och han blev anhållen måndagen den 12 mars 1951 och förd till Offenbourg för att höras angående förskingringen av de båda radioapparaterna. För detta brott dömdes han till 3 månades fängelse, och av de penningar, som han innehade, beslagtogs vad som översteg 50:- kronor som skadestånd åt målsägarna. Som känt är avtjänade Vas fängelsestraffet i Wolfach. Vid frigivningen från fängelset i Wolfach fördes han till Neu-Ulm för att höras angående en historia, som han icke önskade gå närmare in på, då han var övertygad om att han skulle bli frikänd vid rannsakingen den 5 juli 1951.

Vas upplystes om, att exkonung Mikhael icke kunnat känna igen Vas, då Vas fotografi uppvisats för exkonungen, Vas vidhöll emellertid bestämt sitt påstående om att han vid 3 tillfällen fört det militärplan, som exkonungen då och då begagnade. Färderna hade startat från den Kungl. flygplatsen Piperra i Bukarest och den ena gången hade färden ställts till en plats vid namn Kraiova, den andra gången till Turno-Severin och den tredje till Tohan, den sistnämnda platsen i närheten av Brasov. Någon exakt tidpunkt kan Vas icke angiva, men det skedde under den tid, som Antonescu var ministerpresident.

Att Vas fick föra konungens plan berodde på att de båda ordinarie flygarna voro lediga eller förhindrade. Namnen på dessa flygare kommer Vas icke ihåg, men han säger sig veta, att den ene var född i Canada och att den andre var "Saxare" från Sibiu-trakten. Konungen brukade under sina färder vanligtvis följas av prins Cantacuzena, men vid de tillfällen, då Vas förde planet var det en för Vas okänd följeslagare. Det plan, med vilket konungen färdades var ett I.A.R.-plan, med stjärnmotorer - tvåmotorigt - och byggt i Brasov. Inalles fingo 8 - 10 personer plats i planet. Förutom detta plan hade konungen ett eget rödmålat jaktplan.

Vas vidhåller bestämt, att konungen vid något tillfälle fällt uttrycket NEAMCU (jämför det tidigare NEANTUL), vilket betyder man från Transsylvanien - ungefär detsamma som det svenska mas för dalkarlarna. Konungen hade även begagnat uttrycket BOANGHEN som tilltalsord för Vas. Även detta är en skämtsam benämning på folk från Transsylvanien. Vas är fullkomligt säker på,

att exkonung Mikhael skulle känna igen honom, om exkonungen finge se Vas. Jag påpekade för Vas det otroliga, att Vas, som icke var aktiv flygare, blev utsedd till förare av konungens plan, men Vas förklarade detta med, att han var väl känd av inflytelserika personer, och att det var därför, som han fick föra konungens plan. På min fråga, hur många flygtimmar Vas hade, blev han enligt tolken något konsternerad, men slutligen uppgav han, att han hade omkring 800 flygtimmar eller kanske något mindre. Vas sade sig gärna vilja besöka exkonung Mikhael, om blott någon chans gäves, ty det är Vas mening att försöka erhålla exkonungens hjälp vid en eventuell emigration och han trodde att exkonungen just på grund av att Vas fört hans plan skulle vara villig att hjälpa honom.

På särskild fråga, varför Vas namn i de franska handlingarna stundom angives som Vasin uppgav Vas, att detta är ett påfund av fängelsedirektören på fort Duchère, vilken förklarade, att man lämpligen borde tillfoga in till namnet för att försvåra rumänernas efterforskningar efter Vas. Detta tillägg kan enligt Vas tydligt spåras på registerkortet i fort Duchère, enär tillägget skiljer sig från den övriga delen av namnet. Beträffande sin behandling hos de franska myndigheterna uppgav Vas, att han uppdragit åt advokaten Jean Bernard, rue Hôtel de Ville 51, Lyon, att hos allmänne åklagaren och justitiedepartementet begära förklaring, hur de franska myndigheterna kunde hålla honom inspärrad på fort Duchère under så lång tid utan någon annan rättslig förklaring än att fängelsedirektören gjort någon anteckning om att Vas skulle hållas i förvar. Det var hans uppfattning, att de franska myndigheterna försökte "lura av" honom ett förfaringsätt att förstöra Koch-baciller och att man därför höll honom kvar så länge. Jämför även hans uppgift om att han skulle ha tillverkat ett stort antal radiosändare under kvarhållningstiden.

Beträffande sina planer efter frigivningen uppgav Vas att han var fast besluten att fortsätta sina försök att skaffa bevis om att Wallenberg befann (eller alltså befinner) sig i fängelset i Sibiu. För den skull kommer han att försöka taga sig ned först till Wien och därifrån till den ungerska gränsen. Om han lyckas överskrida gränsen till Ungern kommer han att försöka få kontakt med svågern i Bobra, och han tror med bestämdhet att

svågern skall lyckas få tillstånd att besöka någon kongress i Budapest. Skulle detta lyckas kommer Vas att sätta sig i förbindelse med svenska beskickningen i Budapest i enlighet med tidigare avtal. Han kommer att skicka vykortet till Waldenström i så god tid, att det med säkerhet hinner nå adressaten. Angives exempelvis onsdagen som tid för sammanträffandet avses följande dag klockan mellan 13-15. Mötesplats blir som senast uppgavs gången mellan bron från Millenniumplatsen bort till kopian av Siebenburgen. På den bänk, som befinner sig närmast borgen kommer Vas att med krita skriva VAV, om han lyckats få bevis om att Wallenberg befinner eller har befunnit sig i fångelset i Sibiu. Om han icke lyckats få bevis men likväl vill komma till tals med Waldenström skriver han AVA på bänken. Vas är på det klara med, att mötet, även om båda parterna komma till platsen, måhända icke kan komma till stånd, och för den skull upprepas försöken var 3:e dag upp till 4 gånger.

Vas kommer att vid passerandet av Wien kontakta beskickningschefen eller dennes närmaste man på det att vi må ha en någotså när fixerad tid, då Vas kan beräknas inträffa i Ungern. Trots att Vas nu icke har mer än 50 mark sade han sig icke vilja ha några ytterligare penningar. Skulle han komma i en prekär situation i Wien kommer han att framställa en begäran om någon mindre summa hos beskickningschefen i Wien.

Vas framhöll att doktor Surdu, om han lyckas taga sig upp till Ungern, möjligen skulle kunna sammanträffa med Waldenström, och i så fall skulle doktor Surdu säkerligen kunna peka ut Visjinski, om ett antal fotos bland vilka Wallenbergs befunno sig, framlades för honom.

Beträffande den Weisslowitch, som omnämnes i det franska meddelandet angående samtal med Vas i Wolfach, uppgav Vas, att Wallenberg uppmanat Vas sätta sig i förbindelse med Weisslowitch, som är boende i Budapest och som skall känna till någon juveltransaktion som Wallenberg och Weisslowitch haft tillsammans. Weisslowitch har (eller hade) ett stort begravningsföretag i Budapest. Då Vas 1947 passerade Budapest hade han icke uppsökt Weisslowitch, enär Vas vid den tiden icke insett den fulla betydelsen av Wallenbergs meddelande.

Vad angår de namn, som Vas nämnt för fransmännen vid sam-

talet i Wolfach ansåg Vas, att om man kunde komma i förbindelse med någon av de namngivna och visa foton av Wallenberg skulle de säkerligen kunna känna igen Wallenberg som den Visjiovski, som 1947 befanns i militärfängelset i Sibiu.

Trots att Vas lekande lätt finner svar på alla frågor och finner förklaringar till allt, som kan anföras mot honom, är jag långt ifrån övertygad om att han talar sanning. Någon annan möjlighet att få klarhet i huruvida det ligger någon sanning i Vas påstående än att låta honom fara ned till Ungern och eventuellt framskaffa bevis, torde icke föreligga. Han tror sig kunna få uppgifter genom svågern, exempelvis avskrift av registerkortet i fängelset i Sibiu, där bl.a. vissa anteckningar finnas om längd, kroppsform m.m.

Vad angår Vas påstående om Szigyzarto vågade jag ^{icke} sätta hårt mot hårt, enär det mycket väl kan tänkas att Szigyzarto efter kommunisternas maktövertagande hösten 1947 ånyo lät häkta Szigyzarto och att han då blev fördd till Ryssland. Den från Budapest lämnade uppgiften om att Szigyzarto frigavs först för 1 år sedan kan därför mycket väl vara riktig. Givet är, att försök borde göras för att på något sätt få klart för sig, om Szigyzarto verkligen varit i Kispest under våren 1947.

Stockholm den 6/7 1951

(Otto Danielsson)

Stockholm den 29 juni 1951.

Strängt förtroligt.

ang. Sjöborgs-utredningen.

P

2

Eu^I

Broder,

Med tack för Ditt brev den 26 dennes rörande beskickningens framställning till Auswärtiges Amt i fråga om Danielssons planerade besök hos Vasiu begagnar jag tillfället framhålla, att hela denna affär här bedrivs med bevarande av den yttersta sekretess. Endast en mycket begränsad krets har kännedom om den verksamhet, som nu pågår; anledningen härtill behöver jag knappast gå in på. Dessa rader äro endast till för att fästa Din speciella uppmärksamhet på vikten av absolut tystlåtenhet inom beskickningen och hos tyska vederbörande. Jag utgår ifrån, att Du för den framhållit, att man från högsta ort här är ytterst angelägen att minsta möjliga antal tjänstemän in-
vigas i sammanhanget och att dessa icke föra saken vidare.

u/ Sven Dahlman

t.f. Chargé d'Affaires R y d b e c k ,

Bonn, p.t. Köln.

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 28 juni 1951.
Överl. till Komm. Danielsson, Sthlm.,
f.k. E.u.

S. Engfeldt
tjf. Byråchef

P.M.

Från Envoyén Allard, p.t. Bukarest, har den 23 resp. 24 juni 1951 ingått följande meddelanden.

1) Konsuln har genom pålitlig mellanhand fått kontakt med en kassör i fängelset i Sibiu. Denne har genomgått lönelistor för anställda för de senaste tolv åren och förklarat, att ingen doktor Surdu Cuza är eller har varit anställd vid fängelset denna tid. Envoyén Allard har bitt vederbörande, att genom samma källa diskutera undersöka, om någon fånge vid namn Wishinovski finnes eller har funnits, och har ställt penningbelöning i utsikt, om vederbörande vågar åta sig detta uppdrag, vilket dock på grund av uppenbara risker är mycket ovisst. Resultatet rapporteras i sinom tid till Rönnhedh. Envoyén har självfallet ej antytt, vem gången antages vara. Dessutom har han för konsuln ånyo understrekat nödvändigheten av absolut diskretion beträffande beskickningens intresse av saken.

Fängelset ovan avser centralfängelse. Konsuln undersöker, om andra fängelser finnas.

2) En pålitlig person med gammal bekantskapskrets i Sibiu, som omkring den 20 juni på envoyén Allards uppdrag reste dit för diskreta efterforskningar, återvände den 24 juni och meddelade, att tvä apotekare och en läkare och en f.d. gendarmeriofficer, som alla ha bott i Sibiu sedan 1920-talet, och under olika förevändningar försiktigt kontaktats, förklarat sig sakna varje kännedom om doktor Surdu Cuza eller annan person med samma namn.

Stockholm den 28 juni 1951.

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 28 juni 1951.
Överl. till Komm. Danielsson, Sthlm.
f.k.

E.u.

S. Engfeldt
tjfr. Byråchef

P.M.

Från Envoyén Allard, p.t. Bukarest, har den 23 juni 1951 ingått följande meddelande.

Primo. Utrikesrådet Dahlmans brev den 14 juni 1951 till Envoyén Allard återopas. (punkt 2.) Stefan Carl vill enligt Halevi icke besvara frågan ett, vilken också synes irrelevant, sedan de framgått, att Stefan Carl träffat Wallenberg blott en gång. Frågorna två till och med fem äro besvarade i Envoyén Allards telegram nr. 26. Fråga sex synes onödig, därest Stefan Carl kan identifiera Wallenberg på fotona. Halevi är ombedd att genom sin företrädare framföra övriga frågor i P.M. den 13 juni. Envoyén Allard kommer därjämte före sin avresa att dryfta ett förslag om emigration mot belöning.

Secundo. Då Müllers föräldrar äro bosatta på en mindre ort är det utan adressuppgifter alltför riskabelt att söka kontakt med dessa.

Tertio. Halevi har erbjudit sig att draga försorg om att Israels beskickning i Budapest, om så erfordras, bistår oss. Därest ingen erinran framföres från UD:s sida ämnar envoyén Allard därför anlita en judisk förbindelseman för de i utrikesrådet Dahlmans övriga brev begärda efterforskningarna.

Stockholm den 28 juni 1951.

ang. Sjöborgs-utredningen

Sthlm. den 28 juni 1951.
Överl. till Komm. Danielsson, Sthlm.,
f.k. E.u.

S. Engfeldt
tjf. Byråchef

P.M.

Från t.f. Chargé d'Affaires Rydbeck, Bonn p.t.
Köln, har den 26 juni 1951 ingått följande meddelande.

Vasiu överförs den 26 juni till rannsakningshäkte
i Neu Ulm, Bayern. Rättegång kommer förmodligen att äga
rum en vecka senare. Ehuru sannolikt Vasiu förblir i
fängelse ytterligare ett par månader betona tyska veder-
börande, att absolut säkerhet att höra honom före frigiv-
ningen endast är möjlig, om Danielsson genast beger sig
till Neu Ulm.

Stockholm den 28 juni 1951.

Am. pers. o. bekl. av
Danielson för ombudskap
Jara via Frankfurt
Danielson 28/6
S.E.

Telegram i blankettchiffer från
Köln /Bonn/
Avsant den 26 /6 1951 kl. 1430
Ankom den 26 /6 1951 kl. 1630
Utskrivet i exemplar.
Detta är ex.no.

24.

Edert chiffer 22.

Vasiu överförs idag till rannsaks-
ningshäkte i Neu Ulm, Bayern. Rättegång förmodligen
om en vecka, ehuru sannolikt Vasiu förblir i fängelse
ytterligare ett par månader betona tyska vederbörande
absolut säkerhet höra honom före frigivningen endast
möjlig om Danielson genast beger sig till Neu Ulm.

Rydbeck

K O P I A

P 2 En I

Telegram i blankett chiffer från
Bukarest

Avsant den 24 / 6 19 51 kl. 1010

Ankom den 24 / 6 19 51 kl. 1615

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 3

34. Personligt för Dahlman.

En pålitlig person med gammal bekantskapskrets i Sibiu, som för några dagar sedan på mitt uppdrag reste dit för diskreta efterforskningar, återvände i dag och meddelade att två apotekare och en läkare och en f.d. gendarmeriofficer, som alla ha bott i Sibiu sedan 1920-talet, och under olika förevändningar försiktigt kontaktats, förklarar sig sakna varje kännedom om doktor Surdu Cuza eller annan person med samma namn.

Allard.

K O P I

P 2 100-

Telegram iblankett chiffer från
Bukarest

Avsant den 23 / 6 191 kl 20.00

Ankom den 23 / 6 191 kl 23.40

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 3

Dr. pers

33. Personligt för Dahlman.

Konsuln har genom pålitlig mellanhand fått kontakt med en kassör i fängelset Sibiu. Denne har genomgått lönelistor för anställda för senaste tolv åren och förklarat, att ingen doktor Surdu Cuza är eller har varit anställd vid fängelset denna tid. Jag har bitt vederbörande genom samma källa diskret undersöka, om fänge vid namn Wishinovski finnes eller har funnits, och har ställt penningheläning i utsikt, om vederbörande vågar åta sig detta uppdrag, vilket dock på grund uppenbara risker mycket ovisst. Resultatet rapporteras i sinom tid till Rönnehedh. Självfallet har jag ej antytt, vem fången antages vara. Dessutom har jag för konsuln ånyo understrukt nödvändigheten av absolut diskretion ~~beträffande~~ beskickningens intresse av saken.

Tillägg. Fängelset ovan avser centralfängelse. Konsuln undersöker, om andra fängelser finnas.

Allard

*Dr. O. Kalmelin. pers.
P. M. Dahlman. 22/6*

P 2 En I

Telegram i blankettchiffer från
Bukarest
Avsant den 20/ 6 19 51 kl. 1900
Ankom den 21/ 6 19 51 kl. 0800
Utskrivet i 3 exemplar.
Detta är ex.no. 3

27. Personligt för Dahlman.

Efterforskningarna Cuza hittills gett följande resultat. Ingen läkare, tandläkare eller veterinär med detta namn i tillgängliga yrkesförteckningar eller i nya telefonkatalogen, där alla medlemmar enligt uppgift skall anges. Äldre telefonkatalog oanträffbar. En känd tandläkare samt tvenne läkare, varav den ene i två år varit verksam i Sibiu, vilka på diskret sätt och under olika förevändningar tillfrågats, förklara att de aldrig hört talas om läkare eller tandläkare med namn Cuza under de senaste tiotal åren vare sig i Sibiu eller i Rumänien annorstädes. De förklara vidare, att läkar- respektive tandläkarkåren i Rumänien är så liten, att det nästan är otänkbart, att någon medlem i dessa yrkesgrupper skulle finnas, som de ej kände till namnet.

Sammanställningen Surdu i Cuza för rumänska öron absurd. Surdu som betyder "den döve" inget förnamn, men vanligt och enkelt efternamn. Cuza däremot historiskt familjenamn, som dock andra än ursprungliga familjen tillägnat sig. Om Müllers sväger överhuvud existerar, är det tänkbart, att dennes riktiga efternamn är Surdu, samt att han själv eller Müller på eget initiativ tillagt namnet Cuza, som låter finare. Läkare eller tandläkare i Sibiu med namnet Surdu icke känd. Då Surdu likaledes saknas i senaste telefonkatalog i Sibiu, torde person med detta namn vara relativt okänd där och icke kunna spåras utan kännedom om bostadsadress. Konsuln i Sibiu, som enligt överenskommelse skulle inträffat här i måndags ännu ej avhört.

Allard.

19.6.51.

Chiffer BUD.

Sjöborgsutredningen.

P

2

Beskickningen i B o n n

För Rydbeck från Dahlman. Handbrevet 14 juni. Gör
snarast ifrågasatt framställning för statspoliskommissarie
Otto Danielsson att få förhöra Vasiu medan han är i fängs-
ligt förvar. Vi föredra givetvis avvakta resultatet på-
gående undersökningar rörande Vasiu etc. vilka beräknas
taga ytterligare cirka tre veckor men beredda ombedja
Danielsson resa tidigare. I så fall bäst Du försöker ordna
så att förhöret kan äga rum någon av Vasius sista dagar i
~~fängelset.~~ av de sista dagarna av Vasius fängelsevistelse.

Cabinet

Sjöborgsutredningen.

18.6.51.

26. Chiffer BUD.

P

2

EuI

Beskickningen i Bukarest.

För Allard från Dahlman. Edert chiffer 24.
Föräldrarna bosatta Dobra nära Deva exakta adressen okänd fadern pensionerad järnvägstjänsteman men lär enligt Müllers berättelse tjänstgöra som kassakontrollant vid järnvägen. Ni är väl liksom vi varse hur farlig och avslöjande för vårt intresse i saken ett sådant kontaktförsök kan vara.

Cabinet.

P 2 En I

Telegram i blankettchiffer från
Bukarest

Avsant den 17 / 6 1951 kl. 1920

Ankom den 18 / 6 1951 kl. 0800

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 3

Handwritten:
H. M. S.
Gy. Bukarest 18/6

24.

Personligt för Dahlman.

För den händelse jag lyckas finna
person för resa Deva, vilket ännu är ovisst
benäget telegrafera omgående adress på
Müllers enligt uppgift där bosatta föräldrar
Allard.

K O P I A

Stockholm den 14 juni 1951.

Strängt förtroligt och personligt.

4 bil.

Broder,

./1.

1) För Din kännedom får jag härmed översända avskrift av en rapport från franska säkerhetspolisen rörande Vas. Den är, som Du terde finna, ägnad att bidraga till att ytterligare minska tilltron till honom. Tyvärr ha fransmännen icke uppfyllt sitt löfte att sända en utförlig rapport om Vas' tiden i Frankrike efter den uppgivna flykten år 1947. Daniels-son kommer därför att omedelbart tillställa franska vederbörande ett utförligt frågeformulär, som vi hoppas att våra franska vänner icke skola underlåta att besvara. Då härigenom ytterligare tid åtgår och vi, så länge starka tvivel måste råda om Vas' avsikter i hela denna affär, icke önska att han skall få tillfälle att agera på egen hand, ha vi instruerat beskickningen i Bonn att beställa hos vederbörande tyska myndighet, att Vas om möjligt hålles kvar i betryggande förvar, så att, när vår utredning slutförts, förnyat förhör kan anställas med honom av härifrån utsända personer. Trots allt anså vi nämligen, att någon liten kärna av sanning kan finnas i mannens historia om Wallenberg, varför man bör gå till boten med saken.

/2-3.

(bif. ej. till
Bukarest.)

Jag begagnar tillfället att närslutat översända två fotografier av Vas samt en lista med frågor att riktas till Siguarto. Till den sluttändandes föräldrar synas lämpligen

Envoyén Allard,

Budapest (och Bukarest)

frågorna numreris 1 - 4 och 10 och 11 bör riktas. Dessutom bör man fråga föräldrarna, hurvida de känna till eller någon gång hört talas om en man vid namn George Vas (Vasin) och i så fall under vilka omständigheter.

2) Stefan Carl-spåret bör, såsom framgått av meddelanden i annan ordning härifrån, energiskt fullföljas, då detta spår uppenbarligen är ett av de allra viktigaste i hela Wallenberg-affären. Det är därför att beklaga, att svårigheterna skola vara så stora att ånyo upprätta kontakt med honom. Alla tänkbara möjligheter bör omedelbart utnyttjas för att få den till stånd. En fråga som jag bland annat ställt mig är denna: Skulle man icke kunna mot löfte om en större penningssumma ändå förnä Stefan Carl att emigrera?

Jag hoppas, att det skall lyckas Dig att förnä israeliska beskickningen att sända någon tillförlitlig man till Cluj. För detta ändamål medskickar jag en förkortad lista med frågor, som bör ställas till Stefan Carl.

•/4•

Dahlman.

P 2 En I

Telegram i blankett chiffer från

Bonn (Köln)

Avsant den 14/6 19 51 kl. 1340

Ankom den 14/6 19 51 kl. 2105

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 3.

*Wahl - n. 14
19. 1905*

25. Edert chiffer 21. Vasius, som idag
avtjänat nu löpande straffet, ånyo häktad för
mindre bedrägeri begånget i Ulm, dit han
eventuellt föres för rannsaking. Brev följer
med extrakurir på fredag.

Rydbeck

K O P I A

12 juni

51

ang. Sjöborgsutredningen.

Dnr 17.

BUD

Enl. sekr. Engfeldts blyerts-koncept.

P

2

Eu^I

Svensk

Med företrädesrätt.Bonn.

För Kumlin från Dahlman. Mannen, som Rydbeck träffade i Hamburg i Wallenbergaffären, avtjänar för närvarande, under namnet Gheorghe Vasiu, 3 månaders fängelse i Wolfach i Baden för troligen smärre lagöverträdelse. Strafftiden utgår enligt uppgift omkring 15 juni. Mannen har lämnat en rad uppgifter om W. av största intresse, som tyda på att han möjligen har sammanträffat med W. Å andra sidan är det klarlagt att Vasiu farit med osanning på många punkter och man kan icke bortse från möjligheten att han dukar upp en historia i egennyttigt syfte eller eventuellt som provokatör. Vi ha stort intresse att fullfölja pågående undersökningar rörande Vasius tidigare öden och kollationering av lämnade uppgifter, vilket beräknas taga ytterligare någon tid. Du ombedes under hänvisning härtill snarast möjligt och enträget hos vederbörande tyska myndighet hemställa, att Vasiu om möjligt hålles kvar i betryggande förvar, så att när vår utredning slutförts, förnyat förhör kan anställas med härifrån utsända personer. Det är givetvis av största vikt att saken behandlas med all diskretion, såväl av tyska vederbörande som av beskickningen. Vasius försvarsadvokat under rättegången var Rechtsanwalt Dr Lenz, Wolfach telefon 400, postcheckkonto Amt Karlsruhe nr 15383.

Cabinet.

CHIEFFER BUD.

ang. Sjöborgs-utredningen.

Beskickningen i Bukarest

För Allard från Dahlman. Ditt handbrev Sofia 9.
Vi finna det önskvärt Du kvarstannar Bukarest tills
Halevi återkommer för att hos honom hemställa om all
hjälp som är möjlig. För närvarande icke nödvändigt
att Din fru kommer hit. Ytterligare orientering sändes
med Backlund till Budapest med kopior till Bukarest för
Dig eller i Din frånvaro Rönghedh.

Cabinet

Avskrift.

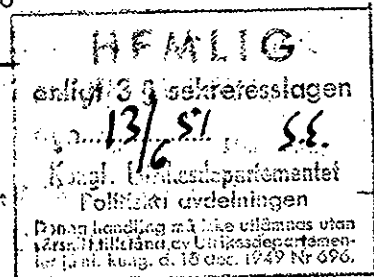
Ch. G. Boun 12/6

Avskrift tagen i utrikesdepartementet av rapport från franska säkerhetspolisen till kommissarie Danielsson, överlämnad av denne till utrikesdepartementet den 12 juni 1951.

AFFAIRE WALLENBERG - VASIU

SECRET

Dokument 12/6
S.E.

S.E. Complément d'interrogatoire de VASIU.

VASIU a ainsi complété ses déclarations étant interrogé par nos soins à la prison de WOLFACH 27 Avril 1951.

Arrêté à DEVA en avril 1945 pour sabotage, il fut transféré peu après au camp de FOCSANY et ensuite à la prison de SIBIU où il fut condamné le 3-1-1946 à 15 ans d'emprisonnement. Il se serait évadé le 22-3-1947.

Pendant son séjour à la prison de SIBIU de fin avril 1945 au 22-3-1947, il aurait connu un certain VICHINOWSKY avec lequel il a parlé pour la première fois le dimanche des Rameaux 1945. Dans la suite il aurait souvent eu l'occasion de jouer aux échecs avec cet étranger qui lui confia qu'il s'appelait en réalité WALLENBERG Raoul. Leurs premiers entretiens auraient eu lieu dans l'infirmerie de la prison. WALLENBERG était physiquement à plat et malade de faim. A la prison on parlait de lui en disant "le ministre" ou "le docteur".

WALLENBERG lui aurait confié:

- qu'il avait été d'abord emprisonné à ORADEA MARE et à FOCSANY
- que sa mère s'était remarié, après la mort du père de W. avec un banquier de la banque "Eskilda" (Orthographe phonétique) ENSKILDA probablement.
- qu'il a un frère plus jeune que lui
- qu'il connaît bien à BUDAPEST un juif du nom de WEISSLOVITCH (Orthographe phonétique) d'une maison de pompes funèbres, qu'il aurait sauvé précédemment.

VASIU cite comme témoins pouvant confirmer la présence de WALLENBERG à la prison de SIBIU en 1946/47, les personnes suivantes:

- a/ - Dr. Cornélio BRADEANU, 50 ans, ex préfet de police dans la région de BRAD, arrêté et emprisonné à SIBIU pour raison politique et remis en liberté après une détention d'environ

ron 5 mois. Le frère de BRADEANU aurait épousé la belle-mère de VASIU. BRADEANU se trouverait maintenant à DEVA ou à TURDA ou à SIBIU.

- b/ - MOSTEANU, 35 ans, ex commissaire de police de la SIGURANZA à SIBIU (TURNU ROCU), emprisonné en 1946 dans la section politique et remis en liberté.
- c/ - Jonel GOLDEANU, 35 ans environ, ex officier de la SIGURANZA à DEVA, enfermé pour raison politique à la prison de SIBIU en 1946, relaché et domicilié à CALAN.
- d/ - BALAN, 50 ans environ, ancien major, gardien chef à la prison de SIBIU, devenu cantinier.
- e/ - Niku X. 35 ans environ, né à OHIO ou habitent ses parents ex commissaire de police à FELDIOARA (RASBOENI), emprisonné vers Noël 1946 dans la même section que WALLENBERG, puis remis en liberté.
- f/ - Mme. PETRESCU, 55 ans environ, secrétaire à la prison de SIBIU en 1946/47, sur le point d'être pensionnée.

VASIU ne semble pas avoir dit précédemment qu'au moment de son départ de Roumanie il avait été arrêté en HONGRIE, à DEBRECZEN et transféré à BUDAPEST. Il y est resté une dizaine de jours environ à la disposition de la police politique, Andrassy Utca No 60, après Pâques 1947 et fut expulsé sur l'Autriche via HEGYESHALOM-BRUCK a.d. Leitha.

Pour vérifier les dires de VASIU, il semblerait indiqué de faire vérifier, d'une part les registres de la prison de SIBIU, notamment de l'infirmerie, sous le nom de VICHINOWSKY, et d'autre part de demander la photographie anthropométrique (avec empreintes digitales) de cette personne.

Enfin par l'interrogatoire de réfugiés venus de Roumanie depuis 1947 (passés par MOLOCH) il serait peut-être possible d'obtenir des précisions.

Nous demeurons néanmoins très sceptiques au sujet de la sincérité de VASIU.

En effet, cet individu est actuellement en prison pour une affaire de droit commun et cherche à tout prix à en sortir. Ses "témoins" de Roumanie sont presque tous des policiers. Il a été d'autre part déjà mêlé à une affaire de contrebande de pénicilline par le

vapeur "Transylvania". Récemment il entra en rapports avec la Sureté française d'OFFENBURG à propos d'une affaire tout aussi louche de vente de plutonium par les Russes. Il pourrait s'agir tout simplement d'un indicateur professionnel de toutes les polices.

Cependant si vous le désirez nous essaierons de faire vérifier plus à fond en Autriche en Allemagne et en France et en particulier d'interroger des réfugiés venus de Roumanie par MOLOCH depuis 1947.

Prière de nous indiquer vos desiderata à ce sujet.

Övert. av Dan 11/6

Juni 11/6

P.M.

DA
S.S.
Med återställande av Jenö Levais bok "Raoul Wallenberg, Hjälten i Budapest", vilken hit överlämnats i såväl ungerskspråkig som svenskspråkig version samt dessutom den officiella s.k. vitboken, även den författad av Jenö Levai, har jag äran meddela att böckerna granskats av dr de Pandz, vilken gjort jämförelser mellan den svenskspråkiga versionen och de ungerskspråkiga. Med undantag för en ofördelaktigare inställning vis-à-vis Wallenbergs insats förekommer icke några uppgifter i de på ungerska skrivna böckerna, som skulle ha kunnat giva Vas några informationer vilka kunnat vara till stöd för hans egenhändigt skrivna berättelse eller den inför sekreterare Engfeldt och undertecknad avgivna berättelsen.

Stockholm den 11 juni 1951.

Otto Larsson

7.6.51.

ang. Sjöborgsutred-
ningen.Chiffer BUD.

Beskickningen i S o f i a

För Allard från Dahlman. Dina brev Istanbul 30 och 31 maj Edert chiffer 17 Sofia.

Primo Såsom ånyo framhålles i vårt chiffer 22 som väntar på Dig i Bukarest anse vi att undersökningarna i fallet Cuza böra fortsättas. Ehuru uppenbart att Müller stor lögnare anse vi ännu möjlighet finnes att hans berättelse innehåller kärna av sanning. Inom någon dag inkommer franska rapporten som kan bli av stor betydelse för vår bedömning. +)

+) Erinrar att Müller sagt sig ha träffat Szigzarto i rysk fångenskap.

Secundo. Vi tillstyrka livligt tanken att någon pålitlig jude på vår beskicknings bekostnad kontaktar Carl.

Tertio. Tamm avreste 28 maj från Budapest. Vi skola tillställa Dig frågeformulär för advokatens kontakttagande Szigsartos föräldrar med Backlund som anländer Budapest 19 juni. Om Du ej hinner vänta torde Du själv sammanställa lämpliga frågor.

Cabinet

Chiffer 8/6 Sofia

P 2 8a?

Telegram i blankett chiffer från Sofia

Avsant den 6 /6 1951 kl. 1330

Ankom den 6 /6 1951 kl. 1655

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 3

17.

Personligt för Dahlman. Edert chiffer 20 till Bukarest.

Primo. Rönnhedh meddelar, att Israels legation befarar, att S C ej kommer att hörsamma uppmaning att besöka Bukarest då ny resa dit skulle väcka alltför stor uppmärksamhet i hans hemstad, särskilt som han ej avser att emigrera. Måhända kan Israels legation förmås att på vår bekostnad sända pålitlig rumänsk jude till Cluj för att där kontakta S C. I dylikt fall inga skriftliga aktstycken förde kunna medföras är det önskvärt, att frågorna i det av Eder utarbetade formuläret väsentligt reduceras så att vederbörande utan svårighet kan hålla dessa i minnet. 7 bekräftelser att sedan Israels minister definitivt lämnat Bukarest legationen där visar mindre intresse för att hjälpa oss än tidigare.

Secundo. Därest vare sig läkare eller tandläkare med namnet Cuza i Sibiu synes det som om bindande bevis föreligger för att Mållers historia är uppdiaktad. De samstämmiga uttalanden, som gjorts av pastorn i Linz och av juveleraren i ^{Wien} ~~Ven~~, kunna fullt förklaras av en bland rumänerna vanlig förväxling av Cuza och Sturdza, som båda äro historiska namn från 1800-talets första hälft. En ogift läkare Sturdza som bekant i Sibiu under det att enligt min frus uppgift inga Cuza överhuvud finnas i telefonkatalogen för sistnämnda stad.

Allard.

Avskrift

Halvbror och
Ch. P. / 6 Sofia

Muk 7/6

Istanbul den 31. maj 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

Broder,

Med tack för Ditt brev den 29. ds., som jag, då kurir-
lägenhet här finnes, kan besvara omedelbart vill jag fram-
föra följande.

1. Den enda möjlighet att komma i förbindelse med en
person i koncentrationsläger är genom nära släktingar, som
vanligen få besöka vederbörande en gång i månaden. Om det
är riktigt, som Tamm säger, att Szigysortos föräldrar ej
kunna kommunicera med denne ser jag för närvarande inga
utsikter för någon att komma i förbindelse med honom. Må-
hända kunna dock föräldrarna senare erhålla dylikt till-
stånd.

2. Därest Szigysorto kommit tillbaka till Ungern från
rysk krigsfångenskap först år 1950 förstår jag icke, hur
Müller överhuvudtaget kunnat sammanträffa med denne enär
Müller begav sig till Frankrike 1947 eller 1948 och sedan
dess väl knappast återvänt till Ungern.

3. Därest Müller mot all förmodan sammanträffat med
eller bott hos Szigysorto, torde föräldrarna igenkänna den
förre. Man kunde därför kanske genom någon mellanhand visa
föräldrarnas Müllers foto och fråga om de sett denne man.

4. Omständigheten att Szigysorto sitter i koncentra-
tionsläger försvårar eller omöjliggör även ur andra syn-
punkter fortsatta efterforskningar. Ty även släktingar till
en dylik person betraktas av andra ungrare nästan som pest-
smittade. Min fru befarar därför att hennes vänner, även
mot kontant erkänsla, icke skola våga upptaga kontakt med
föräldrarna till en person, som befinner sig i koncentra-
tionsläger. Kanske Du därför i första hand borde telegrafera
till Tamm att beskickningens advokat borde göra ett försök

att få kontakt med föräldrarna. Om detta lyckas skulle advokaten framställa ett fåtal precisa frågor, som Ni i UD eller Fondell böra formulera.

5. Det föregående återger de första reflektioner, vartill Ditt handbrev giver anledning. Då jag kommer till Budapest skall jag givetvis, med ledning av de uppgifter som där föreligga ytterligare fundera på vad som kan åtgöras.

Sedan jag nu mottagit den kurirpost från Stockholm som jag väntat på, återvänder jag till Sofia, där jag har några ärenden för handelsavdelningen att slutföra. Därifrån begiver jag mig till Bukarest - men blott för några få dagar - och skall där ånyo söka kontakt med Israels chargé d'affaires om Stefan Carl. Från Bukarest reser jag till Budapest och Prag. Jag skall på sedvanligt sätt genom telegram underrätta UD om ankomst och avresedagar. Det vore bra, om Du efter mottagandet av detta brev ville sända mig ett telegram till Sofia med en kort orientering om läget och meddelande, hur Ni för närvarande se på Müller- Bendel-affären.

Med hjärtligahälsningar

Din tillgivne

Sven Allard.

4.6.51.

Chiffer BUD.

ang. Sjöborgsutredningen.

Beskickningen Bukarest

För Allard från Dahlman. Ditt handbrev 30 maj Istanbul. Primo. Det synes oss synnerligen angeläget att Stefan Carl så snart som möjligt utfrågas. Ifrågasätter ^{om någon} ~~xxx~~ representant ^{för} ~~från~~ vederbörande legation på beskickningens bekostnad skulle kunna /uppsöka honom sedan uppdragets vikt och betydelsen av största diskretion inskräpts. Secundo. Bekräftar åter att undersökningarna i fallet Cuza böra fortsättas.

Cabinet

Avskrift.

Ch. 4/6 Bukarest

Juh. 4/6

Istanbul den 30.5.51.

Personligt och strängt förtroligt.

Broder,

Tack för Dina tvenne brev i Müller-affären. Jag skall givetvis i enlighet med Din önskan stanna i Budapest, så länge som behövs.

Som Du vid det här laget vet genom min frus brev till Dig från Bukarest, synes ju Müllers historia vara uppdiiktad från början till slutet, då ingen läkare med namnet Cuza finnes. Att juveleraren i Wien och prästen i Linz, som Fondell träffat, påstått motsatsen är tydligen beroende på en bland rumäner vanlig förväxling mellan namnen Cuza och Sturduza. En ogift och känd läkare i Sibiu med förstnämnda namn finnes. Konsuln i Sibiu har dessutom tillfogat att det uppgivna förnamnet till doktorn (Surdu) icke användes bland rumäner.

Vad beträffar Stefan Carl har Israels beskickning meddelat, att han är rädd för att taga kontakt med beskickningen ännu en gång. Han har sålunda icke varit i Bukarest och därför icke fått del av det frågeformulär som sändes till Rönnehed. På vår förfrågan har vidare meddelats, att Stefan Carl icke önskar emigrera till Palestina. Jag hade eljest tänkt begära att han av Israels legation skulle erhålla prioritet för resa till Palestina, där han lättare skulle kunna utfrågas av våra representanter.

Då jag förmodar, att det blir en del skrivarbete i Budapest i denna fråga och jag ej vill anlita den ordinarie skrivpersonalen på beskickningen hoppas jag att UD inget har emot att jag ber Rosita komma över från Wien till Budapest på några dagar eller högst en vecka. Jag har redan talat med henne härom innan hon lämnade Budapest och hon lovade komma över från Wien om jag behövde henne. Hon har med tanke på

denna eventualitet icke avanmälts i Budapest utan innehar fortfarande diplomatkort av UD. därstädes. Om jag ej hör något från Dig, utgår jag från att min begäran bifalles.

Din tillgivne Sven Allard.

Stockholm den 31 maj 1951.

ang. Sjöborgs-utredningen

Strängt förtroligt. 1 bil.

P

2

Bu^I

Bäste Herr Rönnehedh,

Närslutet får jag återsända den med Edert
./.
handbrev den 23 maj 1951 insända katalogen över rumänska
läkare.

u/ Sven Dahlman

Kanslisten Rönnehedh,

Bukarest.

Engfeldt/Rtz

Sthlm. den 31 maj 1951.

CHIPPER

BUD

ang. Sjöborgs-utredningen

Svensk

Bukarest

För Allard från Dahlman. Mottagit Din frus brev 23 maj noterar tacksamt efterforskningarna fortsättas vilket vi fortfarande anse mycket önskvärt. Om positivt besked ej erhålles genom nu inledda åtgärder böra undersökningarna beträffande både läkare och övriga omständigheter av intresse om möjligt fullföljas av tidigare överenskommen legation. F.D. evangeliske pastorn i Sibiu, Scherer, numera flykting i ~~Salzburg~~, har vid fråga av Fondell om läkaren utan betänkande svarat att ja han tillhör en mycket känd familj i slutcit. Har mannen möjligen titeln doktor utan att vara läkare?

Cabinet

30/5 : Dan meddelar!

Franka pappera Roman - just 8/6

Stockholm den 29 maj 1951.

Strängt förtroligt och personligt.

ang. Sjöborgs-utredningen.

P

2

Bu^I

Broder,

Med tack för Ditt brev den 19 dennes från Sofia får jag härmed bekräfta, att vi icke ha någon erinran emot att Du, om nödvändigt, använder israelernas hjälp för att få fram uppgifter rörande Cuza.

Tamm har meddelat, att Bela "Szigzarto" förra året återkommit ur "rysk krigsfångenskap" och att han sedan dess är internerad i koncentrationslägret i Kistarcsó. Enligt vad Tamm erfarit, skulle vidare Szigzartos fader, moder och en syster alltjämt bo på den uppgivna adressen, men de kunna ej kommunicera med Bela. Dessa uppgifter äro ju högst intressanta, dels därför att Szigzarto verkligen existerar och dels därför att vi nu fått nya bevis på med vilken härva av lögner Müller omgett sin berättelse. Enligt Fondells sista samtal med Müller insisterade ju Müller på att "Szigysorto" vistades på fri fot våren 1947 och vid den tidpunkten var lärare i pianospelning, medan han numera skulle vara kapten i den ungerska armén.

Då vi nu fastställt, att Szigzarto existerar, finns det väl, trots Müllers alla bevisade lögner, en möjlighet, att Szigzarto sammanträffat med Bendel och berättat härom för Müller, som sedan spunnit vidare på tråden. Någon bestämd mening om saken kan man naturligtvis inte ha. Men det är alldeles uppenbart, att det skulle vara av största intresse att få höra vad Szigzarto själv kan ha att berätta om såväl Bendel som Müller. Svårigheterna att upprätta någon kontakt med honom i koncentrationslägret Kistarcsó ligga i öppen dag; kanske ser Du ändå någon möjlig-

Envoyén A l l a r d ,
I s t a n b u l .

het? Det är självklart, att någon legal väg icke kan stå till buds för att få de frågor, som vi skulle vilja ställa till mannen, besvarade. Med hänsyn till sakens stora vikt får jag emellertid be Dig att nu och vid Ditt förestående Budapest-besök ingående överväga hela frågekomplexet, då det är uppenbart, att vi icke kan släppa denna ledtråd, förrän varje tänkbar möjlighet utdömts.

Den franska rapporten om Müller har ännu icke ingått.

Slutligen får jag för Din kännedom meddela, att Müller enligt ingången underrättelse väntas bli fri omkring den 15 juni.

u/ Sven Dahlman

Stockholm den 23 maj 1951.

Strängt förtroligt.

ang. Sjöborg-utredningen

P

2

Bu^I

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 9 dennes med förfrågan angående den rubrik under vilken beskickningens utgifter för damen från Sibiu skola redovisas i beskickningens räkenskaper får jag meddela, att personalavdelningen föreslår, att dylika utgifter upptagas i ådra böcker under rubriken "enskilda personer" och betecknas såsom "utgift enligt uppdrag av chefen för politiska avdelningen".

Deras anmälan till U.D. synes kunna anstå till dess beskickningens utlägg i detta eller andra fall, som ha med Miller-ärendet överhuvudtaget att göra, i sin helhet verkställts. Anmälan bör ske på vanligt sätt med vederbörliga åberopningar och skrivelsen läggas i ett kuvert, adresserat till "chefen för räkenskapsbyrån".

u/ Sven Dahlman

Envoyén Allard,
Budapest.

P.M. Danielsson 25/5
P.M. res 28/5 (efter remitter)

P 2 En I

Telegram i blankett chiffer från
Budapest

Avsant den 24/5 19 51 kl. 1803

Ankom den 24/5 19 51 kl. 2145

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 2

68. För Dahlman. Ditt handbrev Allard
den 27 april Bela Szigarto, som återkommit
förra året ur rysk krigsfångenskap, sedan dess
internerad i koncentrationslägret i
Kistarcsó. Far, mor och en syster bo alltjämt
å den angivna adressen, men kunna ej kommuni-
cera med Bela.

Tamm

K O P I A

Yllur. Schenker - Eng. 18/5

Var. Yllur pi omkring 15/6

Stockholm den 21 maj 1951.

Strängt förtroligt. 1 bil.

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Bu^I

Broder,

Med tack för Ditt brev den 25 april med uppgifter av Mr. Dickinson angående Raoul Wallenberg tillåter jag mig att åter besvara Dig i detta ärende.

Enligt en vittnesuppgift från en person, som påstått sig ha vissa upplysningar att lämna om Wallenberg, skulle den sistnämnde vid försvinnandet den 17 januari 1945 ha burit en "gul" ring (ovisst huruvida den vore av guld) av ett utseende, som ungefärligen framgår av bifogade lilla skiss, försedd med "tre taggar" och möjligen med en sten med något mörkt i. Det skulle otvivelaktigt underlätta vår värdering av övriga upplysningar som lämnats, om uppgiften angående ringen kunde kontrolleras. Jag vore därför tacksam, om Du ville besvara Dig att åter en gång taga kontakt med Mr. Dickinson och fråga honom, om han kan erinra sig något om en dylik ring.

u/ Sven Dahlman

Ambassadören Friherre Beck - Friis,
K ö p e n h a m n .

1012

Nil.

Stockholm den 18 maj 1951.

Strängt förtroligt.

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Eu^I

*Reda till Sven och
Sven*

Broder,

✓ Åberopande Ditt handbrev den 10 dennes till Croneborg och i anslutning till två handbrev den 16 dennes från mig - expedierade med Tamm till Budapest i går - och adresserade till Dig personligen ber jag redan nu få fästa Din uppmärksamhet på att i mina båda brev berörda ytterligare efterforskningar i tvenne spår i ~~Willen~~ affären kanske fordra ett något längre uppehåll i Budapest än de två till tre dagar, Du tänkt Dig. Jag vore därför tacksam, om Du ville vidtaga sådana dispositioner, att Du kan förlänga Budapest-vistelsen på uppresan till Prag en kortare tid, om det befinnes nödvändigt, sedan Du fått tillfälle taga de frågor, som berörs i de båda breven, under närmare övervägande.

u/ Sven Dahlman

Envoyén Allard,
B u d a p e s t .

Stockholm den 17 maj 1951.

Strängt förtroligt och personligt.

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Eu^I

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 9 dennes får jag bekräfta, att hinder icke möter, att Du, om så blir nödvändigt, erbjuder den i handbrevet omnämnda ungerska mellanhanden en mindre summa, exempelvis 500 forint för hans tjänster.

u/ Sven Dahlman

*Handbrevet
Sjöborgs-utredningen
17 maj 1951*

Envoyén Allard,
B u d a p e s t .

Avskrift av strängt förtroligt och personligt
handbrev från Envoyén Allard, Budapest, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet,
dagtecknat den 9 maj 1951.

Även om det nu förefaller sannolikt att den huvudsakliga delen
av Müllers redogörelse för sitt sammanträffande med Wallenberg och
andra därmed sammanhängande omständigheter är uppdiiktad, kan man dock
ej bortse från att berättelsen ifråga kan innehålla någon liten kärna
av sanning. Det synes mig därför riktigast att tillsvidare fullfölja
undersökningen i Rumänien, och om jag rätt förstår innebörden av Ditt
handbrev den 26 april är Du av samma uppfattning.

Då jag för tillfället icke kan uträtta något mera i Budapest,
fortsätter jag därför tillsammans med min fru - såsom tidigare plane-
rat - min resa per bil till Sofia och Bukarest. Jag avreser härifrån
fredag morgon den 11 dennes och beräknar anlända lördag eftermiddag
den 12 till Sofia, där jag, som Du känner till, har diverse uppdrag
att utföra för såväl politiska som handelsavdelningen.

Vi hava tänkt oss det fortsatta programmet på följande sätt.
2/10/51
I början av nästa vecka skulle min fru för tids vinnande ensam begiva
sig från Sofia till Bukarest och där söka träffa en i Sibiu bosatt
dam, som hon sedan gammalt känner såsom varande en pålitlig och om-
dömesgill person. Damen ifråga, som i förbigående sagt är besläktad
med fru Dahl, kan under en lämplig förevändning nedkallas till Buka-
rest. Då man kan taga för givet att hon känner dr. Cuzas familjeför-
hållanden, skulle min fru redan vid första sammanträffandet kunna er-
hålla uppgift om huruvida denne är gift med Müllers syster och tjänst-
gör eller tidigare tjänstgjort såsom fängelseläkare. Skulle så icke
vara fallet, är det uppenbart att Müllers redogörelse även på denna
punkt är uppdiiktad och ingen anledning finnes då att vidare följa.

detta spår. Om däremot Müllers uppgifter i angivna hänseende skulle visa sig riktiga, skulle min fru fråga berörda dam, om hon känner dr. Cuza tillräckligt väl och vågar påtaga sig risken av att bedja denne meddela huruvida han har eller haft att göra med en fånge, som går under namnet Visjinovski. Då det i sistnämnda fall givetvis dröjer någon tid innan svaret kan komma, skulle min fru efter samtalet med damen från Sibiu återvända till Sofia och därefter följa mig till Istanbul, dit jag hade tänkt begiva mig, dels för att uttaga en mindre del av min semester från föregående år - c:a 10 dagar - dels för att kunna rapportera till U.D. med flygkurir. Sedan jag slutfört mina uppdrag i Sofia hade jag tänkt att via Bukarest och Budapest resa till Prag för att avlämna mina kreditivbrev och tillträda min nya post. Jag förmodar, att numera intet hinder möter mot att jag avlägger avskedsvisiter i såväl Sofia som Bukarest. - Det synes mig angeläget, att undersökningen i Bukarest, som såvitt jag förstår endast kan utföras av min fru, äger rum snarast möjligt och i varje fall innan Müller lössläppts och hunnit taga sig in i Ungern. Det är ingalunda omöjligt, att han härifrån kan sätta sig i förbindelse med dr. Cuza, som han måhända ytligt känner, och tillsammans med denne kokar ihop en historia för vår räkning. Det torde därför vara av en viss betydelse, att kontrollundersökningen i Bukarest göres innan Müller haft möjlighet att taga kontakt med doktorn. Müllers rädsla för att vi på egen hand skola kontrollera hans uppgifter från Rumänien, förefaller mig ganska misstänkt.

Därest Du har någon invändning mot någon del av detta program, vore jag tacksam för ett omgående telegram till Sofia, vilket om möjligt bör vara mig tillhanda nästa måndag. Om jag ingenting hör från Dig, förutsätter jag att vederbörande därhemma godkänna programmet i alla dess delar.

Rosita torde numera kunna avsluta sin tjänstgöring vid denna beskickning. Därest vi senare skulle behöva taga hennes tjänster i anspråk, torde hon kunna resa över till Budapest på någon vecka från Wien.

Danielsons rapport återgår härjämte.

Jag vill slutligen tillfoga, att beskickningen i Bukarest givetvis måste ersätta damen från Sibiu hennes resekostnader och uppehåll i Bukarest. Därest jag icke erhåller motsatta instruktioner i detta avseende, utgår jag från att jag har bemyndigande härtill. En annan fråga är under vilken rubrik dessa utgifter skola redovisas i beskickningens räkenskaper. Skulle Du vilja bedja Croneborg att så småningom underrätta mig härom.

Avskrift av strängt förtroligt och personligt
handbrev från Envoyén Allard, Budapest, till
Utrikesrådet Dahlman, Utrikesdepartementet,
dagtecknat den 9 maj 1951.

Till komplettering av mina tidigare meddelanden i annan ordning
ber jag härmed få lämna en kortfattad redogörelse för min resa till
Florens och mitt besök hos exkungen av Rumänien.

Som Du redan av Danielsons rapport känner till, reste jag på den-
nes begäran tillsammans med min fru från München till Baden-Baden i
syfte att erfara resultatet av Danielsons förhör med Müller och där-
efter diskutera fallet med den förre. Enligt överenskommelse anlände
jag till Baden-Baden på eftermiddagen den 21 april och hörde då av
Danielson, att förhöret icke kunnat äga rum samma dag utan uppskjutits
till påföljande måndag eller tisdag. Under sådana förhållanden ansåg
jag mig, i betraktande av den knappa tid som stod till mitt förfogande,
icke kunna kvarstanna i Baden-Baden utan fortsatte påföljande morgon
till Schweiz för att där inhämta var kungen befann sig. Genom ett tele-
fonsamtal med hotellet i Lausanne, där kungen brukat bo, erfor jag att
han sannolikt vistades i Florens och ännu icke träffat några föranstalt-
ningar för sin återkomst till Lausanne. Jag fortsatte därför omedelbart
till Italien och anlände via Genua till Florens fredagen den 27 april.
Jag satte mig telefonledes i förbindelse med kungens adjutant och an-
höll om audiens om möjligt påföljande dag. Redan samma eftermiddag av-
lade adjutanten ett besök hos mig på mitt hotell för att meddela, att
kungen önskade mottaga mig och min fru på lördag förmiddag i Villa
Sparta, där han bodde hos sin moder.

Vi blevo vid ankomsten mycket hjärtligt mottagna av hela den kung-
liga familjen, vars samtliga medlemmar givetvis voro intresserade av att
få nyheter från Rumänien och särskilt att höra vad som hänt en del av de
ras närmaste vänner och bekanta. Jag fick därvid tillfälle till ett lång

re enskilt samtal med kungen, varvid jag utan att nämna Wallenbergs namn frågade om han ville hjälpa mig att fastställa, huruvida en rumän, som angivit kungen som referens, vore en bona fide person eller icke. Sedan kungen förklarat sig beredd härtill, visade jag honom de medhavda fotona av Müller. Han granskade dessa länge och omsorgsfullt och förklarade därefter mycket bestämt, att han aldrig träffat den person fotona föreställde. Då jag härefter nämnde, att Müller sagt sig under kriget hava tjänstgjort som officer och radiotelegrafist i rumänska flygvapnet och uppgivit att han vid fem olika tillfällen fört kungens plan, svarade denne att han vid sina flygningar under kriget så gott som alltid använt sin oridnarie pilot, vilken för närvarande var bosatt i Teheran. Blott vid något enstaka tillfälle hade kungen flugit med någon annan pilot men han kunde nu ej erinra sig dennes eller dessas namn. Han upprepade emellertid, att han aldrig flugit med Müller och icke kunde påminna sig hava träffat honom. Då jag slutligen omnämnde, att Müller berättat att kungen skämtsamt brukat kalla honom "neantul", svarade min interlokutör med en viss irritation i rösten: "Jag kan försäkra Er, att det aldrig skulle falla mig in att använda detta tilltalsord till någon person". Han tyckte tydligen, att det var rätt oförskämt av Müller att komma med dylika påståenden.

Då jag nu ansåg mig hava erhållit så uttömmande upplysningar som överhuvudtaget var möjligt, tackade jag kungen för den hjälp han lämnat, varefter samtalet övergick till andra ämnen.

Det synes mig alldeles uppenbart, att Müllers berättelse om sin bekantskap med exkungen av Rumänien är uppdiktad från början till slut. Visserligen skulle det kunna tänkas, att han tjänstgjort som pilot åt kungen utan att denne nu kan erinra sig hans namn och utseende. Då han emellertid gjort gällande, att kungen brukat kalla honom "neantul" och denne förnekar, att han överhuvudtaget skulle ha kunnat använda ett dylikt tilltalsord, så förefaller mig detta vara ett tillfyllestgörande bevis för Müllers lögnaktighet.

Vi hava här sökt utforska, huruvida på årsdagen av Wallenbergs försvinnande - d.v.s. i januari månad detta år - ungerska radion högtidlighållit hans minne med en särskild utsändning såsom Müller påstått. Min fru har på omvägar lyckats komma i förbindelse med en dam, som för närvarande tjänstgör i ungerska radion. Denna har nu meddelat, att hon tyvärr icke kunnat få fatt på radioprogrammen för sistlidne januari. Hon har emellertid icke hört talas om att en dylik utsändning ägt rum och tillfogar, att det mycket skulle förvåna henne om detta skett

under den nuvarande regimen. Vederbörande lovade att försöka komma i förbindelse med den person, som under januari varit hallåman och vilken för närvarande tillfälligtvis befinner sig på resa på landsbygden.

Vad beträffar den i Ditt handbrev den 27 april omnämnde Béla Szigysórtó, torde man kunna förfara på följande sätt.

I första hand borde fastställas, om mannen ifråga fortfarande finnes i Budapest och är bosatt vid den uppgivna gatan samt om så är fallet, vilken ställning och sysselsättning han för närvarande har. Denna uppgift, som är relativt lätt att erhålla, bör Tamm söka anskaffa genom förmedling av beskickningens advokat. Därest vederbörande icke kan påträffas eller skulle visa sig vara anställd i den ungerska armén såsom Müller uppgivit, kunna givetvis från vår sida inga vidare åtgärder vidtagas. Det är otänkbart att finna en ungersk mellanhand, som skulle vilja påtaga sig risken att söka kontakt med en officer i ungerska armén.

Skulle däremot Tamms undersökningar giva vid handen, att mannen ifråga icke har någon officiell anknytning, torde det vara möjligt för min fru att finna en person, som är villig att sätta sig i förbindelse med honom. Då detta emellertid kan vara förenat med vissa risker för den ungerska mellanhanden, skulle jag för denna eventualitet vilja hava ett bemyndigande att om så blir nödvändigt erbjuda honom en mindre summa, exempelvis 500 forint. Jag vill framhålla, att det är angeläget att den första - och relativt lätta - undersökningen göres av en annan person än den som i händelse av positivt resultat skulle upptaga kontakten och göra de verkliga efterforskningarna. Därest Tamms och advokatens undersökningar visa att ett kontakttagande är möjligt, kommer min fru att vid vår återkomst till Budapest från Sofia och Bukarest söka anskaffa en lämplig mellanhand.

CHIEFER
BUD

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Eu^I

Svensk

Budapest

För Tamm Undersök under iakttagande största försiktighet genom förmedling beskickningens advokat om en viss Bela Szigysorto är bosatt Kispest II Almos u 39 ingång 0 samt om så är fallet vilken ställning och sysselsättning han för närvarande har samt meddela resultatet till Allard vid dennes återkomst. Till advokaten bör intet sägas som kan giva anledning spekulationer anledningen intresset för mannen ifråga.

Cabinet

Stockholm den 7 maj 1951.

Strängt förtroligt.

ang. Sjöborgs-utredningen

P

2

Eu^I

Herr Konsul,

Med tack för Edert handbrev jämte bilaga den 5 dennes får jag meddela, att vi omedelbart underrättat beskickningen i Bonn, att inga åtgärder från dess sida äro påkallade i ifrågavarande ärende. Den i bilagan omtalade ministern var icke identisk med någon person från beskickningen i Bonn.

u/ S. Engfeldt

Konsuln R e i n i u s ,
H a m b u r g .

Stockholm den 27 april 1951.

ang. Sjöborgs-utredningen.

Strängt förtroligt och personligt.

P

2

Bu^I

Broder,

I anslutning till mitt gårdagsbrev får jag meddela, att vi finna det angeläget att kontakt upptages med den i rapporten omnämnde Béla Szigysórtó. Det är ju tänkbart, att han är den, som verkligen kan lämna förstahandsuppgifter om en samvaro med Wallenberg och att Vas i själva verket fått uppslaget till sin historia genom Szigysórtó. Riskerna med ett kontakttagande ligga i öppen dag, men jag vore tacksam för ett meddelande från Dig om huru Du bedömer Dina eventuella möjligheter därtill.

Jag får kanske tillägga, att vi alltjämt vilja avvakta utvecklingen i enlighet med vad jag framhöll i mitt gårdagsbrev, innan definitivt beslut fattas i ärendet Vas.

u/ Sven Dahlman

Envoyén Allard,
Wien.

Stockholm den 26 april 1951.

Strängt förtroligt och personligt.

ang. Sjöborgs-utredningen.

1 bil.

P

2

Eu^I

Broder,

./.

För Din kännedom får jag bifoga Danielssons rapport rörande förhöret med Vas i Wollfach. Efter vad som nu framkommit, måste tilltron till Vas starkt minskas, även om han nu icke definitivt visshet vunnits, huruvida han verkligen sammanträffat med Wallenberg. I skrivande stund ha vi icke tagit ställning till frågan om vilka åtgärder, som nu skola vidtagas. Man måste uppenbarligen väga mellan alternativen att antingen helt släppa Vas-spåret eller att låta honom ge sig iväg till Ungern och arbeta vidare, då han en gång kommer ut ur fängelset, eller slutligen att etablera önskade kontakter och införskaffa erforderliga uppgifter via den israeliska beskickningen i Bukarest. Vi avvakta nu först dels Ditt besked rörande besöket hos konung Mikael i Florens och dels den utlovade franska rapporten. Då Vas av allt att döma kommer att få sitta kvar ytterligare någon månad eller mer i fängelset, få vi också tillfälle att insamla ytterligare uppgifter berörande andra spår i Wallenberg-affären. Härigenom kan man möjligen komma till större klarhet, så att vårt slutliga ställningstagande underlättas. Oberoende av hur detta utfaller bör Du givetvis fortsätta Dina undersökningar efter med oss och Danielsson överenskomna linjer.

Någon anledning för Rosita att längre stanna kvar i Budapest synes knappast föreligga, varför hon väl nu kan avsluta sin tjänstgöring på Din beskickning.

Jag vore tacksam, om Du ville återsända Danielssons

Envoyén A l l a r d ,
W i e n .

här medsända rapport angående Vas så snart Du tagit del
av densamma.

u/ Sven Dahlman

Engfeldt/Rtz

den 26 april 51.

CHIPPER
MUD

ang. Sjöborgs-utredningen.

P

2

Bu^I

Svensk

Wien

Meddela Allard som väntas Wien om någon dag att brev
från Dahlman som han bör avvakta anländer med kurir
2 maj.

Cabinet

ss
Välsk. o. Dr.
häft del
S.S.

Översättning från franskan. KS.

Ang. VAS.

Duk. 20/4 1950 från
Rom. Danielson (gen.
pk. Göman)

Några kompletterande uppgifter om VAS:

V. Georges, alias LAZAR.

Arresterad den 27/12 1949 för illegal gränsöverträdelse.

Dömd i Metz den 3/1 1950.

Återsänd till Tyskland den 6/1 1950.

Arresterad i Offenburg den 28/1 1950 för stöld.

Häktad i Thionville den 8/7 1950.

Dömd den 16/8 1950 till 2 månaders fängelse.

Frigiven den 27/8 1950.

Försvunnen sedan denna dag.

Redogörelse för resa till Tyskland under tiden 19/4 - 25/4 1951.

Sedan meddelande inkommit till Utrikesdepartementet att George Vas befann sig i fängelse i Augsburg och sedan det beslutats att undertecknad skulle göra ett försök att komma till tals med Vas på nytt upptogs kontakt med en amerikansk representant i Stockholm lördagen den 14 april 1951, och han lovade försöka ordna så att jag skulle kunna få tala med Vas utan att jag skulle behöva närmare redogöra för mitt ärende inför fängelsemyndigheten i Augsburg. Den amerikanske kontaktmannen förklarade, att han först måndagen den 16 april vore i stånd att uträtta något positivt, enär samtliga amerikanska tjänstemän inom vederbörande gebiet säkerligen vore borta på den vanliga weekendturen. Han trodde, att det knappast skulle vara möjligt att erhålla något positivt svar förrän framåt fredagen den 20 april.

Måndagen den 16 april 1951 inkom ett meddelande till sekreteraren Stig Engfeldt, att Vas flyttats till ett fängelse i Offenburg i Baden med adress Grabenallee 8. Då Vas tidigare av allt att döma hållits i förvar av amerikanerna kunde man med skäl förmoda att Vas nu överlämnats till de franska ockupationsmyndigheterna, enär Offenburg ligger i den franska ockupationszonen. Förbindelse upptogs med en fransk kontaktman här i Stockholm på måndagen, och redan onsdagen den 18 april meddelade denne, att jag kunde avresa till Baden-Baden, där jag på Hotell Bellevue skulle kunna sammanträffa med en fransk representant klockan 9 lördagen den 21.

Då det var avtalat, att jag i München skulle sammanträffa med envoyén Allard, som skulle ankomma till München torsdagen den 19 april och lämna meddelande om sin adress till S&S kontor i München, avreste jag med flyg torsdagen den 19 april kl. 8.40.

I München sammanträffade jag med envoyén Allard och hade överläggningar med honom. Allard meddelade, att fru Allard varit i förbindelse med en guldsmed i Wien, vilken var son till en rumänsk präst i Sibiria och flytt från Rumänien 1946. Guldsmeden hade berättat, att han mycket väl kände till den av Vas omnämnde läkaren Cuza, men guldsmeden trodde bestämt, att Cuza var ogift, då guldsmeden 1946 lämnade Sibiria. Då det var av betydelse att få ett samtal med exkonung Mikael för bedömande av Vas person, hade överenskommelse träffats mellan departementet och envoyén Allard om att han under camouflage av semesterresa skulle begiva

sig till Schweiz eller Italien, beroende på var exkonungen vistades, för att visa upp fotografi av Vas och samtala med exkonungen för att få utrönt om de av Vas lämnade uppgifterna om att han vid några tillfällen fört det plan, med vilket exkonungen företagit resor i Rumänien, vore med sanningen överensstämmande. Envoyén Allard ifrågasatte om han redan under fredagen den 20 april borde begiva sig iväg mot Florens, där exkonungen enligt senast inkomna uppgifter vistades. Under-tecknad framhöll att det måhända vore bättre att vänta till lördagen för att eventuellt få höra resultatet av mitt samtal med Vas, och häri instämde envoyén Allard. Det beslöts att jag följande dag skulle avresa per järnväg till Baden-Baden, där envoyén Allard skulle inträffa under lördagen den 21 april.

På avtalad tid infann jag mig lördagen den 21 april 1951 på Hotell Bellevue och framförde mitt lösenord till receptionschefen, som avtalat var, men han hade icke erhållit några informationer om lösenordet ifråga. Jag gjorde nya försök klockan 10 och klockan 11, men även då var resultatet negativt. Då jag klockan 12.30 befann mig på väg till hotellet upphamm jag av en fransk militärbil, i vilken receptionschefen befann sig, och han berättade, att ett missförstånd uppstått, i det att maîtres d'hotel glömt meddela, att en överste Moinet givit order om, att den person, som lämnade ett visst lösenord, skulle visas upp till hans bostad.

Jag sammanträffade med överste Moinet, som tillsammans med Mme Moinet väntade i hotellets vestibul. Översten beklagade djupt att jag fått vänta och han inviterade mig på lunch. Därefter skulle vi diskutera våra planer. Efter lunchen hade jag ett samtal med honom och det visade sig att han icke hunnit få några handlingar från Frankrike om Vas. Han var mycket välvilligt inställd till Sverige och svenskarna, vilket mycket berodde därpå, att han varit god vän med överste Serot, som mördades samtidigt med greve Bernadotte, och han uppehöll alltjämt förbindelse med fru Serot, vilken räddats från Ravensbrück av greve Bernadotte. Då han ansåg att han på sin avlidne väns vägnar stod i tacksamhetsskuld till Sverige, sade han sig vilja göra allt för att hjälpa oss att finna Wallenberg. Han började omedelbart en telefonspaning för att få närmare uppgifter om var Vas befann sig, men lördagen visade sig vara mycket olämplig för införskaffande av uppgifter. Han fick klarlagt, att Vas icke hölls i förvar av fransmännen utan att amerikanerna överlämnat

Vas till de tyska myndigheterna. Några ytterligare uppgifter lyckades han icke erhålla under lördagen, men under den påföljande måndagen skulle han påbörja efterforskningarna så fort som möjligt. Under måndagsförmiddagen inkommo uppgifter om att Vas icke längre var kvar i Offenburg utan flyttats till ett annat fängelse i byn Wolfach, omkring 45 km sydöst om Offenburg. Överste Moinet tog sin egen bil och vi åkte ned till Wolfach, där fransmännen har en gendarmeripostering. Moinet kommenderade en av gendarmerna att hämta ut Vas från fängelset och i ett litet rum i gendarmeriets lokaler fick jag tillfälle att tala med Vas i överste Moinets närvaro. Angående orsaken till arresteringen uppgav Vas, att han blivit arresterad på grund av bristfälliga identitetshandlingar, som icke medgav honom rätt att uppehålla sig i amerikanska zonen. Att han överlämnats till tyskarna torde ha berott på någon förseelse mot utlänningslagens bestämmelser, men han hade själv icke fått del av något anklagelsematerial och han visste icke heller om och när det skulle bli någon rättegång mot honom. I detta hänseende värdade han till överste Moinet att försöka påskynda en eventuell rättegång, men överste Moinet förklarade, att fransmännen icke hade eller ville ha något inflytande på det tyska rättsväsendet, såvida icke ockupationsmaktens intressen skadats, vilket icke var fallet beträffande Vas. Jag förklarade för Vas, att vi erhållit sådana uppgifter, att vår tilltro till honom i vissa mån rubbats, och han medgav, att han i vissa hänseenden farit med osanning ^{håvade} men att hans berättelse till 90% vore riktig. Jag uppmanade honom att tänka på den stora betydelse, som hans utsago kunde ha beträffande möjligheterna att rädda Wallenberg, och att han nu borde noggrant tänka efter, vilka uppgifter i hans tidigare berättelse, som verkligen voro med sanningen överensstämmande. Han förklarade då, att hans uppgifter om flykten från Rumänien ifråga om tiden var felaktiga. Först försökte Vas göra troligt, att han flytt från Rumänien någon gång på våren 1948, men då jag påpekade, att vi hade uppgifter om att han redan 1947 skulle ha vistats i Tyskland och Frankrike, medgav han, att han flytt från Rumänien någon gång under våren 1947. Han framförde olika tidsuppgifter beträffande flykten, såsom den 22 mars, någon gång i april och någon gång under våren 1947. Hans tidigare uppgifter rörande flykten från Rumänien till Ungern voro i övrigt med sanningen överensstämmande, men i Ungern hade han vistats någon tid, han ville fixera tidpunkten till omkring 2 månader, men till slut medgav han, att han

först i oktober 1947 kommit till Lyon i Frankrike, varför tiden för vistelsen i Ungern måste ha varit betydligt mer än 2 månader. I Ungern hade han bott bl.a. hos den i hans egenhändigt skrivna berättelse omnämnde ungerske medborgaren Béla Szigysórtó (Szigysártó), vilkens adress är Kispest II, Almos u. 39, ing. 0. Denne Szigysórtó hade varit fallskärmschoppare och SS-man och hade blivit tillfångatagen ungefär samtidigt med Wallenberg samt suttit i samma cell i Nagývarad (Oradia) som denne. Från Nagývarad hade såväl Wallenberg som Szigysórtó förts till Focsani och därifrån till Sibiu. Först sade Vas, att det var i Sibiu som Szigysórtó skulle ha suttit i samma cell som Wallenberg, men då jag påpekade hans egenhändigt skrivna berättelse icke tycktes stämma härmed förklarade han, att han med uppgiften om att de båda männen suttit i samma cell avsett Nagývarad. Szigysórtó hade blivit dömd i Rumänien och hållits fängslad i Sibiu till våren 1947 omkring 3 veckor före Vas egen flykt. Då hade rumänska staten i enlighet med ett fördrag med Ungern utfärdat amnesti för politiska fångar och Szigysórtó hade fått återvända till Ungern. Vid sin ankomst till Ungern hade Vas besatt sig hos Szigysórtó. Jag frågade, huruvida det verkligen var möjligt, att en politisk fånge, som tillhört SS, icke blivit häktad av de kommunistiska myndigheterna i Ungern, men Vas vidhöll att Szigysórtó verkligen vistades på fri fot våren 1947. Han var vid denna tidpunkt lärare i pianospelning. Genom sin bror Geza Vas hade Vas erfarit, att Szigysórtó numera skulle vara kapten i den ungerska armén. Denna uppgift skulle Geza Vas ha fått då han efter Vas egen flykt också flytt från Rumänien och passerat Ungern. Huruvida uppgiften om att Szigysórtó är kapten och tjänstgör i ungerska armén är med sanningen överensstämmande, ställer jag mig tvivlande till. Min uppfattning är snarare den, att Vas ville söka förhindra att vi på något sätt tar kontakt med Szigysórtó och att Vas därför fann det lämpligt att lämna en dylik förklaring för att därigenom avskräcka oss från att kontakta Szigysórtó.

I samband med att vi samtalande om Szigysórtó frågade jag Vas om han möjligen kände till någon adress på Porciu Sofron. Vas sade, att han icke hade några ytterligare uppgifter om Sofron, men det kunde vara möjligt, att Vas fader skulle kunna skaffa några närmare uppgifter, enär han som gammal järnvägs-tjänsteman skulle kunna känna till Sofrons adress, då Sofron skall vara anställd i järnvägsförvaltningen.

På grund av den från envoyén Allard erhållna uppgiften, att doktor Cuza i Sibiu icke skulle ha varit gift år 1946 tillfrågade jag Vas, när hans syster Margareta gifte sig med doktor Cuza. Giftermälet skulle ha ingåtts 1929 och makarna ha två barn, en pojke på 21 år och en flicka på 17. Denna uppgift vidhöll Vas med bestämdhet, trots att jag påpekade, att uppgift föreläge om att Cuza icke var gift 1946.

Vas, som var mycket nervös, bad mig hava förtroende för honom, och han försäkrade med bestämdhet, att hans uppgifter om sammanträffandet med Wallenberg verkligen äro med sanningen översensstämmande. Jag förklarade, att mitt förtroende för honom nödvändigtvis måste rubbas och försvagas, enär han vid olika tillfällen lämnat oriktiga uppgifter, som han måst korrigera. Han sade sig inse detta, men beträffande de oriktiga tidsuppgifterna förklarade han, att han med avsikt velat förlägga tidpunkten, då han sist såg Wallenberg, så sent som möjligt, detta enär han var rädd för att de svenska myndigheterna, om han i sitt brev eller vid samtalet i Lübeck uppgivit den verkliga tidpunkten, skulle ha ansett för lång tid hava förflutit, för att man skulle kunna se allvarligt på saken. Att han i andra fall lämnat oriktiga uppgifter, berodde mången gång på, att han inte kunde inpassa de olika detaljerna i sitt rätta sammanhang.

Jag frågade Vas, huruvida det skulle föreligga några möjligheter att utan hans direkta medverkan taga upp kontakt med svågern i Sibiu eller andra av Vas nämnda personer, som skulle kunna hjälpa oss att fastställa, huruvida Wallenberg alltjämt är kvar i Sibiu. Vas avrådde på det bestämdaste för dylika försök och han sade sig vilja lösa uppgiften själv på det att han måtte kunna få ett uppehållstillstånd i Sverige och börja ett nytt liv. Jag uppmanade honom att han, om han bleve försatt på fri fot, icke skulle begiva sig iväg ned till Ungern utan att först på något sätt ha sökt förbindelse med svenska myndigheter. Jag räknar med att Vas är tillräckligt intelligent för att förstå, att jag närmast syftade på svenska beskickningen i Wien. Jag tvivlar dock på, att Vas, om han kommer ut från fängelset, verkligen rättar sig efter min uppmaning. Av hans gest och hans blick fick jag den bestämda uppfattningen, att han så snart tillfälle gives försöker taga sig ned via Österrike till Ungern. Jag förklarade vidare för honom, att den gamla planen på ett sammanträffande i Budapest på av honom angiven plats, icke kunde realiseras, enär det numera har byggts en polisstation, där den av

Vas angivna mjölkbutiken låg. Som ny mötesplats angav jag stadsparken i Budapest, vilken plats envoyén Allard givit anvisning på. I stadsparken finnes nämligen en kopia av den gamla ungerska borgen i Siebenbürgen och mötesplatsen skulle närmare bestämt vara en parkgång, som från borgen går i riktning mot en bro, vilken leder över en kanal eller en vattensamling från parken till Milenium, ett minnesmärke som ligger vid slutet vid gamla Andrassij ut, numera Stalingatan. Vas sade sig väl känna till denna del av staden.

Beträffande personer i Sibiu, som skulle kunna lämna upplysningar om Wallenberg, förklarade Vas, att den i hans tidigare berättelse omnämnde Cromeo (bör stavas Kromek) även känner till Wallenbergs verkliga identitet. Vas sade sig vara fullt övertygad om, att han, om han lyckas komma till Ungern, säkerligen skall kunna genom sina kontakter få förbindelse med doktor Guza och Kromek och genom dem få godtagbara bevis för att Wallenberg alltså finns i fängelset eller i varje fall fanns där 1947.

Vas tillfrågades, varför han låtit så lång tid förflöta, innan han tog kontakt med de svenska myndigheterna. Han upprepade på nytt, att orsaken var den, att han hörde den ene efter den andre i fängelset bravera med sina höga anställningar, och han hade inte trott riktigt på Wallenbergs uppgifter. Det var först när han hos sin broder i Knutunge hörde den ungerska radioutsändningen till minne av årsdagen för Wallenbergs försvinnande, där man bl.a. sade, att Wallenberg var judarnas Messias, som han började fundera på, att de av Wallenberg lämnade uppgifterna måhända vore med sanningen överensstämmande, och det var därför som han skrev brevet till inrikesdepartementet. Han försäkrade gång på gång, att han verkligen sammanträffat med Wallenberg, vilken "såg ut som en jude". Jag frågade honom om han möjligtvis kunde erinra sig färgen på Wallenbergs ögon, men han sade sig icke vilja uttala sig härom, då han inte var säker på sin sak. Vidare tillfrågade jag honom, om han vid sin ankomst till Frankrike i oktober 1947 verkligen kunde så mycket franska, att han skulle ha varit i stånd att samtala med Wallenberg på franska språket. Han förklarade, att han lärt sig franska i skolan och han påstod, att de förhör, som de franska myndigheterna hållit med honom, då han i augusti 1948 blev arresterad, hållits på franska språket utan hjälp av tolk. Beträffande hans vistelse i Frankrike så hade han först arbetat i Lyon på en bilfabrik och då bott i kasernen Saint Saens. I augusti 1948 hade han blivit arresterad

på grund av att hans uppehållstillstånd icke var klart. Möjligt är att man kunnat rubricera detta som bedrägeri och han hade dömts till 18 månaders fängelse och hållits arresterad i fortet Duchère i Lyon. Efter avtjänande av straffet hade han begivit sig till sin broder i Knutange, varifrån han måst begiva sig till den franska zonen i Tyskland.

Genom Överste Moinet kommer jag att erhålla kopior av samtliga handlingar angående Vas vistelse i Frankrike och vidare lovade Överste Moinet att införskaffa samtliga uppgifter, som de tyska myndigheterna ha ifråga om Vas person.

Vas uppgav att svägerskan i Bekescaba heter Vera Vas. Svågern doktor Guza är nu omkring 48 år gammal och hans hustru är 41 år.

Samtalet med Vas pågick till sent på kvällen, då förfrågan kom från fängelset om att han borde återställas dit. Det är mycket möjligt att ett förhör följande dag skulle ha kunnat giva ytterligare en del detaljer, som måhända skulle kunna bevisa Vas opålitlighet, men då jag icke hade tillgång till de fullständiga dokumenten angående Vas vistelse i Frankrike och Tyskland, och han ständigt framförde, att en del missförstånd kunde ha uppstått vid förhören på grund av språksvårigheter, ansåg jag icke, att jag kunde komma själva sakfrågan närmare med ett förhör om olika detaljer. Jag övervägde, huruvida jag skulle försöka taga mig över till Metz och där tala med Geza Vas. Givet är, att man därigenom skulle kunnat få bekräftelse på, om systemen Margareta verkligen är gift med läkaren Guza, men en bekräftelse eller ett förnekande i detta hänseende kan icke anses utslagsgivande beträffande om Vas verkligen sett eller sammanträffat med Wallenberg. Då en resa till Metz säkerligen tagit ett par dagar i anspråk innan jag hade kunnat få ett sammanträffande med Geza Vas, avstod jag från denna plan.

Slutsats.

Det är uppenbart, att Vas ljugit på många punkter, och min personliga uppfattning är den, att Vas måhända aldrig suttit i samma fängelse som Wallenberg eller att han fört någon konversation med honom. Jag finner det anmärkningsvärt, att Vas, som vistats tre år i Frankrike ännu talar så dålig franska som han gör. Hans möjligheter att samtala med Wallenberg böra därför ha varit synnerligen begränsade. Jag skulle snarare tro, att Vas under sin vistelse i Ungern sammanträffat med folk, som känt Wallenberg

och som lämnat en beskrivning på Wallenberg samt givit honom en del informationer om Wallenbergs verksamhet. Möjligtvis har Vas fått en del upplysningar från Szigysórtó och det kan ju också vara möjligt, att Szigysórtó suttit arresterad på samma plats, kanske i Nagyvarad, som Wallenberg. Mot Vas uppgifter om att han skulle ha varit tillsammans med Wallenberg i fängelset i Sibirien under två år - Vas förklarade att under den tiden var han under cirka 2 månader förflyttad till ett annat fängelse i Rumänien - talar utsagorna från von Maasburg, Hodosi, Stefan Carl, fru Lichtner-Laszko m.fl., och måhända kunna ytterligare upplysningar inkomma från greve Ziagenberg och Captain Reginald Barrat. Vidare är det ju möjligt, att de till Stefan Carl framställda frågorna, om de bli besvarade positivt, giva en så klar uppfattning, att man måste sätta tro till att Stefan Carl sammanträffat med Wallenberg i repatrieringskontoret i Ryssland.

Skulle däremot samtalet med exkonung Mikael vara positivt beträffande Vas person, borde man måhända icke helt avvisa Vas medverkan, ty såsom överste Molnet framhöll, en man som Vas med sina kunskaper i ungerska språket och sina goda förbindelser där, bör ha de största möjligheter, som överhuvudtaget står till buds för införskaffande av uppgifter om Wallenbergs öde i Ungern. Man kunde därvid helt bortse från frågan om Vas sammanträffat med Wallenberg eller icke. Visserligen är det möjligt, att Vas skulle kunna komma med förfälskade dokument, om han kommer i förbindelse med folk som kände Wallenberg och om han kommer över litteratur om Wallenberg. Sålunda finnes ju Wallenbergs namnteckning i Gené Levais bok och med den skicklighet som våra dagars skriftförfalskare besitter, ^{det} torde det inte vara omöjligt, att frambringa skriftstycken som skulle vara mycket svårt att motbevisa. Innan något beslut fattas om att medverka till Vas möjligheter att komma ut från Tyskland och passera Österrike, bör väl dock i första hand avvaktas besked från envoyén Allard, vilken väl i närvarande stund närmar sig Florens och varifrån besked måhända kan erhållas senast måndagen den 30 april. Vidare bör man väl få tillfälle att studera de fullständiga akterna från Frankrike och Tyskland.

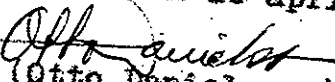
Om medverkan skall lämnas från de svenska myndigheternas sida, torde väl under nuvarande förhållanden, då Vas sitter hos de tyska myndigheterna, den enda utvägen vara, att han försåges med ett tillfälligt svenskt främlingspass, som vore viserat av de österrikiska myndigheterna och som gällde för en mycket begrän-

sad tid. Detta pass skulle då kunna översändas till Överste Moinet, som arrangerar det så, att Vas efter sin frigivning av fransmännen föres till österrikiska gränsen och släppes in i Österrike. Från gränsen skulle han då åka till svenska beskickningen i Wien och lämna in passet där, varjämte han tillsades att efter sitt besök i Ungern på nytt vända sig till svenska beskickningen i Wien.

Ett sådant förfarande förutsätter väl dock, att de svenska myndigheterna förhandla med de österrikiska om viseringen, vilken väl knappast kan erhållas med mindre de svenska myndigheterna avlämna en försäkran till de österrikiska om att Vas, om han återkommer till Österrike efter slutfört uppdrag, får inrese-tillstånd till Sverige. Det vanliga villkoret för visering av ett främlingspass är ju, att återresevisering lämnas, vilket icke kan ifrågakomma i fallet Vas, ty då kunde ju Vas helt enkelt stanna kvar i Österrike och efter någon tid infinna sig på svenska beskickningen och förklara, att han gjort ett försök att komma in i Ungern men misslyckats.

I och med att svenska myndigheter engagerar sig för en sådan hjälp åt Vas torde man de facto ha givit honom inresetillstånd till Sverige, men även om han icke lyckas utföra något positivt, så torde skadan för Sveriges del vara ringa. Vas kan naturligtvis vara en bedragare, men jag har svårt att tro, att mannen är någon verklig förbrytare, och med hänsyn till att Vas av allt att döma besitter en tämligen stor teknisk färdighet, torde det inte vara omöjligt, att han skulle kunna bli en mycket bra medborgare, om han komme hit och kände på sig, att han icke längre behövde känna sig som rotlös flykting. I varje fall är det tydligt, att den behandling han undergått och alltjämt undergår kommer att bryta ned honom fullständigt, om ingen räcker honom en hjälpende hand.

Stockholm den 26 april 1951.

(Otto Danielsson)

P 2 Em I

Telegram **iblackett** chiffer från
Wien

Avsant den 18 / 4 19 51 kl. 1140

Ankom den 18 / 4 19 51 kl. 1405

Utskrivet i 3 exemplar.

Detta är ex.no. 3.

5.

Personligt för Dahman från Allard.

Vi ha här konstaterat, att dr Surdu
Cuza finnes på uppgiven plats. Min sagesman,
som senast träffat honom 1946 kunde ej erinra
sig, att han då var gift. Det i detta samman-
hang uppgivna getunamnet var för min sagesman
okänt.

Allan Belfrage.

K O P I A

[illegible][illegible]

Transunt.

As far as it could be detected W-g was asked by the Government of Hungary at that time stationed at Debrecen to visit them, were they would like to confer to him a decoration for the wonderful work he had done in Hungary during nazi occupation. A car came and fetched him and people could detect him to have arrived as far as G6d6118, about 42 kms from Budapest. The car - according to gossip at the Ministry of Foreign Affairs - was found later on between G6d6118 and Aszed, but either the body of W-g nor those of his "bodyguards" were found anywhere. News in Hungary spread that he was killed by Russians and the Government and the Russians are ashamed to tell anyone that such an excellent man received so little attention from both parts that he could be killed by Russian soldiers. But suddenly news leaked out from the concentration camp of G6d6118, that the car did not stop at G6d6118, but was met by an other car and W-g had to change over to the other car.

Inzer i Dossieren aug.
Saint George Vas.

Sthlr 16.4.57

Davis

Redogörelse för resa till Österrike och Tyskland under tiden
2/4 - 12/4 1951.

Avresan skedde med flygplan från Bromma klockan 8.20 måndagen den 2/4 1951. Jag följde med detta plan till München, varifrån jag med tåg avreste till Salzburg samma dag och inträffade i Salzburg klockan omkring 22.

Under tisdagen den 3 april gjorde jag åtskilliga försök att komma i kontakt med den rumänska flyktingskommittén, som enligt Vas skulle finnas i Salzburg. Emellertid kände ingen till någon sådan organisation, icke ens IRO-organisationen. En patrullerande polis tillfrågades bland andra och han visade upp en förteckning över samtliga kända flyktingorganisationer, men den rumänska flyktingorganisationen fanns icke upptagen, och hans förfrågningar via telefon gav intet resultat.

Jag beslöt då avresa till Wien för att om möjligt där kunna få uppgift om det fanns någon pålitlig rumän i Salzburg, till vilken man kunde vända sig. Jag anlände till Wien på tisdagkvällen den 3 april och såsom av telegram framgick satte jag mig onsdagen den 4 april i förbindelse med svenska beskickningen, där jag samtalade med konsul Karlhorn. Det visade sig att konsul Karlhorn kände den i Maasburgärendet, omnämnde dr Krechlers närmaste man, dr Seidler, vilken under sin studietid vistats i Sverige och då bott hos ärkebiskop Söderblom. Eftersom dr Seidler närmast under Krechler svarade för den inre säkerheten och just handlade ömtåliga ärenden ansåg jag mig kunna vända mig till honom för att få hjälp. Dr Seidler mottog mig med mycket stor välvilja, och det roade honom tydligen att försöka tala svenska, ehuru han måste erkänna att han glömt det mesta, trots att han en gång behärskat svenska. Det visade sig att han för sin del aldrig hört om talas Wallenbergs försvinnande och han hade aldrig hört fallet nämnas. Han förklarade de stora svårigheterna, som de österrikiska myndigheterna hade att kämpa mot på grund av den ryska kontrollen. Man kunde överhuvudtaget inte telefonera eller skicka telegram utan att ryssarna hade reda på det. Han beslöt sig för att sätta mig i förbindelse med chefen för statspolisen, vilken handlade specialärenden angående den inre säkerheten och efterforskningen av försvunna personer. Chefen för statspolisens andra avdelning är dr Maximilian Pammer, och vid sammanträffande med honom förklarade han beträffande möjligheterna att få kontakt med någon pålitlig person i Salzburg, att

han på grund av den ryska kontrollen icke kunde samråda med sina kollegor i Oberösterreich, men han skulle försöka att få ett bud till Sicherheitsdirektor dr Josef Rossmanit i Linz, och jag skulle få komma tillbaka följande dag för att få besked.

(Under samtalet med dr Pammer gjorde jag förfrågningar angående de i von Maasburg-spåret nämnda personerna, dr Wilhelm Pitt Bässler, generalen (överstelöjtnanten) Kurmanovic, och baronen Acyl. Dr Pammer lovade göra litet efterforskningar till följande dag.

Under onsdagen den 4:de sammanträffade jag med fru Allard, som ankommit till Wien samma dag på morgonen, och då fru Hammar-sköld väntades ankomma till Wien samma kväll med Romplanet, kommo vi överens om att sammanträffa senare på kvällen för att instruera henne beträffande ett eventuellt sammanträffande med Vas. Det visade sig, att hon icke erhållit några som helst instruktioner, men däremot hade hon hört på utrikesdepartementet, att man misstänkte, att Wallenberg befann sig i ett rumänskt fängelse och hon hade förstått att hennes resa möjligtvis hade något samband med detta.

Torsdagen den 5 april sökte jag på nytt upp dr Pammer, varvid jag erfor följande:

Han hade gjort en undersökning, huruvida namnet Georghe Vas fanns registrerat, och det framgick, att från amerikanskt håll gjorts en förfrågan några dagar tidigare angående en av amerikanerna den 16 mars 1951 arresterad person med detta namn, men denne Vas skulle vara född 1922. Var mannen fanns arresterad kunde dr Pammer icke säga, enär detta inte framgick av förfrågan och då något tidigare icke var känt om Vas hade amerikanarnas förfrågan besvarats med att statspolisen icke hade något att anföra. Dr Pammer var av den bestämda uppfattningen, att det inte kunde röra sig om den av mig åsyftade Vas, då denne är född 1911. Dr Pammer sade sig ha svårt att göra några närmare efterforskningar utan ifrågasatte, att jag själv skulle ta kontakt med amerikanerna. Med hänsyn till sakens ömtålighet förklarade jag, att jag icke själv önskade göra någon direkt förfrågan hos amerikanerna. Enär amerikanarnas ockupationsområde ligger väster om floden Enns, så var det troligt, att det rörde sig om en arrestering antingen i Oberösterreich eller i Tyskland. Dr Pammer föreslog, att jag skulle resa till Linz och där förfråga mig hos dr Rossmanit, vilken även i övrigt vore i stånd att lättare skaffa informationer. Sålunda skulle han säkert kunna ge anvisning på lämplig person i Salzburg för att få uppgift

om huruvida Vas verkligen passerat Salzburg.

Beträffande dr Bässler uppgav dr Pammer, att statspolisens akt icke gav vid handen, att dr Bässler återvänt till Österrike. De sista i akten förekommande handlingarna voro daterade 1948, då dr Bässler skrivit brev från Freudensstadt för att som han sade få sin sak klarlagd. Det var enligt dr Pammers mening tämligen otänkbart, att dr Bässler kunde ha återvänt till Österrike.

Dr Pammer hade vidare gjort en efterforskning angående generalen (överstelöjtnanten) Kurmanovic. Han kunde inte med bestämdhet säga, huruvida Kurmanovic verkligen återvänt, men han trodde inte, att så var fallet, enär det icke fanns några anteckningar hos statspolisen härom. Med hänsyn till att någon adress icke förelåg - dr Krechler hade icke gjort några anteckningar i samband med samtalet med dåvarande chargé d'affaires Malling, - var det förenat med tämligen stora svårigheter för honom att forska vidare.

Baronen Acyl kände han alls inte till.

Den i handlingarna angående von Maasburg omnämnda friherrinnan Duvall hade mycket riktigt på sin tid varit anställd såväl i inrikes- som utrikesdepartementet, men såväl dr Seidler som dr Pammer voro mycket misstänksamma mot damen ifråga, ehuru de icke ville ange skälen härför. I varje fall hade hon fått sluta sin tjänst i ministerierna.)

Sedan handlingarna angående von Maasburg-spåret tillika med utrikesrådet Dahlmans brev kommit till svenska legationen på kvällen torsdagen den 5:te april beslöt jag avresa följande morgon till Linz. Dessförinnan hade jag haft ett samtal med envoyén Allard, vilken lovade skicka ett chifffertelegram från Budapest dit han beräknade anlända på fredagseftermiddagen den 6:te april, och i detta telegram skulle han då framföra misstanken att Vas förmodligen var arresterad av amerikanerna samt att undertecknad skulle bedriva efterforskningar i denna sak i Linz. Jag anlände till Linz fredagen den 6:te april klockan omkring 12.30 tiden, men först klockan 16 fick jag kontakt med dr Rossmannit. Det visade sig att Rossmannit själv varit koncentrationslägerfånge såväl i Tyskland som i Ryssland och från sistnämnda land hade han frigivits 1946 efter två års fångenskap i Ryssland. Bl.a. hade han suttit arresterad i Pocsanilägret i Rumänien. Jag invigde honom delvis i vad mitt ärende var, och han visade mycket stort tillmötesgående och lovade göra allt vad han kunde. Han beklagade, att han inte tidigare känt till saken, ty om han hade vetat om Wallenbergs försvinnande skulle han kunnat samla in uppgifter från återvän-

dande landsmän, vilka i likhet med honom själv varit arresterade i Ryssland och i satellitländerna. Jag överlämnade två dublett-fotos av Wallenberg för den händelse Rossmanit skulle kunna få in några uppgifter eller träffa någon person, som eventuellt kunde ha sett Wallenberg.

Beträffande Vas relaterade jag för Rossmanit vad jag erfarit av dr Pammer, och dr Rossmanit delade min uppfattning, att den av amerikanerna arresterade Georghe Vas med mycket stor sannolikhet var identisk med den av mig eftersökte och att åldersskillnaden berodde på en missuppfattning. Dr Rossmanit lovade att försiktigt höra sig för hos amerikanerna, men då amerikanerna håller femdagarsvecka och sluta arbeta redan klockan 2 på fredagen var han ur stånd att få några upplysningar före måndagen den 9 april. Vi beslöto då, att dr Rossmanit skulle, om han finge några upplysningar, sända en kurir till svenska beskickningen i Wien för att där lämna besked om resultatet. Med hänsyn till att den amerikanska zonen i Österrike sammanfaller med den amerikanska zonen i Tyskland kunde det vara mycket möjligt, att Vas vore arresterad i Tyskland och därför kunde det dröja någon dag innan dr Rossmanit kunde få klart besked.

Vad angår kontaktman i Salzburg sade sig dr Rossmanit vilja fundera en stund på det problemet och han bad mig återkomma lördagen den 7:de april.

Jag infann mig hos dr Rossmanit på lördagen klockan strax för 12, och han uppgav då, att han sänt bud efter en pastor Scherer, vilken var evangelisk pastor och som tidigare flytt från Sibiu i Rumänien. Pastor Scherer lovade infinna sig klockan 14 hos dr Rossmanit, men på grund av tjänsteangelägenhet kom han först klockan 15.

Utan att pastor Scherer fick reda på vem jag var och utan att bli orienterad om mitt intresse blev han tillfrågad av dr Rossmanit, huruvida han kunde ge anvisning på någon pålitlig person i Salzburg, till vilken man kunde vända sig och få höra, huruvida en viss rumänsk flykting passerat Salzburg eller eventuellt uppehöll sig där. Pastor Scherer sade då, att man kunde vända sig till föreståndaren för Christliche Hilfswerk, Victor Wollmann, vilken hade sitt kontor i Umsiedlungslager für Volksdeutsche, Rainerstrasse, Salzburg.

Enär jag genom dr Rossmanit erfarit, att pastor Scherer var från Sibiu frågade jag Scherer, om han kände till någon läkare vid namn Cuza i Sibiu. Utan betänkande svarade Scherer "ja han tillhör en mycket känd familj i Sibiu". Jag ansåg icke, att jag ville gå in på några detaljer med Scherer, varför jag icke riktade ytterligare frågor till honom.

Sedan Scherer avlägsnat sig från dr Rossmanits kontor förklarade dr Rossmanit, att han skulle göra allt vad han kunde för att få fatt i Vas och för den händelse han lyckades komma i förbindelse med honom, var han beredd att utställa ett tillfälligt österrikiskt pass åt Vas, så att han utan svårighet kunde begiva sig till Wien och där sätta sig i förbindelse med svenska beskickningen.

Klockan 18 samma dag avreste jag till Salzburg för att söka få kontakt med Wollmann. Det befanns, att Christliches Hilfswerk var inrymt i en barack inom området för det tyska genomgångslägrat och på lördagkvällen kunde jag icke erhålla någon uppgift om var Wollmann kunde anträffas. Ej heller under söndagen lyckades det mig att komma i kontakt med någon, som kunde ge upplysning om Wollmanns adress.

Genom fru Allard hade jag fått anvisning på en ungersk dam, Margit von Raday, vilken bodde i Salzburg och som på grund av att hon var flykting från Ungern måhända kunde ge anvisning på någon, som kände till om rumänerna hade någon förtroendeman i Salzburg. Fru von Raday bodde på Nonnthalerhauptstrasse 51 i Salzburgs utkant, och jag beslöt mig att taga kontakt med henne på söndagen. Trots att jag hade introduktionsmeddelande från fru Allard var det mycket svårt att komma i förbindelse med fru von Raday. Då detta äntligen lyckades förklarade hon, att hon icke kände till någon rumänsk kontaktman och hon ville råda mig att ta kontakt med IRO-organisationen. Med hänsyn till mitt tidigare besök hos IRO-organisationen, där jag sagt mig söka kontakt med en rumänsk flykting vid namn Morariou, kunde jag inte följa hennes råd.

På måndagen den 9 april 1951 kom jag i förbindelse med Wollmann, som uppgav, att den rumänska flyktingorganisationen Caroman mycket riktigt hade en representant i Salzburg, en major G. Croitori. Organisationen var emellertid inte synlig utåt, utan doldes i Christliches Hilfswerk. Major Croitori brukade dock varje vardag komma till Christliches Hilfswerks barack

för att höra efter om det fanns några nyanlända rumänska flyktingar. Klockan 11 på dagen sammanträdde jag med Croitori, till vilken jag framförde min önskan om att komma i kontakt med en rumänsk flykting vid namn Gheorghe Vas, vilken möjligtvis kunde tänkas komma att passera Salzburg. Major Croitori var mycket skygg, men sedan jag förklarat, hur jag kommit fram till hans namn och att min önskan var att ~~känt~~ Vas, om han komme att passera Salzburg, skulle sätta sig i förbindelse med svenska beskickningen i Wien, njuknade han något och förklarade, att han skulle hålla ögonen öppna. Jag överlämnade ett fotografi av Vas till honom. På min fråga om Vas verkligen inte passerat Salzburg förklarade han bestämt, att så icke var fallet. Skulle Croitori erfara något om Vas utan att ha träffat honom skulle han på något sätt försöka överbringa ett meddelande till svenska beskickningen i Wien.

+ + + + +

Vid mitt samtal med dr Rossmann i Wien frågade jag honom, huruvida det kunde anses föreligga några möjligheter för en man som Vas att taga sig över gränsen till Ungern. Härpå svarade dr Rossmann, att sådana möjligheter förelågo utan ringaste tvekan, enär flyktingar så gott som dagligen passerade gränsen i varje fall i riktning från Ungern till Österrike, och den som har de rätta kontakterna kan utan tvivel ta sig över gränsen med tämligen stor säkerhet. De långa landgränserna äro omöjliga att bevaka så effektivt att all gränspassering upphör. Jag frågade vidare dr Rossmann, huruvida han hade någon erfarenhet av att ryssarna eller satellitländerna brukade ge politiska fångar andra namn. Han sade sig icke känna till något bestämt fall, men han höll det icke alls för otroligt, att så kunde vara fallet. Om någon politisk fånge sitter i exempelvis ett rumänskt fängelse under ett påtvingat namn, så talade detta för, att det var en rysk fånge, som ryssarna av en eller annan anledning icke ville ha i sina egna fängelser. Härav följde ansåg han, att man icke hade stora möjligheter att få ett utlämnande till stånd på diplomatisk väg, enär ryssarna vid minsta tecken på att fångens identitet avslöjats säkerligen skulle låta honom försvinna på ett eller annat effektivt sätt. Mitt intryck av dr Rossmann är, att han är mycket positivt inställd, vilket möjligtvis har sin förklaring däri, att han själv varit koncentrationslägerfånge under flera år. Vidare uttalade han sitt oförbehållsamma

erkännande för den storartade svenska hjälpverksamheten efter kriget.

+ + + + +

(Från Salzburg avreste jag måndagen den 9 april klockan 12.55 till München och därifrån med tåg klockan 16 till Freudenstadt över Augsburg-Ulm-Stuttgart, en sträcka på 320 km. Till Freudenstadt anlände jag strax efter kl. 22 på kvällen. Följande dag gjorde jag försök att ta reda på Gartenstrasse, men ingen tycktes känna till, att det fanns någon sådan gata i den lilla staden. Det visade sig sedan, att den i själva verket heter Gärtnerstrasse och genom förfrågan på postkontoret fick jag reda på, var gatan var belägen. Jag sammanträffade där med dr Bässlers föräldrar, som berättade, att sonen bodde hos deras dotter, som var gift med en person vid namn Albert Walz, Riedhauserstrasse 52 i Wilkemsdorf bei Ravensburg. Dr Bässlers fader berättade, att han redan 1946 haft besök av en svensk major, vilken förfrågat sig efter sonens adress och som sagt sig önska upplysningar om en svensk vid namn Wallenberg. Vid den tiden hade dr Bässler hållits kvar i ett amerikanskt läger, men då dr Bässler sedermera frigavs hade fadern erfarit, att den svenske majoren icke sökt upp dr Bässler. Fadern hade talat med sonen om Wallenberg, men sonen hade sagt sig icke hava hört något om Wallenberg.

På tisdagen den 10 april avreste jag via Ulm och Ravensburg till Wilkemsdorf, där jag sammanträffade med dr Bässler. Han visade sig vara en mycket svårtillgänglig herre och han var synnerligen misstänksam. Han sade sig icke vilja diskutera saken, enär han ju inte kunde veta, om jag var en av ryssarna eller engelsmännen utsänd spion. Jag legitimerade mig med mitt tjänstepass och visade upp den på tyska avfattade sidan. Dr Bässler ansåg det synnerligen anmärkningsvärt att ett svenskt pass var avfattat på tyska språket, ~~men sedan~~ jag förklarat för honom, att tjänstepassen vore avfattade ~~Samtliga~~ på/de tre världsspråken, lugnade han sig något. Han förklarade emellertid, att han under inga omständigheter ville gå in på några närmare detaljer angående sin arrestering hos den ena eller andra makten. Som grund härför angav han bl.a. att han avgivit tysthetslöfte, då han frigavs. Så småningom mjuknade han emellertid något och förklarade, att han icke visste något som helst om, att det funnits någon person vid namn Wallenberg arresterad av ryssarna eller att han hört omtalas, att det skulle ha funnits en svensk diplomat bland fångarna, där von Maasburg suttit arresterad. Om namnet Wallenberg verkligen nämnts, skulle dr Bässler säkerligen ha reagerat, enär han kände en tysk diplomat vid namn Wallenberg

som varit placerad i Wien. Efter sin frigivning från amerikanerna hade dr Bässler sammanträffat med von Maasburg. Denne hade därvid icke alls talat om någon försvunnen svensk diplomat, men däremot hade han talat om, att det hade funnits en brittisk flygare, som troligtvis var kapten och som förmodligen varit anställd i det brittiska underrättelseväsendet. Jag frågade dr Bässler vad han trodde anledningen kunde vara, att von Maasburg uppgivit, att dr Bässler skulle ha suttit i samma rum som den svenske diplomaten. Dr Bässler sade sig icke kunna förstå anledningen härtill. Överhuvudtaget var det mycket svårt för en fånge att kunna få några detaljer om en annan fånge eller att få veta medfångarnas namn. Jag påpekade att von Maasburg uppgivit, att i det rum, där von Maasburg hållits arresterad, hade det funnits ytterligare tolv andra fångar, och under sådana omständigheter torde det inte ha varit förenat med några större svårigheter att få reda på namnen på dessa medfångar. Dr Bässler förklarade emellertid att han icke ville eller kunde lämna uppgift på andra fångar. Han ville inte förneka, att von Maasburgs uppgift om tiden för arresteringen i slotet Ceklís eller Ivanka kunde vara riktig. Indirekt medgav han alltså, att han verkligen varit arresterad på samma ställe som von Maasburg. Min uppfattning är den, att dr Bässler antingen är fanatisk nazist eller judehatare eller ock bådadera och att han måhända, om han känner till Wallenbergs verksamhet, icke vill lämna några upplysningar, men å andra sidan kan det vara möjligt, att von Maasburg misstagit sig.

Jag tillfrågade honom, om han icke hört namnen Kurmanovic eller Acyl nämnas, men han sade sig icke ha hört dessa namn i något sammanhang.

Enligt min uppfattning borde man ha ytterligare samtal med von Maasburg, men dessförinnan bör efterforskningar bedrivas hos engelsmännen för att få utrönt om Reginald Barrat återkommit från rysk fångenskap och om man kan komma i förbindelse med honom. Kunde Barrat verkligen verifiera von Maasburgs uppgifter skulle ytterligare försök göras att komma i förbindelse med fru Kurmanovic för att få utrönt, om hon har någon underrättelse om var mannen Kurmanovic finns. Mycket hopp torde väl dock icke finnas att Kurmanovic överlevt en lång fångenskap med hänsyn till hans höga ålder.

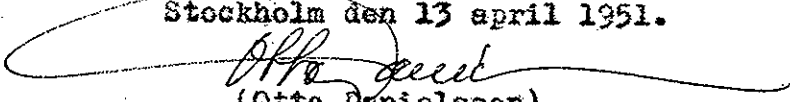
Samtalet med dr Bässler ägde rum onsdagen den 11 april och från Wilhelmsdorf återvände jag via Ulm till München, varifrån

jag torsdagen den 12 april återvände med flyg till Stockholm.)

+++++

Sedan undertecknad innevarande dag genom sekreterare Engfeldt erfarit, att Vas skrivit ett brev till pastor Hansson i Lübeck och förklarat att han är arresterad i Augsburg, står det ju klart, att den Georghe Vas, som amerikanarna enligt dr Pammer anhallit den 16 mars är identisk med den av oss eftersökte Vas.

Stockholm den 13 april 1951.

(Otto Danielssen)

*Pr. heft del
S.E.*

Danielsson part kopierad 28/4

P.M.

Förste sekreterare Anger har tillfrågats beträffande vissa av kommissarie Danielsson i hans den 28 mars 1951 dagtecknade kommentarer till Vas-spåret uppställda frågor.

På de nedannämnda frågorna har Anger lämnat följande svar.

- (9) Spelade W. schack? : Anger tror sig minnas att W. kunde spela schack
- (11) Har W. hjälpt makan till en ungersk minister?: ja, makan till pilkorsregimens utrikesminister Kemeny; hon var halvjudinna; se f.ö. Philipps bok.
- (12) Måste W. flytta från svenska konsulatet till en plats i närheten av Teleketä (?), i närheten av en stor station och där det fanns en institution, som skulle vara någon socialförsäkringsanstalt eller pensionsanstalt? : Troligen avses Teleki Teri i Pest. W. hade ett flertal hus till sitt förfogande i den delen av staden men Anger kan ej erinra sig just på den platsen; dock ej osannolikt; känner ej till om det möjligen finns någon socialförsäkrings- eller pensionsanstalt där.
- (13) Brukade W. vara klädd i en lång, ljusgrå överrock i Budapest? Gick han i pjäxor? : W. hade en impregnerad grönaktig regnrock av amerikanskt snitt. W. var ibland klädd i en tjock, grå, enkelknäppt kostym och i grova skor. (jmf. Hodosis uppgift).
- (20) Slog W. upp sitt kvarter i Nepszínházutca? Mycket möjligt, se punkt (12).

Stockholm den 6 april 1951.

S.E.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

P.M. Stockholm den 12 mars 1951.
u/ Danielsson

översänd med hbr. Dahlman- Hammar-
skjöld, Wien, den 11.9.51.

Budapest den 10 april 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

Broder,

Oavsett om Müller påträffas eller icke torde, om tu-
ren är god, vissa möjligheter finnas att i Bukarest kontrol-
lera hans uppgifter angående Bendels fängelsevistelse. För-
utsatt att vår förutvarande konsul på den plats, där fängel-
set skulle vara beläget, kan komma till Bukarest medan jag
uppehåller mig där, kan jag säkerligen - givetvis utan att
på något sätt påverka honom - genom honom erhålla uppgift
om huruvida en läkare med det uppgivna namnet verkligen
existerar. Därest så är fallet, synes det mig mycket antag-
ligt att konsulin personligen känner denne och skulle kunna
fråga honom huruvida en fånge med namnet Visjiovski finnes
eller funnits.

Skulle bekräftelse erhållas härpå, får man taga sig
en funderare på huruvida vi skola taga risken av att
konsulin och läkaren sända ett meddelande på svenska
den uppgivna fångens. Man skulle exempelvis på ett or-
papper kunna skriva med maskin: "Hjärtliga hälsningar
och återkomst tillbaks". Därest mottagaren förstår och
tar denna hälsning, är det ju uppenbart - eller i varje
fall övervägande sannolikt - att han är identisk med mannen
vi söker.

Herr Kabinettsekreteraren Arne Lundberg,

Kungl. Utrikesdepartementet.

Darest Müller påträffas i Österrike, synes det mig kunna ifrågasättas huruvida han icke bör uppmanas att kvarstanna där eller att begiva sig till Sverige i avvaktan på att vi fått klarhet om huruvida de av mig i det föregående skisserade undersökningarna i Rumänien kunna fullföljas eller icke.

Jag skulle vara tacksam för ett kort meddelande huruvida Du är införstådd med detta tillvägagångssätt.

P.S. Man skulle möjligen även kunna använda sig av
judarna för att utforska om den uppgivne läkaren existe-
rar.

Tal 18/4 (3)

(red. 3. r.)

KUNGL.
SVENSKA BESKRIFNINGEN

Budapest den 10 april 1951.

Personligt och strängt förtroligt.

24/4 17

Broder,

En orientering på den utsatta mötesplatsen har utvisat att den uppgiorda skissen å flera punkter ej överensstämmer med de faktiska förhållandena.

Sålunda finnes ingen mjölkbutik på angiven plats. Densamma har försvunnit och i stället ersatts av en polisstation. Däremot finnes teatern eller rättare sagt en biograf, vidare bankarna, ehuru antalet ej riktigt överensstämmer med det uppgivna. Några träd återfinnas även.

Synbarligen har Müller endast ofullständigt och delvis oklart erinrat sig detaljerna från sin tidigare vistelse på platsen. Sannolikt har han endast varit här i Budapest under en kort tid och för ganska länge sedan. Vi ha emellertid det intrycket, att enligt skissen föreliggande uppgifter, ehuru bristfälliga i vissa delar, likväl äro tillfyllest för sitt ändamål.

Jag vill tillfoga, att uppgiften att Bendel haft sitt kvarter vid Népszínházutca, nära Telekiplatsen, torde kunna verifieras genom en engelsman, mr Dickinson, som f.n. är bosatt i Köpenhamn och är nära vän med familjen Hans

Herr Kabinettssekreteraren Arne Lundberg,
Kungl. Utrikesdepartementet.

Beck-Friis. Mr Dickinson, som är gift med en ungerska,
tjänstgjord som Bendels privatsekreterare och torde ha
åtföljt honom under hans olika förflyttningar under Bu-
dapests besök.

Handwritten signature

AA (Kob. nolv.
res 22/4)

Översättning från franskan. KS.

Ang. VAS.

Några kompletterande uppgifter om VAS:
V. Georges, alias LAZAR.

Arresterad den 27/12 1949 för illegal gränsöverträdelse.

Dömd i Metz den 3/1 1950.

Återsänd till Tyskland den 6/1 1950.

Arresterad i Offenburg den 28/1 1950 för stöld.

Häktad i Thionville den 8/7 1950.

Dömd den 16/8 1950 till 2 månaders fängelse.

Frigiven den 27/8 1950.

Försvunnen sedan denna dag.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

P 2 (Kommissionen för att undersöka
inlämnad i katalogen) 23.4.1951.

P.M.

I katalogen förekomma inga uppgifter om följande i protokollet den 12 mars 1951 rörande förhöret med Vas nämnda personer.

Johan Taraci Vescul (chef för radiostationen i Brasov f.o.m. februari 1945)

Dr. Surdu I. Cuza (Vas' sväger i Sibiu)

Imbaros Valeriu (fängelsedirektör, Sibiu)

Popa Isaia (fängelsedirektör, Sibiu)

Emil Lupas (innehavare av radioaffär i Sighisoara).

Någon doctor militaro i Oradea finnes ej. Däremot finnes i katalogen en "Militaru Const. av". Möjligen betyder detta advokat ("Dr.") Militaru.

Mannen Vas, Vass eller Vasiu förekomma icke i Dobra, Deva, Sibiu, Sighisoara eller Oradea. I Brasov finnes en "Tata Israel Eugen Vas."

I Sibiu förefinnes en gata "Alex Cuza".

Boon, p.t. Köln den 14/6

18.

Strängt förtroligt.

Broder,

I anslutning till gärdagsbeskedet rörande Gheorghe Vasiu
ber jag få meddela följande.

Auswärtiges Amt, som upptog vår framställning i saken med
förståelse och visade stor beredvillighet att hjälpa till, läste
efter långa konsultationer med Bundesjustizministerium samt med
badensiska justitieministeriet och badens representation i Berlin
(vilka under rådande federala regim tyvärr alla måste konsultera)
konstatera, att ingen som helst möjlighet förelåg att
Vasiu efter det han avtjänat sitt straff, närmare bestämt efter
kl. 13:00 idag, belönde som uppskjuten var, att badens
representation förklarade sig beredd att rekommendera Pröva-
inrikesministeriet att ge Vasiu ett föreläggande att till-
na Wolfach på en kortare tid.

På denna sakens ståndpunkt ringde jag idag upp Vasius ad-
vokat dr. Lenz - med vilken jag dittills undvikit att taga
kontakt - för att vilka utröna vad han kände till om Vasius av-
sikter efter frisläppet. Jag åberopade som förklaring till
skickningens intresse ett brev, som dr. Lenz för en tid sedan
å Vasius vägnar skrivit till Reinius i Hamburg, varav det följde
Jag nämnde givetvis ingenting om Wallenberg och fick intrycket,
att Lenz icke kände till anledningen till det svenska intresset
för Vasiu. Vid mitt första samtal med Lenz visste denne intet
närmare om Vasius planer. Han hade tydligen icke på någon tid
varit i kontakt med sin klient. Vid ett andra samtal några tim-

Herr Utrikesrådet D a h l m a n,
S t o c k h o l m.

mer senare visade det sig, såsom telegrafiskt inrapporterats, att Lenz av vederbörande domare erfarit, att Vasiu idag på nytt häktats för ett bekräftat brott på resan till Laheak och Hamburg begått i Ulm i Bayern. Lenz trodde dock icke att det rör sig annat än om en relativt obetydlig sak, och förmodade att Vasiu tämligen snart skulle vara på fri fot. Vasius avsikt hade varit att efter frigivandet begiva sig till det IRO-läger för DP:s i Neuenburg, där han tidigare vistats.

Genom Vasius förnyade häktning har alltså en viss respit nåtts för avslutande av de pågående undersökningarna rörande de av honom lämnade uppgifterna. Som framgår av ovanstående är denna respits längd dock helt beroende av förloppet och utgången av det rättsliga förfarandet mot honom och man synes icke våga räkna med att den blir alltför lång. Såväl Auswärtiges Amt som Bundesjustizministerium tillråda största möjliga skyndsamhet, när det gäller de fortsatta förhören med Vasiu. Bundesjustizministerium har självant förklarat sig för sin del samtycka till att om beskickningen därom gör skriftlig framställning låta utskicka svenska experter på fallet Wallenberg för att förhöra honom i fängelset. Man synes dock redan ha utskickat experter som givande här till. Med hänsyn till att det brott för vilket Vasiu nu häktats, begått i Bayern, är det troligt, att Vasiu föres dit och man måste då taga upp saken med bayrarna istället. Vederbörande i Auswärtiges Amt tillråder oss att snarast inkomma med skriftlig framställning att få förhöra Vasiu i fängelset, därest vi ha intresse i detta.

Avslutningsvis vill jag säga, att jag vid mina samtal med tyskarna givetvis understrykt förhållandets strängt förtroliga karaktär.

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

André visade det sig, såsom telegrafiskt inrapporterats, att Lenz av vederbörande domare erfarit, att Vasiu idag på nytt är ett bekräftat, som han på resan till Lübeck och Hamburg gått i Ulm i Bayern. Lenz trodde dock icke, att det rör sig om annat än om en relativt obetydlig sak, och förmodade att i hemligen snart skulle vara på fri fot. Vasiu avsåg hade att efter frigivandet begiva sig till det IRO-läger för Neuenburg, där han tidigare vistats.

Såsom Vasius förnyade häktning har alltså en viss respit för avslutande av de pågående undersökningarna rörande den nämnde uppgifterna. Som framgår av ovanstående är respits längd dock helt beroende av förloppet och utgången af det rättsliga förfarandet mot honom och man synes icke våga säga att den blir alltför lång. Såväl Auswärtiges Amt som Justizministerium tillråda största möjliga skynsamhet vid det gäller de fortsatta förhållena med Vasiu. Bundesjustizministeriet har självant förklarat sig för sin del samtycka till att beaktningen därom gör skriftlig framställning åt de nämnda experter på fallet Wallenberg få förhöra Vasiu i fängelset och avse på utvärteringen här till. Med hänsyn till att det brott för vilket Vasiu nu häktats, begått i Bayern, är det troligt, att Vasiu förbitt och man måste då taga upp saken med bayrarna istället. Auswärtiges Amt tillråder oss att snarast inkomma med skriftlig framställning att få förhöra Vasiu i fängelset, så att vi ha intresse däraf.

Avslutningsvis vill jag säga, att jag vid mina samtal med tyskarna givetvis understrukt ärendets strängt förtroliga karaktär.